

Til medlemene i Formannskap/økonomiutval

Det vert med dette kalla inn til / gjort kjent med møte i Formannskap/økonomiutval

Møtestad: Kommunestyresalen, Kommunehuset

Dato: 22.11.2018

Tid: 09:00

Dersom De ikkje kan møte, ber ein om at De melder frå til sentralbordet snarast råd.

Saksliste

Utvals- saksnr	Innhald	Lukka
	Saker til handsaming	
PS 84/18	Kommunedelplan med handlingsprogram - Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 for Seljord kommune	
PS 85/18	Responscenter for velferdsteknologi	
PS 86/18	Høyring på Ambulanseplan 2035 - Seljord kommune	

Saker til handsaming

PS 84/18 Kommunedelplan med handlingsprogram - Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 for Seljord kommune

Seljord kommune

Arkiv: 150

Saksnr.: 2018/1637-2

Sakshand.: Finn-Arild Bystrom

Direkte tlf.:

Dato: 06.11.2018

Saksframlegg

Utval	Utalssak	Motedato
Formannskap/økonomiutval	84/18	22.11.2018
Arbeidsmiljøutvalet	18/18	19.11.2018
Administrasjonsutval	29/18	21.11.2018
Eldreråd		04.12.2018
Råd for menneske med nedsett funksjonsevne		04.12.2018
Kommunestyret		13.12.2018

Kommunedelplan med handlingsprogram - Budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 for Seljord kommune

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Gul bok - Kommuneplan handlingsdel - Budsjett og økonomiplan 2019 - 2022
- 2 Vedlegg 1 til Gul bok - Oversyn over betalingssatsar for kommunale tenester
- 3 Vedlegg 2 til Gul bok - Momentum Budsjettnotat - Seljord kommune 2019
- 4 Vedlegg 3 til Gul bok - Kostnad vedlikehald vegar og bruer 2019-2028.
- 5 Utdanningsforbundet - Innspel på rådmannen sitt budsjettframlegg
- 6 Fagforeiningane og vernetenesta - Innspel til budsjett

Saksutgreiing:

Innleiing saksgang:

Rådmannen legg fram eit budsjettforslag og forslag til økonomiplan med dei beste anslaga for realistiske inntekter og utgifter som er venta i 2019 og i økonomiplanperioden 2019-2022. Nærmare informasjon og detaljar for saksframleggjet er å finne i vedlagt Gul bok.

Formannskapet/økonomiutvalet vil på sitt møte den 15.11.18 få lagt fram Gul bok med budsjett og økonomiplan 2019 - 2022 som informasjon. I møte 22.11.18 vedtek utvalet si innstilling til kommunestyret. Formannskapets innstilling blir lagt ut til offentlig ettersyn i 14 dagar.

Kommunestyret vil i sitt møte 13.12.18 fatte endeleg vedtak i saka. Kommunestyret vil få framlagt ei sak som tek med seg alle innspel frå andre utvalshandsamingar og høyringsinnspel som har kome inn. Kommunestyrets vedtak blir kunngjort på vanleg måte og Gul bok med eventuelle endringar sendast over til departementet for orientering.

Kommuneplan – Handlingsdel med handlingsprogram, budsjett og økonomiplan 2019 -2022 (Gul Bok) er eit bindande styringsdokument for Seljord kommune. Dette syner korleis målsettingane i kommuneplanen skal bli nådd. Tilbakemelding om framdrift i samsvar med planen skjer gjennom arbeidsprogram, budsjettoversyn, årsrekneskap og årsmelding. Planen med tilhøyrande tilbakemeldingar utgjer kommunen sin internkontroll på øvste nivå i regi av rådmannen. I tillegg førar kommunestyret sjølv kontroll med verksemda gjennom kontrollutvalet.

Innleiing budsjett og økonomiplan 2019-2022:

Seljord kommune har over lang tid hatt ein økonomisk situasjon som balanserer seg på ein knivsegg. Vi har no kome til eit punkt der det økonomiske handlingsrommet er blitt så lite, at rådmannen ikkje klarar å leggje fram eit budsjett i balanse for 2019 eller økonomiplanperioden 2019-2022, sjølv med innføring av eigedomsskatt på hus, fritids- og næringsseigedom frå 2020.

Det vil i tillegg vera naudsynt å gjera ein reduksjon i drifta, tilsvarande 15 årsverk i økonomiplanperioden 2019-2022.

Rådmannen rår til at det blir sett saman ei arbeidsgruppe som einas om ein detaljere plan med konsekvensanalyse for gjennomføring av desse reduksjonane i årsverk. Då arbeidet vil ha innverknad både på administrativ drift og politiske prioriteringar er det naturleg at reduksjonen vert forankra i administrasjonsutvalet som er eit partssamansatt utval mellom fagforeining, politikarar og administrasjon.

Det er vurderer om man klarer å få laga ein realistisk plan for reduksjon i årsverk før kommunestyrets handsaming 13. desember 2018. Rådmannen trur ikkje det lar seg gjere når man legg til grunn at ein slik prosess treng tid, planlegging, forankring og samspel med dei tillitsvalte, tilsette og administrasjonsvalte.

Rådmannen oppfattar at vi difor ikkje lenger oppfyller villkåra i kommunelova § 60 om å levere eit budsjett og ein økonomiplan i balanse, og difor må pårekna at Fylkesmannen vil underkjende Seljord kommunes budsjett og økonomiplan 2019-2022.

Denne erkjenninga er førande for rådmannens budsjett- og økonomiplanframlegg.

Hovudutfordringar:

I 2018 skrev rådmannen i Gul bok fylgjande::

"Det er har vore store utfordringar å få budsjettet for 2018 og vidare i økonomiplanperioden i balanse. Nedgang i rammeoverføringane frå staten, nedgang i innbyggjartalet, inkl. nedgang i talet på flyktningar, samt vidareføring av vedtak om naudsynte lovpålagte tenester, er faktorar som alle har medverka til kommunen sin økonomi i negativ retning. I tillegg er det stor usikkerhet knytt til fleire faktorar i budsjettet, ikkje minst knytt til mottak av flyktningar. I budsjettet og økonomiplan er det lagt opp til 10 flyktningar per år."

Situasjonen for 2019 forsterkar i all hovudsak biletet frå 2018. Det er fleire faktorar som gjer den økonomiske situasjonen for Seljord vanskeleg frå og med 2019 og ut økonomiplanperioden:

- Tidlegare politiske vedtak om å drive med eit negativt netto driftsresultat, og med ein økonomiplan som legg opp til det sama, sjølv med innføring av eigedomskatt på private hus, fritids- og næringseigendomar

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	-1,74 %	-2,05 %	-2,98 %	-2,71 %	-3,27 %	-3,12 %

- Urovekkande høg lånegjeld som passerar 300 millionar i økonomiplanperioden, og som er planlagt å fortsatt vekse. Små endringar i rentesats vil medføre større økonomiske utslag enn kva vi er budd for
- Dei frie inntekter (rammetilskot, skatt og inntektsutjamning) syner ein real nedgang i 2019 på omlag 2 mill kr, samanlikna med ramma for 2019 i økonomiplan 2018-2021 (deflatert). Prognosane visar ein ytterligare reduksjon i åra framover i takt med fallande folketal
- Førebuing på at det kjem null flyktningar til Seljord frå 2019, tilsvarande ein reduksjon på 4 mill kr i 2019 og totalt 12 mill kr i økonomiplanperioden
- Varsla auke i innanfor tenestoområde barnevern på omtrentleg 1,2 mill kr
- Ny kommunelov innfører i 2020 ein annan berekningsmodell av nedbetaling av lån enn det Seljord har nytt seg av. Dette gjev ein årleg auke frå 2020 på omlag 3,2 mil kr i avdrag med dagens rentesats
- Nedgang i prognosane for sal av konsesjonskraft i 2020 (-1,4 mill kr)
- Reduksjon i inntekt på 3,5 mill kr på grunn av nedgang i elevtalet på grunnskulen frå dagens 379 til minst 352 i økonomiplanperioden, samstundes som talet på eldre frå 67 år og oppover aukar frå 579 til 653 i sama periode
- Ein forventa reduksjon i innbyggartilskot frå 2020 på 1,8 mill kr, i takt med nedgang i innbyggartal

Kommunestyre har i budsjettsaka 14. desember 2017 vedtatt nokre økonomiske handlingsreglar og måltall for budsjett og økonomiplan 2018-2021. Desse er:

I % av driftsinntekter (ca 284 mill kr i økonomiplan perioden)	Anbefalt nivå	Kom.styrets måltall	Økonomiplan 2018-2021			
			2018	2019	2020	2021
Netto driftsresultat	1,75 %	1,75 %	-3,9 %	-2 %	-0,3 %	- 0,1%
Disposisjonsfond	5 % - 10 %	5 %	2,1 %	1,8 %	2,1 %	2,1 %
Renter og avdrag	2 % - 3 %	3 %	4,7 %	5,4 %	6,0 %	6,3 %
Lånefinansiering av investeringar	50 % - 60 %	50 % - 60 %	62,2 %	71,6 %	78,6 %	68,4 %

Samstundes som kommunestyret vedtok dei økonomiske måltala, vedtek det same kommunestyret eit budsjett og økonomiplan som korkje i inneverande budsjettår eller ut økonomiplanperioden overheld dei same måltala. Resultatet er at kommunestyret vedtok eit budsjett for 2018 og ein økonomiplan for 2018-2021 utan å løyse grunnleggande utfordringar i Seljord kommune sin økonomi. Dette medfører at vi har valt å styre oss vekk frå vedtekne økonomiske handlingsreglar. I 2019 må vi difor handsama eit økonomisk problem som har bygd seg opp over tid, med markant reduserte inntekter.

Gitt av dei nemnte utfordringane finn rådmannen det naudsynt å anbefale innføring av eigedomsskatt på privat hus, fritids- og næringseigendom frå 2020.

Det blir også naudsynt å ha ein ny diskusjonsrunde på tenestetilbod, tenestenivå, og kor desse skal ligge i Seljord kommune. For sjølv med innføring av eigedomsskatt visar prognosane i økonomiplanperioden at vi ikkje klarar å balansere budsjetta utan ei endring i tenestetilbod, og/eller ein reduksjon på 15 årsverk i økonomiplanperioden.

Det er summen av utfordringane i reduserte inntekter og eit aukande underskot, som ikkje lar seg kompensere fullt ut med innføring av eigedomsskatt, som gjer det sannsynleg at Fylkesmannen vil underkjenne budsjett og økonomiplan 2019-2022.

Seljord kommune treng å sette fokus på å auke sitt økonomiske handlingsrom og tilpasse sitt aktivitets-, gjelds- og driftsnivå til dei inntektene vi har. Dette krev politisk vilje og handling.

Fylgjande hovudtrekk er vurdert for å balansere budsjett og økonomiplan

Det er forsøkt å finne løysingar som er i samsvar med tidigare politisk vedtak om ikkje å gjera strukturelle grep innanfor programområde 2 – Skule og oppvekst eller innføre eigedomsskatt for private hus, hytter og næringseigendom i denne kommunestyreperioden.

I rådmannens budsjettframlegg i 2018 vart det peika på fylgjande;

"Dersom rådmannen i sitt budsjettframlegg skal peike på alternativ til eigedomssatt i den storleiken eigedomsskatten utgjer, er det vanskeleg å sjå for seg løysingar utan at det er ein kombinasjon av strukturelle endringar og reduksjon i årsverk."

Til budsjett og økonomiplan 2019-2022 har faktorane frå 2018 forsterka seg, og det verte naudsynt å anbefale innføring av eigedomsskatt for private hus, fritids- og næringseigedommar frå 2020. Anslaget frå 2017 for inntekter av eigedomsskatt på hus, hytter og næringseigedom var på 24 mill kr i økonomiplanperioden.

Budsjett 2019:

Historikk:

På bakgrunn av dei tidlegare nemnte vedtekne politiske retningsval, vart det forsøkt å løyse budsjett 2019 ved hjelp av ein reduksjon i årsverk. Målet var eit mindreforbruk (eller overskot) på 5 mill kr. Då ville vi oppnå 1,75 % i netto driftsresultat. I september låg det an til å bli eit overforbruk på 10 mill kr i 2019, inkludert innsparingskravet frå kommunestyret på 2,5 mill kr. Differansen vert på 15 mill kr.

For å oppnå eit netto driftsresultat på 1,75 %, måtte ein gjere eit kutt på inntil 15 årsverk berre i 2019. Det visa seg at konsekvensane av ein slik reduksjon på eit år, ville gå kraftig utover lovpålagte oppgåver og ville resultera i ein uforsvarleg reduksjon i kommunens tenestetilbode. Ein reduksjon på 15 årsverk på eit driftstår ville i praksis ha betydd ein strukturell endring både innanfor programområdene 2 (Skule og oppvekst) og 3 (Helse og omsorg). Dette fordi ein ikkje fann løysingar for eit så stort kutt i programområda, samstundes som ein skulle oppretthalde alle funksjonar innanfor alle tenester.

Nå situasjon:

Når dei kjente inntektene og utgiftene for budsjett 2019 er klare i november, ligg vi på -4 mill kr (inkludert 2,5 mill kr i kommunestyrets innsparingskrav). Differansen på å oppnå 1,75 % i netto driftsresultat er på rundt 9 mill kr. Rådmannen finn det svært vanskeleg og i praksis urealistisk å gjere kutt i drifta som gir oss eit netto driftsresultat på 1,75% i 2019.

For å koma i balanse med budsjett 2019 foreslår rådmannen ein reduksjon i drifta på inntil 6 årsverk med heilårsverknad. Rådmannen tilrår at bruk av disposisjonsfond i denne samanheng kun nyttast for å kompensere for gapet mellom det man sparar for når årsverka er redusert, og heilårsverknaden årsverka har på budsjettet.

Det er likevel økonomiplanperioden som set oss på den største prøva.

Økonomiplan 2019-2022:

Ambisjonen bør vera ein markant kursendring på Seljord kommunes økonomiske retning. Ein bør i løpet av neste økonomiplanperiode, 2019-2023 ha høgt fokus for å kome i samsvar med dei økonomiske parametranne kommunestyret har vedteke.

Slik økonomiplanen ligg føre vil underskotet auke markant utover økonomiplanperioden. Årsaka til dette er at inntekter som vi tidlegare fekk, no har falle bort eller er i ferd med å falle bort.

Her kan ein nemne:

- Bortfall av inntekter for 10 flyktningar i 2019 (-4 mill kr)
- Antatt bortfall av skjønnsmiddel frå 2020 (-2 mill kr)
- Endring i avdragsberekning frå 2020 (-3,2 mill kr)
- Redusert innbyggartilskot frå 2020 (-1,8 mill kr)
- Nedgang i prognosane for sal av konsesjonskraft i 2020 (-1,4 mill kr)

Bortfallet i inntekter både i 2019 og ut økonomiplanperioden har gjort det naudsynt for rådmannen å rekne med innføring av eigedomsskatt på private hus, fritids- og næringsseigedommar frå 2020. Sjølv med innføring av eigedomsskatt vil underskotet vere betydeleg utover i økonomiplanperioden.

	2019	2020	2021	2022
Budsjett	-3 950 000	-7 597 000	-9 207 000	-8 632 000
Eigedomsskatt	0	5 000 000	8 000 000	11 000 000
Sum	-3 950 000	-2 597 000	-1 207 000	2 368 000
Netto driftsresultat	-2,98 %	-2,71 %	-3,27 %	-3,12 %

Prognosane i økonomiplanperioden 2019-2022 visar at vi ikkje klarar å balansere budsjetta utan ei endring i tenestetilbod, og/eller ein ytterlegare reduksjon i årsverk. I tillegg bør ein gå gjennom tidlegare politiske vedtak med løyvingar som gjev ein auke i drift, og som anten kan bli teken bort eller ikkje effektuert fordi dei ikkje er sett i verk.

For å balansere økonomiplanen foreslår rådmannen at ein må gjere ein reduksjon gjennom heile økonomiplanperioden på inntil 15 årsverk, fordelt slik på fylgjande år:

	2019	2020	2021	2022	Totalt årsverk
Redusering i årsverk¹	6	5	3	1	15

	2019	2020	2021	2022
Budsjett underskot inkl eigedomsskatt	-3 950 000	-2 597 000	-1 207 000	2 368 000
Reduksjon i talet på årsverk	4 050 000	3 375 000	2 025 000	675 000
Sum drift²	100 000	778 000	818 000	3 043 000

¹ Gjennomsnittssummen på eit årsverk er sett til 675 000 kr.

² Eit netto driftsresultat på 1,75% er i 2018 tall omlag 5, 2 mill kr

Investeringar:

Kommunen har framleis store investeringsbehov, fyrst og fremst innan skulesektoren. I tillegg til nye tiltak i 2019, er det fleire av investeringstiltaka som ikkje vart realisert i 2018 og som derfor er vidareført. Sett i ljøs av kommunen si høge lånegjeld og behov for nye investeringar, bør kommunen ta stilling til om ikkje-effektuerte vedtak skal opp til ny politisk vurdering. Det er gjort harde prioriteringar frå rådmannen si side. Nokre tiltak er forskyvd ut i tid, andre er tatt ut med ein tanke om å sette tæring etter næring. Det viktigaste punktet her er;

- Skulepakka er tatt ut av økonomiplanperioden. I staden aukar ein summen for vedlikehald slik at ein får utført naudsynt vedlikehald og lukka byggetekniske avvik.
- Bygging av ny brannstasjon er tatt ut, og i staden anbefalar rådmannen ein leigeperiode på 5 år i dei lokala vi leiger i dag.
- Labyrinten på Eventyrøy, turvegen langs med Nesbukti og grunnerverv i Lomodden er tatt ut, med grunngjeving om at vi må prioritere å få betre kontroll på Seljord si lånegjeld og økonomisk handlingsrom, og difor i høgare grad prioritere våre primær oppgåver

Det er mange udekte behov i organisasjonen både innan drift og investeringar, som ikkje er med i rådmannen sitt budsjettframlegg. Nokre tiltak som ikkje er tatt med tenderar opp mot kritisk naudsynt, men grunna den økonomiske stoda har ein ikkje sett grunnlag for å ta dei med.

Disposisjonsfond:

Eit måltall på 1,75 % i netto driftsresultat betyr at vi skal unnlate å bruke 1,75 kr av kvar 100 krone vi har til disposisjon. I staden bør ein sette dei inn i eit sparefond (disposisjonsfond). Eit årleg netto driftsresultat på 1,75 % tilsvarar rundt 5,2 mill kr for Seljord i 2017-tal.

Ved inngangen til 2018 sto det 14,7 millionar kr på disposisjonsfondet. Det er vedtatt å bruke 6,5 mill kr av disposisjonsfondet for å dekke opp drifta i 2018. Når budsjettet er lagt for 2019 står det pr 6. november 2018 att 4,7 mill kr igjen på disposisjonsfond.

Disposisjonsfondet har vert nytta til for å få driftsbudsjettet i balanse. Dette er langt i frå ynskjeleg, då disposisjonsfondet primært bør bli nytta til;

- Eigenandel ved investeringar
- Uføresette hendingar innanfor kommunen sitt ansvarsområde
- Å møte eksterne endringar, som til dømes vedtak om lovpålagte tenester som ein ikkje har klart å sjå på førehand.
- Handsame ei renteauke utover det ein har sett på førehand

I forslag til å løyse budsjett 2019 og økonomiplan 2019-2022 førelås det difor ikkje å nytte seg av disposisjonsfond for å saldere budsjetta generelt. Viss det skal brukast, så kun for å kompensere for gapet mellom det man sparar for når årsverka er redusert, og heilårsverknaden årsverka har på budsjettet.

Eigedomsskatt:

Det er i dag eigedomsskatt på verk og bruk, noko som saman med sal av konsesjonskraft i 2017 gav oss fylgjande inntekt:

	Rekneskap 2017
Sal av konsesjonskraft	3 760 262
Naturressursskatt	4 485 400
Konsesjonsavgifter	1 940 615
Eigedomsskatt av kraftanlegg	6 480 992
Sum i kr	16 667 269

Totalt utgjorde inntekter frå eigedomsskatt på verk, bruk og kraft 5,6% av brutto driftsinntekter i Seljord.

Eigedomsskatt for private hus, fritids- og næringseigendom var i 2017 rekna til å kunne gje ein inntekt på rundt 24 millionar kr i økonomiplanperioden 2018-2021. For å kunne skrive ut eigedomsskatt må ein gjennomføre eit naudsynt arbeid med taksering av eigedommar. Dette vil nok ta vel eit år å gjennomføre. Takseringa er vurdert til å koste 1,75 millionar kr.

Ved innføring av allmenn eigedomsskatt på private hus, fritids- og næringseigendom, må ein gjere eit skilje på innføringa. Sidan vi alt har 7 ‰ på eigedomsskatt for verk og bruk, vil næringseigendom også få 7 ‰ ved fyrste år for innføring.

For private hus og fritidseigendom er det ein trappemodell for innføring av skatten. 1 ‰ det fyrste året og ein vekst på 1 ‰ dei neste åra. Antatt inntekt i eigedomsskatt rekna i 2017 tal:

	2019	2020	2021	2022	Totalt i økonomiplan
Antatt inntekt	0	5 000 000	8 000 000	11 000 000	24 000 000

I statsbudsjett for 2019 er det foreslått å redusere makssatsane på eigedomsskatt for private hus og fritidseigedommar frå 7‰ til 5 ‰. Dette er ein reduksjon i Seljords potensielle inntekter på 6 mill kr.

Meir om eigedomsskatt, grunnlagsberekning og taksering i Gul bok.

Rådmannen si tilråding:

I samsvar med kommunelova § 45 nr. 3 vert årsbudsjett for 2019 lagt ut til alminneleg ettersyn i 14 dagar før den vert handsama av kommunestyret.

I samsvar med kommunelova § 44 nr. 7 vert økonomiplan med framlegg til vedtak lagt ut til alminneleg ettersyn i 14 dagar før planen vert handsama i kommunestyret.

Rådmannen rår formannskapet/økonomiutvalet til å legge fylgjande framlegg til vedtak fram for kommunestyret:

1. Kommunestyret vedtek Kommuneplan – Handlingsdel med budsjett og økonomiplan slik det går fram av dokumentet Gul bok 2019 – 2022.
2. Det blir gjennomført ein reduksjon på inntil 15 årsverk i økonomiplanperioden. Reduksjonen handsamast av administrasjonsutvalet. Rådmannen leiar ein arbeidsgruppe som innstiller til administrasjonsutvalet.
3. Det skal sjås på Seljord kommunes sitt tenestetilbod, tenestenivå, og kor desse skal liggje i framtida. Rådmannen skal leggje fram ein sak til kommunestyre til budsjett og økonomiplan 2020-2023
4. Politiske vedtak med budsjettmessige konsekvensar som ikkje er effektuera stoppas, og blir vurdere på nytt
5. I medhald av eigedomsskattelova § 3 fyrste ledd bokstav c, vert det skrive ut eigedomsskatt på verk og bruk med 0,7% av eigedomsskattetaksten. Vedtektene for eigedomsskatt i Seljord kommune som er vedtatt av kommunestyret 13.12.2012, skal gjelde for eigedomsskatteåret 2019, jamfør eigedomsskattelova §10. Det er tre terminar for betaling av eigedomsskatt jamfør eigedomsskattelova § 25.
6. Frå og med 2020 vert det skrive ut eigedomsskatt i medhald av eigedomsskattelova § 3 a, dvs. på alle faste eigedomar i heile kommunen.
7. Nytt låneopptak i 2019 kr 26.410.000. Lånegjelda vert avdrege i samsvar med "minste tillatne avdrag" som er lik "attståande vekta levetid på kommunen sine anleggsmidlar", for tida omlag 31 år.
8. Investeringsbudsjettet vert vedteke slik det går fram av budsjettering 2A og 2B, med at summen for investeringstiltak (inkl. avdrag, utlån, andelar og avsetjingar) er i 2019 kr 29.814.000
9. Driftsbudsjettet vert vedteke på netto programområdenivå slik det går fram av budsjettskjema 1A og 1B.

10. Kommunale avgifter vert vedtekne etter prinsippet om sjølvkost. Innan VARF-området vert sjølvkost rekna ut i frå prinsippet om 100% dekningsgrad. Innan plan, byggesak, oppmåling og Matikkellova, skal ein i løpet av ein tre års periode nå prinsippet om 100 % dekningsgrad, med ein opptopping frå 80 % i 2019 til 100 % i 2021.

--- slutt på innstilling ---

Utskrift til:

FK Fylkesmann i Telemark Postboks 2603 3702 Skien
Fylkesmannen i Telemark

Seljord kommune

Kommuneplan – Handlingsdel

Med handlingsprogram, budsjett

og

økonomiplan med kommentarer 2019 – 2022

Gul bok

*Rådmannen sitt framlegg
til
handsaming i formannskapet*

15. og 22. november 2018

Innhald

Innleiing	3
Rådmannen si vurdering og langsiktige tilråding	4
Hovudutfordringar:	4
Rådmannens anbefaling:	5
Handlingsprogram til samfunnsdelen av kommuneplanen 2019-2022	7
Hovudtema 1, Seljord i vekst.....	7
Hovudtema 2, Det gode livsløp i Seljord.....	16
Hovudtema 3 , Berekraftige Seljord	29
Budsjett 2019 og økonomiplan 2019 - 2022.....	43
Budsjettskjema 1 A og 1B Driftsbudsjettet	43
Budsjettskjema 2 A - Investeringsbudsjettet.....	45
Budsjettskjema 2 B - Investeringsbudsjettet.....	46
Økonomisk oversyn - Drift	47
Økonomisk oversyn - Investering	49
Kommentarar til budsjett 2019 og økonomiplanperioden 2019-2022.....	51
Innleiing	51
Økonomiske målsettingar	51
Disposisjonsfond.....	53
Skatt og rammetilskot (såkalla "frie inntekter")	54
Kraftinntekter	55
Utbyte frå aksjeselskap	56
Eigedomsskatt.....	56
Kommunale eigedomsavgifter (gebyr for vatn, avløp, renovasjon og feiing/tilsyn)	58
Brutto lånegjeld.....	59
Finanskostnader	60
Investeringar	63
Programområde 1 Sentraladministrasjon og fellesutgifter/-inntekter	66
Programområde 2 Skule og oppvekst	69
Programområde 3 Helse og omsorg.....	75
Programområde 4 Samfunnsutvikling og drift	86

Innleiing

Dette dokumentet kalla "Gul bok" inneheld handlingsprogrammet for 2019-2022, forslag til budsjett for 2019 og økonomiplan fram til 2022. Det er kommunestyre som vedtek budsjett og økonomiplan 13. desember 2018. Handlingsprogrammet tek utgangspunkt i kommuneplanen sine målsettingar og den økonomiske politikken legg føringar for kva som kan realiserast innafor 4 års perioden, vis kommunestyre fylgjar opp med naudsynte økonomiske midlar.

Del 1 av Gul Bok er handlingsprogram, del 2 er budsjett og økonomiplan med kommentarar.

Handlingsdelen er heimla i Plan- og bygningslova jf. § 11, om kommuneplan. Handlingsdel til samfunnsdelen av kommuneplanen vert omtala som "konklusjonen på korleis kommuneplanen skal fylgjast opp". I planen skal det vera fokus på utfordringar og tilrådde planar som skal utarbeidast, samt prosjekt og einskildsaker, dei neste 4 åra.

Plan- og bygningslova § 11 – Kommuneplan: "Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som angir korleis planen skal følgjast opp dei fire påfølgjande år eller meir, og reviderast årlig. Økonomiplanen etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen". Handlingsdelen skal innehalde eit program for å gjennomføre kommuneplanens samfunnsdel for dei fire neste budsjettåra. Kommunen sin økonomiplan skal inngå i handlingsdelen. Planlagde tiltak og økonomiske prioriteringar vert knytte saman.

Pbl §11-3: "Kommuneplanens handlingsdel gjev grunnlag for kommunen si prioritering av ressursar, planleggings- og samarbeidsoppgåver og konkretiserer tiltaka innanfor kommunen sine økonomiske rammer." Betre handlings- /detaljplanleggingsgrunnlag for politikarar, administrasjon og innbyggjarane i kommunen. Betre økonomisk styring. Betre samhandling mellom administrasjonen og den politiske leiinga.

I det kommunale plansystemet er "Handlingsdel med økonomiplan" ein viktig "motor" for sortering og prioritering av tiltak framsette i delplanane. Tiltaka som vert prioriterte i planen skal medverke til at måla i kommuneplanen vert nådde.

Budsjett og økonomiplan byggjer på det som i budsjettverktøyet Arena vert kalla *konsekvensjustert budsjett*. Konsekvensjustert budsjett vert sett opp på bakgrunn av justert budsjett frå året før (2018), med lønsjustering og prisvekst, dvs. at det er lagt inn tal for reelle driftskostnader og løn til dei årsverka som avdelingane disponerer. Hovudpoenget med konsekvensjustert budsjett er å budsjetterte kva det vil koste å drive Seljord kommune i 2019 slik som tenestetilbodet er i dag med dei inntektene ein kan vente å få i 2019. I tillegg består konsekvensjustert budsjett av vidareføring av polititiske vedtak, og konsekvensar av andre interne justeringar som til dømes flytting av ansvar for vaksenopplæring og flyktningtenesta frå PO 1 til PO2. Tiltak som avvik frå grunnlaget i konsekvensjustert budsjett er omtalt i kommentardelen til kvart programområde. I tillegg til konsekvensjustert er det innan kvar programområde satt opp fleire tiltak, desse har i lita grad blitt tatt med i rådmannen sitt budsjettframlegg, og går fram av vedlegg til Gul Bok.

Rådmannen si vurdering og langsiktige tilråding

Seljord kommune har over lang tid hatt ein økonomisk situasjon som balanserer seg på ein knivsegg. Vi har no kome til eit punkt der det økonomiske handlingsrommet er blitt så lite, at rådmannen ikkje klarar å leggje fram eit budsjett i balanse for 2019 eller økonomiplanperioden 2019-2022, sjølv med innføring av eigedomsskatt på hus, fritids- og næringseigedom frå 2020.

Det vil i tillegg vera naudsynt å gjera ein reduksjon i drifta, tilsvarande 15 årsverk i økonomiplanperioden 2019-2022.

Rådmannen oppfattar at vi difor ikkje lenger oppfyller vilkåra i kommunelova § 60 om å levere eit budsjett og ein økonomiplan i balanse, og difor må pårekna at Fylkesmannen vil underkjenne Seljord kommunes budsjett og økonomiplan 2019-2022.

Denne erkjenninga er førande for rådmannens budsjett- og økonomiplanframlegg.

Hovudutfordringar:

Rådmannen har fleir gonger tidligare varsla at ein burde stramme inn og sikre ein forsvarleg økonomisk drift og buffer over tid. Stateistikken visar at dei økonomiske kurvane for Seljord har variert tildels kraftig over ein 10 års periode. At man politisk gjer sine prioriteringar har rådmannen forståing og respekt for. Det er likevel ein rådmanns oppgåve å opplyse om konsekvensane av disse prioriteringane, og handlingsrommet det gjer vidare.

Det er fleire faktorar som gjer den økonomiske situasjonen for Seljord vanskeleg frå og med 2019 og ut økonomiplanperioden:

- Tidlegare politiske vedtak om å drive med eit negativt netto driftsresultat, og med ein økonomiplan som legg opp til det sama, sjølv med innføring av eigedomsskatt på private hus, fritids- og næringseigedommar

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	-1,74 %	-2,05 %	-2,98 %	-2,71 %	-3,27 %	-3,12 %

- Urovekkande høg lånegjeld som passerar 300 millionar i økonomiplanperioden, og som er planlagt å fortsatt vekse. Små endringar i rentesats vil medføre større økonomiske utslag enn kva vi er budd for
- Dei frie inntekter (rammetilskot, skatt og inntektsutjamning) syner ein real nedgang i 2019 på omlag 2 mill kr, samanlikna med ramma for 2019 i økonomiplan 2018-2021 (deflatert). Prognosane visar ein ytterligare reduksjon i åra framover i takt med fallande folketal
- Førebuing på at det kjem null flyktningar til Seljord frå 2019, tilsvarande ein reduksjon på 4 mill kr i 2019 og totalt 12 mill kr i økonomiplanperioden

- Varsla auke i innanfor tenesteområde barnevern på omtrentleg 1,2 mill kr
- Ny kommunelov innfører i 2020 ein annan berekningsmodell av nedbetaling av lån enn det Seljord har nytt seg av. Dette gjev ein årleg auke frå 2020 på omlag 3,2 mil kr i avdrag med dagens rentesats
- Nedgang i prognosane for sal av konsesjonskraft i 2020 (-1,4 mill kr)
- Reduksjon i inntekt på 3,5 mill kr på grunn av nedgang i elevtalet på grunnskulen frå dagens 379 til minst 352 i økonomiplanperioden, samstundes som talet på eldre frå 67 år og oppover aukar frå 579 til 653 i sama periode
- Ein forventa reduksjon i innbyggartilskot frå 2020 på 1,8 mill kr, i takt med nedgang i innbyggartal

Rådmannens anbefaling:

Vedta Gul bok med fylgjande presiseringar for å få balanse i:

Budsjettet 2019:

- Avgrense nye tiltak som førar til auke i drift
- Avgrense nye investeringstiltak
- Redusere med inntil 6 årsverk med heilårsverknad i 2019, kombinert med
- Bruk av disposisjonsfond for å oppnå heliårsverknad på kutt i årsverk
- Dagens nyttiggjering av eigedomsskatt å verker og bruk fortsett
- Føreslåtte justeringar i kommunalegebyr vedtaks

Økonomiplanperioden 2019-2022:

- Avgrense nye tiltak som førar til auke i drift
- Avgrense nye investeringstiltak, med fokus på;
- Fylgje ein plan for å oppnå kommunestyres tidigare fatta økonomiske handlingsmål
- Holde fokus på å redusere lånegjeld, slik at man betre er i stand til å handsame nye avskrivingsreglar og ein renteauke på inntil 3%
- Dagens nyttiggjering av eigedomsskatt på verker og bruk fortsett. I tillegg gjennomførast;
- Taksering av privathus, hytter og næringseigendom i 2019 og innføre eigedomsskatt for privathus, fritidseigendom og næringseigendom frå 1. januar 2020
- Redusere talet på årsverk med 6 i 2020 og 3 i 2021 og 1 i 2022, eller i den grad det er naudsynt for å dekke gapet etter inntekt frå eigedomsskatt.

Balanse gjev ikkje 1,75 % i netto driftsresultat. For å oppnå dette målet, må ytterligare tiltak settast inn.

Rådmannen rår til at det blir satt saman ein arbeidsgruppe beståande av fagforeiningar, vernetenesta og administrasjonen som utarbeida ein detaljert plan og konsekvensanalysar for gjennomføring av disse reduksjonane i årsverk. Rådmannen leiar denne gruppa.

Sidan konsekvensane for ein reduksjon vil ha innverknad på både administrativ drift og politiske prioriteringar, anbefala rådmannen at det er det partssamansatt administrasjonsutvalet som tek avgjerd til arbeidsgruppa's tilråding.

Seljord kommune

Handlingsprogram til samfunnsdelen av kommuneplanen 2019-2022

Hovudtema 1, Seljord i vekst

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
1.1 Seljord skal vere ein attraktiv kommune for næringsliv, slik at tal på arbeidsplassar får ein ekstra vekst på 20 pr. år.	1.1.1 eit variert, attraktivt og konkurransedyktig handelssenter med næringar som også styrker tettstaden, spesielt med vekt på verdiskaping i handel og service	1.1.1.1 Samarbeide tett med Seljord næringslag i utvikling av ulike sentrumssatsingar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
	1.1.2 utvikling av basisnæringar som kompletterer eksisterande næring og som er framtidsfokusert og klimavennleg	1.1.2.1 Fylgje opp satsing på samarbeidet/ pilot om utvikling av betre miljøteknisk vatn og avløpshandtering på Århusmoen i samarbeid med Telemark Technologies.	RM	2018-2020	2019-2020
		1.1.2.2 Fylgje opp næringsetableringar på Århusmoen og i Nordbygdi	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.1.2.3 Samarbeide/tilretteleggje for pilotprosjekt for utvikling av nye metodar for produksjon av massivtre	RM	2018-2019	Avslutta

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
		1.1.2.4 Kommunen skal spisse sin innsats når det gjeld utvikling av basisnæringar, dette for å få best mogeleg kraft i sin innsats i bruk av næringsfond og anna stønad til næringsdrivande	K-styret	2018-2021	2019-2022
1.2 Seljord skal vere ein attraktiv kommune å bu i og flytte til, slik at det blir 100 ekstra til flyttarar fram til 2030.	1.2.1 utvikle infrastruktur og areal for attraktive bustadområde og for nyetablering og vidareutvikling av næringslivet i kommunen	1.2.1.1 Stimulere til god framdrift av private reguleringsplanar for nye tomter og leilegheiter 1.2.1.2 Vurdere konsekvensar av nye lokaliteter for kommunehus, 1.2.1.3 Deltaking i program for fortetting med kvalitet i Telemark 2018- 19 1.2.1.4 Gjennom kommunens arealplanlegging, syte for at det er tilstrekkeleg med attraktive næringsareal i kommunen, 1.2.1.5 I samarbeid med private, syte for at det til ein kvar tid er attraktive næringslokale i kommunen	RM RM/K-styret RM RM/K-styret RM/K-styret	Kontinuerleg 2018 2018-2019 Ved rullering Kontinuerleg	Kontinuerleg 2023-2026 2019 2020 Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
	1.2.2 ei bustadutvikling som skal oppretthalde og utvikle bustadareal generelt og leggje til rette for fortetting i pressområda spesielt, og som best mogleg forvaltar arealbruken i område med offentlege og private teneste- og servicetilbod	1.2.2.1 Vurdere meir myndighets utøving frå kommunen i reguleringsplanarbeid for å få sanert falleferdige hus. 1.2.2.2 Bruke utbyggingsavtaler som verktøy for å sikre bygging av mindre leilegheiter i sentrum 1.2.2.3 Utreie ulike måtar å organisere kommunes eigedomsmasse med mål om ei langsiktig og forsvarleg eigedomsforvaltning.	RM/K-styret RM/K-styret RM	Kontinuerleg Kontinuerleg	Kontinuerleg Kontinuerleg 2023 - 2026

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
1.3 Seljord kommune skal vere ein attraktiv arbeidsplass, ein positiv pådrivar for næringsutvikling og auka regional satsing og samarbeid.	1.3.1 samarbeid med nabokommunar for å styrke regionen, samt delta aktivt i regionale samarbeidsorgan med prioritet på tydeleg samfunnsutvikling	1.3.1.1 Delta i interkommunale prosjekt og anna samarbeid, som er relevante i høve til målsetjinga	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.1.2 Få på plass ein overordna strategi for digitalisering.	RM/K-styret	2018	2019
		1.3.1.3 Delta i felles digitaliseringsstyre	RM	2018	Kontinuerleg
		1.3.1.4 Delta i interkommunalt samarbeid innan skatt og innkreving	RM	2018	2019
		1.3.1.5 Utgreie interkommunalt samarbeid innan innkjøp	RM/K-styret	2018	Ferdig
		1.3.1.6 Ferdigstille kompetanseplan for Seljord kommune	RM	2018	Ferdig
		1.3.1.7 Delta i KS-BTV-prosjektet "Nytt blikk" mot ein heiltidskultur i Seljord kommune	RM	2018	2019
		1.3.1.8 Bidra til god organisering, samarbeid og nettverk for regional vekst i saman med næringssjefskollegiet i Vest Telemark der fokus er å skape samarbeidskultur og optimisme	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.1.9 Revidere kommuneavtala med Telemark fylkeskommune	K-styret	2018	2020
		1.3.1.10 Vurdere meir bruk av forpliktande partnerskapsavtalar for å få styrka samarbeid i	K-styret	Kontinuerleg/ ved rullering av avtalar	Kontinuerleg/ ved rullering av avtalar

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
		regionen 1.3.1.11 Delta i forpliktande kompetansesamarbeid mellom kommunane i VT, fylkesmannen og USN.	RM		2019
	1.3.2 Møtestad Seljord, slik at kommunen saman med turist- og handelsnæringane utviklar rolla og legg til rette som det godt vertskap for besøkande	1.3.2.1 Vere aktiv part i å følgje opp tiltak og sikre samhandling mellom aktørane i Møtestad Seljord	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.2.2 Vidare satsing på vertskapskurs for dei som driv i besøksnæringar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.2.3 Vurdere etablering av eit servicetorg ved merkantil avdeling på kommunehuset	RM/K-styret	2018	2019
	1.3.3 å leggje til rette for fleire statlege arbeidsplassar til kommunen og regionen	1.3.3.1 I samarbeid med Vest Telemark rådet, sjå på korleis fleirkjernestrukturen i Vest Telemark kan vere eit fortrinn for å sikre statlege arbeidsplassar i kommunar og regionen	RM/K-styret	2019	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
	1.3.4 å leggje til rette for eit næringshagemiljø som supplerer næringsliv og andre aktørar i kommunen og regionen	1.3.4.1 Fylgje opp tidlegare kommunale vedtak gjennom regelmessige møte og rapportering, samarbeide om konkrete prosjekt	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.4.2 Syte for at det er gode rutinar for rettleiing og rådgjeving mellom verkemiddelapparatet hjå kommune og næringshagemiljøet	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		1.3.4.3 Vurdere å gje økonomisk bistand dersom ein ser at dette er naudsynt	K-styret	2018	2023-2026
		1.3.4.4 Sikre at næringshagane yter bistand for å sikre meir innovasjon og kompetanseutvikling innafor eksisterande bedrifter	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
	1.3.5 å leggje til rette for gründerverksemdar og innovasjon innanfor bransjar som til dømes miljøteknologi, vasskraft, kreative næringar, lokalmat og foredlingsliner	1.3.5.1 For å minske risiko og stimulere til vekst innafor desse bransjane skal kommunes næringsfondsmidlar prioriterast brukt til dette	K-styret	2019	2019
	1.3.6 ein kommuneadministrasjon som tek sikte på effektivitet og som bidrar til samarbeidskultur og optimisme i eigen organisasjon	1.3.6.1 Auke administrasjonsressursen ved alle skulane og halde fram med gjeldande leiarstruktur i skule og bhg 1.3.6.2 Utarbeide gode rutinar for publikumsmottak med fokus på rask og effektiv behandling av spørsmål 1.3.6.3 Auka bruk av digitale verktøy 1.3.6.4 Utarbeide plan for utvide delegasjon/ kompetanseheving frå kommunalsjef til avdelingsleiarnivå	K-styret RM RM RM	2018 2018 2018 - 2021 2018	Utgår Ferdig Kontinuerleg Ferdig

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
	1.3.7 ein kommune der folkevalte og administrasjon saman utgjer eit sterkt fagmiljø som er tufta på tillit og som oppfattast samstemt og samarbeidsvillig i møte med næringsliv, friviljuge organisasjonar og innbyggjarar	1.3.7.1 Vurdere å leige nye lokalar for kommuneadministrasjonen. Sjå på arealformål jamfør vedteken KDP for Seljord sentrum	K-styret	2018	2023 - 2026
	1.3.8 aktiv bruk av digitale og sosiale media for å få fram budskap om at Seljord er ein god stad å bu, besøke og etablere næring	1.3.8.1 Vurdere bruk av heimesida til kommunen utifrå ein overordna digital strategi 1.3.8.2 Vurdere nytt prosjekt for å fremje sal av gardsbruk 1.3.8.3 Aktivt arbeid for utvikling av breiband og mobilnett for heile kommunen	RM K-styret RM/K-styret	2018 2019 Kontinuerleg	2019 2023-2026 Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	tidsramme	Rullering ny periode
	1.3.9 å skape nye attraksjonar og tilbod som bygger opp under visjonen Seljord – det gode vertskap	1.3.9.1 Utarbeide kommunikasjons- og mediestrategi som bygger opp under visjonen Seljord –det gode vertskap	K-styret	2018	2019
		1.3.9.2 Arbeide aktivt for å økonomisk realisere fullføring av "bygdetrakk" (turvegen med tilhøyrande aktivitetsområde)	K-styret	2018-2021	2023-2026
	1.3.10 arbeide for at strategiane i denne kommuneplanen vert konkretisert og utdjupa gjennom kommuneplanen sin arealdel, og dannar grunnlaget for sektorplanar og tematiske planar.	1.3.10.1 Deltaking i nettverk/prosjekt "kunnskapsbasert strategisk planlegging" i regi av Telemarkforskning	RM	2018	2019
		1.3.10.2 Få på plass KDP for skule og oppvekst og for helse –og omsorg	RM	2018	2019

Hovudtema 2, Det gode livsløp i Seljord

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
2.1 Seljord skal tilby gode barnehagar og skular	2.1.1 engasjerte og kompetente tilsette som skal vere delaktige i utvikling av gode oppvekstvilkår for born og unge i kommunen	2.1.1.1 Tilsette i grunnskulen skal få tilbod om deltaking i den statlege vidareutdanningsordninga	RM/K-styret	2018	2020 (Vidareført i St.prp.1 KD)
		2.1.1.2 Leiarar i barnehage og skule skal få tilbod om deltaking i relevant leiarutdanning	RM/K-styret	2018	2019
		2.1.1.3 Tilsette i barnehage og skule skal få tilbod om relevant vidareutdanning og etterutdanning, jf. lokal kompetanseplan	RM/K-styret	2018	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.1.2 ein skule med godt læringsmiljø og høg kvalitet på bygg og uteområde	2.1.2.1 Vidareutvikle skulemattilbodet med omsyn til kvalitet og lokalitet. Vurdere skulematorndning ved alle skulane frå og med hausten 2018.	RM/K-styret	2018-2019	2023-2026
		2.1.2.2 Gjennomføre naudsynte tiltak og godkjenne skulane etter forskrift om miljøretta helsevern i skule og bhg	RM/K-styret	2018	2020
		2.1.2.3 Sikre elevar og tilsette eit arbeidsmiljø i samsvar med lov og forskrift.	RM/K-styret	2018 - 2020	2021
		2.1.2.4 Arbeide for meir fysisk aktivitet og kosthald i skulekvardagen: - "Liv og røre"	RM	2018	2019
		2.1.2.5 Innføring av fem dagar skule for alle elevar frå hausten 2018, samt vurdere innhald og organisering av skuledagen til beste for elevane sitt faglege og sosiale læringsutbytte.	K-styret	2018	2019
		2.1.2.6 Utarbeide digital	RM/K-styret	2018	Ferdig

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
		strategiplan for sektoren og ta i bruk nye digitale verktøy i skule og bhg.			
		2.1.2.7 Utvide samarbeidet med skulehelsetenesta slik at tenesta får ein sterkare førebyggjande funksjon.	K-styret	2018	2019
		2.1.2.8 Tilpassa opplæring skal vere eit grunnleggjande prinsipp for heile opplæringa.	RM	2018	Kontinuerleg
		2.1.2.9 Elevane skal gjennom arbeid med entreprenørskap utvikle metodekompetanse for å få til nytenking, setje eigne idear om til røynsle, utnytte lokale ressursar og sjølv bli ein ressurs i samfunn-, kultur og arbeidsliv i lokalmiljøet sitt.	RM	2018	2019
		2.1.2.10 Det skal vere eit særskilt fokus på samarbeid mellom SFO ved Flatdal skule og Seljord barneskule	RM	2018	Ferdig

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.1.3 kvalitet og kompetanse i barnehagen med god pedagogtettleik	2.1.3.1 Sikre at lokal bemanningsnorm for barnehagane gjeld heile barnehagedagen.	K-styret	2018-2021	2023-2026
		2.1.3.2 Vurdere ekstra ressursar til matservering i barnehagane	RM/K-styret	2018-2021	2023-2026
		2.1.3.3 Vidareføre rettleiing av tilsette i barnehagane i Seljord og delta i fagleg samarbeid om rettleiing i region VT.	RM	2018-2021	Kontinuerleg
		2.1.3.4 Lokal Rammeplan må reviderast i tråd med ny nasjonal Rammeplan og endringar i Lokalsamfunnet	RM	2018-2019	2019
		2.1.3.5 Vidareutvikle rutinar for overgangar mellom barnehage- skule og mellom barnetrinn og ungdomstrinn.	RM	2018-2019	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.1.4 tidleg innsats for born i førskulealder og skulealder	2.1.4.1 Alle skulane skal vere dysleksivennlege skular frå hausten 2018	RM	2018	2020
		2.1.4.2 Barneskulane skal ha særskilt fokus på metodikk, organisering og ressursinnsats på 1. til 4. trinn	RM	2018-2021	2021
		2.1.4.3 Kommunen skal ta i bruk lesesenteret sin nasjonale satsing "Språkløyper" i barnehage og skulen.	RM	2018-2019	Ferdig
2.2 Seljord skal tilby gode helse- og omsorgstenester	2.2.1 at samordning av tenester og brukarfokus står sentralt i kommunen sin tenestestrategi	2.2.1.1 Etablere rutinar for brukarinvolvering for alle tenestoområda innan helse og omsorg	RM	2018	2019
		2.2.1.2 Jamlege brukarundersøkingar	K-styret	2019	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.2.2 nært samarbeid/samhandling med regionale og statlege institusjonar og kompetansemiljø	2.2.2.1 Vidareføre den interkommunale organiseringa i VT kring samhandlingsreforma	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		2.2.2.2 Vurdere nærare moglegheiter for interkommunalt samarbeid i VT om heildøgns bustadløyisingar kring brukarar/pasientar med psykiske lidingar/ rusproblem	RM	2018	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.2.3 å leggje til rette for at eldre, sjuke og funksjonshemma får høve til å bu lengst mogleg i eigen heim, eller i ein tilpassa bustad	2.2.3.1 Auke tal på konsultasjonar av lege heime hjå pasienten m.a. i samarbeid med heimetenesta	RM	2019	2019
		2.2.3.2 Kartlegge ernæringsstatus for brukarane av omsorgstenesta.	RM	2018	2019
		2.2.3.3 Innføre og ta i bruk tryggleiksskapande velferdsteknologi	RM/K-styret		2019
		2.2.3.4 Etablere kvardagsrehabilitering	RM/K-styret		2019
		2.2.3.5 Etablere korttidsplassar i institusjon med fokus på avklaring, kartlegging, rehabilitering og habilitering	RM/K-styret		2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.2.4 å dimensjonere helse- og omsorgstenestene i takt med utviklinga lokalt og samfunnet forøvrig	2.2.4.1 Etablere inntil 4 nye plassar for heildøgns omsorg /rehabilitering i omsorgsbustad ved Nesbukti	K-styret	2018	2023-2026
		2.2.4.2 Greie ut alternative løysingar for nytt dagsenter for brukarane innan avdeling for psykisk helse/rus samt kontorløysingar for dei tilsette	RM/K-styret	2019	2023-2026
		2.2.4.3 Førebu innføring av beredskaps-/heimevaktordning for sjukepleiar på natt ved legevakta	RM	2018/2019	2019
	2.2.5 bidra til tidleg oppdaging av demens, med tilrettelegging av individuelt retta tiltak til den demente og dei pårørande	2.2.5.1 Fortsette arbeidet med å bygge opp kommunens demensteam med 20 % stillingsressurs	K-styret	2018/2019	2023-2026
		2.2.5.2 Starte pårørandeskule/samlingar for pårørande	RM	2019	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.2.6 velferdsteknologi i utviklingen av helse- og omsorgstenestene	2.2.6.1 Utvikle eit heilskapleg tilbod slik at fleire kan bu lengre heime i eige hus	K-styret	2020	2020
		2.2.6.2 Delta i samarbeid i VT og i fylket/regionen om kompetansebygging og val av/ innkjøp av teknologi/utstyr	K-styret	2018/2019	2019
		2.2.6.3 Inngå i eit samarbeid i fylket/regionen om etablering av velferdsteknologisk responscenter.	RM	2018/2019	2019
2.3 Seljord skal leggje til rette for meningsfulle kultur- og fritidsaktivitetar for alle.	2.3.1 At folkehelseperspektivet og universell utforming ligg til grunn i all planlegging og ved gjennomføring av nærmiljøtiltak og på offentlege møteplassar. Det gjeld til dømes teleslynge for hørselshemma og god markering og ledelinjer for svaksynte	2.3.1.1 Søkje om midlar for å gjennomføre UU utbygging av heile turvegen "Bygdetråkk"	RM/K-styret	Ferdig innan 2021	2023-2026

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.3.2 å legge til rette for eit variert og kvalitativt kulturtilbod som gir innbyggerane moglegheit for deltaking og oppleving gjennom heile livsløpet	2.3.2.1 Planleggje for nytt badeanlegg i Seljord sentrum. Føremål med nytt badeanlegg må vere å sikre tilstrekkeleg og god symjeopplæring	RM/K-styret	2021	2023-2026
		2.3.2.2 Vurdere på nytt å opprette Frisklivsentral på Granvin i tilknytting til Sterke-Nils senteret. Viktig å gje eit heilskapleg og godt helsetilbod i alle aldrar	RM	2019	2023
		2.3.2.3 Vurdere ulike tiltak for auka sosial aktivitet og kontakt for dei som bur på institusjon/omsorgsbustad i kommunen m.a. i samarbeid med frivillige organisasjonar.	RM	2018	2020
		2.3.2.4 I tillegg til kommunesenteret, skal det fokuserast på gode trivselstilbod i alle grender	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.3.3 å syte for at utviklinga av kulturtilbodet skjer gjennom samarbeid med frivillige, med lokale organisasjonar, næringsliv og kulturskulen med tanke på opplevingar, aktivitet, inkludering og førebygging	2.3.3.1 Sikre at aktuelle lag og foreiningar er kjent med kommunale søknadsprosessar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		2.3.3.2 Aktivt informere frivillige om tilskottsordningar- Gåvestiftingar, legat og aktuelle fond	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		2.3.3.3 Kulturskulen skal arbeide for at barn og ungdom i Seljord får møte fleire ulike kulturuttrykk/tilbod enn i dag slik at dei kan utvikle skapande evner og anlegg	RM/K-styret	2018/2021	2023-2026
		2.3.3.4 Kulturskulen skal samarbeide med lokale musikarar, lag og korps til beste for kulturlivet i Seljord.	RM	2018/2021	2018/2022
		2.3.3.5 Kulturskulen skal vurderer om dei kan leverer lokal del av DKS-tilbodet.	RM/K-styret	2018/2022	2023-2026
		2.3.3.6 Søkje å etablere transport- og ledsagerordningar	RM	2018	2023-2026

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
		til/frå kulturaktivitetar i samarbeid med frivillige organisasjonar for dei som treng det			
		2.3.3.7 Søkje å etablere besøksordningar i samarbeid med frivillige organisasjonar for eldre og sjuke som bur heime eller på sjukeheim	RM	2018	2019
		2.3.3.8 Etablere konkrete opplegg for å syte for at nye innvandrarakar vert inkluderte og integrerte i Seljord-samfunnet	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
	2.3.4 kultur og idrett som satsingsområde for integrerings- og inkluderingsarbeid for alle grupper i kommunen	2.3.4.1 Tett samarbeid med Seljord Frivilligsentral	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
2.4 Seljord skal tilby gode bumiljø, nærmiljø og møteplassar i heile kommunen	2.4.1 skape attraktive møteplassar, der folk ønskjer å vere, og som legg til rette for uorganisert aktivitet for alle aldersgrupper	2.4.1.1 Fullføre satsinga med turvegen "Bygdetråkk"	RM/K-styret	2018-2021	2023-2026
		2.4.1.2 Arbeide vidare med planane om Aktivitetslabirynten	RM/K-styret	2019	2019
		2.4.1.3 Auka ressursar til vedlikehald av offentlege rom/installasjonar, samt pynting/planting av blomar/grønt anlegg i kommunen	K-styret	2019	2023-2026
	2.4.2 at sentrum og grender spelar kvarandre gode, og at frivillig arbeid i lokale lag og organisasjonar har gode vilkår og held fram med sitt viktige arbeid for å gje gode opplevingar til alle aldersgrupper	2.4.2.1 Stimulere til frivillig arbeid i kommunen gjennom aktivt bruk av kommunes økonomiske verkemiddel	RM/K-styret	2018	2023-2026
		2.4.2.2 Inngå samarbeid mellom lokale idrettslag/Kulturskulen og Seljord idrettslag og SFO for å utvikle aktivitetstilbodet på dagtid for barn på SFO	RM/K-styret	2018-19	Ferdig

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	2.4.3 arbeide for at strategiane i denne kommuneplanen vert konkretisert og utdjupa gjennom kommuneplanen sin arealdel, og dannar grunnlaget for sektorplanar og tematiske planar	2.4.3.1 Vurdere eigne føresegn i kommuneplanens arealdel som sett ein standard for fysiske uterom og estetikk	K-styret	2018-2019	2020

Hovudtema 3 , Berekraftige Seljord

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
3.1 Seljord skal syte for ein arealbruk med høg arealeffektivitet innafor tettstadsgrensa.	3.1.1 ein langsiktige areal- og utbyggingspolitikk som skal sikre berekraftig bruk av areal- og naturressursar, samt vektlegge eigen identitet tufta på tettstaden si historie i heile kommunen	3.1.1.1 Sikre sårbare naturressursar og vassdrag ved å fylgje opp revisjon av konsesjonsvilkår for Sundsbarm og Seljordsvatnet	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.1.2 Deltaking i kompetanse hevande samarbeid om kraftsaker i Øvre Telemark	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.1.2 at arbeidet med fortetting skal ha fokus på gode løysingar i kryssing mellom næring (industri/handel), bustad/fritid og tettstadutvikling.	3.1.2.1 Deltaking i program for fortetting med kvalitet i Telemark 2018- 19	RM	2018-2019	2019
		3.1.2.2 Fylgje opp vedtekne reguleringsplanar for Vekan og Lomodden	RM/K-styret	2018/2020	Kontinuerleg
	3.1.3 at arbeidet med fortetting skal ivareta kommunens rike og kjende kultur og kulturarv, der ein fortettar på kulturminner og kulturmiljø sine premiss og utnyttar dei som ein ressurs	3.1.3.1 Bistå grunneigarar til å ta vare på kulturminne og kulturlandskap.	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.3.2 Samarbeide med nettverket for bygningsvern	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.1.4 at tettstaden skal vidareutviklast med fokus på nyskaping, sosiale møteplassar, bulyst, aktivitet og tilrettelegging for eit konkurransedyktig næringsliv	3.1.4.1 Fylgje opp planane på Eventyrøy med Nyskapande aktivitetsarenaer	RM/K-styret	2018-2021	2023-2026
		3.1.4.2 Aktiv bidra til at kommunes strategiar/arealpolitikk i overordna KDP/KP blir fylgt opp ved private reguleringsplanar	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.4.3 Bruke utbyggingsavtaler som verktøy for å sikre at rekkjefylgjekrav blir fylgt	K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.4.4 Utvikle møteplassane utanfor skulane for å leggje til rette for fysisk aktivitet, leik og samhandling	K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.1.5 å arbeide aktivt for realisering av gode og framtidsretta kommunikasjonsløyser, og for andre samferdselstiltak som er viktig for kommunen og regionen.	3.1.5.1 Vidareutvikle, i samarbeid med Telemark fylkeskommune, busstilbodet lokalt og regionalt.	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.5.2 Deltaking og aktiv medlemskap i E 134 Haukelivegen AS, Lyntogforum og Telemarksvegen AS	K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.5.3 Få på plass plan for vedlikehald, drift og standard av kommunale vegar og bruer	RM/K-styret	2018	2019
	3.1.6 å leggje til rette for brukartilpassa, miljøvennlege og trafikksikre kommunikasjonsløyser i kommunen	3.1.6.1 Sjå til at utvikling av nytt kollektivknutepunkt på Vekan i tråd med ATP – Telemark blir i verksatt	RM	2018-2020	2020

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.1.7 utbygging av gang-, sykkel- og turvegar og tilrettelegging for ferdsel utan bruk av bil	3.1.7.1 Vurdere ny tilførselsveg til Dyrskuplassen via Steinsrudvegen og ny gangveg frå Gartneriet til Utgarden i samband med ny reguleringsplan for Dyrskuplassen	K-styret	2018	2019
		3.1.7.2 Jobbe for ferdigstilling av turveg "bygdetråkk" mellom Sjøormtårnet og Dyrskuplassen	RM/K-styret	2018-2021	2023-2026
		3.1.7.3 Prosjektere/ finne finansiering for turvegbru over Vallaråi frå Eventyrøy til Bjørgeøyan	RM/K-styret	2019	2023-2026
		3.1.7.4 Betre G/s vegnettet frå Flatdal til Seljord sentrum, sjåast saman med Opplevingsvegprosjektet	RM/K-styret	2019-2022	2019/2022

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.1.8 å gjennomføre prioriterte tiltak i trafikktryggingsplanen	3.1.8.1 Ny g/s veg til nytt bustadområde på Sinnesodden skal ha høg prioritet	RM/K-styret	2018-2021	2019/2021
		3.1.8.2 Prosjektere infrastruktur på Vekan i tråd med utbyggingsavtala	RM	2018	Ferdig
	3.1.9 sørge for at universell utforming står sentralt i all planlegging, utvikling og tiltak	3.1.9.1 Syte for gode rutinar intern i kommunen	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.1.9.2 Auke kunnskap hjå administrasjonen om universell utforming	RM	2018	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
3.2 Seljord skal auke kunnskapen om klima- og miljøutfordringar og finne moglege løysningar.	3.2.1 ein klimavennleg tilnærming til kjøp av varer og tenester	3.2.1.1 I samband med vurdering av nytt interkommunalt innkjøpssamarbeid, vektlegge miljø og meir lokale løysingar innanfor dei lovpålagte rammene	RM/K-styret	2018	Kontinuerleg
		3.2.1.2 Vurdere El- eller hybridbil i staden for diesel/bensinbil ved inngåing av nye Leasingavtalar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.2.1.3 Arbeide aktivt for redusert bruk av plast ved kjøp av alle varer og tenester	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
	3.2.2 å utarbeide ny klima- og miljøplan som gir gode tiltak, slik at kommunen tek sin del for å bidra til globale mål om reduksjon i utslepp av CO2-ekvivalentar	3.2.2.1 Ved nybygg i kommunalt regi skal solenergi/ alternative energiløysningar vurderast	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.2.2.2 Oppstart rullering Klima og energiplan	RM	2018	2019
		3.2.2.3 Prioritere vannbåren varme i alle nye bygg der jordvarme eller biobrensel er nytta	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.2.3 fagleg tilnærming, i tråd med regional plan for vassforvaltning i Vest. Viken 2016-2021, til utfordringane kommunen vil oppleve i samband med klimaendring, samt auka flaum- og skredfare	3.2.3.1 Ha god kontakt med og søkje om råd og rettleiing hjå statlege instansar når det gjeld utforming av og tiltak på flaum- og skredsikring i kommunen	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.2.3.2 Fylgje opp revisjon av konsesjonsvilkår for Sundsbarm og Seljordsvatnet	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.2.3.3 Ha ein tett dialog med Midtre Telemark vassområde om tiltak i regional plan for vassforvaltning.	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
	3.2.4 aktiv bistå og vere pådrivar for heilskapleg tilnærming for sikring og tiltak for å minske påverknaden av klimautfordringane for innbyggjarar og lokalsamfunn	3.2.4.1 Styrke kapasitet (auka ressursar) og kompetanse i eigen organisasjon slik at kommunen kan sikre at arbeidet startar opp raskare	K-styret/RM	2018	2023-2026
		3.2.4.2 Styrke samarbeidet med statlege etatar om finansiering og tiltak	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.2.5 miljøteknologiske løysningar for avløpshandtering og reinsing av avløpsvatn	3.2.5.1 Planlegge for utviding/ vedlikehald av v/a-nettet gjennom ny hovudplan for v/a	RM/K-styret	2018	2019
		3.2.5.2 Ferdigstille overordna vatn og avløpsplan	RM	2018	2019
		3.2.5.3 Vurdere utskifting av Flatdal reinseanlegg etter modell som nytt anlegg på Århus	K-styret	2020	2020
		3.2.5.4 Vurdere innføring av tvungen påkopling for alle eigedomar i Seljord sentrum til kommunalt nett. Skal gjelde der nettet alt er ført fram/går over eigedomen, og dersom kostnadane ikkje er uforholdmessig store	K-styret	2018	2019

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
3.3 Seljord skal vere ein trygg kommune å bu i. Kommunen skal førebygge kriser og uønska hendingar gjennom å ta beredskapsmessige omsyn ved kommunal planlegging, utbygging og drift. Når uønska hendingar likevel oppstår, skal kommunen vere i stand til å takle dei på ein god måte.	3.3.1 å arbeide systematisk med beredskap, og ha gode system og rutinar for oppdatering av beredskapsplanane	3.3.1.1 Oppdatere ROS og beredskapsplanar på virksamhetsnivå/avdelingsvis som tar utgangspunkt i overordna ROS og beredskapsplan	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.3.2 å implementere beredskapsarbeidet i organisasjonen, godt samarbeid med andre offentlege og private aktørar, samt tilfredsstillande trening av personell som har roller i beredskapsarbeidet	3.3.2.1 Gjennomføre øving kvart 2 år med varierende tema/hendingar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.3.2.2 Arbeide for einsarta forståing og gode arbeidsmetodar med andre offentlege og private aktørar om beredskapsarbeidet	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.3.2.3 Tilby tilsette god opplæring og riktig utstyr	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.3.2.4 Dersom det kjem for leige ledige lokalitetar som kan egne seg for samlokalisering av tenestene teknisk, brann og sivilforsvar, så skal ein vurdere konsekvensar for ei slik etablering	RM/K-styret	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.3.3 å ha fokus på beredskapsmessige omsyn og samfunnstryggleik i all planlegging	3.3.3.1 Auka rammer og ressursar for beredskap i kommunen 3.3.3.2 Få på plass beredskapsvaktordning for teknisk/vatn/avløp	K-styret K-styret	2018 2018	2023-2026 Ferdig
3.4 Seljord skal sikre kjerneområda for landbruk, kultur- og tradisjonsarv, kulturlandskap og naturvernområder.	3.4.1 å handheve bu- og driveplikta i kommunen strengt	3.4.1.1 Fylgje opp kommunens ansvar med kontroll og oppfylging av brot på bu – og driveplikta	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
	3.4.2 eit sterkare landbruk, der beitedyr er med å sikrar kulturlandskapet, noko som igjen vil styrke beitenæringa og jordvernet	3.4.2.1 Aktivt informere og rettleie aktørane i primærnæringa i Seljord om gjeldande regelverk og tilgjengelege tilskotsordningar	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.4.2.2 Fokusere på ein tett dialog med faglaga i kommunen.	RM	Kontinuerleg	Kontinuerleg
		3.4.2.3 Følgje opp satsing på utvalde kulturlandskap Svartdal/Hjartdal og vurdere innlemming av Flatdal	RM/K-styret	2018-2020	Kontinuerleg
	3.4.3 Å arbeide for at strategiane i denne kommuneplanen vert konkretisert og utdjupa gjennom kommuneplanen sin arealdel, og dannar grunnlaget for sektorplanar og tematiske planar	3.4.3.1 Rullering av kommuneplanens arealdel	RM	2018-2020	2019/2020

Mål	Strategi – Seljord kommune skal satse på:	Tiltak -	Ansvarleg/ politisk handsaming	Tidsramme	Rullering ny periode
3.5 Seljord skal vere kjent som ei grøn og berekraftig arrangements bygd	3.5.1 å påverke dei store og små arrangementa som går føre seg i Seljord i ei grøn og berekraftig retning	3.5.1.1 Få utarbeidd og sett i verk eit prosjekt der arrangement og festivalar ser på ulike grønne løysningar for avfallsmengder og avfallshandtering, transport, ivaretaking av kulturlandskapet osv. Dyrsku`n, arrangørane og lokalt nærings- liv og lag- og foreiningar er viktige samarbeidspartar her	K-styret	2018-2021	2023

Budsjett 2019 og økonomiplan 2019 - 2022**Budsjettskjema 1 A og 1B Driftsbudsjettet**

Linenummer	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Skatt på inntekt og formue	-72 490 000	-75 432 000	-74 642 000	-75 174 000	-75 707 000	-76 239 000
Ordinært rammetilskot	-106 007 000	-107 566 000	-111 305 000	-109 235 000	-107 851 000	-106 610 000
Skatt på eigedom	-8 468 000	-7 801 000	-7 569 000	-12 338 000	-15 106 000	-18 106 000
Andre direkte eller indirekte skattar	-6 426 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000
Andre generelle statstilskot	-12 843 000	-14 629 000	-11 403 000	-7 304 000	-3 970 000	-2 215 000
Sum frie disponible inntekter	-206 234 000	-211 694 000	-211 185 000	-210 317 000	-208 900 000	-209 436 000
Renteinntekter og utbytte	-4 156 000	-5 836 000	-5 588 000	-5 089 000	-5 278 000	-5 253 000
Vinst på finansielle instrument	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	4 641 000	4 674 000	6 181 000	7 362 000	8 088 000	7 518 000
Tap på finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	8 127 000	8 428 000	9 221 000	12 857 000	12 868 000	12 878 000
Netto finansinntekter/-utgifter	8 612 000	7 266 000	9 814 000	15 130 000	15 678 000	15 143 000
Dekning av tidlegare års rekneskapsmessige meirforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetningar	4 820 000	77 000	77 000	77 000	77 000	77 000
Til bundne avsetningar	2 941 000	2 442 000	1 946 000	1 946 000	1 946 000	1 946 000
Bruk av tidlegare års rekneskapsmessige mindreforbruk	-4 812 000	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetningar	-4 775 000	-6 722 000	-4 490 000	-100 000	-100 000	-100 000
Bruk av bundne avsetningar	-3 297 000	-2 287 000	-2 346 000	-2 216 000	-2 086 000	-2 086 000
Netto avsetningar	-5 123 000	-6 490 000	-4 813 000	-293 000	-163 000	-163 000
Overført til investeringsbudsjettet	0	626 000	0	0	0	0
Til fordeling drift	-202 745 000	-210 292 000	-206 184 000	-195 480 000	-193 385 000	-194 456 000
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	202 745 000	210 292 000	210 134 000	203 076 000	202 592 000	203 088 000
Meirforbruk/mindreforbruk	0	0	3 950 000	7 596 000	9 207 000	8 632 000

Budsjettskjema 1 B Driftsbudsjettet

Netto driftsutgifter (netto programområde)	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
PO 1 Sentraladministrasjon og fellesutgifter/-inntekter	36 697 000	29 058 000	31 008 000	29 477 000	30 082 000	30 179 000
PO 2 Skule og oppvekst	69 388 000	79 669 000	77 610 000	76 079 000	73 560 000	73 045 000
PO 3 Helse og omsorg	76 556 000	80 463 000	83 029 000	82 731 000	84 488 000	85 124 000
PO 4 Kultur, næring og utvikling	10 210 000	11 654 000	11 019 000	9 702 000	9 702 000	9 702 000
PO 5 Teknisk	9 894 000	9 448 000	7 468 000	5 087 000	4 760 000	5 038 000
Sum netto programområde	202 745 000	210 292 000	210 134 000	203 076 000	202 592 000	203 088 000

PO 4 "Kultur, næring og utvikling" og PO 5 "Teknisk" er slegne saman til PO 4 "Samfunnsutvikling og drift".

Budsjettskjema 2 A - Investeringsbudsjettet

Linenamn	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Investeringar i anleggsmidler	27 315 000	83 609 000	29 814 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Utlån og forskoteringar	165 000	1 000 000	0	0	0	0
Kjøp av aksjar og andelar	777 000	818 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Avdrag på lån	894 000	650 000	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekt	739 000	0	0	0	0	0
Avsetningar	2 193 000	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	32 083 000	86 077 000	30 706 000	1 892 000	1 892 000	1 892 000
Bruk av lånemidler	-22 576 000	-51 137 000	-26 421 000	-320 000	-320 000	-320 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 822 000	-316 000	0	0	0	-892 000
Tilskot til investeringar	0	0	0	0	0	0
Kompensasjon for meirverdiavgift	-3 290 000	-21 331 000	-1 813 000	-200 000	-200 000	-200 000
Mottekne avdrag på utlån og refusjonar	-3 056 000	-334 000	-1 580 000	-480 000	-480 000	-480 000
Andre inntekter	-137 000	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-30 881 000	-73 118 000	-29 814 000	-1 000 000	-1 000 000	-1 892 000
Overført frå driftsrekneskapet	0	-626 000	0	0	0	0
Bruk av tidlegare års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetningar	-1 202 000	-1 207 000	-892 000	-892 000	-892 000	0
Sum finansiering	-32 083 000	-74 951 000	-30 706 000	-1 892 000	-1 892 000	-1 892 000
Udekt/udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2 B - Investeringsbudsjettet

Prosj	Linenamn	2019	2020	2021	2022
	Til invest. i anleggsmidler (line 1 frå budsjettskjema 2A)	29 814 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Fordelt slik:					
525	Trafikktryggleikstiltak 1)	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
420	Industriområde i Nordbygdi. Avkøyring frå E134 og straum	5 000 000	0	0	0
423	Breibandsutbygging Manndal - Langlim	813 000	0	0	0
571	Nytt vassverk i Seljord	500 000	0	0	0
574	Avlaupsanlegg på Bjørgesida og Vallar	8 925 000	0	0	0
585	Århus industriområde, vatn og avlaup	2 166 000	0	0	0
593	Nytt FKB-kartleggingsprosjekt - kommunalt bidrag	150 000	0	0	0
594	Nytt hovudnett/anlegg VA Nordbygdi industriområde	8 600 000	0	0	0
Nytt	"Framskutt eining" til brannvesenet	1 125 000	0	0	0
Nytt	IT-investering sentraladministrasjonen	625 000	0	0	0
Nytt	Brannvarslingsanlegg og brannteikningar for Seljord ungdomsskule	500 000	0	0	0
Nytt	Trykkforsterkar vassføring Sundbøhaugen	410 000	0	0	0

1) Det har vore investert i trafikktryggleikstiltak over fleire år, oftast kr 1 mill. kvart år, til fleire ulike tiltak.

Prosjektnummer 420 til 594 er vedtekne i investeringsbudsjettet for 2018 (og òg tidlegare), men vert ikkje ferdigstilt/starta opp i 2018, og vert ført opp att i investeringsbudsjettet for 2019.

"Framskutt eining" til brannvesenet vart vedteken i førre økonomiplan for realisering i 2019.

Dei tre nedste investeringstiltaka er nye prosjekt.

Økonomisk oversyn - Drift

Linenamn	Rekn. 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Brukarbetalingar	-12 199 000	-12 420 000	-13 137 000	-13 137 000	-13 137 000	-13 137 000
Andre sals- og leigeinntekter	-29 866 000	-32 953 000	-36 608 000	-36 986 000	-36 972 000	-36 827 000
Overføringer med krav til motyting	-44 062 000	-29 414 000	-32 980 000	-31 050 000	-27 455 000	-22 635 000
Rammetilskot	-106 007 000	-107 566 000	-111 305 000	-109 235 000	-107 851 000	-106 610 000
Andre statlege overføringar	-12 984 000	-14 629 000	-11 403 000	-7 304 000	-3 970 000	-2 215 000
Andre overføringar	-2 727 000	-48 000	-48 000	-48 000	-48 000	-48 000
Skatt på inntekt og formue	-72 490 000	-75 432 000	-74 642 000	-75 174 000	-75 707 000	-76 239 000
Eigedomsskatt	-8 468 000	-7 801 000	-7 569 000	-12 338 000	-15 106 000	-18 106 000
Andre direkte og indirekte skattar	-6 426 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000	-6 266 000
SUM DRIFTSINNTEKTER (B)	-295 230 000	-286 529 000	-293 959 000	-291 538 000	-286 513 000	-282 084 000
Lønnsutgifter	160 389 000	158 539 000	159 190 000	156 328 000	153 487 000	151 381 000
Sosiale utgifter	37 285 000	37 812 000	38 396 000	38 406 000	38 193 000	37 791 000
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal tenesteproduksjon	50 127 000	48 220 000	50 627 000	45 760 000	45 634 000	43 896 000
Kjøp av varer og tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon	21 700 000	22 141 000	23 443 000	23 578 000	23 588 000	23 553 000
Overføringar	22 914 000	19 083 000	21 933 000	20 907 000	19 984 000	19 797 000
Avskrivningar	12 323 000	12 325 000	12 325 000	12 325 000	12 325 000	12 325 000
Fordelte utgifter	-739 000	-668 000	-682 000	-682 000	-682 000	-682 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)	303 997 000	297 452 000	305 232 000	296 622 000	292 530 000	288 061 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)	8 767 000	10 923 000	11 273 000	5 084 000	6 017 000	5 977 000
Renteinntekter, utbyte og eigaruttak	-4 156 000	-5 836 000	-5 588 000	-5 089 000	-5 278 000	-5 253 000
Vinst på finansielle instrument	0	0	0	0	0	0
Mottekne avdrag på utlån	-6 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER (E)	-4 162 000	-5 886 000	-5 638 000	-5 139 000	-5 328 000	-5 303 000
Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	4 641 000	4 674 000	6 181 000	7 362 000	8 088 000	7 518 000
Tap på finansielle instrument	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	8 127 000	8 428 000	9 221 000	12 857 000	12 868 000	12 878 000
Utlån	73 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)	12 840 000	13 152 000	15 452 000	20 270 000	21 005 000	20 446 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONAR	8 678 000	7 266 000	9 814 000	15 131 000	15 677 000	15 143 000
Motpost avskrivningar	-12 323 000	-12 325 000	-12 325 000	-12 325 000	-12 325 000	-12 325 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)	5 123 000	5 864 000	8 763 000	7 890 000	9 370 000	8 795 000

Kommuneplan – Handlingsdel med budsjett og økonomiplan 2019 – 2022

Bruk av tidligere års rekneskapsmessige mindreforbruk	-4 812 000	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-4 775 000	-6 722 000	-4 490 000	-100 000	-100 000	-100 000
Bruk av bundne fond	-3 297 000	-2 287 000	-2 346 000	-2 216 000	-2 086 000	-2 086 000
SUM BRUK AV AVSETNINGAR (J)	-12 884 000	-9 009 000	-6 836 000	-2 316 000	-2 186 000	-2 186 000
Overført til investeringsregnskapet	0	626 000	0	0	0	0
Dekning av tidligere års meirforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsetningar til disposisjonsfond	4 820 000	77 000	77 000	77 000	77 000	77 000
Avsetningar til bundne fond	2 941 000	2 442 000	1 946 000	1 946 000	1 946 000	1 946 000
SUM AVSETNINGAR (K)	7 761 000	3 145 000	2 023 000	2 023 000	2 023 000	2 023 000
REKNESKAPSSMESSIG MEIR- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)	0	0	3 950 000	7 597 000	9 207 000	8 632 000
Netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter	-1,74 %	-2,05 %	-2,98 %	-2,71 %	-3,27 %	-3,12 %
Målsetjing i handlingsprogrammet	1,75 %					

Økonomisk oversyn - Investering

Linenavn	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-1 812 000	-316 000	0	0	0	-892 000
Andre salsinntekter	-23 000	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motyting	-2 733 000	-20 997 000	-1 580 000	-480 000	-480 000	-480 000
Kompensasjon for meirverdiavgift	-3 290 000	-11 460 000	-1 813 000	-200 000	-200 000	-200 000
Statlige overføringer	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter, utbytte og eigaruttak	-1 000	0	0	0	0	0
SUM INNTEKTER (L)	-7 859 000	-32 773 000	-3 393 000	-680 000	-680 000	-1 572 000
Lønsutgifter	0	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal tenesteprod.	23 956 000	72 149 000	28 001 000	800 000	800 000	800 000
Kjøp av varer og tenester som erstatter kommunal tenesteprod.	2 000	0	0	0	0	0
Overføringer	3 290 000	11 460 000	1 813 000	200 000	200 000	200 000
Renteutgifter, provisjonar og andre finansutgifter	66 000	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
SUM UTGIFTER (M)	27 314 000	83 609 000	29 814 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Avdragsutgifter	894 000	650 000	0	0	0	0
Utlån	165 000	1 000 000	0	0	0	0
Kjøp av aksjar og andelar	777 000	818 000	892 000	892 000	892 000	892 000
Dekning tidlegere års udekt	740 000	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundne investeringsfond	1 692 000	0	0	0	0	0
Avsetningar til bundne fond	501 000	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONAR (N)	4 769 000	2 468 000	892 000	892 000	892 000	892 000
FINANSIERINGSBEHOV (O = M+N-L)	24 224 000	53 304 000	27 313 000	1 212 000	1 212 000	320 000

Kommuneplan – Handlingsdel med budsjett og økonomiplan 2019 – 2022

Bruk av lån	-22 576 000	-51 137 000	-26 421 000	-320 000	-320 000	-320 000
Salg av aksjar og andelar	-10 000	0	0	0	0	0
Mottekne avdrag på utlån	-436 000	-334 000	0	0	0	0
Overføringer frå driftsrekneskapet	0	-626 000	0	0	0	0
Bruk av tidligare års overskot	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-407 000	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	-777 000	-1 207 000	-892 000	-892 000	-892 000	0
Bruk av bundne investeringsfond	-18 000	0	0	0	0	0
SUM FINANSIERING (R)	-24 224 000	-53 304 000	-27 313 000	-1 212 000	-1 212 000	-320 000
UDEKT/UDISPONERT (S = O-R)	0	0	0	0	0	0

"**Budsjett 2018**" er justert budsjett. Fleire av investeringstiltaka i 2018 vert ikkje ferdigstilt/starta opp i 2018, og vert ført opp att i 2019 (og nedbudsjettet i 2018). Pr. no er det lånt inn kr 25 mill. i 2018.

Seljord kommune

Kommentarar til budsjett 2019 og økonomiplanperioden 2019-2022.

Innleiing

Denne delen av "Gul bok" inneheld kommentarar til tal-delen av budsjettet, og er ei oppfølging av handlingsprogrammet som utgjer fyrste del av dokumentet.

Kommenterdelen startar med eit samandrag av hovudtrekka i budsjettet, deretter kjem det ein kommentardel til investeringsbudsjettet før kvart programområde blir kommentert.

Økonomiske målsettingar

For å kunne måle kommunen sin økonomiske situasjon og gje føringar til budsjettet er det stilt opp nokre økonomiske faktorar som eit styringsverktøy.

I % av driftsinntekter	Anbefalt nivå	Kommune- styrets måltall
Netto driftsresultat	1,75 %	1,75 %
Disposisjonsfond	5 % - 10 %	5 %
Renter og avdrag	2 % - 3 %	3 %
Låne finansiering av investeringar	50 % - 60 %	50 % - 60 %

Det har vore tilrådd at netto driftsresultat som eit gjennomsnitt over tid burde vere 3 %. Dette har vore "tommelfingerregelen" for god økonomistyring.

I *"Rapport frå Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi"* frå november 2014 vert det tilrådd eit nivå for netto driftsresultat på 1,75 %. Bakgrunnen for denne endringa er endring i korleis momskompensasjonen frå investeringar skal bokførast. Før skulle desse inntektene bokførast i driftsrekneskapen og det var friviljug om ein ville føre desse inntektene over i investeringsrekneskapen som eigenkapital. Dersom ein ikkje gjorde det, var det "lett" å få eit driftsresultat på 3 %. Slik sett kan ein seie at det er like vanskeleg å få eit netto driftsresultat på 1,75 % på "rett" måte, som det var å få det på ein "lett" måte. Her skal det seiast at Seljord kommune har vore fornuftige og stort sett overført investeringsmomsen til investeringsbudsjettet.

Seljord kommune

Disposisjonsfond

Pr. 31.12.2017	14 735 000
Vallar bru	-1 400 000
Flaumsikring	-1 000 000
Kommuneplan	-500 000
Søkologmidlar	-500 000
Omtaksering verk og bruk	-250 000
Digitaliseringsplan	-150 000
Interkommunal psykolog	-150 000
Opplevingsvegen	-150 000
Generell driftssaldering	-2 088 000
Sum k. sak 111/17. Opphavleg driftsbudsjett 2018	-6 188 000
K.sak 23/18 Økologisk hage	-50 000
K.sak 25/18 Bustad rådmann	-84 000
K.sak 111/17, Digital strategi undervisning	-300 000
Vallar bru (reduksjon, overført til vintervedlikehald)	450 000
Søkologmidlar (reduksjon, overført til vintervedlikehald)	400 000
Vintervedlikehald	-850 000
Kommuneplan (overført til 2019)	500 000
Omtaksering verk og bruk	250 000
Digitalisering (digitaliseringsplan vert ikkje utført)	150 000
Interkommunal psykolog (kjem ikkje i gang i 2018)	150 000
Flaumsikring (overført til 2019)	800 000
Søkologmidlar (bortfall av eigenandel Aktivitetspark)	100 000
Meirforbruk 2018 (varsla i kommunestyresak 66/18)	-1 000 000
Sum bruk i 2018 (pr. 08.11.2018)	-5 672 000
Pr. 31.12.2018	9 063 000
Vedlikehald skular (rådmannens framlegg 2019)	-1 021 000
Flaumsikring (overført frå 2018 til 2019)	-817 000
Kommuneplan (overført frå 2018 til 2019)	-510 000
Taksering eigedomsskatt (rådmannens framlegg 2019)	-2 042 000
Pr. 31.12.2019	4 673 000

Seljord kommune

Skatt og rammetilskot (såkalla "frie inntekter")

Skattar og rammetilskot m.m	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Innbyggjartilskot	69 169 000	70 680 000	72 498 000	73 245 000	73 676 000	73 866 000
Utgiftsutjamning m.m.	23 351 000	23 788 000	23 892 000	23 226 000	21 696 000	20 716 000
Små-kommunetilskot	5 543 000	5 543 000	5 698 000	5 698 000	5 698 000	5 698 000
Skjønstilskot	1 048 000	1 000 000	2 000 000	0	0	0
Sum fast del	99 111 000	101 011 000	104 088 000	102 169 000	101 070 000	100 280 000
Skatteinntekter	72 490 000	75 432 000	74 642 000	75 174 000	75 707 000	76 239 000
Naturressursskatt	4 485 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000
Inntektsutjamning	6 898 000	6 533 000	7 217 000	7 066 000	6 781 000	6 330 000
Sum variabel del	83 873 000	86 290 000	86 184 000	86 565 000	86 813 000	86 894 000
Sum "frie inntekter"	182 984 000	187 301 000	190 272 000	188 734 000	187 883 000	187 174 000
Endring samanlikna med 2019			0	-1 538 000	-2 389 000	-3 098 000

"**Budsjett 2019**" er sett opp etter kolonne 3 "Anslag på frie inntekter 2019" i "Grønt hefte", dvs. "Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2019" frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet (Regjeringa sitt framlegg til statsbudsjett).

I framskrivinga for 2020-2022 er det lagt til grunn prognosemodellen frå KS, som Seljord kommune brukar gjennom rammeavtala om "kommunaløkonomisk dokumentasjon" med Telemarksforskning i Bø. Sentrale element i framskrivinga er:

1. Realvekst på 0,7 % kvart år.
2. Folketalsframskriving (og fordeling på aldersgrupper) som i SSB alternativ MMMM.
3. Frå 1. juli 2018 til 1. juli 2021 går talet på innbyggjarar 6-15 år (grunnskulealder) ned frå 379 til 352 (ein nedgang på 27). "Isolert" sett gir dette ein reduksjon i rammetilskotet (utgiftsutjamninga) på om lag kr 3,5 mill. (overslag på kr 130.000 pr. innbyggjar/skuleelev).
4. I same periode aukar folketalet i aldersgruppene over 79 år med 74 personar, frå 579 til 653.

5. Det samla folketalet aukar frå 2.934 til 2.973.
6. I "skrivande stund" (09.11.2018) er folketalet 2.915, noko som er det lågaste på lang tid. 1. desember 2014 var folketalet 3.014 og for to år sidan (09.11.2016) var folketalet 2.975. Siste offisielle publisering frå SSB er folketalet pr. 1. juli som var 2.934.

Kraftinntekter

Kraftinntekt	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sal av konsesjonskraft	7 221 000	7 017 000	5 490 000	3 910 000	3 760 000	5 751 000	6 008 000	5 045 000	4 380 000	4 283 000
Naturressursskatt	4 114 000	4 458 000	4 222 000	4 325 000	4 485 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000	4 325 000
Konsesjonsavgifter	1 781 000	1 941 000	2 010 000	1 941 000	1 941 000	1 941 000	1 941 000	1 941 000	1 941 000	1 941 000
Eigedomsskatt	7 495 000	7 972 000	7 995 000	8 272 000	7 147 000	6 481 000	6 481 000	6 481 000	6 481 000	6 481 000
Sum	20 611 000	21 388 000	19 717 000	18 448 000	17 333 000	18 498 000	18 755 000	17 792 000	17 127 000	17 030 000
		Toppår	Skilnad toppår/botnår: kr 4.358.000 (20,4 %)						Botnår	

I 2012 var inntektene frå sal av konsesjonskraft kr 7.990.000.

Kva eigedomsskatten på kraftanlegg vert i 2019 er ikkje kjent enno, då skatteetaten er forseinka med utsending av eigedomsskattegrunnlaget. Det er difor ført opp same eigedomsskatt som i 2018 i økonomiplanperioden. Lista er varsla å kome i første halvdel av november.

Konsesjonsavgiftene er "inputen" på kraftfondet (Næringsfond I).

Utbyte frå aksjeselskap

Selskap	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vest-Telemark kraftlag	1 900 000	2 850 000	1 900 000	1 900 000	2 850 000	4 180 000	4 180 000	3 325 000	3 325 000	3 325 000
Telemark bilruter	40 000	40 000	40 000	47 000	47 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum	1 940 000	2 890 000	1 940 000	1 947 000	2 897 000	4 230 000	4 230 000	3 375 000	3 375 000	3 375 000

Seljord kommune eig 19 % av Vest-Telemark kraftlag (VTK), til liks med dei andre Vest-Telemarkkommunane, med unntak av Nissedal som eig 5 %. Kr 4.180.000 i utbyte til Seljord kommune i 2019 tyder eit samla utbyte til eigarkommunane på kr 22 mill. (slik som i 2018). Kr 3.325.000 i utbyte for åra 2020-2022 er 19 % av eit samla utbyte på kr 17,5 mill. Utbytet vert utbetalt med bakgrunn i VTK sitt resultat året før.

Eigedomsskatt

Skatteobjekt	2018	2019	2020	2021	2022
Verk og bruk. Kraftanlegg	6 481 000	6 481 000	6 481 000	6 481 000	6 481 000
Verk og bruk. Produksjonsutstyr og installasjonar	1 157 000	925 000	694 000	462 000	462 000
Verk og bruk. Andre verk og bruk	163 000	163 000	163 000	163 000	163 000
Sum verk og bruk	7 801 000	7 569 000	7 338 000	7 106 000	7 106 000
Næringseigedomar (Ny)	0	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Bustader og fritidseigedomar (Ny)	0	0	3 000 000	6 000 000	9 000 000
Sum eigedomsskatt (ny)	0	0	5 000 000	8 000 000	11 000 000
Sum totalt	7 801 000	7 569 000	12 338 000	15 106 000	18 106 000

Ved innføring av eigedomsskatt på bustader og fritidseigedomar må ein byrje på lågaste skattesats som er 1 promille og deretter kunne auke med maksimalt 1 promille kvart år til ein når maksimal sats på 5 promille. Når det gjeld verk og bruk (og næringseigedomar) er Seljord kommune for lenge sidan kome opp i 7 promille. Eigedomsskatt på verk og bruk vart innført i Seljord i 1976.

Rådmannen gjer framlegg om å innføre eigedomsskatt på alle faste eigedomar i heile Seljord kommune frå og med 2020, jf. eigedomsskattelova § 3 a, med ein skattesats på bustader og fritidsbustader på 1 promille i 2020, 2 promille i 2021 og 3 promille i 2022 og 7 promille for nærings eigedomar i heile perioden.

Gjennomsnittleg marknadsverdi på ein einebustad i Seljord kommune er kanskje kr 1,5 mill. Med ein eventuell reduksjon på 15 % og eit eventuelt botnfrådrag på kr 200.000, kan eit gjennomsnittleg eigedomsskattegrunnlag bli kr 1.075.000. 1 promille i eigedomsskatt vert då kr 1.075 pr. år, 2 promille vert kr 2.150, 3 promille vert kr 3.225.

..... men marknadsverdi/skattegrunnlag kan sjølvsagt vere høgare og etter kvart kan skattesatsen vere 5 promille, men dette kan kommunestyret til ein stor grad styre sjølve (reduksjon, botnfrådrag og skattesats).

For nærings eigedomar er det ikkje same moglegheit for "styring", der er det marknadsverdien (leigeverdien) som gjeld og Seljord kommune er allereie på 7 promille på slike eigedomar. Ein nærings eigedom som får ein eigedomsskattetakst på kr 10 mill., må då årleg betale kr 70.000 i eigedomsskatt, og det er grunn til å tru at nokre nærings eigedomar får ein god del høgare takst enn det, fleire vil nok få ein skatt over kr 100.000 pr. år (og nokre kanskje godt over det òg). Mange nærings eigedomar vert sjølvsagt taksert langt lågare enn kr 10 mill.

Nokre eigedomar er fritekne for eigedomsskatt, til dømes statlege og kommunale eigedomar, kyrkjer og eigedomar som vert drivne som gardsbruk eller skogsbruk. Dessutan kan kommunestyret fritaka nokre typar eigedomar, til dømes eigedomane til friviljuge lag og organisasjonar, og bygningar med historisk verdi.

Inntektene frå den nye eigedomsskatten som er lagt inn rådmannens framlegg til budsjett er eit overslag. Det er lagt inn kr 2 mill. (rund sum) i 2019 til innleige av konsulentar/taksatorar til takseringsarbeidet (summen er prisjustert til 2019-kroner, til kr 2.040.000).

Kommunale egedomsavgifter (gebyr for vatn, avløp, renovasjon og feiing/tilsyn)

Gebyr	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2016-2022
Vatn	5 267	5 833	7 258	8 516	9 100	9 270	9 099	3 832
Avløp	5 665	6 208	7 125	7 611	7 963	8 086	7 944	2 279
Renovasjon	2 835	2 959	2 213	2 455	2 459	2 459	2 459	-376
Feiing/Tilsyn	330	270	328	428	431	433	431	101
Sum	14 097	15 270	16 924	19 010	19 953	20 248	19 933	5 836

Beløpa gjeld eit såkalla "normalgebyr" og er inkludert mva.

Eit oversyn over betalingssatsar for kommunale tenester finst i eige vedlegg.

Brutto lånegjeld

Låneopptak/ Avdrag	Dato/År	Beløp	Antall innb. 1/7-18	Lånegjeld pr. innbyggjar
Lånegjeld	31.12.2017	266 722 000	2 934	90 907
Låneopptak	2018	25 000 000		
Avdrag	2018	-9 045 000		
Lånegjeld	31.12.2018	282 677 000	2 934	96 345
Låneopptak	2019	26 421 000		
Avdrag	2019	-9 221 000		
Lånegjeld	31.12.2019	299 877 000	2 934	102 208
Låneopptak	2020	320 000		
Avdrag	2020	-12 857 000		
Lånegjeld	31.12.2020	287 340 000	2 934	97 935
Låneopptak	2021	320 000		
Avdrag	2021	-12 868 000		
Lånegjeld	31.12.2021	274 792 000	2 934	93 658
Låneopptak	2022	320 000		
Avdrag	2022	-12 878 000		
Lånegjeld	31.12.2022	262 234 000	2 934	89 378

Finanskostnader

Linenavn	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Kommunalbankens budsjettrente hausten 2018 1)	1,65 % 2)	1,65 % 2)	2,04 %	2,49 %	2,92 %	2,84 %
Kommunalbankens budsjettrente hausten 2017		1,65 %	1,65 %	2,15 %	2,28 %	
Renteinntekter og utbytte	-4 156 000	-5 836 000	-5 588 000	-5 089 000	-5 278 000	-5 253 000
Sum renteinntekter og utbytte	-4 156 000	-5 836 000	-5 588 000	-5 089 000	-5 278 000	-5 253 000
Renteutgifter på lån pr. 31.12.2018	4 641 000	4 674 000	5 765 000	6 662 000	7 402 000	6 847 000
Avdrag på lån pr. 31.12.2018	8 127 000	8 428 000	8 795 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Sum rente- og avdragsutgifter lån pr. 31.12.2018	12 768 000	13 102 000	14 560 000	18 662 000	19 402 000	18 847 000
Renteutgifter på låneopptak i økonomiplanperioden	0	0	415 000	699 000	685 000	670 000
Avdragsutgifter i økonomiplanperioden	0	0	426 000	857 000	868 000	878 000
Sum rente- og avdragsutgifter	12 768 000	13 102 000	15 401 000	20 218 000	20 955 000	20 395 000

1) Det er "Kommunalbanken budsjettrente hausten 2018" som er lagt til grunn i økonomiplanperioden 2019-2022.

2) Dette er gjennomsnittleg p.t. rente (flytande rente) i Kommunalbanken i 2017 og 2018.

Mesteparten av høgda rente- og avdragsutgifter i økonomiplanperioden gjeld investeringar i vatn og avløp (VA) og skal i "prinsippet" dekkjast av høgding av gebyra for desse tenestene (men i utrekning av gebyra er det ikkje betalte renter og avdrag som vert lagt inn, det er kalkulatoriske renter og avskrivingar).

Seljord kommune

Pensjon

I 2019 er det budsjettert med ein pensjonskostnad på kr 21,9 mill. (inkl. arbeidsgjevaravgift). Og dette nivået er vidareført i økonomiplanperioden. Pensjonspremien til KLP er budsjettert noko ned, spesielt på grunn av kraftig nedtrapping ansvar 205 "Avdeling for integrering og vaksenopplæring". På den andre sida er posten for "Amortisering av tidlegare års premieavvik" auka noko. Korleis pensjonskostnaden vert utover i økonomiplanperioden er usikkert. Pedagogisk personale er innmeldt i Statens Pensjonskasse, alle andre i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

For å unngå store variasjonar i pensjonskostnaden, er det innført ei ordning som skal jamne ut utgiftsført pensjonskostnad over tid. Denne ordninga, som kom i 2002, har ført til at kommunane dei siste åra har utgiftsført ein lågare pensjonskostnad enn det dei verkeleg har betalt inn i premie. Pr. 31.12.2017 har Seljord kommune i åra 2002-2017 utgiftsført i rekneskapen kr 13,9 (inkl. arbeidsgjevaravgift) mindre enn det som faktisk er betalt inn i pensjonspremie. Dette beløpet skal utgiftsførast ("amortiserast") i åra som kjem. Premieavviket for 2002-2010 skal amortiserast over 15 år, 2011-2013 over 10 år og premieavvik for 2014 og frametter over 7 år.

Flyktningar (og vaksenopplæring)

Dette er ikkje eit forsøk på å lage eit "flyktningrekneskap", men et oversyn på nokre sentrale inntekter og utgifter med integrering av flyktningar. Vaksenopplæringa har òg ansvar for andre framandspråklege enn flyktningar. På inntektsida må ein òg vere merksam på inntektene via rammetilskotet, til dømes innbyggjartilskot og utgiftsutjamning (der innbyggjarar i skulepliktig alder er viktig) og i inntektsutjamninga (som blant anna vert rekna ut etter folketal). På utgiftssida ligg det òg andre direkte kostnader (til dømes på økonomisk sosialhjelp) og "indirekte" kostnader som at eksisterande tenesteapparat får fleire brukarar (jf. barnehage, skule, helsestasjon og NAV) innanfor eksisterande budsjettramme.

Hovudpoenget med tabellen var å vise dei store endringane som er i økonomiplanperioden som konsekvens av at det er lagt til grunn at Seljord kommune ikkje får tildelt nye flyktningar frå og med 2019.

Når det gjeld einslege mindreårige flyktningar (EMF), så er det lagt til grunn at dei er heimehøyrande i Seljord til og med 2021. I 2021 fyller alle fem 20 år, og det vert ikkje utbetalt tilskot lenger. Frå hausten 2018 går ungdomane på skule i andre kommunar og tilbodet på bustaden er sterkt redusert.

Tilskot og utgifter	2018	2019	2020	2021	2022	Endring 2018-2022
Integreringstilskot	13 704 000	10 476 000	6 377 000	3 043 000	1 288 000	-12 416 000
Tilskot EMF	3 847 000	3 928 000	3 928 000	3 928 000	0	-3 847 000
Framanspråklege	1 870 000	1 416 000	1 199 000	1 199 000	1 199 000	-671 000
Kviteseid kommune	1 390 000	1 012 000	829 000	162 000	162 000	-1 228 000
Særskilt tilskot	839 000	951 000	200 000	0	0	-839 000
Sum inntekter	21 650 000	17 783 000	12 533 000	8 332 000	2 649 000	-19 001 000
Flyktningkontor	1 941 000	2 214 000	1 598 000	744 000	0	-1 941 000
Introduksjonsordninga	4 289 000	3 146 000	2 116 000	1 145 000	0	-4 289 000
Etablering	185 000	51 000	0	0	0	-185 000
Vaksenopplæring	3 699 000	3 958 000	3 374 000	1 815 000	1 550 000	-2 149 000
Bustad EMF 1)	5 444 000	2 491 000	2 291 000	2 291 000	7 000	-5 437 000
Tilleggslov. integrering	0	500 000	250 000	0	0	0
Økonomisk sosialhjelp	0	0	-500 000	-750 000	-750 000	-750 000
Sum utgifter	15 558 000	12 360 000	9 129 000	5 245 000	807 000	-14 751 000
Netto inntekt 2)	6 092 000	5 423 000	3 404 000	3 087 000	1 842 000	-4 250 000

1) EMF = Einslege mindreårige flyktningar.

2) Til fråtrekk kjem styrking med 40 % stilling på Seljord barneskule og 40 % stilling på Seljord ungdomskule fram til utgangen av skuleåret 2018/2019 og 20 % på helsestasjonen i fem månader i 2018 (januar-mai). Dette på grunn av det store flyktningmottaket i 2017 på 27 personar, derav 17 born.

Seljord kommune

Investeringar

Investeringsbudsjettet er hovudsakleg ei realisering av tidlegare politiske vedtak. Det bør i løpet av 2019 vurderast om kommunen skal ha ei øvre grense for kor lang tid det kan gå frå politiske vedtak vert fatta og til dei blir realisert, eller har fastsett tid for realisering, før saka kjem opp til ny politisk handsaming. Eit døme på eit slikt vedtak kan vere ny avkøyring frå E 134 og straumtilførsel til industriområdet som vart vedteke i samband med budsjett 2015 og der det framleis ikkje er fastsett tidspunkt for oppstart. Ein del av investeringsutgiftene kjem som fylgje av eksterne pålegg etter tilsyn, og som fylgje av slitasje eller skade på eksisterande kommunale eigedelar, dvs. "må-oppgåver". Nokre av kostnadene i investeringsbudsjettet er usikre. Fleire av investeringar er relatert til vatn og avlaup (VA) og vert finansiert av innbyggjarane gjennom kommunale avgifter.

Som tiltak i handlingsprogrammet, for å nå målsetjinga om at Seljord skal leggje til rette for meningsfulle kultur –og fritidsaktivitetar for alle, er det vedtatt å planlegge nytt badeanlegg i 2020, dette er ikkje kostnadsberekna og er ikkje med i rådmannen sitt budsjettframlegg.

Detaljar om investeringane går fram av tabell "Budsjettskjema 2A og 2B"

Seljord vassverk

Sluttsum for investering i nytt vassverk for Seljord sentrum er totalt på kr 500.00.

Kostnadene vil bli finansiert gjennom VA-avgiftene.

VA-anlegg på Århus industriområde (inkl. ny brønn.)

Det blei i 2012 løyvd kr. 4.000.000 til etablering av nytt VA nett på Århus. Arbeidet starta opp i 2017. Det er satt av ekstra kr. 400.000 i midlar til konsesjonssøknad og grunnerverv av ny brønn i 2019. Kostnadene vil bli finansiert gjennom VA-avgiftene.

Nytt avløpsanlegg på Bjørgesida.

Avløpsanlegg på Bjørgesida var planlagt utført i 2009, men vart utsatt inntil vassverket på Eventyrøy var nedlagt. Området på Bjørgesida er eit område som har relativ mange bustadar som bare har utslepp til grunnen, og med plassering så nær vassdrag bør avløpet samlast og førast til reinseanlegg. Kostnad er stipulert til kr. 9.200.000 mill. eksklusiv kr 272.000 (bruka i 2018), tiltaket blir finansiert gjennom VAR-avgiftene.

Nytt VA nett til Nordbygdi industriområde.

Kostnadsoverslag for nytt leidningsnett - hovudstrekk VA, samankopling av gammalt og ny vassleidning, kryssing av Bygdaråi inkl. pumpestasjon samt forsterkning av vassleidning frå Dyrskuplassen til Nordgardstangen. Kostnad, like i overkant av kr. 8.600.000, gjer at kostnaden med å framføre vatn og avlaup er svært høg sett i forhold til potensielle nye abonnentar. Investeringsramme på ytterlegare 900.000,- som blei løyvd ekstra i budsjett 2018 er trekt ut etter ordførars understreking om at dette var løyvd med bakgrunn i ei misforståing.

Trykkforsterkar vassføring Sundbøhaugen 2019

I det kommunale bustadfeltet Sundbøhaugen har det over fleire år vore lågt trykk på vassføringa. Det er no så lågt at trykket er målt til 1,5 bar på dei øvste bustadene. Kommunen må som vassleverandør leverer med eit trykk på over minimum 2 bar. For å kompensere på dette må det installerast ein trykkforsterkar. Investeringa på om lag 410.000,- blir lågt på sjølvkostområde distribusjon av vatn.

IT- investeringar sentraladministrasjonen

Det er behov for ei oppgradering til siste versjon av Agresso, som innbefatter personvernmodul og digitale reiserekningar. Vidare må ein kjøpe inn lisensar for digitale sjukemeldingar og inntekstopplysningar.

Trafikktryggleikstiltak.

På same måte som tidlegare år, vert det lagt fram forslag om å vidareføre arbeidet med trafikktryggleik gjennom investeringar i infrastruktur for å medverke til auka tryggleik i den lokale trafikken. Løyvinga nyttast i samsvar med plan for trafikktryggleik. Det er budsjettert med kr 1 mill. årleg. Tilskot frå fylkeskommunen på inntil 60% og mva kompensasjon gjer at den kommunale delen utgjer ca. kr. 320.000 årleg

Brannvarslingsanlegg Seljord ungdomsskule

Vest-Telemark brannvesen har varsla nytt tilsyn etter ny forskrift om brannførebygging. Det ligg allereie fleire avvik frå tidligare tilsyn på Seljord ungdomsskule som peiker på mellom anna krav til brannteikningar og manglande brannvarslingsanlegg. VTBV har tilrådd at det settast av 400.000,- til strakstiltak for å lukke avvik iløpet av 2019.

Breibandutbygging Manndal - Langlim

Jamfør formannskap sak 36/17: "Seljord kommune søker om tilskot til vidare utbygginga av breiband etter prioriteringa som er lagt fram i saka. Tiltaka må finansierast med eigendel og eventuelt dugnad ved sida av offentleg støtte." Seljord kommune har fått positivt svar på søknad om 400.000,- til utbygginga, det står då att kr 250.000 som kommunen sin eigendel. Tiltaket er starta opp men vil ikkje ferdigstillast fyre i 2019.

Ny avkøyring til industriområdet i Nordbygdi.

Reguleringsplanen for Nordbygdi (vedteke 11.06.09) legg opp til å utvikle industriområdet mellom elva og E 134 i Nordbygdi. For å realisere dette må det lagast ny avkøyring frå E 134 og ny straumtilførsel. Dette er kostnadsrekna til om lag kr. 5.000.000. inkl. mva., og ein sum på kr. 3.500.000 mill. inkl. mva. vart vedteke som ein del av investeringsbudsjett for 2015. Summen aukar ettersom tiltaket ikkje er gjennomført, samt at nye kostnadsberekningar er lagt til grunn.

Budsjettvedtak kommunestyresak 97/16 - Ny framskutt enhet 2019

Krava til utstyr og kompetanse er i endring, brann og redningstenesta i kommunen må møte desse endringane til beste for innbyggjarane og tilreisande. Eit eksempel på ei slik utfordring er Mælefjelltunellen. Den vil krevja mykje av den lokale redningstenesta, både når det gjeld utstyr og kompetanse. Det er difor viktig at ROS analyse for brannvesenet som no nesten er ferdigstillt, samt GAP analysa som skal vere ferdig til 01.01.19 blir førande for investeringar til denne tenesta. Det er i ROS analysa peika på behov for ein framskutt enhet. Ein legg til grunn at Staten ved SVV dekkjer største delen av denne investeringa, og at kommunens del ikkje blir høgare ein 200.000,-.

FKB - kartleggingsprosjekt - kommunalt bidrag 2019

Kommunen sin del av nytt FKB - kartleggingsprosjekt av større områder i samband med planlegging for nye E134 trase, samt kartlegging av resterande tettbygde områder krev eit kartleggingsprosjekt gjennom geovekst. Prosjektet vil truleg gå over tre år, 2017 og 2018, med ferdigstilling i 2019. Kostnaden fordelast med kr. 150.000 årleg i tre år, totalt kr. 450.000. Siste gjenståande del på 150.000,- ligg i investeringstiltaka for 2019.

Budsjettskjema 2 B syner ein samla oversikt over investeringstiltak i budsjett 2019 og i økonomiplanperioden.

Programområde 1 Sentraladministrasjon og fellesutgifter/-inntekter

Ansvar 100 – Folkevalde

Val i 2019 og 2021. Det er budsjettera med støtte til dei politiske partia, dette er ei frivillig ordning. Ordinær partistøtte kjem over statsbudsjettet.

Ansvar 101 – Kontrollorgan mm.

Budsjettet omfattar utgifter til kommunal revisjon og drift av kontrollutvalet og er i samsvar med kontrollutvalet si innstilling til kommunestyret for budsjettåret 2019.

Ansvar 110 – Rådmannskontor og fellestenester

Budsjettet omfattar drift av rådmannskontoret og ei rekke fellesfunksjoner i kommunen. Budsjettet tek høgde for vidareføring av dagens nivå, med mindre justeringar på bakgrunn av erfaringstal i 2018.

Ansvar 111 – Økonomiavdelinga

Budsjettet gjeld drift av økonomiavdelinga. Det er lagt inn kr 2 mill. (rund sum) til konsulent/taksator til taksering av alminneleg eigedomsskatt.

Ansvar 112 – IT

Budsjettet omfattar drift av IKT innan alle avdelingane. Ein stor del av budsjettet går til driftsavtale med ekstern driftsoperatør, aspIT. I tillegg er det budsjettera med kostnader til lisensar og andre vedlikehaldsavtaler på ei rekke fagsystem innan arkiv, økonomi, skatt, helse, skule, pleie og omsorg, sosial, kart og oppmåling mm.

Ansvar 113 – Telefon

Budsjettet omfattar i hovudsak kostnader knytt til abonnement og teletrafikk.

Ansvar 114 – Forsikringar

Budsjettet omfattar kommunens forsikringar. Kommunen har inngått forsikringsavtaler gjennom forsikringsmeklaren Pareto. Kommunen har kommunal ansvarsforsikring, tingforsikring, gruppeliv, yrkesskade, barneulykke og forsikring av motorvogner i forsikringsselskapet Protector Forsikring. Reiseforsikring er i Europeiske reiseforsikring.

Ansvar 116 – Personalavdelinga

Budsjettet omfattar drift av personalavdelinga, med ekspedisjon og arkiv, samt administrasjonslokale. Frå og med 24.09.18 er også løn- og fråvær/refusjonskonsulentane ein del av personalavdelinga, som eit resultat av omorganiseringsprosessen som er gjennomført inneverande år. Ansvar 116 omfattar også bedriftshelsetenesta, og andre felles kostnader som til dømes opplæringsplan og felles velferdstiltak for tilsette.

Merkantil avdeling er organisera slik at ekspedisjonen skal vere bemanna kvar dag mellom klokka 09 og 14. Kommunens telefontid er tilpassa dette, men stillingsprosenten til servicemedarbeidaren er litt for liten til å dekkje heile opningstida. Det er starta på utreining av å etablere eit eventuelt servicetorg i kommunen, der store delar av hendvingingar til administrasjonen kan bli handtera både innanfor fyrstehands byggesakshandsming, startlån, tildeling av helse- og omsorgstenester, diverse merkantile servicetenester, enkle NAV-tenester osv. tanken bak eit servicetorg er å yte god service på ein plass. Dette vil kunne imøtekomme målet om god service til innbyggjarane. I ei økonomisk pressa tid, kan det bli utfordrande å starte opp med eit utvida servicetilbod, som truleg vil koste meir å drifte enn dagens merkantile teneste og sentralbord.

Tilsette i Seljord kommune har eit tilskot på kr 5.000 frå og med det året dei fyller 60 år, eit såkalla seniortillegg. Hensikta med tillegget var i si tid å stimulere tilsette til å stå lengre i jobb, i tråd med HTA § 3.2.3. Etter kommunestyrets vedtak i sak 111/17 meiner administrasjonen at tiltaket truleg har utspilt si rolle som verkemiddel for å få seniorar til å stå lengre i jobb. Det er sendt ut brev til alle tilsette som er 60 år eller eldre, om at dette vil bli fjerna frå og med 01.01.2019. Dette vil gje ei innsparinga på omlag kr 160.000.

Kommunestyret vedtok i 2011 at tilsette i Seljord kommune i større enn 25 % stilling, som eit personalgode og HMS-tiltak, skulle få dekt halve årsabonnementet ved Streke-Nils treningssenter på Granvin. Tilbodet har vorte nytta i gjennomsnitt av omlag 80 tilsette kvart år. Eit kutt i dette tilskotet vil gje ei innsparing på kr 129.000, i tillegg kjem arbeidsgjevaravgift, ut frå eit medlemstal på 59 kommunale deltakarar.

I budsjettprosessen har ein vidare sett på moglegheita for å kutte ned på noko av bemanninga ved ansvar 116. Eit eventuelt kutt vil ikkje kunne gjennomførast utan at det går ut over servicenivået og tenestene. Det er truleg at behovet for avdelingas assistanse den komande tida vil auke, som fylgje av endringsprosessen og behovet for rådgjeving ute på einingane. På sikt vil ein kanskje sjå at dette vil ta noko av, men ikkje i komande budsjettår. Samstundes er det eit ynskje at ein får investert i og tatt i bruk meir digitale hjelpemiddel som gjev betre oversikt, kontroll og på sikt skapar effektivitet og innsparingsmoglegheiter.

Heiltidskultur

Etter politisk initiativ i 2017 vart Seljord kommune ein av 9 kommunar i KS BTV-samarbeidet som deltek i eit toårig prosjekt om heiltidskultur, kalla *Nytt blikk*. Prosjektet går ut på å finne løysingar, arbeidsplanar og arbeidstidsordningar som jobbar for å få til at alle kommunalt tilsette jobbar i så store stillingar som råd. Det er leda av dedikerte konsulentar frå KS konsulent, med brei erfaring frå slikt arbeid i mange kommunar i landet over fleire år. I

arbeidet deltek både tilsette frå leiargruppa, hovudtillitsvalde og einingsleiarar frå heile organisasjonen. I tillegg har politikarar vore med på delar av samlingane. Dette prosjektet krev ein god del eigeninnsats, samtidig som ein kan dra nytte av erfaringane som andre kommunar har gjort seg frå likande arbeid.

Ansvar 125 – Nav kommune

I 2018 er posten for økonomisk sosialhjelp kr 1.950.000, men ser ut til å bli på om lag kr 2.700.000. For 2019 er budsjettet sett til kr 2.500.000 og redusert til kr 2.553.000 i 2020 og kr 1.803.000 for 2021 og 2020 (prisjusterte summar). Reduksjonen er skjønsmessig gjort som ein konsekvens av at det ikkje kjem nye flyktningar. I 2017 viser rekneskapen kr 1.752.000 (og budsjettet var kr 1.950.000).

Gjeldsrådgjevaren (60 % stilling) er tilsett i Seljord kommune, men er eit spleiselag med resten Vest-Telemark kommunane (kostnad fordelt etter folketal).

Ansvar 130 – Kyrkjelege føremål

Budsjettet omfattar overføringar til Seljord kyrkjelege fellesråd og til andre trdomssamfunn.

Ansvar 150 – Tilleggsøyvingar

Budsjettet inneheld ein lønsreservepost på kr 4.470.000 som skal finansiere lønsoppgjeret i budsjettåret (med verknadsdato 01.05.2019). Tilleggsøyvingar til disposisjon for formannskapet (kr 120.000) og for ordførar og rådmann (kr 30.000) er vidareført på lik linje med tidlegare år. Det er ført opp ein tilleggsøyvingspost til integrering av flyktningar på kr 500.000.

Ansvar 199 – Avskrivingar

På dette ansvaret vert avskrivingane på anleggsmidla ført. Avskrivingane i økonomiplanperioden er stipulert til kr 12.325.000 kvart år. I kommunerekneskapen får ikkje avskrivingane nokon resultateffekt i driftsrekneskapen, men verdien av anleggsmidlane vert nedskriven i balanserekneskapen (med kr 12.325.000 mill. kvart år).

Programområde 2 Skule og oppvekst

Innleiing

I løpet av 2019, vil vi ha dei høgaste tala på barn og unge i våre einingar på lenge. Skuleåret 2018/19 har dei høgaste talet på barn og unge i grunnskulen, men vil i løpet av økonomiplanperioden bli redusert ein del. Barnehagane vil mest sannsynleg ha toppen sin i barnehageåret 2019/20, men vil bli noko redusert noko i løpet av perioden. Tidlegare varsla behov om naudsynt auke i skulen kombinert med høge elevtal og økte utfordringar, gjer at vi no går inn i ein svært krevjande tid. Auka behov har også medført meirforbruk i inneverande år. Samstundes skal programområdet handtere og tilpasse seg 5-dagars skuleveke, gjennomføre ein skulesamanslåing og vidareføre og forankre den digitale satsinga. Vi har enno eit stort behov for ressursar til tilpassing og spesialpedagogiske støttetjenester, i tillegg til oppfølging av framandspråklege elevar.

Både i skule og barnehage vil det kunne kome fleire behov for tilrettelegging og spesialpedagogisk oppfølging. Kommunen tek i mot nye flyktningar, som også vil kunne utløyse nye behov. Fleire av einingane varslar om utfordrande personalsituasjonar med behov for auke i vikarbruk. Skulebygga er i dårleg forfatning, og barnehagane varslar om behov for vedlikehald, tilpassingar og utbetringar. Skulepakka gir eit rom for investering i skulebygg på sikt, men det er behov for fleire strakstiltak.

Bemanning i skule og barnehage blir regulert gjennom sentrale normer, og i skulen blir det innført nye normkrav frå skuleåret 2019/20, medan barnehagane må innfri skjerpa pedagognorm frå 1. august 2018 og ny bemanningsnorm innan 1. august 2019. Vi har tidlegare hatt ei bemanning som har vore betre enn norma, men med minska ramme må vi no redusere bemanning heilt ned til normgrensa. Barnehagane melder at dei ikkje er i stand til å halde den lokale norma for bemanning i inneverande barnehageår. Likevel ser ein for seg at med ny organisering av skuleveke, samanslåing av skular og eit forenkla barnehage- og SFO-tilbod i form av færre val mellom dagar og timar, vil ein kunne nytte ressursane på ein betre måte enn før. Når det gjeld flyktningar, vil signala kommunen har fått, medføre at vi ikkje ser for oss å kunne ta i mot nye flyktningar frå 2019, noko som også betyr ein omfattande inntektsreduksjon.

På tross av dei nemnde behova og føresetnadane, vil budsjettramma ikkje gjere det mogleg å kome noko av dette i møte, men snarare krevje reduksjon. Det er skore ned på grunnbemanning i skule og barnehage, medan det er lagt opp til auke i satsar på kulturskule, SFO og barnehage. Noko ytterlegare reduksjon er mogleg innanfor gjeldane lover, men vil gi svært negative konsekvensar og ringverknader innanfor små og sårbare einingar. På sikt må ein førebu seg på å ta ned kapasiteten på heile programområde i tråd med nedgang i barnetal. På kort sikt har ein vurdert at det er lite å spare på strukturelle endringar når det gjeld bemanning, og det føreligg difor inga strukturframlegg i budsjettet.

Omstilling må prege tida framover. Både for å kunne handtere dei krevjande økonomiske føresetnadane, men også for samstundes å ivareta barn og unges rettar til opplæring, omsorg, tilpassing og eit godt miljø. I tillegg må vi sørgje for utvikling og måloppnåing på våre områder, samt organisatoriske og faglege endringar.

For PO2 er det arbeid for å finne moglege reduksjonar i budsjettet. Det meste av verksemda er sterkt regulert av krav og normer, og vi har lagt til grunn at desse skal fylgjast. På skule er det redusert med om lag 3 årsverk (halvårseffekt i 2019), her går vi heilt ned til norm for lærartettleik. For barnehage vil reduksjonane kome til uttrykk gjennom forventning til ei meir effektiv tenesteyting – eit forenkla tilbod (dagar/timer), auke i tal på barn og auka brukarbetaling. Det er redusert i ei rekke driftspostar på alle einingar, og brukarbetalinga er auka for alle tenester. For flyktingtenesta og vaksenopplæring vil det bli store reduksjonar i aktivitet i tråd med reduksjonane av tal på nye flyktingar. Det har ikkje vore rom for å ta inn nye satsingar, behov og tiltak i det heile, med unntak av finansiering av noko av den digitale satsinga.

Ansvar 200 - Undervisningskontoret

Ansvarsområdet inneheld utgifter og inntekter administrert av undervisningskontoret, inkludert enkelte fellesutgifter. Driftsnivået er vidareført som i 2018. Kontoret løner pedagogisk konsulent, spesialpedagog og logoped. Spesialpedagog og logopeden blir bruka i skule og barnehage for å oppfylle vedtak etter sakkunnig vurdering.

Ansvar 205 – Avdeling for integrering og vaksenopplæring

Avdelinga har ansvar for dei einslege mindreårige flyktingane, vaksenopplæringa og flyktingtenesta. Seljord kommune har busett 10 flyktingar i 2018. Dette er 2 familiar som kjem frå Kongo, som til saman har 7 barn som skal inn i barnehage, barneskule og ungdomsskule.

Signal frå IMDI tyder på at Seljord ikkje kan rekne med å få fleire kvoteflyktingar i tida framover. Konsekvensane av dette medfører ein betydeleg inntektsreduksjon. Denne reduksjonen vil og ha store konsekvensar for bemanning av avdelinga.

Ansvar 210 – Seljord barneskule

Skulen har 192 elevar i inneverande skuleår, og vil ha om lag 177 elevar i skuleåret 2019/20. Skulen vil ha eit lågare omfang av spesialundervisning neste år, men treng fleire ressursar til særskild språkopplæring, til dømes i samband med at skulen vil få 3 av flyktingbarna som kjem til kommunen. Skulen brukar den såkalla Spangereidmodellen som eit av tiltaka innanfor tilpassa opplæring, og det er behov for å oppretthalde delingstimar til dette.

Skulen er godt i gang med den digitale satsinga, men har fortsatt nokre utfordringar mellom anna på infrastruktur. Det er eit stort behov for auka kapasitet til å støtte både det it-tekniske

og det pedagogiske, og ein ser for seg ei stilling som har det overordna ansvaret for IKT på programområdet og digital-pedagogar på skulene. Skulane peikar også på behov for auka ressursar til skyss etter innføringa av 5-dagars skuleveke neste skuleår.

SFO ved Seljord barneskule har 88 brukarar. Viss bruksfrekvensen er stabil (73,88% av elevar på 1. – 4. trinn), vil det vere sannsynleg med ein nedgang i talet på brukarar i løpet av økonomiplanperioden. Takstane til SFO er foreslått auka med om lag 3% frå 2019. Ein ser også for seg å forenkle SFO-tilbodet i forhold til færre variantar av ulike val av dagar og timar.

Ansvar 211 – Seljord ungdomsskule

Driftsnivået i skulen har auka ytterlegare sidan førre år, og elevtalet er nå 120 elevar. Neste skuleår vil talet auke ytterlegare, før det går drastisk ned frå skuleåret 2020/21. Neste år må skulen auke med ei gruppe grunna det høge elevtalet, og må tilførast auka grunnressurs. Skulen vil overta fleire elevar med spesialundervisning frå barneskulane neste år, og vil også få 2 av flyktningane. Skolen peikar på behov for auka spesialpedagogisk teneste, kontaktlærar for elevråd og ressursar til særskild språkopplæring. Dei pekar på at det er viktig å tilby mat i kantina, noko som også blir kombinert med arbeidstrening for elevar med spesialundervisning og valfag. Dei peikar også på det same som barneskulen, at det er behov for auka kapasitet til å støtte opp om den digitale satsinga.

Ansvar 212 – Flatdal skule

Flatdal skule har i dag 65 elevar, og vil ligge stabilt på dette nivået i hele økonomiperioden. Dei peikar på mange gevinstar med den digitale satsinga, men er svært sårbare i forhold til drifta, til dømes i mangel på delingstimar og rom for å skaffe vikarar. Skulebygget har store utfordringar, og bygget blir no drive på dispensasjon. Det er difor prioritert strakstiltak i løpet av 2019. SFO ved Flatdal skule har 28 brukarar. Viss brukarfrekvensen er stabil (73,88% av elevar på 1. – 4. trinn), vil det vere sannsynleg med ein nedgang i talet på brukarar i løpet av økonomiplanperioden. Takstane til SFO er foreslått auka med om lag 3% frå 2019. Ein ser også for seg å forenkla SFO-tilbodet i forhold til færre variantar av ulike val av dagar og timar.

Ansvar 220 – Heddeli barnehage

Heddeli barnehage har om lag 44 barn. Sidan hausten 2017 er det innarbeidd 5 % ressurs i alle barnehagane til rettleiing av nytilsette og nyutdanna. Det er krav til slik rettleiing for tilsette i skule og barnehage. Prognosen for fødselstal viser ein svak og jamn nedgang i talet på fødde i tida framover. 2019 blir sannsynlegvis det året som får høgast belastning. Barnehagane meldar om at dei ikkje klarar å halde den lokale bemanningsnorma då bemanninga er marginal i forhold til denne. Heddeli melder også at det er behov for auka bemanning innanfor reinhald, at det er behov for å byggje eit lager/vognplass og behov for å pusse opp to bad.

Ansvar 221 – Tussejuv barnehage

Tussejuv barnehage har 46 barn. Det er innarbeidd 5 % ressurs i alle barnehagane til rettleiing av nytilsette og nyutdanna. Det er krav til slik rettleiing for nytilsette i skule og barnehage. Prognosen for fødselstal viser ein svak og jamn nedgang i talet på fødde i tida framover. 2019 blir sannsynlegvis det året som får høgast belastning. Barnehagane melder om at dei ikkje klarar å halde den lokale bemanningsnorma då bemanninga er marginal i forhold til denne, og på dagar med mykje fråvere kan ein risikere at barnegruppene er underbemanna i høve til bemanningskrav. Tussejuv melder også i år at det er behov for å montere kjøling på ventilasjonsanlegget. Vidare melder dei at det er behov for å følgje opp den digitale satsinga også i barnehagar, med blant anna Smartboard. Kjøkkenet treng utbetring, det er behov for utvendig vedlikehald, og dei melder også i år eit behov for ein kjøkkenassistent.

Ansvar 222 – Flatdal barnehage

Flatdal barnehage har 18 barn. Det er innarbeidd 5 % ressurs i alle barnehagane til rettleiing av nytilsette og nyutdanna. Det er krav til slik rettleiing for nytilsette i skule og barnehage. Prognosen for fødselstal viser ein svak og jamn nedgang i talet på fødde i tida framover. 2019 blir sannsynlegvis det året som får høgast belastning. Barnehagane melder om at dei ikkje klarar å halde den lokale bemanningsnorma då bemanninga er marginal i forhold til denne, og på dagar med mykje fråvere kan ein risikere at barnegruppene er underbemanna i høve til bemanningskrav. Flatdal melder om at det er behov for å vidareføre ekstra bemanning i høve til prosjekt og satsingar også for neste år. Reparasjon av barnehagens gjerde vil bli prioritert frå kommunens side.

Ansvar 223 – Åmotsdal barnehage

Åmotsdal barnehage har 11 barn. Det er innarbeidd 5 % ressurs i alle barnehagane til rettleiing av nytilsette og nyutdanna. Det er krav til slik rettleiing for nytilsette i skule og barnehage. Prognosen for fødselstal viser ein svak og jamn nedgang i talet på fødde i tida framover. 2019 blir sannsynlegvis det året som får høgast belastning. Barnehagen er noko overbemanna, men ressursar vil bli overført til ein annan barnehage med tilsvarende behov.

Satsane til barnehagane blir foreslått auka frå 2019 med om lag 1%, i tråd med nye maksimalsatsar. Ein tek og sikte på å forenkle barnehagetilbodet frå hausten 2019, i forhold til færre variantar av ulike val av dagar og timar.

Ansvar 230 – Kulturskulen

Kulturskulen har 119 elevar fordelt på tilbod om enkelttimar, gruppeundervisning og vaksne i grupper. Skulen leverer også timar til barneskulen og ungdomsskulen innanfor grunnskulens musikkundervisning. I tillegg sel skulen timar til andre kommunar, lag og organisasjonar. Aktiviteten blir foreslått vidareført på nokonlunde same nivå som førre året. Satsane til kulturskulen blir foreslått auka frå 2019 med om lag 7%.

Tiltak på PO2 som er tatt inn i rådmannens budsjettforslag:

Tiltak	2019
Auka betalingssatsar i barnehage med om lag 1%, på line med auka sats for maksimalpris	Gjeldande frå 1/1 og 1/8
Auka betalingssatsar i SFO med om lag 3%	Gjeldande frå 1/1
Auka betalingssatsar i kulturskulen med om lag 7%	Gjeldande frå 1/1
Reduksjon i grunnbemanninga i grunnskulen	Gjeldande frå 1/8 på kr 975 000,-
Statstilskot, tidleg innsats gjennom auka bemanning i 2019	Kr 550 000,- kr i 2019
Statstilskot, inkluderande skule- og barnehagemiljø, (dekker mellom anna rettleiarar i skule og barnehage, 2 x 20% stilling)	kr 520 000,- i prosjektperioden 2018 – 2021
Leigekostnadar for Ipadar i skulen med årleg kostnad på kr 130 000,-	Kr 130 000 pr år

Andre naudsynte behov er det ikkje funne rom for å kunne prioritere i rådmannens forslag.

Seljord kommune

Programområde 3 Helse og omsorg

Sentrale føringar for 2019:

- Regjeringa ønskjer auka satsing på rehabilitering. Kommunens rammetilskot er styrka med 77.000 kroner i 2019 til dette formålet. Kommunen må førebu og etablere eit godt rehabiliteringstilbod for innbyggjarane i kommunen, med fokus på brukarinvolvering. På lengre sikt er det eit ønskje om at kommunane får overført rehabiliteringsoppgåver frå spesialisthelsetenesta. Regjeringa ønskjer å lovfeste grunnleggjande kompetanse innanfor rehabilitering som må vere tilgjengeleg i kommunane.
- Regjeringa starta i 2016 ein ny opptrappingsplan for psykisk helse og rusfeltet. I 2019 vert statens overføringar til Seljord kommune styrka med 136.000 kr til psykisk helse og 86.000 kr til rus. Styrkinga skal mellom anna ivareta kommunanes plikt til ta imot ferdigbehandla pasientar innanfor psykisk helsevern. Frå 2019 vil kommunane måtte betale døgnpris for såkalla "overliggarar" innan psykisk helsevern.
- Frå 1. januar 2020 er det eit lovfesta krav om at alle kommunar må ha psykologkompetanse tilgjengeleg.
- Akuttmedisinforskrifter gjev føringar om at alle legar på legevakt skal ha spesialistutdanning innanfor allmennmedisin.
- Den kommunale helse- og omsorgstenesta skal sørge for at pasientar får samanheng i tenestene, og at dei kan klare seg lengre heime og leve eit aktivt liv.
- Kommunen skal jobbe med folkehelse, og Psykisk helse er å rekne som ein vesentleg del av folkehelsearbeidet saman med aktiv aldring.

Overordna satsing for heile helse- og omsorg

I helse- og omsorgstenestene er det generelt mange tilsette i små stillingsbrøkar. Dette er eit grep kommunen har tatt for å få nok arbeidstimar på helg. Dette gjeld særleg i pleie- og omsorg som drifrar tenester døgnet rundt alle dagane i året. Små stillingsbrøkar gjev tenestene utfordringar med mange tilsette som til ei kvar tid skal vere oppdatert på fag og pasientar. I tillegg vert det mange tilsette å bli kjend med for pasientane. Fleire tilsette må "jakte" på ekstravakter for å få ei inntekt dei kan leve av. Seljord er difor med i prosjektet "Nytt blikk" og vil i den forbindelse sjå på om det er mogleg å innføre langvakter i tenestene for å få fleire arbeidstimar over på helg. På den måten vil ein kunne auke kvaliteten på tenestene og skape eit betre handlingsrom for aktivitetar med bebuarar, samtidig som nokre tilsette kan få auke stillingsressursen sin.

Innanfor helse- og omsorg er det mange tilsette med ein alder på over 55 år. Det vil seie at tenestene må ha fokus på rekruttering dei neste åra. Dette gjeld særleg innanfor pleie- og omsorg. Til dømes vil det i 2019 vere 11 tilsette som er over 60 år ved sjukeheimen.

Brukarbetaling for plass ved kommunens bustadar med heildøgns pleie- og omsorg må harmoniserast. Det er stor skilnad på brukarbetalinga for dei ulike butilboda i kommunen. Ved Heddelitunet må brukarar betale for husleige, straum, mat, heimehjelp, dagaktivitetsopphald og anna praktisk bistand som ikkje omfattar pleie- og omsorg. Ved bu- og servicesentra for eldre er alle desse tiltaka lagt inn i ein eigen sats for opphald. Det er dermed mykje meir kostbart å bu ved Heddelitunet enn ved dei andre butiltaka. Det er også meir kostbart å bu i omsorgsbustad og delta på tiltak ved bu- og servicesentra enn å ha fast plass i bu- og servicesentra. I budsjettforslaget har vi lagt inn forslag om auke i brukarbetaling ved Steinmoen og Heddeli/Nestunet for å få ei rettferdig brukarbetaling for dei kommunale tilboda.

Ansvar 300 – Kommunalsjef – helse og omsorg

Netto
250.000 kr

Under ansvar 300 er det lagt inn fellestenester som gjeld for heile helse- og omsorg. I budsjett for 2019 er den årlege utgifta knytt til Alarmsentralen Telemark lagt inn. Alarmsentralen Telemark er ein responscenterløysing som ivaretek krava om kompetanse og tryggleik. Kommunen må ha ei responscenterløysing i samband med innføring av velferdsteknologi. Kommunen har ikkje ressursar eller kompetanse til å etablere ei eiga responscenterløysing.

Ansvar 305 – Samhandlingskoordinator

Netto
112.000 kr

Samhandlingskoordinatoren er felles for heile Vest-Telemark og vert finansiert som eit spleiselag mellom STHF og kommunane i Vest-Telemark. Frå 2018 har Seljord kommune overtatt arbeidsgjevaransvaret.

Ansvar 310 – Legetenester

Årsverk	Netto
10,41	4.101.000 kr

Legetenesta tilhører ny eining: Helsesenter. Legetenester omfattar drift av legeteneste og støttefunksjonar. Kommunen har totalt 4,8 legeårsverk, men på grunn av permisjonar er det faktiske talet 4,3 stillingar i 2019. I tillegg har kommunen 2 årsverk for LIS 1 legar (tidlegare turnuslege).

Dei andre årsverka er einingsleiar i 0,6 årsverk, sjukepleiarar i 2,1128 årsverk og helsesekretærar i 1,4 årsverk. 0,6 årsverk; helsesekretær er midlertidig tilsett, og er finansiert av driftsmidlar gjennom Primærhelseteam (PHT).

I april 2018 starta helseavdelinga opp med prosjektet Primærhelseteam (PHT), noko som har gitt ein ny finansieringsmodell. Kommunen deltek med driftstilskotmodellen. Det vil seie at kommunen får driftstilskot i heile prosjektperioden som varar fram til mars 2021.

Driftstilskotmodellen baserer seg på innbyggjarartalet på legane sine lister, eigenskaper ved innbyggjarane, eit kvalitetsbasert tilskot, og eigenandelar frå pasientar.

Driftstilskotmodellen gjer kvardagen lettare for fastlegane då det ikkje er nødvendig å skrive takst for alle tiltaka i kvar konsultasjon. Den offentlege stønaden til pasientar ved bruk av fastlege vert lagt inn i driftstilskotet. Prosjektet omfattar ikkje LIS 1 legane og desse må skrive takstar som tidligare.

I tillegg til driftstilskot, får kommunen eit prosjekttilskot på 765.000 kroner. Projekttilskotet er øyremerkt drift av prosjektet. 0,1 årsverk av både kommuneoverlegens stilling (139. 629 kr) og einingsleiar (77.587 kr) ved helseavdelinga vert dekt av prosjektmidla. Det vil seie at 217.216 kr av lønsutgifter, inkl. sosiale kostnader, til einingsleiar og kommuneoverlegen, vil bli dekt av prosjekttilskot i 2019.

Meirinntekta i PHT i budsjett 2019 er rekna ut til kr 2.785.000. Til fråtrekk på meirinntekta kjem 0,6 årsverk legesekretær, rekna ut til kr 216.000 inkl. sosiale kostnader, slik at netto meirinntekt blir kr 2.569.000. I denne summen er det berre rekna med eit lite beløp på inntekter frå sjukepleiar i PHT (10.000 kr), og det kan tenkast at denne inntekta vil auke i 2019. I berekna meirinntekt for 2019 er det også lagt inn ei forventet auke i inntekt for ein lege som vil vere ferdig med spesialistutdanninga si i løpet av 2019. Det er lagt inn ei forsiktig auke på 90.000 kroner.

Ansvar 311- Legevakt

Årsverk	Netto
2,33	2.538.000 kr

Legevakt tilhøyrrer ny eining: Helsesenter. Seljord og Kviteseid har felles legevakt på ettermiddag og kveld fram til kl. 23.00, samt helg. Kommunane har eigen legeberedskap på natt, men kjøper telefonteneste frå Notodden på natt.

Under ansvar 311 er det tilsett sjukepleiarar i 2,33 årsverk. I tillegg ligg det inne løn til legane som tek legevakt på timesbasis.

I 2018 har det vore utgreidd om det er mogleg å få til ei lokal telefon/svarteneste på natt i Seljord i samarbeid med fleire kommunar i Vest-Telemark. Ordninga var tenkt som ein beredskapsordning for sjukepleiar med heimevakt. Arbeidsmiljølova gav ikkje rom for ei slik ordning og det måtte dermed bli ei teneste med aktiv vakt for sjukepleiar. Denne ordninga vart då så kostbar at den ikkje har blitt innført i 2018.

I 2018 har det igjen vore aktuelt å utgreie om det er mogleg å utvide legevaktsamarbeid i Vest-Telemark. Legevaktsamarbeidet i Seljord/Kviteseid har sendt eit tilbod til Fyresdal, men det er ikkje tatt nokre avgjersler enno. Om Fyresdal blir med i legevaktsamarbeidet, vil det utgjere ei meirinntekt for Seljord kommune på ca. 180.000 kroner i året. I tillegg vil eit utvida samarbeid gje positive verknadar for tenesta, både når det gjeld kvalitet og tal på legar som kan dekke vakter. Ei eventuell meirinntekt frå eit utvida samarbeid er ikkje lagt inn i budsjett for 2019.

Ansvar 311 – Fysioterapiteneste

Årsverk	Netto
2	1.173.000 kr

Fysioterapitenesta tilhøyrrer ny eining: Helsesenter. Kommunen har framleis ein fysioterapeut i 1 årsverk, turnuskandidat i 1 årsverk og driftsavtale med privatpraktiserande fysioterapeut i 1 årsverk. Kommunen har ikkje turnuskandidat i 2018, og det er tilsett ein vikar som fortsett ut i 2019. Kommunen mottar fastlønstilskot for kommunal fysioterapeut og turnuskandidat. Privatpraktiserande fysioterapeut mottar årleg driftstilskot frå kommunen. Driftstilskotets storleik vert fastsett sentralt med mindre årlege justeringar.

Kommunefysioterapeuten arbeider på fleire felt, både når det gjeld barn, unge og eldre som treng trening, rehabilitering, råd og rettleiing. Kommunefysioterapeuten er ansvarleg for hjelpemiddel og har i difor viktige formidlings- og rettleiingsoppgåver.

Kommunefysioterapeuten spelar også ei viktig rolle i det arbeidet kommunen gjer i høve til kvardagsrehabilitering, med ei sentral rolle som rettleiar av brukarar og tilsette i ulike delar av omsorgstenesta.

I tillegg har fysioterapitenesta ei viktig rolle i arbeidet med å få eit samanhengande rehabiliteringstilbod på plass i kommunen, med eit rehabiliteringstilbod både på sjukeheimen og i brukaranes eigen heim; kvardagsrehabilitering. Det har difor lenge vore eit ynskje om å auke kommunens ressurs innanfor fysioterapi, noko det ikkje har vore rom for så langt. Ei auke må sjåast i samanheng med den varsla reforma om overføring av oppgåver innfor rehabilitering frå spesialisthelsetenesta til kommunen, og signala om lovpålagt ergoterapiressurs i kommunane frå 2020.

Det er ikkje lagt inn endringar i fysioterapibudsjettet for 2019.

Ansvar 312 – Helsestasjon

Årsverk	Netto
2,08	2.185.000 kr

Helsestasjon tilhører ny eining: Helsesenter. Helsestasjonen har 2 årsverk for helsesyster, der det eine årsverket er tillagt eit fagleg ansvar for tenesta. Gjennom prosjektmidlar frå helsedirektoratet til foreldrestøttande tiltak, motteke i 2016, har tenesta vore styrka med ytterlegare 0,2 årsverk i periodar. Av dette tilskotet, er det midlar igjen til eit engasjement på ca. 5 månader i 2019.

I 2018 vart jordmortenesta samorganisert i Vest-Telemark med Vinje som vertskommune. Seljord kommune finansierer ein botnressurs på 10 % stilling, samt eit beløp som blir rekna ut etter tal på fødsjar i kommunen. Jordmortenesta ivaretek kommunale oppgåver i svangerskapsomsorga og jordmorberedskapen. Ca. 0,4 årsverk er knytt til dei kommunale oppgåvene.

Det er ikkje gjort endringar i budsjettet for helsestasjonen og jordmortenesta for 2019.

Ansvar 313 - Drift helsesenter

Årsverk	Netto
0,7	478.000 kr

Drift helsesenter tilhører ny eining: Helsesenter. Budsjettet omfattar reinhald og andre driftskostnader relatert til bygg; helsesenteret (straum og eigedomsavgifter), og er i store trekk ei vidareføring av budsjettet frå tidlegare år. Det er knytt 0,7 årsverk til ansvar 313.

Ansvar 321 – Barnevernstenesta

Årsverk	Netto
	7.451.000 kr

Barnevernstenesta ligg direkte under kommunalsjef for helse og omsorg. Barnevernstenesta er organisert gjennom eit samarbeid mellom alle kommunane i VT med Kviteseid som vertskommune. Kviteseid kommune har for 2019 eit forslag til budsjett som ligg kr 1 133 699 kroner høgare enn nivået for 2018-budsjettet.

Auka ligg primært på tiltak i og utanfor familien (1 079 054 kroner) som m.a. skuldast at fleire born må ha forsterkingstiltak i familien, og born som må plasserast i familieheim eller på institusjon.

Ei mindre auke på 54 645 kroner er knytt til administrasjon i barnevernstenesta.

KOSTRA-funksjon	Rekneskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Endring 2018/2019
Administrasjon	2 217 748,00	2 292 000,00	2 346 645,00	54 645,00
Tiltak i familien	750 878,00	718 000,00	1 247 288,00	529 288,00
Tiltak utanfor familien	3 133 344,77	3 307 000,00	3 856 766,00	549 766,00
Sum	6 101 970,77	6 317 000,00	7 450 699,00	1 133 699,00

Ansvar 330 – Tenestekontoret

Årsverk	Netto
2,8	2.797.000 kr

Tenestekontoret er ei eiga avdeling under kommunalsjefen. Tenestekontoret er mellom anna tillagt ansvaret for sakshandsaming av alle søknader om tenester innanfor pleie- og omsorgstenesta. Leiar for tenestekontoret har mynde til å underteikne vedtak om tenester.

Tenestekontoret har i tillegg ansvar for individuell plan, dagleg koordinering av tenester og flyt av pasientar mellom sjukehus og dei ulike delar av tiltakskjeda innanfor kommunens omsorgsteneste. Kontoret er bemanna med 2,8 årsverk.

Kontoret har jobba mykje med å få vedtaka presise nok slik at alle tenestetilboda som kommunen gjev kjem fram i vedtaka og i IPLOS rapporteringa.

Det er ikkje gjort justeringar i budsjettet for denne tenesta i 2019.

Ansvar 331 – Heimetenester

Årsverk	Netto
17,66	13.947.000 kr

Heimetenester ligg under ny eining: Open omsorg. Heimetenester gjev tilbod om heimesjukepleie, heimehjelp og praktisk bistand i brukaranes eigne heimar og kommunens bu- og servicesentre.

Frå 1. oktober 2018 omfattar heimetenesta heimesjukepleie, heimhjelp, Steinmoen bu- og servicesenter og Heddeli bu- og servicesenter/Nestunet. I budsjettet er tenestene framleis delt opp på ressursområda 331 Heimetenester, 334 Heddeli bu- og servicesenter/Nestunet og 335 Steinmoen bu- og servicesenter.

Ny organisering gjev einingsleiar eit større handlingsrom til å nytte ressursar og kompetanse betre. Det er særleg nyttig med tanke på bu- og servicesentra som handsamar stadig dårlegare pasientar. I 2019 vil det vere fokus på å få til ei betre ressursutnytting i tenesta.

Talet på årsverk i budsjett 2019 for ansvar 331- Heimetenester er 17,66. Dette er ei auke frå 2018 på 0,11 årsverk. På grunn av omorganisering vert årsverk knytt til einingsleiar fordelt på ansvar 331, 334 og 335. For ansvar 331 – Heimetenester, vert talet på årsverk for 2019 17,26.

Heimesjukepleia er organisert i ulike team, der eit av teama har særleg fokus på kvardagsrehabilitering. Kvardagsrehabilitering er eit viktig tiltak for å gjere brukarar meir sjølvhjelpne og trygge i eigen heim. Dette er viktig for å kunne dempe det store presset som er på kommunens sjukeheimplassar.

I 2018 vart det utgreidd om det var mogleg å bygge om 4 omsorgsbustadar ved Nesbukti til 4 korttidsplassar for rehabilitering og avklaring. På grunn av kommunens økonomi er det ikkje funne rom for ei slik investering i 2019. Det er derimot sett i verk arbeid med å etablere eit aktivt korttidstilbod ved sjukeheimen, der fokuset skal vere på rehabilitering, avklaring og lindrande tilbod.

Nestunet bukollektiv vert tatt i bruk av bebruarane 1. desember 2018. Det er eit ønskje at innføring av velferdsteknologi skal kunne gjere det mogleg å få ei samordning av natt-tenesta på Nesbukti, heimesjukepleia og Nestunet. Det er usikkert om det er mogleg å få til ei slik organisering, men ordninga vert utreda i 2019.

Tenesta har spelt inn eit behov for 4 nye mobiltelefonar i heimesjukepleia. I tillegg er det behov for at heimhjelparar er tilgjengelege på mobil. Det er difor eit ønskje at heimhjelparar får kompensasjon for bruk av privat telefon i tenesta.

Ansvar 332 – Habilitering og rehabilitering

Årsverk	Netto
6,93	5.639.000 kr

Psykisk helse og rus ligg under eining: Helsesenteret. Under ansvar 332 er det totalt 6,93 årsverk for 2019. I økonomiplan for 2020 er det lagt inn ei innsparing på 1 årsverk.

Ved å redusere tenestetilbod på kveldstid, men unnatak av to kveldar i veka då dagsenteret har kveldsopne aktivitetar, vil det vere mogleg å få ei innsparing.

Dei tilsette kan gå frå aktive vakter til bakvakt, noko som vil kunne gje ei innsparing på ca. 100.000 kr med heilårseffekt. Det er ikkje lagt inn noko innsparing på dette i 2019 budsjettet.

Tenesta manglar eit heildøgnsstilbod til menneske med problem innanfor rus og psykiatri. Seljord kommune må difor kjøpe plass til ein brukar i Tinn kommune, noko som er blitt gjort sidan 2017. Tiltaket kostar kommunen tett oppunder 100 000 kroner per månad. Tiltaket vil helde fram i 2019. I tillegg betaler kommunen for ettervern etter rusbehandling som gjev ei meirutgift på ca. 120 000 kroner for 2019 (heilårseffekt).

Ansvar 333 – Sjukeheimen

Årsverk	Netto
36,26	25.880.000 kr

Sjukeheimen ligg under ny eining: Institusjon. I 2018 har sjukeheimen brukt mykje midlar til bakvakt for å sikre rett kompetanse på alle skift. Frå 1. november 2018 er det difor lagt bemanningsplan og ny turnus som skal redusere bruk av bakvakt og innleige av ekstravakter. Ny bemanningsplan viser eit totalt behov på 36,26 årsverk. Då er personell i pleie, mottakskjøkken, vaskeri og reinhald inkludert.

I budsjett for 2019 står det ein ressursbruk på 37,04 årsverk. For budsjett 2018 vart det lagt inn eit kutt på 0,8 årsverk, men innsparinga er ikkje gjennomført. I 2019 er det planlagt å redusere tal på tilsette med 0,78 årsverk for å komme på nivå med behovet i bemanningsplanen.

For å unngå å ta i bruk vikarbyrå til ferieavvikling, har personalet fått ein moderat kompensasjon for å ta ekstravakter sommaren 2018. Det vil vere mogleg å spare noko på budsjettet til ferievikarar ved å avvikle ferien i 3 puljar, det vil seie 9 veker. Dette er noko ein vil sjå nærmare på i 2019.

I byggeperioden for Nestunet og demensavdelinga ved sjukeheimen, har kommunen hatt 2 færre sjukeheimsplassar. Det har ført til ei meirutgift til kjøp av sjukeheimsplassar i andre kommunar på 812.000 kr per oktober 2018. Om ein klarar å redusere leige av sjukeheimsplassar i nabokommunar med 50 % i 2019, vil det kunne gje reduksjon i meirutgifter på ca. 400.000 kr i 2019. Denne kostnadsreduksjon er ikkje lagt inn i budsjett for 2019, men budsjettposten er ikkje auka utover 2018-nivået som var på ca. 700.000 kr. Med dei 2 nye plassane ved sjukeheimen er det totalt 31 sjukeheimsplassar tilgjengeleg i kommunen. For å unngå meirutgifter til kjøp av sjukeheimsplassar, er det eit ønskje å snu drifta ved sjukeheimen slik at ein får etablert ei korttidsavdeling med aktiv rehabilitering.

I samfunnsdelen av den nye kommuneplanen som blei vedteken i 2017, er det lagt opp til at ein skal starte opp ein kommunedelplanprosess for helse og omsorgstenesta så snart som råd.

Framskrivingstal frå SSB over eldrepopulasjonen i Seljord syner at det vil bli ei markant auke i talet på eldre over 80 år frå 2014/2025. Denne utviklinga vil truleg skape behov for ytterlegare opptrapping av talet på sjukeheimsplassar. Dette vil bli blant dei sentrale punkta å greie nærare ut i den nye kommunedelplanen for helse og omsorg.

Sjukeheimen har spela inn eit behov for utskifting av nedslite inventar. Dette er så langt som råd teke høgde for i budsjettframlegget. I tillegg er det eit behov for å kjøpe inn nødvendig utstyr til kommunal akutt døgnplass.

I samband med bygging av Nestunet, er det gjort ei avtale om også å gjere sjukesignalanlegget ved sjukeheimen til stille anlegg på lik line med bukollektivet. For å få til dette er det nødvendig å kjøpe mobiltelefonar som skal vere mottak for signala. Det er lagt inn i budsjett for 2019 å kjøpe inn 10 nye mobilar, noko som gjev ei utgift på 27.000 kr i 2019.

Det er lagt til grunn ei auka inntekt i brukarbetalinga på 400.000 kr i 2019 på grunn av auke tal på plassar.

Ansvar 334 - Heddeli bu- og servicesenter/Nestunet

Årsverk	Netto
7,66	5.256.000 kr

Ansvar 334 ligg under eining: Open omsorg. I oktober 2018 var bygget i Nesvegen 7 ferdig og Seljord kommune overtok ansvaret. Det er planlagt at bebuarane skal vere flytta frå Heddeli bu- og servicesenter til Nestunet innan 1. desember. Nestunet er eit bukollektiv med 9 plassar som er særskilt tilrettelagt for personar med demens og kognitiv svikt. I bygget ligg det også eit dagaktivitetssenter som er særskilt tilrettelagt for heimebuande personar med demens.

I budsjett for 2019 er det lagt inn 7,66 årsverk, der 5,66 årsverk er knytt til bukollektivet og 2 årsverk er knytt til dagaktivitetssenteret. Det er ei auke på 1,69 årsverk frå 2018. Auka er 1,4 nye årsverk til bukollektivet og 0,2 årsverk for einingsleiar som er overført frå ansvar 331-Heimetenester. 0,09 årsverk er ei auke som resultat av tilpassing av turnus.

I løpet av 2018 har det vore svært dårlege og urolege pasientar ved Heddeli bu- og servicesenter, noko som har gitt ei trong for vaken nattevakt. Ved overgang til Nestunet er det planlagt å gå over til kvilande nattevakt. Det å gå over til kvilande nattevakt vil gje ei innsparing på 360.000 kr, noko som er lagt inn i budsjett for 2019.

Ved overgang til Nestunet er det naturleg å sjå på brukarbetalinga for husleige og opphald. I tidlegare vedtak har kommunen ikkje skilt på husleige og opphald. Ved overgangen er det tenkt at bebuarane skal få ei husleigekontrakt samt vedtak om dei ulike tiltaka. Det er samtidig naturleg å harmonisere brukarbetalinga etter dei same prinsippa for alle plassane ved heildøgns pleie- og omsorg i kommunen. I husleiga er det tatt høgde for ulik storleik og standard ved butiltaka.

For nye Nestunet er det lagt inn ei husleige på 4500 kr pr. mnd pluss straum. I tillegg er det lagt opp til at bebuarane abbonerer på mattilbod. Fast heil plass vil innehalde eit heilt abonnement på mat, heimehjelp, dagaktivitetstilbod og vask av klede. Opphaldspris og husleige blir ved nye Nestunet 12.354 kroner. Auke blir på 4.157 kr. Auka er av ein slik storleik at den er lagt inn i budsjett og økonomiplan over 3 år. I 2019 er det lagt inn ei inntekt på 983.166 kr, i 2020 kr 1.125.319, og i 2021 kr 1.267.473. Det er lagt til grunn eit belegg på 95 %.

Ansvar 335 - Steinmoen bu- og servicesenter

Årsverk	Netto
5,13	3.178.000 kr

Ansvar 335 ligg under ny eining: Open omsorg. Ansvar for drifta av Steinmoen bu- og servicesenter er frå 1. oktober lagt under ny einingsleiar for Open omsorg. 0,2 årsverk for einingsleiar er difor lagt til årsverka som er knytt til Steinmoen, noko som gir 5,13 årsverk totalt. Det er ikkje lagt inn auke i personalressursen sjølv om det går frå 9 til 10 plassar.

Ved Steinmoen bu- og servicesenter er det for 2019 lagt inn ei auke i tal på plassar frå 9 til 10. I tillegg er det gjort ei justering av brukarbetaling for nye bebuarar for å harmonisere med dei andre butilboda i kommunen, dette gjeld også ved Steinmoen.

Det vil bli delt opp i husleige, straum, mat, aktivitet, heimehjelp og vask av klede. Husleiga vert justert med tanke på areal og standard. Det er lagt opp til ei auke på 2657 kr per mnd fordelt på 2 år. Ny brukarbetaling blir på 10.854 kr per mnd. I budsjett for 2019 er det lagt inn med 2 brukarar med høg sats, og 8 med låg takst. I 2020 er det lagt inn 4 brukarar med auka sats og 6 med låg sats. Frå og med 2021 er det rekna at alle 10 plassane gjev høg sats. Det er lagt til grunn eit belegg på 90 %, noko som gjev ei årleg inntekt på 913.966 i 2019, 1.000.038 i 2020 og 1.172.182 kr i 2021.

I budsjett er det lagt inn ein mindre sum til innkjøp av løftestol til hjelp for personalet om brukarar fell på golvet.

Ansvar 336 – Omsorgsbustader

Netto
- 1.165.000 kr

Omsorgsbustader ligg under ny eining: Open omsorg. Husleiga er justert etter konsumprisindeksen. Omsorgsbustadene omfattar både Moentunet, Heddelitunet og bustader for eldre.

Ansvar 337 - Butilbod og tiltak for funksjonshemma

Årsverk	Netto
12,95	9.185.943 kr

Ansvar 337 ligg under ny eining: Tenester for funksjonshemma. Avdelinga omfattar omsorgsbustader med heildøgns pleie og omsorg. Heddelitunet har i alt 11 bustader. 6 av desse er ”inne” i nærleiken av personalbasen og fellesarealet. Den eine av desse vert nytta til avlastning på helg for to personar, og kommunen får dermed ikkje leigeinntekter på denne. Det er i alt 14 brukarar, der 3 av dei bur i eigne heimar andre stader i kommunen.

Avdelinga har i tillegg ansvar for drift av eit aktivitetssenter som leiger lokale i bygningane til DPS – Seljord. Dei tilsette har delte stillingar fordelt på bukollektivet og aktivitetssenteret. Senteret har eigen aktivitetsleiar. Det er knytt 12,95 årsverk til ansvar 336.

I budsjett for 2019 er det lagt inn innsparing ved at avdelinga startar opp eit nytt tiltak for ny brukar i 2019 utan å auke tal på årsverk. Einingsleiar plukkar timar frå helg til eit avlastningstilbod 3 dagar i veka. I tillegg er det lagt inn ei mindre inntekt ved at innslagspunktet for tilskot for ressurskrevjande brukarar er auka til 1.320.000 kr for 2019. I budsjett er mindreinntekta sett til 883.000 kr i 2019.

Tenesta har lagt inn eit behov om å kjøpe inn velferdsteknologi til ein brukar. Det er tale om ein alarm til varsling på natt.

Ansvar 338 – Produksjonskjøkken

Årsverk	Netto
1,6	2.130.000 kr

Ansvar 338 ligg under ny eining: Institusjon. Produksjonskjøkken produserer varm mat til sjukeheimen og bu- og servicesentra i kommunen (ikkje Heddelitunet). Ved produksjonskjøkkenet er det tilsett 1,6 årsverk. Kommunen nyttar også produksjonskjøkkenet til å lage mat til ulike møte. Etter påske er det ikkje skrive internfaktura på møtemat, noko som har ført til at utgiftene har gått frå budsjettet til sjukeheimen. Dette kan forklare noko av overforbruket for ansvar 338 – Produksjonskjøkken.

I 2018 ligg det an til eit overforbruk på ca. 150.000 kr.

Programområde 4 Samfunnsutvikling og drift

Kommunalområdet Samfunnsutvikling og drift har for budsjett 2019 hatt ein gjennomgang av sjølvkostmodell på alle gebyrområder. VARF-området (vatn, avløp, renovasjon og feiing) er gebyr satt etter eit sjølvkostgrunnlag på 100%. For byggesak og oppmåling er ny modell lagt opp slik at desse områda også skal ha ein sjølvkostgrunnlag som baserer seg på 100% sjølvkostinndekning. Det er i økonomiplanperioden lagt opp til ein gradvis auke til 100% inndekning. Ein legg til grunn at ein har 80% inndekning i 2019, 90% i 2020 og til sist 100% i 2021. Det er også lagt opp til maksimal sats for handsaming etter jordlova og fellingsgebyr på vilt.

Det er fleire investeringsprosjekt, som det i tidligare budsjettvedtak er løyvd midlar til, som i rådmannens forslag til budsjett 2019 og økonomiplanperioden 2019-2022 er utsatt til neste økonomiplanperiode. Dette gjeld mellom anna turveg og grunnerverv i Lomodden, samt aktivitetslabirint på Eventyrøy. Dei mest drastiske tiltaka er at ein må skyve på investeringstiltak som skulepakka og nye lokale til brannstasjon og teknisk drift. Det er ikkje forsvarleg å leggje til fleire investeringstiltak som vil ytterlegare forverre botnlinja til kommunen inneverande økonomiplanperiode.

Programområde 4 har driftsansvar for 3 skulebygg; Seljord ungdomskule, Seljord barneskule og Flatdal skule. Skulebygga har eit stort behov for naudsynt vedlikehald og modernisering. Dagens og framtidas krav til skulebygg sin funksjon sett opp imot forskrift om miljøretta helsevern i skular er vanskeleg å møte, særskilt for Flatdal skule som no må driftast på dispensasjon frå forskrifta.

Med bakgrunn i dette blei skulepakka lansert i fjorårets budsjettvedtak. Det har vore viktig å ta ein total gjennomgang av alle skulebygg for å få eit grunnlag for å vurdere moglege framtidige løysingar. Etter ei gjennomgang av teknisk tilstand på alle bygg så har det blitt utarbeida rapport som syner at med målretta vedlikehald på dei punkt som er nemnt i tilstandsrapporten, og med høgde for litt ekstra vedlikehald, vil ein ha skulebygg i ca. 12 til 15 år fram i tid. Denne konklusjonen tek ikkje innover seg at det kan bli lagt føringar frå sentralt hald som krev store ombygging eller nybygg. Rapporten gjev eit inntrykk av korleis dei 3 skulane er i byggteknisk tilstand og tek føre seg byggteknisk, elektro og ventilasjon. Rapporten tek ikkje føre seg korleis arbeidsmiljøet er generelt, eller korleis kvar enkelt føler at arbeidsmiljøet er, sett ut frå eit objektiv syn, og ut frå retningslinjer for tilstandsvurdering gjeven gjennom NS 3424.

Skulane er alle bygd i perioden frå 1960 til 2000. Der hovudtyngda av bygningane vart oppført i 60 og 70 åra. Med påbygg i mindre og større grad fram til år 2000. I rapporten er det stipulera ein kostnad på 5 084 500,- i tiltak over ein 10 års periode, for utbetringar av diverse feil og manglar. Ein må sjølvklart ta høgde for andre vedlikehaldsutgifter i tillegg til dei ca. 5,1 mill det vil koste å utbetre 10 års tiltaka. I strakstiltak er det stipulera 998 500,- som bør utbetrast innan eit år. Strakstiltaka må ein ta høgde for må bli utbetra, uansett kva ein vil gjere med bygga. Det er difor føreslått at ein brukar 1.000.000,- ekstra frå disposisjonsfond til dette vedlikehaldet i 2019.

Vidare i økonomiplanperioden er det satt av ei høgning på 250.000,- til vedlikehald på skulane. Ein legg til grunn at ein øyremerkar tilsvarende 250.000,- frå vedlikehaldsbudsjettet på hjå teknisk drift slik at ein i 10 års perioden får tatt vedlikehaldsetterslepet på skulane.

Flatdal skule:

Flatdal skule er den av bygga som kjem dårlegast ut i rapporten. Her blir både lyd og den praktiske løysinga for bruk som skulebygg nemnt i negative retning. Tiltak for å utbetre høve for særskilt lyd er ikkje ein del av strakstiltaka. Dette bør ein sjå på i perioden framover.

Seljord borne- og ungdomsskule:

Seljord barneskule er det bygget som har nest størst stipulera utgifter dei neste 10 åra. Med 1 779` i utgifter, og med 435` i strakstiltak. Seljord ungdomsskule er det bygget med største utgifter, med 2 102` i stipulerte utgifter. Og med 395` i strakstiltak. Å bygge saman ungdomsskulen og borne skulen er praktisk mogleg, sjølv om ein har eit nivåforskjell i høgde mellom dei to bygga. Kva kostnaden her vil bli må ein bare stipulere, men det vil uansett bli billigare enn å rive og bygge nytt. Det er avtala med arkitekt eit skisseprosjekt for å sjå på denne moglegheita i 2018, resultat er venta på nyåret.

Når det gjeld lokale for brannstasjon og teknisk drift legg ein opp til at det fram forhandlast ny leigekontrakt med dagens utleigar for ein periode på 5 år, der huseigar tek kostnader for å oppgradere bygget slik at avvik kan lukkast. Husleiga vil nok stige til ein 400.000,- kr årleg som fylgje av dette. Ein må nytte alle lokalitetane kommunen leiger for å få plass, det inneberer at garasjen som politiet no nyttar må kommunen sjølv ha frå og med 1.1.2019.

Aktivitetslabyrinten og det kommunale bidraget til bygging på 4.000.000,- er ikkje ein del av rådmannens framlegg. Denne investeringa påverkar kommunens drift i 20 år framover og ein kan ikkje sjå at det er mogleg å finansiere tiltak som får varig driftskonsekvens og som ikkje er ein del av kommunens primæroppgåver når den økonomiske situasjonen til kommunen er slik som no. Når kommunen ikkje lenger kan oppretthalde sin del av kriteria (garantisum for eigendel) vil nok løyvinga frå Kulturdepartementet som ein konsekvens bli trekt.

Riving av Heddli bu og servicesenter. Kommunestyret vedtok i sak 16/18 "Å fylgje arbeidsgruppa si tilråding, slik at Heddli bu og servicesenter vert rive, og området vert tilrettelagt som uteareal for dei kommunale tenestene i området. Kostnadane, omlag kr. 1.250.000, vert primært jobba inn i budsjett 2019 eller sekundært dekt av disposisjonsfond."

Den vedtekne rivinga av Heddli bu og servicesenter er det ikkje funne rom for i rådmannens budsjettframlegg. Kostnaden på kr 1.250.000,- vil saman med andre budsjettprioriteringar vere med å tappe disposisjonsfondet heilt i løpet av 2019. Bygget har etter gjennomgang av takstmann Åsmund Bringsås ei marknadsverdi på like i overkant av 3.000.000,-. Det bør med utgangspunkt i kommunes økonomiske situasjon takast ei ny vurdering på eit eventuelt sal av bygget. Salspris og eit bortfall av kostnad for riving kan utgjere i overkant av 4.millionar på kommunens botnlinje.

Ansvar 410 – Plan og utvikling

Budsjettet omfattar 40 % konsulent/rådgjevarstilling og om lag kr 760.000 til planhandsaming. I 2019 vil midlane nyttast til rullering av kommuneplan (arealdel) for Seljord, samt kommunal del av ny Klima og miljøplan, jamfør Planstrategi.

Ansvar 411 – Landbruk og miljø

Løn og driftsmidlar til landbruksrådgjevar og natur- og miljørådgjevar. Kommunestyret har disponert ein budsjettpost på kr 200.000 i tilskot til landbruksføre mål frå Næringsfond, denne er vidareført. Kr 51.000 er vidareført til det store vassforvaltningsplanarbeidet for Midtre Telemark vassområde. Flaumsikringstiltak på Århus som skulle gjennomførast i 2018 (som ikkje blei gjennomført i 2017) er vidareført med bruk av kr. 800.000 frå disposisjonsfond.

Ansvar 440 – Kultur og næring

Budsjettet omfattar løn og driftsmidlar til kultur- og næringssjef, bibliotek, badevaktar og reinhald på symjehallen. Ansvarsområde omfattar fleire budsjettpostar som er fordela på tenestane innafor ungdomsarbeid, folkehelse, idrett, friluftsliv, frivillig arbeid, nærings- og utviklingsarbeid, bibliotek og symjehall. Vidare er det større og mindre tilskotpostar knytt til kulturarrangement, tilskot til drift av Vest-Telemark Museum og Seljord kunstforeining.

Som ein konsekvens av forslag til statsbudsjett har ein lagt opp til ei overføring på ca. kr 562.000,- til friviljugsentralen, kor kr 414.000 utgjer statens bidrag som no blir overført til kommunane (kommunal del kr 148.000).

Telemark fylkeskommune har varsla at det vil vere vanskeleg for dei å bidra med midlar til kommunane som tidligare, grunna at regionale utviklingsmidlar ikkje vert vidarefinansiert frå staten i same grad som tidligare. For Seljord kommunes del utgjer dette ei inntektsreduksjon på kr 127.000. Desse midlane har kommunen nytta primært til kjøp av tenester og leige av lokale i Næringsshagen. Bruken er heimla i ein avtale med ei varigheit til og med fyrste halvår 2019. For å sikre at kommunen kan stå ved sin forplikting jamfør avtala er det føreslått bruk av næringsfond for å dekkje opp tapt inntekt. Avtala med næringsshagen er i budsjettframlegget avvikla frå andre halvår 2019.

Næringsfond I disponering i budsjett 2019

Konto	Ans	Teneste	Kontonamn	Bruk i ramma	Budsjett 2018	Budsjett 2019
19501	110	8800	Bruk av bunde fond - Næringsfond I	Gjeld/avdrag	Kr 212.000	Kr 212.000
19501	410	3252	Bruk av bunde fond - Næringsfond I	Summen gjeng til planhandsaming / samfunnsutvikling.	Kr 100.000	Kr 100.000
19501	411	3255	Bruk av bunde fond - Næringsfond I	Tilskot til andre i landbruk/næring	Kr 200.000	Kr 200.000
19501	440	3250	Bruk av bunde fond - Næringsfond I	Lønn næringssjef (50% stilling) inkl. sosiale utgifter	Kr 400.000	Kr 415.000
19501	440	3252	Bruk av bunde fond - Næringsfond I	Bruken er lista opp i tabell nedanfor	Kr 1.029.000	Kr 1.014.000
Totalt for Næringsfond i budsjett					Kr 1.941.000	Kr 1.941.000
Til disposisjon for programområde 4					Kr 1.728.000	Kr 1.728.000
Bruk av Næringsfond I					Budsjett 2018	Budsjett 2019
Møtestad Seljord					Kr 444.000	Kr 457.000
Telemark interkommunale næringsfond					Kr 75.000	Kr 0
Tilskot til næringsforemål (nye i 2019)					Kr 125.000	Kr 205.000
Kommunens eigendel til Visit Telemark					Kr 142.000	Kr 142.000
Tilskot til løypekjøring					Kr 75.000	Kr 75.000
Kjøp av tenester og leige av lokale hjå Seljord næringshage					Kr 138.000	Kr 80.000
Medlemskontingent Telemarksvegen					Kr 30.000	Kr 30.000
Tilskot Vandre Telemark					Kr 25.000	Kr 25.000
Totalt					Kr 1.029.000	Kr 1.014.000

Ansvar 500 – Avdelingskontor teknisk

Budsjettet omfattar løns- og driftsmidlar til ingeniør kommunal teknikk og andre administrative ressursar, totalt 1,33 årsverk. Administrasjonsressursane er redusert med 0,37 frå 1.70 årsverk. Årsaka til reduksjon kjem av endring i sjølvkostmodellen som kommunen no har hatt oppe til ny vurdering.

Ansvar 510 – Vedlikehaldsavdeling

Budsjettet omfattar løns- og driftsmidlar til vaktmeistarar og fagarbeidarar, samt ny formannsstilling. Vidare kostnader til drift og vedlikehald av bilar, maskiner og utstyr, samt kostnader til vedlikehald av kommunale bygningar og utstyr. Kostnader til utstyr aukar etter som utstyret blir eldre, og fleire av dei kommunale bygningane har mykje teknisk utstyr som må vera i orden for at bygget skal fungere (varmepumper, ventilasjonsanlegg mm.). Det er eit stadig aukande etterslep på vedlikehald på fleire av dei kommunale bygga. Skulane er dei som har størst trong for eit auka vedlikehald, og Seljord ungdomsskule og Flatdal skule har flest utfordringar. Det er vurdert at ein må øyremerke 250.000,- kr frå vedlikehaldsposten på omlag 1 million til skulane for å gjere naudsynte strakstiltak i økonomiplanperioden frå og med 2020.

Det er i handlingsdelen peika på eit behov for å sjå på kommunens eigedomsdrift og organisering. For å kunne gjere ei kartlegging av kommunes eigedom og avklare kva for tilstand desse er i, må ein fyrst gjennomføre ei tilstandsvurdering på alle kommunale bygg på lik linje som ein har vurdert skulebygga. Det vil i ein slik gjennomgang synleggjerast behov og kostnad for vedlikehald innanfor ein periode på 10 år. Ei slik kartlegging bør utarbeidast for på best mogleg grunnlag kunne vurdere kva som er best organiseringsmodell og kva som faktisk utgjør kommunale eigedomar potensiale for forvaltning, drift, vedlikehald og utvikling. Ei slik tilstandsvurdering er kostnadsregna til omlag 1 – 1,5 millionar kr basert på kostnad for gjennomgang av skulane. Det kan ein ikkje sjå at det finns rom for innanfor det ordinære driftsbudsjettet i 2019.

Vedlikehaldstenester og vaktmeisteravtaler som tidlegare har vore kjøpt gjennom driftsavdelinga til Seljord Personal, kjøpast no frå IDEA kompetanse.

Ansvar 520 – Plan- byggje- og delesaker, kart og oppmåling

Budsjettet er vidareføring av driftsnivået i 2018, og omfattar løns- og driftsmidlar til plan- og byggesakshandsaming og oppmåling/kartverk med 1,57 % årsverk, samt tinglysingsgebyr. Inntekter er gebyr etter Plan- og bygningslova (gebyr for byggesak, private reguleringsplanar og oppmålingsgebyr). Gebyr er satt etter ny sjølvkostkalkyle på 80% dekningsgrad innanfor desse tenestene. Det gir kommunen litt fleire inntekter utifrå dei tenestane som blir levera.

Ansvar 530 – Kommunale vegar

Budsjettet omfattar utgifter til drift og vedlikehald av kommunale vegar og vegljøs, der nær halvparten blir bruka på vinter-vedlikehald (snøbrøyting og strøing). 10 % går til drift og vedlikehald av vegljøs. For å oppretthalde dagens standard og for å komme a jour med vedlikehaldsetterslep på kommunale vegar og bruer må vedlikehaldsposten auke. Det er lagt inn eit større naudsynt vedlikehald av Vallar bru til kr 500.000 i 2019. Tiltaket vart i utgangspunktet varsla i 2020, men grunna nye opplysningar om brua tilstand er det sterkt tilrådd å gjennomføre tiltaket allereie neste år. Midlane tek ein innafor ramma på programområde 4.

Vedlikehald av vegar og bruer blir gjennomført etter tilråding frå planutvalet, men det må understrekast at det ikkje er tilstrekkeleg med midlar satt av for å møte det naudsynte vedlikehaldet som bør gjennomførast i løpet av økonomiplanperioden. Etterslepet blir berre større for kvart år. Det er minimum eit manko på 5.millionar i vedlikehald for vegar og bruer inneverande økonomiplanperiode.

Ansvar 540 – Brann- og feiarvesen

Budsjettet omfattar utgifter til feietenesta i kommunen (via Vest-Telemark Brannvesen) og løns- og driftsutgifter til brannvesenet. Utgifter til feiing blir dekt av feie- og tilsynsgebyr, frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med omlag 31 % frå kr. 676.000 til kr 875.000. Dei største postane til brannvesenet er løn, redusert avgift til 110-sentralen samt avgift til Vest-Telemark brannvesen for førebyggjande avdeling.

Ansvar 550 – Vatn

Budsjettet omfattar løns- og driftsutgifter til drift og vedlikehald av 4 kommunale vassverk (produksjon og distribusjon), samt ytre anlegg. Kostnaden for drift av nye Seljord vassverk er høgare ein tidligare estimert grunna meir forbruk av kjemikalie, samt auka behov for driftsoperatørressurs. Det er underteikna serviceavtale med Pentair som gjer auka kostnad på drift. Dei andre postane er utgifter til løn, kontroll og analysing av drikkevatnet og straum. Det er lagt til grunn at 83,1% av utgifter til den nye ordninga med beredskapsvakt jamfør tiltak 3.3.3.2. i handlingsprogrammet dekkast frå sjølvkostområde vatn. Posten er sjølvfinansierande. Grunna fleire større investeringar innafor området ser ein at avgiftene aukar i perioden. Frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med omlag 17 % frå kr 6.810.000 til kr 8.040.000.

Ansvar 551 – Avløp

Budsjettet omfattar løns- og driftsutgifter til drift og vedlikehald av 3 kommunale reinseanlegg (innsamling og reinsing), ytre anlegg samt innsamling av slam frå private avløpsanlegg. Største postane er utgifter til løn, kjemikaliar, straum, innsamling og behandling av slam og driftsovervaking. 16,9 % av kostnad til ny ordning med beredskapsvakt jamfør tiltak 3.3.3.2. i handlingsprogrammet dekkast frå sjølvkost område avløp. Posten er sjølvfinansierande. Frå 2018 til 2019 aukar gebyret for avløp med 7 % frå kr 7.125 til kr 7.611 og gebyret for slamtømming reduserast med 29 % frå kr 3.303 til kr 2.333 i same periode.

Ansvar 552 – Renovasjon

Budsjettet omfattar utgifter til innsamling og behandling av avfall, dette blir ivareteke av Renovest IKS. Posten er sjølvfinansierande. Frå 2018 til 2019 føreslås det at gebyret for renovasjon aukar med 11 % frå kr 2.213 til kr 2.455.

Ansvar 560 – Utleigebustadar

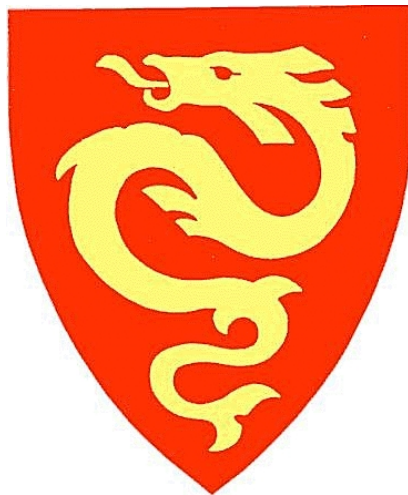
Største utgiftspostane er leige av bustadhus (til vidare utleige) og kommunale avgifter. Kommunen eig 13 hus med 22 bu-einingar (omsorgsbustadar kjem i tillegg, desse vert ført på PO 3). Per 01.01.19 leiger kommunen 11 bu-einingar i tillegg. Talet er redusert med 5 frå 2018. Det er budsjettert med ein "turnover" på kommunale bustader basera på ei 75 % utleigerate. Husleiga blir justert etter konsumprisvekst årleg i mars månad.

Vedlikehaldsplan for kommunale vegar og bruer ligg som vedlegg til gul bok.

Sjølvkostgrunnlag ligg også med som vedlegg til Gul Bok.

Seljord kommune

Rev. 30.10.2018

Vedlegg til Gul bok

Oversyn over betalingssatsar for kommunale tenester 2019

Innhold

1	Felles forvaltning	4
2	Skule og oppvekst.....	4
2.1	Barnehage.....	4
2.2	Skulefritidsordning - SFO	5
2.3	Kulturskulen.....	6
3	Helse og omsorg	6
3.1	Maksimal eigenbetaling for heimehjelp/ praktisk bistand og opplæring i Seljord kommune:	6
3.2	Betalingssatsar som eigenbetaling for opphald på bu- og servicesentra Heddeli og Steinmoen:	6
3.3	Betalingssatsar som eigenbetaling på Heddeditunet:	7
3.4	Betalingssatsar som eigenbetaling på aktivitetssenteret:	7
3.5	Betalingssatsar som eigenbetaling for tryggleiksalarmar:.....	7
3.6	Betalingssatsar som eigenbetaling ved transport utan løyveplikt:.....	7
3.7	Betalingssatser for vask av privattøy på vaskeri:.....	8
3.8	Betalingssatsar for mat til heimebuande:	8
3.9	Betalingssatsar for omsorgsbustader	8
4	Kultur og Næring	8
4.1	Konsesjons- og delingssaker	8
4.2	Viltfellingsgebyr pr. dyr	8
4.3	Leigeinntekter Symjehall:	9
5	Tekniske tenester – Eigedomsavgifter.....	9
5.1	Gebyr for handsaming av saker etter plan og bygningslova.....	11
5.2	Gebyr etter eigarseksjonslova	12
5.2.1		12
5.2.2		12
5.3	Handsaming av private framlegg til reguleringsplan §12	12
5.3.1	Førehandsuttale	12
5.3.2	Planforslag	12

5.3.3	Planprogram og konsekvensutgreiing (§§ 4-1,4,2 og 12-9)	13
5.3.4	Søknad om planendring (§ 12-14)	13
5.4	GEBYRSATSAR FOR ARBEID ETTER MATRIKKELLOVA.....	13
5.4.1	Oppretting av matrikkeleining.....	13
5.4.2	Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning.....	14
5.4.3	Grensejustering	14
5.4.4	Arealoverføring.....	14
5.4.5	Klarlegging av eksisterande grense der grensa tidlegare er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning	15
5.4.6	Klarlegging av eksisterande grense der grensa ikkje tidlegare er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheitar	15
5.4.7	Privat grenseavtale	15
5.4.8	Urimelig gebyr	15
5.4.9	Betalingstidspunkt	15
5.4.10	Endringar i grunnlaget for matrikkelføring av saken	15
5.4.11	Utsending av matrikkelbrev.....	15
5.4.12	Gebyr rekna ut etter medgått tid	16
5.4.13	Statlege gebyr og avgifter	16

1 Felles forvaltning

Sats er satt til maksbeløp for ambulerende løyve er kr. 360 per løyve, jamfør forskrift om omsetning av alkoholhaldig drikk.

Gebyr/avgift	2017	2018	2019
	Innkl. mva	Innkl. mva	Innkl. mva
Alkohol			
Løyvegebyr for salsløyve i gruppe 1	Jf. forskrift om omsetting av alkoholholdig drikk mv.		
Løyvegebyr for skjenkelyve	Jf. forskrift om omsetting av alkoholholdig drikk mv.		
Løyvegebyr for ambulerende skjenkeløyve	Jf. forskrift om omsetting av alkoholholdig drikk mv.		

2 Skule og oppvekst

2.1 Barnehage

Barnehagesatsane er regulert etter forskrift om foreldrebetaling i barnehagar, "FOR 2005-12-16 nr 1478: Forskrift om foreldrebetaling i barnehager".

Regjeringa foreslår ein opptrapping av makspris for barnehage i 2019:

- Frå 1. januar 2019 blir maksprisen på ein barnehageplass 2 990 kroner per måned.
- Frå 1. august 2019 blir maksprisen på ein barnehageplass 3 040 kroner per måned.

Moderasjonsordning: Foreldrebetaling for ein barnehageplass skal maksimalt utgjere 6 % av familien sin samla person- og kapitalinntekt. Dette blir rekna ut individuelt. Inntektsgrensa på kr 533.500,- er vidareført.

Regjeringa foreslår å utvide ordninga med gratis kjernetid på 20 timar/veka i barnehage til å inkludere toåringar frå familiar med låg inntekt. Ordninga vil då gjelde for 2-, 3-, 4- og 5-åringar. Ordninga gjeld viss familiens samla inntekt er under 533.500 kroner. Inntektsreduksjon og gratis kjernetid må ein søkje om kvart år. Søknadsfristen er 1.august eller i samband med ny søknad.

Kostpengar er prisjustert og avrunda til nærmaste heile eller halve tiar.

Foreldrebetaling per måned for dei med inntekt over 533.500 kroner frå 1.1.2019:

Inntekt	5 dagar	4 dagar	3 dagar	2 dagar
Inntekt over kr 533.500,-	2 990 kr	2 390 kr	1 840 kr	1 305 kr
30% syskenmoderasjon	2 093 kr	1 673 kr	1 288 kr	914 kr
50% syskenmoderasjon	1 495 kr	1 195 kr	920 kr	653 kr
Kost	360 kr	290 kr	215 kr	145 kr

Foreldrebetaling per måned for dei med inntekt over 533.500 kroner frå 1.8.2019:

Inntekt	5 dagar	4 dagar	3 dagar
Inntekt over kr 533.500,-	3 040 kr	2 415 kr	1 860 kr
30% syskenmoderasjon	2 128 kr	1 690 kr	1 302 kr
50% syskenmoderasjon	1 520 kr	1 207 kr	930 kr

Søskenmoderasjon:

30 % søskenmoderasjon for søsken nr. 1

50 % søskenmoderasjon for søsken nr 2 og fleire.

Det er ikkje moderasjon på kost.

Timesatsen for kjøp av ekstra timar er kr. 60,- per time og kr. 25,- per dag for kost.

2.2 Skulefritidsordning - SFO

(1.kl. født 2012, 2. kl. f. 2011, 3. kl. f. 2010, 4. kl. f. 2009.)

Foreldrebetaling frå og med 1.1.2019:

Seljord og Flatdal SFO:		
Dekning	t/veke	Kostnad per mnd.
Full dekning 1.-4.kl. (inkludert torsdag)	23	2 760 kr
1 heil dag, torsdag	9	1 080 kr
4 dg. morgon/ettermiddag 1.-4.kl.	14	1 680 kr
4 ettermiddagar 1.-4.kl.	10	1 200 kr
4 morgonar 1.-4.kl	4	960 kr
Morgon/ettermiddag 3 dg. pr. veke	10,5	1 260 kr
Ettermiddag 3 dg/v	7,5	960 kr
Morgon 3 dg/v	3	960 kr

Betalinga i SFO vert rekna ut i frå 120 kr x talet på timar ein har i SFO per veke, avrunda opp til nærmaste heile tiar. Minimumsbetaling per måned inntil 8 t/v er kr. 960,- . Hausten 2019 vil organiseringa av SFO bli endra når vi får 5 dagars skuleveke, men utrekninga av betaling vil bli basert på dei same tala.

- Kost per måned kr 25,- per dag/veke.
- 30 % søskenmoderasjon for søsken nr 1, 50 % søskenmoderasjon for søsken nr 2 og fleire.
- Rein morgonplass betalar ikkje for mat.

- Morgon = 1 time, ettermiddag = 2,5 timar
- Kjøp av ekstra timar: 60,- per time + kr 30,- per dag for kost.
- Kjøp av ekstradagar i feriar når skulen er stengt: kr 250,- per dag.
- Det er søskenmoderasjon på kjøpetimar og dagar.

2.3 Kulturskulen

Satsar gjeldande frå 1.1.2019:

Tilbod	Varigheit	Kostnad
Individuell opplæring	Skuleåret	Kr 3 320,-
Gruppe tilbod	Skuleåret	Kr 1 850,-
Gruppetilbod for vaksne (4 på gruppa)	Per år (37 veker)	Kr 6000,- (Sjølvkost)

Søskenmoderasjon: 50%

Moderasjon for å bruke fleire tilbod: 50%

Moderasjon for utvida time (dobbeltime): 50%

3 Helse og omsorg

Satsane for eigenbetaling for kommunale pleie –og omsorgstenester vert vurdert og justert årleg med verknad frå 1. januar. Tidspunktet for berekning av konsumprisen er 15. september året før.

3.1 Maksimal eigenbetaling for heimehjelp/ praktisk bistand og opplæring i Seljord kommune:

Inntekt	Kostnad
Inntekt mindre enn 2 G	kr 210 per måned (etter forskrift)
Inntekt frå og med 2 G til og med 2,5 G	kr 896 per måned
Inntekt frå og med 2,6 G til og med 3,5 G	kr 1 793 per måned
Inntekt over 3,5 G	kr 2 987 per måned

Det vert sett ei øvre grense for betalinga etter prinsippet om sjølvkost. Sjølvkost per 01.01.19 er berekna til kr 297 per time.

3.2 Betalingssatsar som eigenbetaling for opphald på Nestunet bukolektiv og dagaktivitetssenter

Nestunet bukolektiv var nytt i 2018, og kommunen har satt nye satsar for brukarbetalinga. Ny betalingssats skal harmonisere brukarbetalinga ved alle kommunens bu- og servicesenter. Auka i husleige og opphaldsbetaling vert innført over 3 år slik at det blir auke i brukarbetalinga både i 2019, 2020 og 2021. Alle satsar vert vurdert og justert årleg etter konsumprisindeks. Satsane for 2019 er:

- Opphaldsbetalinga består av: husleige, alle måltider, praktisk bistand/heimehjelp, klesvask og eit aktivitetstilbod ved bukollektivet kr 9 583 kr.
- Pris for opphald på dagsenteret vert sett til kr 281 per dag. Det er inkl. kost og transport.

3.3 Betalingssatsar som eigenbetaling for opphald ved Steinmoen bu- og servicesenter

For å harmonisere brukarbetalinga ved alle kommunens butilbod, har kommunen satt nye satsar for brukarbetalinga ved Steinmoen bu- og servicesener. Ved Steinmoen vil alle nye bebuarar måtte forholde seg til nye satsar frå 1. januar 2019. Auka i brukarbetaling vil bli innført over to år slik at det vil vera ei auke i 2019 og 2020. Alle satsar vert vurdert og justert årleg etter konsumprisindeks. Satsane for 2019:

- Nye bebuarar: husleige, straum og opphaldsbetaling (inkl. praktisk bistand/heimhjelp, alle måltider, klesvask, og eit aktivitetstilbod ved bu- og servicesenteret) kr 9 525.
- For dei som allereie har fast opphald: husleige, straum og opphaldsbetaling (inkl. praktisk bistand/heimhjelp, alle måltider, klesvask og eit aktivitetstilbod ved bu- og servicesenteret) kr 8 476 pr. mnd.
- Pris på dag-opphald inkl. transport og kost vert sett til kr 281 per dag.

3.4 Betalingssatsar som eigenbetaling på Heddelitunet:

- Husleige kr 6 415 per måned.
- Praktisk bistand og opplæring vert fakturert etter gjeldande satsar. Husleiga er gjeldande frå 1.1.2019, og vert justert årleg etter konsumprisindeks, praktisk bistand og opplæring vert justert etter gjeldande vedtak om brukarbetaling for tenesta

3.5 Betalingssatsar som eigenbetaling på aktivitetssenteret:

- Eigenbetaling varierande opp til om lag kr. 103 pr. dag, hovudsakleg til dekking av kostnader ved innkjøp av mat og materiell til ulike aktivitetar. Betalinga er gjeldande frå 01.01.19, og vert justert årleg etter konsumprisindeks.

3.6 Betalingssatsar som eigenbetaling for tryggleiksalarmar:

- Kommunen sin kostander til Doro for svarteneste og leige av alarmar vert lagt til grunn for brukarbetalinga. I tillegg er det eit påslag på kr 333 per måned på analog og kr 365 på alarm/mobil. Brukarbetaling utover avtale med Doro vert justert årleg etter lønsvekst.

3.7 Betalingssatsar som eigenbetaling ved transport utan løyveplikt:

- Brukarbetaling etter staten sine satsar for km-godtgjering vert nytta ved sporadisk transport.
- Brukarbetaling ved felleskøyring i samband med dagsturar vert sett til kr 46, prisen er gjeldande frå 01.01.2019, og vert justert årleg etter konsumprisindeks.

3.8 Betalingssatser for vask av privattøy på vaskeri:

- Brukarbetaling er kr 35 per kg tøy, prisen er gjeldande frå 01.01.2018, og vert justert årleg etter lønsvekst.

3.9 Betalingssatsar for mat til heimebuande:

- Brukarbetaling er kr 133 per middagsporsjon (kr 120 utan dessert), prisene er gjeldande frå 01.01.2019, og vert justert årleg justert (normalt desember) i samsvar med prisendring jamfør avtale med Dyrskun AS.

3.10 Betalingssatsar for omsorgsbustader

Fyljande satsar gjeld frå 01.01.2019 etter konsumprisindeks og interne justeringar jf. standard:

- Gamle bustader Heddeli øvre kr. 4 133
- Renovera bustad Heddeli øvre kr. 5 249
- Nye bustader Heddeli øvre kr. 5 249
- Bustader Heddeli nedre kr. 4 821
- Omsorgsbustader Nesbukti kr. 5 466
- Omsorgsbustader Kapteinsgata kr. 6 045

4 Kultur og Næring

4.1 Konsesjons- og delingssaker

Landbruksdepartementet har i desember 2011, fastsett forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker: § 1. *Det skal betales gebyr for behandlingen av følgende saker:*
a) *Søknader om konsesjon (erhvervstillatelse) etter lov 28. november 2003 nr. 98 om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) mv. § 2 og § 3.*

b) *Søknader om delingssamtykke etter lov om jord 12. mai 1995 nr. 23 § 12.*

Gebyret kreves inn av kommunen i alle saker. Kommunen skal ikke betale gebyr til seg selv.

	2018	2019
Søknad om konsesjon:	kr. 5.000,-	kr. 5.000,-
Søknad om deling etter § 12 i jordlova:	kr. 2.000,-	kr. 2.000,-

4.2 Viltfellingsgebyr pr. dyr

Seljord kommune ligg frå 2019 på maks satsar for fellingsavgifter.

	2018	2019
Vaksen elg	kr. 500,-	kr. 537,-
Elgkalv	kr. 300,-	kr. 316,-
Vaksen hjort	kr. 390,-	kr. 411,-
Hjortekalv	kr. 235,-	kr. 249,-

4.3 Leigeinntekter Symjehall:

Satsar pr. time:	2018	2019
Kvitseid kommune	kr. 450,-	kr. 500,-
Hjartdal kommune	kr. 450,-	kr. 500,-
Vest Telemark vgs, avd. Seljord	kr. 450,-	kr. 500,-
Billettpris vaksen	kr. 60,-	kr. 60,-
Billettpris barn	kr. 40,-	kr. 40,-
Andre avtalar:		
Flatdal IL (leiger badet 7 gonger i året) pris pr. gong	kr. 450,-	kr. 500,-
Klippekort vaksen (10 klipp)	kr. 500,-	kr. 550,-
Klippekort born (10 klipp)	kr. 300,-	kr. 350,-

5 Tekniske tenester – Egedomsavgifter

VARSF- området	eks. mva	inkl. mva	eks. mva	inkl. mva
	2018	2018	2019	2019
Feiing				
*1 pipe, feiing / tilsyn	kr 262,40	kr 328,00	kr 342,40	kr 428,00
*tillegg for fleire pipeløp, feiing / tilsyn pr.stk.	kr 262,40	kr 328,00	kr 342,40	kr 428,00
Renovasjon				
*Standard abonnement	kr 1 770,40	kr 2 213,00	kr 1 964,00	kr 2 455,00
*Standard abonnement, heimekomp.	kr 1 327,80	kr 1 659,75	kr 1 473,80	kr 1 841,00
*Miniabonnement	kr 1 239,28	kr 1 549,10	kr 1 375,20	kr 1 719,00
*Hytterenovasjon	kr 1 770,40	kr 2 213,00	kr 2 455,00	kr 2 455,00
*Bustad som fritidsbust.	kr 1 770,40	kr 2 213,00	kr 2 455,00	kr 2 455,00
Kloakk				
*Fastbeløp	kr 2 115,20	kr 2 644,00	kr 2 142,40	kr 2 678,00
*Hus under 60 m ² , variabel del				
stip. Forbruk 90 m ³	kr 2 151,36	kr 2 689,20	kr 2 368,08	kr 2 960,10
*Hus over 60 m ² , variable del				
stip.forbruk 150 m ³	kr 3 585,60	kr 4 482,00	kr 3 946,80	kr 4 933,50
*Målt forbruk pr. m ³	kr 23,90	kr 29,88	kr 26,31	kr 32,89
*Reduksjon ved brot i vassforsyning kr. Pr. døgn	kr 6,95	kr 8,69	kr 7,43	kr 9,29
Slamtømming				
*Slamtøming bustad, inntil 4 m ³	kr 2 642,40	kr 3 303,00	kr 1866,40	kr 2 333,00
*Slamtøming hytte, inntil 4 m ³	kr 2 642,40	kr 3 303,00	kr 1866,40	kr 2 333,00
*Tett tank, inntil 4 m ³	kr 2 642,40	kr 3 303,00	kr 1866,40	kr 2 333,00
*pris pr m ³ utover grunnpris	kr 604,00	kr 755,00	kr 354,61	kr 443,27
Vatn				
*Fastbeløp	kr 3 000,00	kr 3 750,00	kr 3 220,00	kr 4 025,00
*Hus under 60 m ² , variabel del				
stip. forbruk 90 m ³	kr 1 684,00	kr 2 105,00	kr 2 155,68	kr 2 694,60

*Hus over 60 m ² , variabel del				
stip forbruk 150m ³	kr 2 806,80	kr 3 508,50	kr 3 592,80	kr 4 491,00
*Målt forbruk, pr m ³	kr 18,71	kr 23,39	kr 23,95	kr 29,94
*Målarleige pr år	kr 110,00	kr 137,50	kr 128,70	kr 160,87
*Reduksjon ved brot i vassforsyning kr. pr. døgn	kr 5,47	kr 6,84	kr 6,40	kr 8,00

	2018	2018	2019	2019
Leige av vassmålar pr. år:	eks. mva	inkl. mva	eks. mva	inkl. mva
Inntaksledn.inntil 32 mm	110,00	137,50	120,00	150,00
Inntaksledn. inntil 40 mm	220,00	275,00	240,00	300,00
Inntaksledn. inntil 50 mm	440,00	550,00	480,00	600,00
Inntaksledn. inntil 63 mm	550,00	687,50	6000,00	750,00
Inntaksledn. inntil 75 mm	880,00	1 100,00	1 040,00	1 300,00
Inntaksledn. inntil 110 mm	880,00	1 100,00	1 040,00	1 300,00
Inntaksledn. over 110 mm	880,00	1 100,00	1 200,00	1 500,00
Tilkoplingsavgift vatn/kloakk for bustad/fritidsbustad:				
Vatn	10 000,00	12 500,00	12 000,00	15 000,00
Kloakk	10 000,00	12 500,00	12 000,00	15 000,00
Tilkoplingsavgift vatn/kloakk næringsbygg:				
Inntaksledn. inntil 32 mm - vatn	10 000,00	12 500,00	12 000,00	15 000,00
Inntaksledn. inntil 32 mm - avløp	10 000,00	12 500,00	12 000,00	15 000,00
Inntaksledn. inntil 40 mm - vatn	20 000,00	25 000,00	24 000,00	30 000,00
Inntaksledn. inntil 40 mm - avløp	20 000,00	25 000,00	24 000,00	30 000,00
Inntaksledn. inntil 50 mm - vatn	25 000,00	31 250,00	29 800,00	37 250,00
Inntaksledn. inntil 50 mm - avløp	25 000,00	31 250,00	29 800,00	37 250,00
Inntaksledn. inntil 63 mm - vatn	30 000,00	37 500,00	36 000,00	45 000,00
Inntaksledn. inntil 63 mm - avløp	30 000,00	37 500,00	36 000,00	45 000,00
Inntaksledn. inntil 75 mm - vatn	40 000,00	50 000,00	48 000,00	60 000,00
Inntaksledn. inntil 75 mm - avløp	40 000,00	50 000,00	48 000,00	60 000,00
Inntaksledn. inntil 110 mm - vatn	100 000,00	125 000,00	112 000,00	140 000,00
Inntaksledn. inntil 110 mm - avløp	100 000,00	125 000,00	112 000,00	140 000,00
Inntaksledn. over 110 mm - vatn	150 000,00	187 500,00	168 000,00	210 000,00
Inntaksledn. over 110 mm - avløp	150 000,00	187 500,00	168 000,00	210 000,00
Avlesing vassmålar	1 500,00	1 875,00	1 600,00	2 000,00

5.1 Gebyr for handsaming av saker etter plan og bygningslova

1	Sakshandsaming/kontroll av søknad etter § 20-1	2018	2019
a	Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg, bustad	6 515,-	13 000,-
	Andre bygg,	10 860,-	13 000,-
b	Vesentleg endring eller reparasjon av tiltak nemnt under a.	6 515,-	5 500,-
c	Fasadeendring	4 345,-	5 500,-
d	Bruksendring eller vesentleg utviding eller vesentleg endring av tidl. drift av tiltak under a	4 345,-	5 500,-
e	Riving av tiltak nemnt under a	4 345,-	5 500,-
f	Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjonar.	4 345,-	5 500,-
g	Oppdeling eller samanføyning av brukseining i bustad eller tiltak som fører til fråvik av bustad.	1 670,-	3 987,-
h	Oppføring av innhegning mot veg	2 172,-	3 987,-
i	Plassering av skilt og reklameinnretningar	836,-	1 500,-
j	Plassering av midlertidige bygningar, konstruksjon eller anlegg	4 345,-	5 500,-
k	Vesentleg terrenginngrep	4 345,-	5 500,-
l	Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass	4 345,-	5 500,-
m	Søknad om frådeling - delegert handsaming	2 172,-	3 715,-
m	Søknad om frådeling - politisk handsaming	4 345,-	6 500,-
<u>Ved totrinns handsaming aukar gebyret med 50 %</u>			
2	Sakshandsaming/kontroll av søknad etter § 20-4		
1	Mindre tiltak på bebygd bustadeigedom	1 838,-	3 987,-
2	Mindre tiltak på andre eigedomar	2 672,-	3 987,-
3	Driftsbygningar i landbruket inntil 1000 m² BYA.	2 672,-	3 987,-
4	Midlertidige bygningar, konstruksjonar eller anlegg inntil 2 år.	2 672,-	3 987,-
5	Andre mindre tiltak	2 672,-	3 987,-
3	Søknad om ansvarsrett		
-	Ansvarsrett pr. funksjon	780,-	797,-
4	Søknad om dispensasjon etter § 19 plan	5 013,-	15 000,-
5	Søknad om dispensasjon etter § 19 byggesak	5 013,-	7 500,-
6	Søknad om utsleppsløyve		
-	Inntil 15 pe.	2 505,-	3 500,-

-	Over 15 pe	5 013,-	7 000,-
7	Opplysningar etter lov om eigedomsmekling	781,-	800,-

5.2 Gebyr etter eigarseksjonslova

5.2.1

For løyve og oppretting av seksjonering der synfaring ikkje er naudsynt skal det betalast kr 6500,-

5.2.2

For løyve og oppretting av seksjonering der det må haldast oppmålingsforretning skal det betalast 12.500,- i tillegg til gebyr etter punkt. 1

Gebyr til tinglysning er ikkje inkludera i dette regulativet, men vert kravd inn saman med gebyr etter eigarseksjonslova.

Satsane vert regulera kvart år etter Kartverket sine indekstal for kart- og oppmålingsarbeid.

5.3 Handsaming av private framlegg til reguleringsplan §12

5.3.1 Førehandsuttale

Førehandsuttale/prinsippspøknad som leggst fram for det faste planutvalet. **Kr 6 500**

5.3.2 Planforslag

Saksgebyret skal kommunen rekna ut etter følgjande tabell:

Planens kompleksitet	Areal : 0-5 da	Areal : 5-10 da	Areal : 10 - 20 da	Areal over 20 da
Enkel plan	Kr 25 000	Kr 35 000	Kr 45 000	Kr 55 000
Arbeidskrevjande plan	Kr 45 000	Kr 55 000	Kr 65 000	Kr 75 000

Omfanget av planen som enkel eller arbeidskrevjande plan blir vurdert i forhold til :

- Godt tilrettelagt planforslag – Lite utarbeida planforslag
- I samsvar med kommuneplan – Ikkje i samsvar med kommuneplan
- Enkle grunneigarforhold - Mange rørte parter
- Interesse motsetningar avklart - Behov for mange avklaringar i sakshandsaminga
- Lite/ingen konflikhtar - Stor kompleksitet

Plassering av planen i kategori fastsettast av kommunen i kvar enkelt sak.

5.3.3 Planprogram og konsekvensutgreiing (§§ 4-1,4,2 og 12-9)

Handsaming av planprogram **kr 10 000**

Handsaming av konsekvensutgreiing **Minstegebyr kr 15 000**

Dersom kommunen må leige inn sakkunnig hjelp for å kvalitetssikre konsekvensutgreiingar, skal det bereknast gebyr etter medgått tid. Tenester som skal betalas etter medgått tid har ein timesats på kr. 800,-.

5.3.4 Søknad om planendring (§ 12-14)

- **Mindre endringar av godkjent plan, enkel sakshandsaming** kr 10 000
Der berre reguleringsføresegnene endrast vert beløpet halvert.
- **Mindre endringar av godkjent plan, samansett sakshandsaming** kr 20 000
- **Kurante justeringar av kart og/eller føresegnar til godkjent plan som ikkje krev nabovarsling, handsamast administrativt** kr 3 000

Større endring av eldre planar skal i hovudsak handsamast som ny plan.

Gebyr for avslegen plan før utlegging er 50 %

Gebyr for plan som krev utlegging to gonger aukar med 50 %

Utbyggingsavtale kr 10 00

5.4 GEBYRSATSAR FOR ARBEID ETTER MATRIKKELLOVA

Gjeldande frå 1. Januar 2019. Satsane er justert etter ein dekningsgrad på 80% sjølvkost

5.4.1 Oppretting av matrikkeleining

Oppretting av grunneigedom og festgrunn	2018	2019
areal frå 0 – 2000 m²	18 860	25 000
areal frå 2001 m² – auke pr. på begynt daa	1 574	2 000

Der markarbeid ikkje er påkravd, utløyser det halvt gebyr.

Matrikulering av eksisterande umatrikulert grunn

Pr. sak uansett areal	4 818	6 500
------------------------------	--------------	--------------

Oppmåling av uteareal på eigarseksjon. Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eigarseksjon

areal fra 0 – 2000 m²	14 155	17 500
areal frå 2001 m² – auke pr. på begynt daa.	1 574	2 000

Oppretting av anleggseigedom. Gebyr som for oppretting av grunneigedom.

volum frå 0 – 2000 m³	7 076	10 000
volum frå 2001 m³ – auke pr. på begynt 1000m³.	783	1 000

Registrering av jordsameige.

Gebyr for registrering av eksisterande jordsameige faktureras etter medgått tid, basert på 1,2 promille av årslønn.

5.4.2 Oppretting av matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning

Viser til 5.4.1, 5.4.2., 5.4.4 og 5.4.5. I tillegg kan komme tilleggsgebyr for å utføre oppmålingsforretning.

Brot i oppmålingsforretning eller matrikulering

Gebyr for utført arbeid når saka blir trekt før den er fullført, må avvisast, ikkje lar seg matrikkelføre på grunn av endra heimelstilhøve eller av andre grunner ikkje kan fullførast, settast til 1/3 av gebyrsatsane etter 1.1 og 1.2.

5.4.3 Grensejustering

Grunneigedom, festegrunn og jordsameige

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eigedomar justerast med inntil 5 % av eigedommens areal. (maksimalgrensa er satt til 500 m²). Ein eigedom kan imidlertid ikkje avgje areal som i sum overstig 20 % av eigedommens areal før justering. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

	2018	2019
areal frå 0 – 500 m²	9 430	12 500

Anleggseigedom.

For anleggseigedom kan volumet justerast med inntil 5 % av anleggseigedommens volum, men den maksimale grensa settas til 1000 m³

	2018	2019
volum frå 0 – 250 m³	3 540	4 500
volum frå 251 – 1000 m³	7 076	9 000

5.4.4 Arealoverføring

Grunneigedom, festegrunn og jordsameige

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløyser dokumentavgift. Dette gjelder ikkje arealoverføring til veg- og jernbaneformål.

	2018	2019
areal frå 0 – 500 m²	16 442	25 000
Arealoverføring pr. nytt på begynt 500 m² medfører ein auke av gebyret på	783	1 000

Anleggseigedom

For anleggseigedom kan volum som skal overførast frå ein matrikkeleining til ein annen, - ikkje være registrert på ein tredje matrikkeleining. Volum kan berre overførast til ein matrikkeleining dersom vilkåra for samanføyning er til stades. Matrikkeleininga skal utgjere et samanhengande volum.

	2018	2019
volum frå 0 – 500 m³	4 715	9 000
Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m³ medfører ei auke av gebyret på	783	1 000

5.4.5 Klarlegging av eksisterande grense der grensa tidlegare er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

	2018	2019
For inntil 2 punkter	4 715	7 500
For overstigande grensepunkt, pr. punkt	471	1 000

5.4.6 Klarlegging av eksisterande grense der grensa ikkje tidlegare er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheitar

	2018	2019
For inntil 2 punkter	9 430	14 000
For overstigande grensepunkt, pr. punkt	942	2 000

Gebyr for klarlegging av rettigheitar fakturerast etter medgått tid.

5.4.7 Privat grenseavtale

	2018	2019
For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde	1 574	2 000
For kvart nytt punkt eller påbyrja 100 m grenselengde	157	250

Billigaste alternativ for rekviert veljast.

5.4.8 Urimelig gebyr

Dersom gebyret openbart er urimelig i forhold til dei prinsipp som er lagt til grunn, og det arbeidet og dei kostnadane kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den han/ho har gjeve fullmakt, av eige tiltak fastsette eit passende gebyr.

Fullmaktshavar kan under same føresetnad og med bakgrunn i grunngitt søknad frå den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

5.4.9 Betalingstidspunkt

Gebyret skal krevjast inn forskotsvis.

5.4.10 Endringar i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjer rekvierten under sakens gang endringar i grunnlaget for matrikkelføring av saken, oppretthaldast likevel gebyret.

5.4.11 Utsending av matrikkelbrev

	2018	2019
Matrikkelbrev inntil 10 sider	275	275
Matrikkelbrev over 10 sider	548	548

Endring i maksimalsatsane regulerast av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklinga

5.4.12 Gebyr rekna ut etter medgått tid

Gebyr for oppmålingsarbeid som ikkje kan fastsetjast ut frå reglane over, skal reknast ut etter medgått tid, timepris som svarar til 1.2 promille av brutto årslønn for den som utfører arbeidet i tillegg til kostnader med reise og eventuelt merkemateriell.

5.4.13 Statlege gebyr og avgifter

Tinglysingsgebyr og eventuelle dokumentavgifter kjem i tillegg til alle kommunale gebyr.

Kommunale gebyr - Budsjett 2019

Seljord kommune bereknar kommunale gebyr i tråd med Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalings-tjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014). Sjølvkost inneber at kommunens kostnader med å tilverke tenestene skal dekkjast av gebyra som brukarane av tenestene betaler. Kommunen har ikkje anledning til å tene pengar på tenestene. Ei anna sentral avgrensing i kommunen sitt handlingsrom er at overskot frå det enkelte år skal tilbakeførast til abonnentane eller brukarane i form av lågare gebyr innan dei neste fem åra. Dette inneber at dersom kommunen har avsette overskot som er eldre enn fire år, må overskotet brukast til å redusere gebyra i det komande budsjettåret. Eksempelvis må eit overskot som stammar frå 2014 i si heilheit vere disponert innan 2019.

Utfordringar med sjølvkostbudsjettet

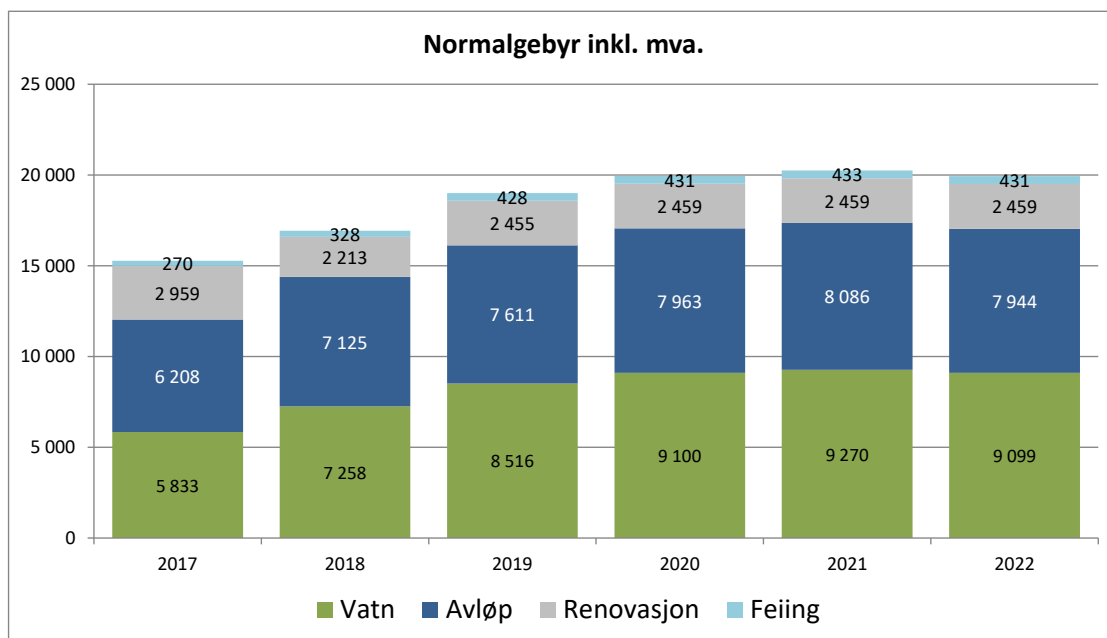
Det er ei rekkje faktorar som Seljord kommune ikkje rår over i høve til kva sjølvkostresultatet for det enkelte år vil verte. Dei viktigaste faktorene er budsjettåret si forventede kalkylerente (5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng), gjennomføringsevne på planlagte prosjekt (kapasitetsavgrensingar internt og eksternt), og dessutan (uventa) inntekter frå nye abonnentar eller brukarar. I sum fører dette til at det er utfordrande å treffe med budsjettet.

Generelle føresetnader

Kalkylerenta er for 2019 anslege å vere 2,54 %. Lønnsvekst frå 2018 til 2019 er sett til 2,70 %, medan generell prisvekst er sett til 2,70 %. Lønnsvekst og generell prisvekst frå 2019 til 2022 er sett til 0%. Budsjettet er utarbeida den 24. oktober 2018. Tala for 2017 er etterkalkyle, tala for 2018 er prognostiserte verdiar og ikkje tal frå budsjettet. Tala for 2019 til 2022 er budsjett/økonomiplan. Ved behov for ytterlegare grunnlagstal og berekningsmetodar vises det til kommunens sjølvkostmodell Momentum Selvkost Kommune.

Gebyrutvikling vatn, avløp, renovasjon og feiing.

Frå 2018 til 2019 føreslås ei samla gebyrauking på omlag 12 % for å dekkje kommunen sine kostnader på områda. Gebyret for feiing auker med 31 %, medan gebyret for avløp auker med 7 %. I perioden 2017 til 2022 auker samla gebyr med kr 4 663,-, frå kr 15 270,- i 2017 til kr 19 933,- i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg gebyrauking på 5 %. I stolpediagrammet under er gebyret for vatn og avløp basert på eit årleg målt forbruk på 150 kubikkmeter vatn. Gebyrsatsane er inkl. mva.

Årleg gebyrendring frå året før	2019	2020	2021	2022
Vatn	17,3 %	6,9 %	1,9 %	-1,8 %
Avløp	6,8 %	4,6 %	1,5 %	-1,8 %
Renovasjon	11,0 %	0,2 %	0,0 %	0,0 %
Feiing	30,5 %	0,9 %	0,3 %	-0,3 %
Total endring	12,3 %	5,0 %	1,5 %	-1,5 %

Dette forslaget til gebyrsatsar for 2019 er utarbeida i samarbeid med Momentum Selvkost AS. Seljord kommune nyttar sjølvkostmodellen Momentum Selvkost Kommune til føre- og etterkalkulasjon av kommunale gebyr. Modellen nyttast for tida av fleire enn 300 norske kommuner og selskap. Momentum Selvkost AS har 15 års erfaring med sjølvkostproblematikk og brei erfaring rundt alle problemstillingar knytta til sjølvkost.

Vatn - 2017 til 2022

Gebysatsar for Vatn

I Seljord kommune er gebyret for vatn todelt, bestående av eit fast abonnementsgebyr og eit variabelt forbruksgebyr. Fastgebyret utgjør 47 % av dei totale gebyrinntektene. Frå 2018 til 2019 foreslås det at gebyret for vatn aukar med 17 % frå kr 7 258,- til kr 8 516,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt auke med kr 3 266,-, der kr 1 258,- er endringa frå 2018 til 2019. Budsjettet legg opp til ei gjennomsnittleg årleg gebyrauking på 9 % i åra 2017 til 2022. Samla gebyrauking i perioden er frå kr 5 833,- i 2017 til kr 9 099,- i 2022. I tabellen under er gebyret for vatn basert på eit årleg målt forbruk på 150 kubikkmeter vatn. Gebysatsane er inkl. mva.

Gebysatsar for Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Abonnementsgebyr (kr/abonent)	kr 3 139	kr 3 750	kr 4 025	kr 4 578	kr 4 748	kr 4 586
Årleg endring		19 %	7 %	14 %	4 %	-3 %
Forbruksgebyr (kr/m3)	kr 17,96	kr 23,39	kr 29,94	kr 30,15	kr 30,15	kr 30,09
Årleg endring		30 %	28 %	1 %	0 %	0 %
Årsgebyr inklusiv mva.	kr 5 833	kr 7 258	kr 8 516	kr 9 100	kr 9 270	kr 9 099
Årleg endring		24 %	17 %	7 %	2 %	-2 %

Driftsutgifter Vatn

Frå 2018 til 2019 ventast driftsutgiftene å auke med om lag 15 % frå 3,6 millionar kr til 4,2 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar driftsutgiftene med 0,7 millionar kr, frå 3,5 millionar kr i 2017 til 4,2 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 4 %. Lønnsutgiftene utgjør om lag 48 % av dei totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	1 806 371	1 540 000	2 048 589	2 048 589	2 048 589	2 048 589	48 %
11*** Varer og tjenester	993 898	1 109 000	1 138 943	1 138 943	1 138 943	1 138 943	28 %
12*** Varer og tjenester	586 983	870 000	893 490	893 490	893 490	893 490	21 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenest	74 100	77 654	79 751	79 751	79 751	79 751	2 %
14*** Overføringsutgifter	44 655	44 655	44 655	44 655	44 655	44 655	1 %
15*** Finansutgifter	105	0	0	0	0	0	0 %
Sum driftsutgifter	3 506 112	3 641 309	4 205 428	4 205 428	4 205 428	4 205 428	100 %
Årleg endring		4 %	15 %	0 %	0 %	0 %	

Kapitalkostnader Vatn

Frå 2018 til 2019 ventast kapitalkostnadane å auke med om lag 6 % frå 3,3 millionar kr til 3,5 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar kapitalkostnadane med 1,0 millionar kr, frå 3,0 millionar kr i 2017 til 4,0 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 6 %. Avskrivingskostnadane utgjør ca. 61 % av dei totale kapitalkostnadane.

Kapitalkostnader Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad	2 053 995	2 151 558	2 151 186	2 145 819	2 142 861	2 121 907	58 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	43 930	245 282	245 282	245 282	4 %
Kalkulatorisk rente	991 301	1 155 178	1 188 640	1 334 986	1 453 638	1 348 413	34 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	21 670	148 373	290 744	324 168	308 393	5 %
Sum kapitalkostnader	3 045 295	3 328 406	3 532 130	4 016 830	4 165 948	4 023 995	100 %
Årleg endring		9 %	6 %	14 %	4 %	-3 %	

Indirekte kostnader Vatn

Frå 2018 til 2019 ventast dei indirekte kostnadane å minke med om lag 40 % frå 0,30 millionar kr til 0,18 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 minkar indirekte kostnader med 0,12 millionar kr, frå 0,30 millionar kr i 2017 til 0,18 millionar kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 10 %. Dei indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 99 % av dei totale indirekte kostnadane.

Indirekte kostnader Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	292 112	292 112	175 000	175 000	175 000	175 000	99 %
Indirekte avskrivningskostnad	2 749	3 592	3 592	3 592	1 418	843	1 %
Indirekte kalkulatorisk rente	244	265	194	121	53	14	0 %
Sum indirekte kostnader	295 105	295 969	178 786	178 713	176 471	175 857	100 %
Årleg endring		0 %	-40 %	0 %	-1 %	0 %	

Gebyrinntekter Vatn

Frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med om lag 18 % frå 6,8 millionar kr til 8,1 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar gebyrinntektene med 3,1 millionar kr, frå 5,5 millionar kr i 2017 til 8,6 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 9 %. Konto 16400 Årsavgifter utgjør 100 % av dei totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16400 Årsavgifter	5 469 017	6 810 000	8 040 478	8 557 645	8 705 968	8 555 028	100 %
16403 Tilkoblingsavgift	0	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	0 %
Sum gebyrinntekter	5 469 017	6 840 000	8 070 478	8 587 645	8 735 968	8 585 028	100 %
Årleg endring		25 %	18 %	6 %	2 %	-2 %	

Øvrige inntekter Vatn

Frå 2018 til 2019 ventast øvrige inntekter å minke med omlag 70 % frå 151,1 tusen kr til 45,9 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 minkar øvrige inntekter med 126,3 tusen kr, frå 172,2 tusen kr i 2017 til 45,9 tusen kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 23 %.

Øvrige inntekter Vatn	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
17*** Refusjoner	127 487	106 414	0	0	0	0	46 %
18*** Overføringsinntekter	44 686	44 686	45 893	45 893	45 893	45 893	54 %
Sum øvrige inntekter	172 173	151 100	45 893	45 893	45 893	45 893	100 %
Årleg endring		-12 %	-70 %	0 %	0 %	0 %	

Sjølvkostoppstilling Vatn

Sjølvkostrekneskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	3 506 112	3 641 309	4 205 428	4 205 428	4 205 428	4 205 428	4 205 428
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	991 301	1 176 848	1 337 013	1 625 730	1 777 806	1 656 806	1 578 147
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	2 053 995	2 151 558	2 195 116	2 391 100	2 388 142	2 367 189	2 342 953
Indirekte kostnader (drift og kapital)	295 105	295 969	178 786	178 713	176 471	175 857	175 000
- Øvrige inntekter	-172 173	-151 100	-45 893	-45 893	-45 893	-45 893	-45 893
+/- Andre inntekter og kostnader	-7 491	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	6 666 848	7 114 583	7 870 451	8 355 078	8 501 955	8 359 386	8 255 634
Gebyrinntekter	5 469 017	6 840 000	8 070 478	8 587 645	8 735 968	8 585 028	8 319 690
Sjølvkostresultat	-1 197 831	-274 583	200 027	232 567	234 013	225 642	64 056
Sjølvkost dekningsgrad i %	82 %	96 %	103 %	103 %	103 %	103 %	101 %

[illegible]

Avløp - 2017 til 2022

Gebyrsatsar for Avløp

I Seljord kommune er gebyret for avløp todelte, bestående av eit fast abonnementsgebyr og eit variabelt forbruksgebyr. Fastgebyret utgjør 39 % av dei totale gebyrinntektene. Frå 2018 til 2019 foreslås det at gebyret for avløp aukar med 7 % frå kr 7 125,- til kr 7 611,-. I perioden 2017 til 2022 vil årsgebyret totalt auke med kr 1 736,-, der kr 485,- er endringa frå 2018 til 2019. Budsjettet legg opp til ei gjennomsnittleg årleg gebyrauking på 5 % i åra 2017 til 2022. Samla gebyrauking i perioden er frå kr 6 208,- i 2017 til kr 7 944,- i 2022. I tabellen under er gebyret for avløp basert på eit årleg målt forbruk på 150 kubikkmeter vatn. Gebyrsatsane er inkl. mva.

Gebyrsatsar for Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Abonnementsgebyr (kr/abonent)	kr 2 228	kr 2 644	kr 2 678	kr 3 373	kr 3 554	kr 3 433
Årleg endring		19 %	1 %	26 %	5 %	-3 %
Forbruksgebyr (kr/m³)	kr 26,54	kr 29,88	kr 32,89	kr 30,60	kr 30,21	kr 30,08
Årleg endring		13 %	10 %	-7 %	-1 %	0 %
Årsgebyr inklusiv mva.	kr 6 208	kr 7 125	kr 7 611	kr 7 963	kr 8 086	kr 7 944
Årleg endring		15 %	7 %	5 %	2 %	-2 %

Driftsutgifter Avløp

Frå 2018 til 2019 ventast driftsutgiftene å auke med omlag 9 % frå 3,3 millionar kr til 3,6 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar driftsutgiftene med 0,3 millionar kr, frå 3,2 millionar kr i 2017 til 3,5 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 2 %. Lønnsutgiftene utgjør omlag 38 % av dei totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	1 048 278	1 253 400	1 396 080	1 396 080	1 396 080	1 396 080	38 %
11*** Varer og tjenester	740 036	909 400	933 954	933 954	933 954	933 954	26 %
12*** Varer og tjenester	402 989	257 000	363 939	263 939	263 939	263 939	9 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjenest	976 684	870 000	893 490	893 490	893 490	893 490	26 %
15*** Finansutgifter	545	0	0	0	0	0	0 %
Sum driftsutgifter	3 168 533	3 289 800	3 587 463	3 487 463	3 487 463	3 487 463	100 %
Årleg endring		4 %	9 %	-3 %	0 %	0 %	

Kapitalkostnader Avløp

Frå 2018 til 2019 ventast kapitalkostnadane å auke med omlag 21 % frå 1,5 millionar kr til 1,8 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar kapitalkostnadane med 1,1 millionar kr, frå 1,3 millionar kr i 2017 til 2,4 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 13 %. Avskrivingskostnadane utgjør ca. 64 % av dei totale kapitalkostnadane.

Kapitalkostnader Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad	945 277	980 222	983 290	972 332	1 050 124	1 049 144	51 %
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	137 377	469 634	469 634	469 634	13 %
Kalkulatorisk rente	375 268	462 777	473 137	527 724	569 034	520 665	25 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	21 899	185 606	374 466	412 258	386 929	12 %
Sum kapitalkostnader	1 320 545	1 464 898	1 779 410	2 344 157	2 501 049	2 426 372	100 %
Årleg endring		11 %	21 %	32 %	7 %	-3 %	

Indirekte kostnader Avløp

Frå 2018 til 2019 ventast dei indirekte kostnadane å minke med omlag 52 % frå 0,24 millionar kr til 0,12 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 minkar indirekte kostnader med 0,13 millionar kr, frå 0,24 millionar kr i 2017 til 0,11 millionar kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 14 %. Dei indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 98 % av dei totale indirekte kostnadane.

Indirekte kostnader Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	236 507	236 507	112 507	112 507	112 507	112 507	98 %
Indirekte avskrivningskostnad	2 390	3 149	3 149	3 149	1 277	759	1 %
Indirekte kalkulatorisk rente	214	234	172	108	48	13	0 %
Sum indirekte kostnader	239 111	239 889	115 827	115 764	113 831	113 278	100 %
Årleg endring		0 %	-52 %	0 %	-2 %	0 %	

Gebyrinntekter Avløp

Frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med omlag 8 % frå 5,5 millionar kr til 5,9 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar gebyrinntektene med 1,4 millionar kr, frå 4,6 millionar kr i 2017 til 6,0 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 6 %. Konto 16400 Årsavgifter utgjør 99 % av dei totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Avløp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16400 Årsavgifter	4 588 630	5 390 000	5 813 862	6 030 808	6 111 527	6 010 277	99 %
16403 Tilkoblingsavgift	10 000	100 000	100 000	100 000	20 000	20 000	1 %
Sum gebyrinntekter	4 598 630	5 490 000	5 913 862	6 130 808	6 131 527	6 030 277	100 %
Årleg endring		19 %	8 %	4 %	0 %	-2 %	

Frå 2018 til 2019 ventast øvrige inntekter å minke med omlag 0 % frå 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 minkar øvrige inntekter med 115,9 tusen kr, frå 115,9 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 100 %.

Sjølvkostoppstilling Avløp

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Byggesaker - 2017 til 2022

Driftsutgifter Byggesaker

Frå 2018 til 2019 ventast driftsutgiftene å auke med om lag 3 % frå 0,90 millionar kr til 0,92 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar driftsutgiftene med 0,10 millionar kr, frå 0,83 millionar kr i 2017 til 0,92 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 2 %. Lønnsutgiftene utgjør om lag 94 % av dei totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Byggesaker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	793 043	845 200	868 020	868 020	868 020	868 020	94 %
11*** Varer og tjenester	33 524	45 000	46 215	46 215	46 215	46 215	5 %
12*** Varer og tjenester	0	10 000	10 270	10 270	10 270	10 270	1 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	407	0	0	0	0	0	0 %
Sum driftsutgifter	826 974	900 200	924 505	924 505	924 505	924 505	100 %
Årlig endring i %		9 %	3 %	0 %	0 %	0 %	

Indirekte kostnader Byggesaker

Frå 2018 til 2019 ventast dei indirekte kostnadane å auke med om lag 2 % frå 92,8 tusen kr til 95,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 aukar indirekte kostnader med 5,0 tusen kr, frå 87,2 tusen kr i 2017 til 92,2 tusen kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 1 %. Dei indirekte driftsutgiftene utgjør ca. 93 % av dei totale indirekte kostnadane.

Indirekte kostnader Byggesaker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	84 566	84 566	86 849	86 849	86 849	86 849	93 %
Indirekte avskrivningskostnad	2 251	7 556	7 556	7 556	5 445	5 305	6 %
Indirekte kalkulatorisk rente	422	700	561	434	275	89	0 %
Sum indirekte kostnader	87 238	92 821	94 966	94 839	92 569	92 243	100 %
Årlig endring i %		6 %	2 %	0 %	-2 %	0 %	

Gebyrinntekter Byggesaker

Frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med om lag 19 % frå 0,7 millionar kr til 0,8 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar gebyrinntektene med 0,5 millionar kr, frå 0,5 millionar kr i 2017 til 1,0 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 14 %. Konto 16203 Gebyrinntekter utgjør 100 % av dei totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Byggesaker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16203 Gebyrinntekter	524 732	687 000	815 577	919 999	1 024 733	1 027 338	100 %
Sum gebyrinntekter	524 732	687 000	815 577	919 999	1 024 733	1 027 338	100 %
Årlig endring i %		31 %	19 %	13 %	11 %	0 %	

Øvrige inntekter Byggesaker

Frå 2018 til 2019 ventast øvrige inntekter å minke med om lag 0 % frå 0,0 tusen kr til 0,0 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 minkar øvrige inntekter med 0,7 tusen kr, frå 0,7 tusen kr i 2017 til 0,0 tusen kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 100 %.

Øvrige inntekter Byggesaker	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
17*** Refusjoner	676	0	0	0	0	0	100 %
Sum øvrige inntekter	676	0	0	0	0	0	100 %
Årlig endring i %		-100 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Sjølvkostoppstilling Byggesaker

Sjølvkostrekneskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	826 974	900 200	924 505	924 505	924 505	924 505	924 505
Indirekte kostnader (drift og kapital)	87 238	92 821	94 966	94 839	92 569	92 243	86 849
- Øvrige inntekter	-676	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	913 537	993 021	1 019 471	1 019 344	1 017 074	1 016 748	1 011 354
Gebyrinntekter	524 732	687 000	815 577	919 999	1 024 733	1 027 338	1 021 746
Subsidie	388 805	306 021	0	0	0	0	0
Sjølvkostresultat	-388 805	-306 021	-203 894	-99 345	7 659	10 590	10 392
Sjølvkost dekningsgrad i %	57 %	69 %	80 %	90 %	101 %	101 %	101 %
Sjølvkostfond/framførbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	0	0	0	-206 483	-313 487	-316 418	-316 220
+/- Sjølvkostresultat	0	0	-203 894	-99 345	7 659	10 590	10 392
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	0	0	-2 589	-7 659	-10 590	-10 392	-10 388
Utgående balanse 31.12	0	0	-206 483	-313 487	-316 418	-316 220	-316 216
Sjølvkostgrad i %	57 %	69 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Oppmåling - 2017 til 2022

Driftsutgifter Oppmåling

Frå 2018 til 2019 ventast driftsutgiftene å minke med om lag 5 % frå 0,68 millionar kr til 0,65 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar driftsutgiftene med 0,09 millionar kr, frå 0,56 millionar kr i 2017 til 0,65 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 3 %. Lønnsutgiftene utgjer om lag 78 % av dei totale driftsutgiftene.

Driftsutgifter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
10*** Lønn	471 317	482 157	495 175	495 175	495 175	495 175	78 %
11*** Varer og tjenester	29 056	75 367	77 402	77 402	77 402	77 402	11 %
12*** Varer og tjenester	57 474	71 187	73 109	73 109	73 109	73 109	11 %
13*** Tjenester som erstatter kommunal tjeneste	287	0	0	0	0	0	0 %
Sum driftsutgifter	558 133	628 710	645 685	645 685	645 685	645 685	100 %
Årlig endring i %		13 %	3 %	0 %	0 %	0 %	

Kapitalkostnader Oppmåling

Frå 2018 til 2019 ventast kapitalkostnadane å auke med om lag 1896 % frå 1,8 tusen kr til 35,3 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 minkar kapitalkostnadane med 64,0 tusen kr, frå 0,0 tusen kr i 2017 til 64,0 tusen kr i 2022. Dette svarar til ein gjennomsnittleg årleg nedgang på 0 %. Avskrivingskostnadane utgjer ca. 90 % av dei totale kapitalkostnadane.

Kapitalkostnader Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Avskrivningskostnad fremtidige investeringer	0	0	30 000	60 000	60 000	60 000	90 %
Kalkulatorisk rente fremtidige investeringer	0	1 770	5 334	7 176	6 156	4 008	10 %
Sum kapitalkostnader	0	1 770	35 334	67 176	66 156	64 008	100 %
Årlig endring i %		0 %	1896 %	90 %	-2 %	-3 %	

Indirekte kostnader Oppmåling

Frå 2018 til 2019 ventast dei indirekte kostnadane å minke med om lag 0 % frå 101,6 tusen kr til 101,4 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 auker indirekte kostnader med 3,6 tusen kr, frå 96,0 tusen kr i 2017 til 99,6 tusen kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 1 %. Dei indirekte driftsutgiftene utgjer ca. 94 % av dei totale indirekte kostnadane.

Indirekte kostnader Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
Indirekte driftsutgifter (netto)	94 321	94 321	94 321	94 321	94 321	94 321	94 %
Indirekte avskrivningskostnad	1 358	6 596	6 596	6 596	5 333	5 238	5 %
Indirekte kalkulatorisk rente	356	639	520	415	270	87	0 %
Sum indirekte kostnader	96 034	101 556	101 437	101 332	99 924	99 647	100 %
Årlig endring i %		6 %	0 %	0 %	-1 %	0 %	

Gebyrinntekter Oppmåling

Frå 2018 til 2019 ventast gebyrinntektene å auke med om lag 2 % frå 0,59 millionar kr til 0,60 millionar kr. I perioden 2017 til 2022 aukar gebyrinntektene med 0,34 millionar kr, frå 0,46 millionar kr i 2017 til 0,79 millionar kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 12 %. Konto 16206 Oppmålingsgebyr utgjer 100 % av dei totale gebyrinntektene.

Gebyrinntekter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16206 Oppmålingsgebyr	456 255	590 029	600 065	708 861	791 792	791 678	100 %
Sum gebyrinntekter	456 255	590 029	600 065	708 861	791 792	791 678	100 %
Årlig endring i %		29 %	2 %	18 %	12 %	0 %	

Øvrige inntekter Oppmåling

Frå 2018 til 2019 ventast øvrige inntekter å minke med om lag 0 % frå 25,9 tusen kr til 25,9 tusen kr. I perioden 2017 til 2022 aukar øvrige inntekter med 5,5 tusen kr, frå 20,4 tusen kr i 2017 til 25,9 tusen kr i 2022. Dette svarar til ei gjennomsnittleg årleg auking på 5 %.

Øvrige inntekter Oppmåling	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fordeling 2017 - 2022
16*** Øvrige salgsinntekter	1 066	0	0	0	0	0	1 %
17*** Refusjoner	19 287	25 900	25 900	25 900	25 900	25 900	99 %
Sum øvrige inntekter	20 353	25 900	25 900	25 900	25 900	25 900	100 %
Årlig endring i %		27 %	0 %	0 %	0 %	0 %	

Sjølvkostoppstilling Oppmåling

Sjølvkostrekneskap	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Direkte driftsutgifter	558 133	682 100	645 685	645 685	645 685	645 685	645 685
Direkte kalkulatoriske rentekostnader	0	1 770	5 334	7 176	6 156	4 008	2 004
Direkte kalkulatoriske avskrivninger	0	0	30 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Indirekte kostnader (drift og kapital)	96 034	101 556	101 437	101 332	99 924	99 647	94 321
- Øvrige inntekter	-20 353	-25 900	-25 900	-25 900	-25 900	-25 900	-25 900
+/- Andre inntekter og kostnader	53 390	0	0	0	0	0	0
Gebyrgrunnlag	687 204	759 526	756 556	788 293	785 866	783 440	776 110
Gebyrinntekter	456 255	590 029	600 065	708 861	791 792	791 678	784 194
Subsidie	230 949	169 496	0	0	0	0	0
Sjølvkostresultat	-230 949	-169 496	-156 491	-79 432	5 926	8 238	8 084
<i>Sjølvkost dekningsgrad i %</i>	66 %	78 %	79 %	90 %	101 %	101 %	101 %
Sjølvkostfond/framførbart underskudd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Inngående balanse 01.01	0	0	0	-158 478	-243 836	-246 148	-245 994
+/- Sjølvkostresultat	0	0	-156 491	-79 432	5 926	8 238	8 084
+/- Kalkulatorisk rente fond/underskudd	0	0	-1 987	-5 926	-8 238	-8 084	-8 081
Utgående balanse 31.12	0	0	-158 478	-243 836	-246 148	-245 994	-245 991
<i>Sjølvkostgrad i %</i>	66 %	78 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Kommunale vegar i Seljord kommune.

Namn	Lengde	Asfalt	Grusveg	Standard	Tiltak (10 års-periode)	Kostnad.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Brekkegrendv.	2720	2720		Mange parti med svært dårleg/dårleg bæreevne < 6- 8 t. Dårleg dekke	Masseutskifting l= 380m	650 000				650 000		239 000		
					Reasfaltering 3500 m²	385 000				146 000				
Heivegen	6550	3950	2600	Mange parti med svært dårleg/dårleg bæreevne < 6- 8 t. Dårleg dekke	Masseutskifting l=900 m	1 530 000					510 000		510 000	
					Reasfaltering 3500 m²	385 000			100 000			100 000		
Nordbygdivegen	3222	3222		God bæreevne, delvis slitt dekke	Reasfaltering 4200 m²	462 000		200 000	262 000					
Brøløsvegen	1648	1648		God bæreevne, delvis slitt dekke	Reasfaltering 4200 m²	462 000		462 000						
Gullnesvegen	5030	2775	2255	Nokre parti med dårleg/mindre bra bæreevne Delvis dårleg dekke. Lite grus på grusvegen.	Reasfaltering 6000 m²	660 000			200 000			200 000		260 000
					Grusing.	100 000		50 000			50 000			
Gml. Gullnesveg	724	724		Dårleg bæreevne, slitt dekke.	Reasfaltering 450 m²	50 000		50 000						
Prestegardsvegen	1495	1495		Ujevnt/dårleg dekke på delar av vegen	Reasfaltering 2400 m²	264 000				264 000				
Århus	640	640		God bæreevne - dårleg dekke	Reasfaltering 3800 m²	418 000			418 000					
Flatdalsbyen	1135	1135		God bæreevne										
Natadalsvegen	1895	1895		Mange parti med dårleg bæreevne < 6- 8 t. Delvis dårleg dekke	Masseutskifting l=300 m	510 000								410 000
					Reasfaltering 1100 m²	121 000		60 000			61 000			
Svartdalsvegen	5150	5150		Parti med dårleg/mindre bra bæreevne < 6-10 t Ujevnt/dårleg dekke, støttemur må rehab.	Masseutskifting l=300 m	510 000					510 000			
					Reasfaltering 8000 m² ny mur.	1 180 000		130 000			450 000		200 000	
Rønjomsgrendi	820	20	800	Delar av vegen har svært dårleg bæreevne < 6 t.. Delvis dårlege veggrøfter (fjell)	Masseutskifting l= 80 m	140 000		140 000						
					Grusing/grøfting	140 000				70 000		70 000		
Sudbøvegen	8700	2300	6400	Delar av vegen har mindre bra til dårleg bæreevne Ujevnt dekke, stein som kjem opp.	Fjerne stein, grøfting	80 000						80 000		
					Reasfaltering 2700 m² - grusing	400 000			200 000				200 000	
Gjevarvatn	700	0	700	Grusveg	Lapping og grusing ved behov.	150 000		30 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Byggefelt:														
Gravshaugan/Runningen	3650	3650		20-40 år gamalt dekke, delvis ujevnt	Reasfaltering 6000 m²	660 000				200 000		200 000		
Tømmeråsen	2540	2040	500	Dårleg dekke på delar av feltet.	Reasfaltering, lapping / grusing ved behov	200 000						100 000		100 000
Bringsås	754	754		Stort sett bra dekke.	Reasfaltering	100 000								100 000
Moen/Vekan	3874	3714	160	Slitt dekke Ingrid Slettens veg	Reasfaltering 4000 m²	440 000		440 000						
Trongkleiv	1338	1338		Gammalt dekke, ujevnt.	Reasfaltering 2500 m²	275 000							275 000	
Sundbøhaugen	1593	1286	307	2 område med dårlege masser.	Masseutskifting l= 50 m	85 000			85 000					
					Reasfaltering 600 m²	66 000			66 000					
Åsland	280	280		Svært ujevnt dekke	Reasfaltering 300 m²	33 000		33 000						
Bergemoen	330	50	280		Lapping og grusing ved behov.	50 000		10 000		10 000		10 000		10 000
SUM	54788	40786	14002											
G/S-vegar/fortau	7900			Dårleg dekke fortau Brøløsvegen. Ca 2300 m² Sprekkar i asfalt g/s-veg Nordbygdi. L= 900 m	Fjerne dekke-reasf. fortau Brøløsv.	450 000		250 000				200 000		
					Reasfaltere g/s-veg Nordbygdi	250 000		250 000						
Generelt					Kantslått - grøfting - stikkrenner	1 500 000		150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
				SUM kostnad veg		12 706 000	0	2 255 000	1 496 000	1 505 000	1 746 000	1 364 000	1 350 000	1 045 000
				SUM kostnad bruer		2 978 000	1 476 000	856 000	500 000	152 000	259 000	110 000	201 000	
				SUM vegar og bruer		15 684 000	1 476 000	3 111 000	1 996 000	1 657 000	2 005 000	1 474 000	1 551 000	1 045 000

Føresetnadar:

Masseutskifting B=4 m, d=0,7m: kr. 1 700,- pr. l.m.veg
Asfaltering kr. 110,- pr m²
Brukostnadar: Overslag frå Safecontrol.

2026	2027	SUM
510 000	185 000	650 000
		385 000
		1 530 000
		385 000
		462 000
		462 000
		660 000
		100 000
		50 000
		264 000
		418 000
		0
	100 000	510 000
		121 000
		510 000
200 000	200 000	1 180 000
		140 000
		140 000
		80 000
		400 000
15 000	15 000	150 000
260 000		660 000
		200 000
		100 000
		440 000
		275 000
		85 000
		66 000
		33 000
	10 000	50 000
		0
		0
		0
		450 000
		250 000
150 000	150 000	1 350 000
1 135 000	660 000	12 556 000
		3 554 000
1 135 000	660 000	16 110 000

Broer	Est. Kostn.	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	249 000					249 000		
3	152 000				152 000			
3	80 000		80 000					
1	1 900 000	1 400 000	500 000					
1	40 000		40 000					
1	10 000					10 000		
1	15 000							15 000
1	110 000						110 000	
2	204 000		200 000					4 000
1	182 000							182 000
2	36 000		36 000					
1								
1								
19	2 978 000	1 400 000	856 000	0	152 000	259 000	110 000	201 000

Til administrasjonsutvalet 21.11.18

Dette er Utdaningsforbundet i Seljord sine innspel på rådmannen sitt budsjettframlegg der han legg opp til eit kutt av 15 stillingar i økonomiperioden. Me er bekymra for dei konsekvensene det vil få for tenestetilbodet. Me vil derfor be administrasjonsutvalet ta med våre innspel i sin behandling av budsjettframlegget.

Skulepakka utsett - vurdere utsetting av samanslåing

I rådmannen sitt forslag til budsjett skriv han at det ikkje er mogleg å følgje opp skulepakka, å byggje saman barne -og ungdomsskulen i denne økonomiperioden. Er ikkje det mogleg, bør ein samstundes vurdere om det er rett tidspunkt å slå saman skulane til ein. Ei skuleleiing må vere tett på personalet sitt om ein skal lukkast.

IT-stilling

Me er godt i gang med den store IT-satsinga i PO2. Elevane er i gang med dei nye I-padane, og me trur dette skal bli veldig bra.

For å kunne lukkast med dette arbeidet treng barnehagen smartboard eller liknande, og heile prosjektet er avhengig av ein IT-medarbeidar.

Det står i den strategiske planen for IKT til Seljord kommune at teknisk støtte er avgjerande for å få til satsinga. Det gjeld ikkje berre på den tekniske sida, men ein slik person vil også kunne halde seg oppdatert på utvikling innan IKT, samkøyre kommunelisensar/forhandle og kjøpe inn nye lisensar. Ein slik person skal også hjelpe til å ha oversyn over heile IKT- systemet. Vi vil ikkje kunne oppdatere oss og vidareutvikle IKT-strukturen og fagkompetansen utan at ein person er tilsett til å ha det som arbeidsoppgåve.

Mange i skulen har gjort ein kjempeinnsats for å få i gang arbeidet slik at ein har kunne starta. Desse har jobba mykje meir enn det er sett av ressursar til. Slik kan ein ikkje halde fram.

Atea har heile tida sagt at ein er avhengig av ein som har oppfølging som si oppgåve for å lukkast.

Også kommunestyret såg dette og bad den 14.6 rådmannen om å innarbeide kostnader og vurdere etablering av ein stillingsheimel med ansvar for IKT i barnehage, skule og Vaksenopplæring i samband med budsjett 2019.

Bemanningsnorm i barnehage- heile dagen

Gjennom lang tid har fleire barnehagar sendt inn avvik når det gjeld for dårleg bemanning. Slik det er i dag, er det berre frå klokka 9.50 til 14 at det er bemanning i samsvar med bemanningsnormen. Morgon og ettermiddag kan det bli mange barn og få vaksne. I barnehagen har dei også tre måltid per dag. Dette krev at personalet blir oppteken av praktiske ting og kan i mindre grad vere til stades for ungane.

Dette er det barnehagen sjølv seier om kvifor nok bemanning er så viktig.

- **Me ynskjer betre bemanning gjennom heile dagen**, fordi:
 - Me skal dekke dei fysiske behova til barna som at dei treng trøst og omsorg, eit fang, nye bleier, og mat i løpet av ein dag.
 - Me er ein del av eit inkluderande skule og barnehage miljø, der me skal vera på vakt og førebygge mobbing til ein kvar tid.
 - Me skal jobbe ut ifrå prinsippet tidleg innsats, og derfor må me ha vaksne nok til å tilby barna som treng hjelp å få denne hjelpen så tidlig som mogleg.
 - For Åmotsdal sitt tilfelle er det bare ein person på tidlegvakt frå 7.30-8.00 og ein på seinvakt frå 16.00-16.30, dette er veldig sårbart viss noko skal skje i denne perioden, og ein står med for mange barn.
- **Me ynskjer oss ein kjøkkenassistent** fordi:
 - Me vil då få frigjort pedagogisk personale slik at dei får meir tid med ungane.
 - Halde oppe forskriftene om sunn mat i barnehagen.
- **Me ynskjer fleire ressursar til framandspråklege**, fordi:
 - Me får frustrerte og aggressive barn, når me ikkje klarer å møte deira behov og språk.
 - Me klarer ikkje å roe dei ned og møte deira kjensler når me språkleg ikkje forstår kvarandre.
 - Det skaper fort uro i barnegruppa generelt når me ikkje er tett nok på dei.
 - Me må gje dei ekstra hjelp til å komme inn i leik, og elles gjennom heile dagen for at dei skal tilpasse seg barnehagekvardagen.
 - Me har vanskar med å kommunisere med foreldre, det er og høge kostnader ved tolkesamtaler.
 - Ein språkressurs i barnehagane bør variere etter antall framandspråklige ungar, og ikkje 15 % flatt uansett. «

Bemanning i skulen- tilpassa opplæring

Me vil minne om Vedtak i Formannskap/økonomiutval - 19.04.2018

Grunnskulen i Seljord skal i 2018 - 2019 ha desse overordna faglege måla:

1. Redusere talet på elevar på lågaste mestringsnivå nasjonale prøver.
2. Samla resultatnivå etter fullført grunnskule over 40 grunnskulepoeng.
3. Sikre at alle elevar har eit trygt og godt skulemiljø.
4. Legge til rette for at alle elevar blir sett, blir motivert og føler mestring i skulen.

Kutt i stillingar i skulen vil gjere det vanskeleg å oppnå dei måla som er sett.

Ved å kutte i stillingar i skulen vil dette gå utover TPO (Tilpassa opplæring)-ressursen . TPO-ressurs er ein ekstra lærar i timar som kan hjelpe elevar som strevar med å hengje med i vanleg klasseundervisning. Det kan vere at dei strevar med lesing, skriving eller har problem med konsentrasjon og motivasjon når dei ikkje heng med. Det er desse me skal jobbe ekstra med, i følgje målet formannskapet sette i vår, for å få færre på det lågaste mestringsnivået ved nasjonale prøver.

Når desse ikkje får den hjelp dei har behov for, skjer det også noko med arbeidsmiljøet i klassa. Det kan bli uro og vanskelegare for alle å jobbe godt. Dei 40 grunnskulepoenga som var det neste målet, vil bli vanskelegare å oppnå for fleire.

Eit anna problem med reduksjon i stillingar er at opplæringa for dei tospråklege, som allereie er for dårleg, vil bli enda dårlegare. I mange timar blir dei sitjande utan at det er kapasitet til å hjelpe dei. Det følgjer pengar med flyktningane, og det er viktig at dei får hjelp til sin skulegang, som vil vere ein suksessfaktor for deira liv i framtida. Utan tilpassa opplæring vil det lett bli uro og eit dårleg arbeidsmiljø for heile klassa.

Utan tilpassa opplæringsressurs vil det oftast vere ein lærar i kvar klassa , pluss lovpålagte spesialpedagogikktimar som er gitt til einskildpersonar med særskilte vedtak. Ein ser at dei skular der det er lite TPO-ressurs, så er det fleire som søker om å få spesialundervisning, Spesialundervisning er lovpålagt, og då er ein like langt.

Den nye 9 A-paragrafen som skal sikre at elevar kan ha eit trygt og godt skulemiljø, har vist seg å vere arbeidskrevjande både for rektor og for lærarar.

Seljord: 13.11.18

Utdanningsforbundet i Seljord

v/Bente Vogsland

• Seljord

13.11.2018

modt. 14.11.18 *St*

Til

Administrasjonsutvalet

Fagforeiningane/vernetenesta i Seljord kommune er uroleg for at kombinasjonen mellom den uferdige endringsprosessen og den økonomiske situasjonen, vil gå sterkt ut over dei kommunale tenestene som blir gitt.

Me opplever at endringsprosessen mange stader har stoppa opp. På mange arbeidsplassar veit ein ikkje vegen vidare. Fleire einingsleiargar har ikkje stillingsinstruksar, og ansvarsfordelinga er uklår. Det er uro i organisasjonen som ein ser går ut over tenestekvaliteten.

Midt oppi dette kjem det krav om kutt i arbeidsstokken, der rådmannen stipulerer ein nedskjering på 15 årsverk over fire år. Det svarar til ca. 7,5% av den totale arbeidsstokken.

Fagforeininga og vernetenesta be politikarane ta vår uro på alvor, slik at me også framover kan levere gode tenestar til innbyggjarane.

Venleg helsing

Delta, Den norske legeforening, Fagforbundet, Fellesorganisasjonen, NITO, Norsk fysioterapeutforbund, Naturviterne, Norsk sykepleierforbund, Utdanningsforbundet og vernetenesta

Seljord kommune

Arkiv: X22
Saksnr.: 2018/1383-7
Sakshand.: Lillian Olsen Opedal
Direkte tlf.:
Dato: 14.11.2018

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	85/18	22.11.2018

Responscenter for velferdsteknologi

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Alarmsentralen Telemark, økonomiske forhold
- 2 Saksframlegg årsmøte om nye vedtekter
- 3 Invitasjon etableringsmøte Alarmsentralen Telemark
- 4 Ekstraordinært årsmøte Alarmsentralen Telemark

Saksutgreiing:

Kommunane vil møte på store utfordringar innanfor helse- og omsorg i åra som kjem. Det vil bli ei auke i talet på personar som treng tenester, samstundes med at det vil vera færre hender tilgjengeleg. Dette gjeld særleg i mindre kommunar i rurale strøk, slik som Seljord. Ei løysing som regjeringa har lagt vekt på er innføring av velferdsteknologi.

Helsedirektoratet og Direktoratet for e-helse har gjennom ulike nasjonale prosjekt, i saman med fleire kommunar prøvd ut og testa ulike tekniske løysingar. Resultata frå prosjekta har gjeve grunnlag for fleire anbefalingar om velferdsteknologi til kommunane. Erfaringar frå desse prosjekta visar at velferdsteknologiske løysingar kan bidra til auka tryggleik og betre tenester for brukarar og pårørande. I tillegg vil velferdsteknologi kunne gi ein meir effektiv bruk av ressursane i helse- og omsorgstenesta.

I følge anbefalingane må kommunane starte med å skaffa seg ein responscenterløyseing og bytte ut tryggleiksalarmane til digitale mobile eller stasjonære alarmar. Sentrale styringsmakter har ein forventning om at kommunane har velferdsteknologi som ein del av sitt ordinære tenestetilbod innan 2020.

Seljord deltek saman med dei fleste kommunane i Telemark og Vestfold i eit samarbeid om ein felles innkjøpsavtale av tryggleiksteknologi. Avtala vert signera i desse dagar. Gjennom avtala får Seljord kommune betre innkjøpsvilkår enn om vi hadde stått aleine. Vi forpliktar oss ikkje til meir enn å kjøpe/leige det vi har behov for. Produsenten som har vunne konkurransen om levering av velferdsteknologi til Vestfold og Telemark er Doro Care.

Når det gjeld responscenterløyseing, kan Seljord kommune velje mellom ulike alternativ. Det å lage ein eige alarmsentral vil bli for dyrt, då det er krav om høgskuleutdanning i døgnvakt. Ut frå den kunnskapen og dei nasjonale anbefalingar som gjeld i dag, bør Seljord kommune gå inn i eit samarbeid med fleire kommunar eller nytta ein privat aktør.

Responscenterteneste for Seljord kommune:

I dag har Seljord kommune ei avtale med Doro Care om leige av tryggleiksalarmar (m/ serviceavtale) og ei responscenterløyseing. Avtale gjeng ut til nyttår. Erfaringane så langt er at Doro Care leverar gode tenester og produkt. For avtala vi har i dag, betalar Seljord kommune ein leigepris per einig på 253 kr per månad. Det vil seie ei årsutgift på 3.036 kr per alarm. Kommunen har ei avtale om å berre betalar for dei alarmane vi til ein kvar tid har bruk for. Dei alarmane vi leiger i dag er ikkje digitale, og det er dermed ikkje aktuelt å fortsette denne avtala slik den er i dag. For å kunne ta i bruk velferdsteknologi til heimebuande personar, må kommunen bytte ut dei analoge tryggleiksalarmane vi har i dag med digitale alarmar.

Når det gjeld responscenterløyseing finnast det ulike alternativ. Eit aktuelt alternativ er å fortsette som deleigar i Alarmsentralen Telemark (tidligere 110 Telemark). Den løyseinga vil vera eit alternativ som dekkjer alle behov Seljord kommune har når det gjeld eit responscenter for velferdsteknologi. Det vil alltid vera to tilsette på vakt ved sentralen, og ein av desse vil vera ein sjukepleiar. Det er tilsett nok sjukepleiarar til å sikre god kompetanse heile døgnet.

Alarmsentralen nyttar ein app til å formidle informasjon til tenesteytar. Appen gjev tenesteytar informasjon om tenestemottakar, aktuell hending, tiltak som er utført av operatør ved alarmsentralen, og gjev kartinformasjon. Skien kommune nyttar appen til heile heimeteneista si, og Bamble nyttar den i eit par grupper.

I tillegg til å handsame alarmar frå velferdsteknologiske løyseingar, kan Alarmsentralen Telemark ta i mot tekniske alarmar for vatn og avløp, innbrot og heis. Dei kan og handsame ulike innbyggjaralarmar av meir privat karakter. Ein slik fleksibilitet gjev sentralen eit større inntektsgrunnlag enn om dei berre handsama tryggleiksteknologi. I dag har Seljord kommune 3 heisalarmar som er knytt til Alarmsentralen Telemark. Heisalarmane kan vi ikkje handtere sjølv og dei må vera knytt til ein godkjent alarmsentral. Det er mykje sannsynleg at vi vil få fleire tekniske alarmar i framtida som må vera knytt til ein godkjent alarmsentral. Det vil seie at uansett om vi vel vekk Alarmsentralen Telemark for velferdsteknologi, så kan det vera aktuelt å nytta sentralen til andre tekniske alarmar. Alarmsentralen Telemark kan og vera sentralbord for kommunen mellom kl. 14:00 og 16:00 og ved sjukdom.

For å fortsette som deleigar i Alarmsentralen Telemark er det ikkje naudsynt med noko innskot no, då kommunen har vore med å opparbeide eit fond gjennom 110 Telemark. Den årlege kostnaden i 2019 er sett til 82 kr per innbyggjar, noko som gjev ein kostnad på ca. 240 000 kr. Kostanden for

2020 er ikkje avklart enda. Det er årsmøte/etableringsmøte for 110 Telemark/Alarmsentralen Telemark som vil ta ei avgjersle om vidare finansiering. 110 Telemark har kalla inn til eit ekstraordinært årsmøte den 4. desember 2018. Om Seljord kommune ønskjer å fortsette som deleigar av Alarmsentralen Telemark, må det takast ei avgjersle og gjerast eit politisk vedtak, helst innan 20. november, og seinast innan utgangen av 2018. Nytt IKS Alarmsentralen Telemark startar opp 1. januar 2019.

Som deleigar kan kommunen nytta seg av alle tenestene som alarmsentralen gjev utan å betale noko ekstra utover medlemsavgifta. Det vil seie at om kommunen har 50 eller 100 alarmar knytt til knytt til sentralen, så betaler vi det same. Det som kjem i tillegg er utgifta til innkjøp/leige av ulik teknologi som tryggleiksalarm og anna sensorteknologi. Kostnaden med å leige ein mobil tryggleiksalarm gjennom Doro Care (dei som fekk avtale om innkjøp med Telemark og Vestfold) kan variere noko (prisane er henta frå kontrakt med Doro Care):

Type alarm (digital):			Pris pr. år	Pris pr. mnd
Kjøp	Stasjonær alarm (inne) inkl. smykke	u/sim	1.650,00	137,50
Leige	Stasjonær alarm (inne) inkl. smykke	m/roaming sim	924,00	77,00
Kjøp	Mobil alarm (ute)	u/sim	1.750,00	145,83
Leige	Mobil alarm (ute)	m/sim	2.496,00	208,00

Det er og mogleg å leige tenester frå Alarmsentralen Telemark utan å vera deleigar. Då vil kommunen få utbetalt sin del av fondet som er bygd opp gjennom 110 Telemark. Det er ikkje avklart kor stor denne summen vil vera. Det er heller ikkje avklart kor mykje det vil koste å leige enkelttenester.

Eit anna alternativ til responscenter er å fortsette avtale med Doro Care i 6 mnd og gå ut på anbod om responscenter teneste. Det vil seie at kommunen ikkje fortsett som deleigar av Alarmsentralen Telemark. Det vil likevel vera mogleg for Seljord kommune å nytte seg av tilboda i fellesavtale om leige/kjøp av velferdsteknologi som er inngått i regi av Vestfold og Telemark. Ein må regne med at Doro Care aukar prisen for å leige når responscenter tenesta kjem i tillegg.

Kommunen har fått eit tilbod frå Doro Care om å fortsette den avtale vi har i dag, men då med digitale alarmar. Det vil seie at vi leiger alarm og responscenter teneste hos Doro Care. Tilbodet dreiar seg om stasjonære digitale tryggleiksalarmar.

Type alarm (digital):			Pris pr. år	Pris pr. mnd
Leige	Stasjonær alarm (inne)	m/ roaming sim	2.880,00	240,00

Ein må gå ut frå at ein mobil digital alarm vil vera noko meir kostbar. Kostnaden vil bli auka om ein knytt til anna sensorteknologi. Seljord kan ikkje gå inn på ein ny avtale med Doro Care no, då ei kontrakt vil komme på over 100 000 kr, noko som forpliktar kommunen til ei anbodsrunde. Det vil mest sannsynleg vera mogleg å gjennomføre eit forenkla anbod.

Det er vanskeleg å gje eit tydelege budskap når det gjeld responscenterløysing, då det er mykje usikkerhet på dette området. Om ein går ut frå dagens bruk, kan eit kostnadsoverslag sjå slik ut for leige av stasjonære digitale tryggleiksalarmar med sim kort:

	Kostnad alarm pr mnd	Tal på alarmar per september 2018	Kostnad responscenter per år (Folketal 2916)	Totalkostnad per år

Alternativ 1: Doro Care alarm m/responscenterløsning, eksempel på pris (må ut på anbud)	240,00	35	0 kr	100.800 kr
Alternativ 2: Doro Care alarm m/Alarmsentralen Telemark	77,00	35	239.112 kr	271.452 kr

Om ein vil ha fleire sensorar knytt til tryggleiksalarmen for alternativ 1., må kommunen betale ein ekstra sum for det. I følge Doro Care vil denne kostnaden bli noko mindre enn sjølv tryggleiksalarmen. Om ein ser for seg ca. 35 alarmer med ekstra sensor til ca. 200 kr, vil utgifta i 2019 verta på ca. 84.000 kr. Denne summen kjem i tillegg til 100.800 kr som er for sjølv tryggleiksalarmen. I tillegg kjem kostnaden for dei tekniske alarmane som vi likevel må knytte til ein alarmsentral. Det kan vera ein annan alarmsentral enn Skien, eksempelvis 110 Sør-Øst. Kostnadsbilete er ikkje avklara.

Når det gjeld alternativ 2. vil det verta 15% dyrare å knytte til ein annan sensor. Det vil seie at alarmen vi koste 88,55 kr med ein ekstra sensor.

Når det gjeld responscenterløsning er det mange forhold som ikkje er avklart, og det er derfor vanskeleg å komme med heilt eintydige svar. Kommunen må likevel ta eit val om det er aktuelt å fortsette som deleigar for 110 Telemark/Alarmsentralen Telemark, då ny IKS startar opp frå 1. januar 2019.

Oppsummering:

Om kommunen fortset med privat leverandør, vil vi få ei god løsning for tryggleiksalarmar og velferdsteknologiske innretningar heime hos brukarar. Vi leiger sensorar og alarmer med responscenterløsning. Få alarmer vil då gje ei billig teneste. I tillegg får vi ein kostnad for dei tekniske alarmane vi må ha ein godkjent alarmsentral til. I dag er det 3 heisalarmer.

Om vi vel å fortsette som deleigarar i Alarmsentralen Telemark følgjer vi eksempelet til fleire andre kommunar i Vest-Telemark. Tokke, Fyresdal og Vinje har allereie sagt ja til Alarmsentralen Telemark. Kviteseid har sagt nei og fortset avtale vidare med Doro Care. Som deleigar kan Seljord kommune knytte til mange ulike alarmer, både for velferdsteknologi og andre tekniske alarmer. Alarmsentralen kan avlaste sentralbordet og gje ei auka trefftid på telefon. Kostnaden er en fast sum i året regna ut etter innbyggjartal. Få alarmer vil då gje ein høg kostnad. Det er sett fastpris for 2019, men det er noko meir uklart kva kostnadsbilete vil bli i 2020.

Det er mange fordelar ved å vele å stå som deleigar i Alarmsentralen Telemark, særleg når det gjeld kvalitet og kva det er mogleg å utvikle framover. Kostnaden vil bli dyrare no, men om kommunen får mange alarmer vil det løne seg. Når kommunen no er i en vanskeleg økonomisk situasjon, er det mest nærliggande å tenkje at kommunen bør vele den løysinga som er god og billig, men kanskje ikkje so fleksibel.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen tilrår formannskapet å vidareføre avtale med responscenterløsning hos Doro Care i 6 månader, slik at kommunen kan gå ut på anbud for å få ei permanent avtale om responscenterløsning med den leverandørane som kan gi ei god løsning til minst mogleg kostnad.

Utskrift til:

Kommunene i Telemark

Deres ref.

Vår ref.
16/15265-5

Dato
11.05.2018

Økonomiske forhold vedrørende "Alarmsentralen Telemark"

Årsmøtet i 110-Telemark behandlet ny vedtekt for «Alarmsentralen Telemark» den 19. april 2018. Alarmsentralen Telemark er en videreføring av 110-Telemark uten brannalarmeringsfunksjonene.

Tjenesteproduksjon

Overflyttingen av brannalarmeringsfunksjonene til ny 110-Sør Øst vil skje i månedsskifte september/oktober 2018.

Årsmøtet i 110-Telemark har tidligere vedtatt at bare lovpålagte oppgaver skal overflyttes.

Den tjenesteproduksjonen som videreføres vil da bli:

- inngående direkte brannalarmoverføringer
- kommunaltekniske alarmer og varslinger
- heisalarmer fra kommunale bygg
- innbruddsalarmer fra kommunale bygg
- innkalling av kommunenes kriseledelser ol.
- sikkerhets (overfalls-) alarmer fra kommunale institusjoner
- skogsikringsradio, mm
- trygghetsalarmeringen

Nye Alarmsentralen Telemark blir et responscenter for velferdsteknologi og skal videreutvikle seg som dette, og skal innføre inkludert avstandsovervåkning av pasienter (helseteknologi) så snart nasjonale helsemyndigheter gir klarsignal.

Nytt digitalt mottak for å kunne tilby tjenestemottakere mobile trygghetsalarmer inkludert lokaliseringsteknologi, alle former for bevegelsesdetektorer, elektroniske låser, medisineringsstøtte, billedoverføringer, overføring av signal fra røykvarslere, mm. ble satt i ordinær drift 20. desember 2017.

Det nye mottaket er rigget for å kunne koples til avstandsoppfølging, slik at dette kan innføres så snart helsemyndighetene gir kommunene klarsignal.

Eierforhold

Årsmøtet i 110-Telemark behandlet vedtekt for nye «Alarmsentralen Telemark» den 19. april 2018, og innstiller på at dagens organisasjon videreføres. Det vil si at Alarmsentralen Telemark blir et interkommunalt samarbeide, i henhold til KommuneLOvens § 27, hensyntatt de krav som stilles i utkast til

Alarmsentralen 110 Telemark

Tlf.: 35 59 34 00

Faks: 35 52 01 70

110skien@skien.kommune.no

Post: Pb. 158, 3701 Skien

Besøk: Skottfossveien 27

Bank: 2680.07.01049

Org. Nr.: 986 194 088

ny kommunelov om samme eierform.

Slik organisering medfører at det som gjøres på Alarmsentralen Telemark blir tjenesteproduksjon i egen regi for hver enkelt deltagende kommune.

Organisering og bemanning

Det innstilles videre på at Skien forblir vertskommune og at de lokaliteter og den organisasjonsform som i dag er 110-Telemark, videreføres.

Det vil si at det skal være en leder av sentralen som inntil videre rapporterer til brannsjefen. Det skal være helsefaglig ansvarlig, teknisk og administrativ ansvarlig. I dag utgjør dette 4 stillinger og personer, som i tillegg til sine primæroppgaver bemanner sentralen på dagtid ved behov og når det kreves support overfor kommuner/ hjemmesykepleie. Det er usikkert om det vil være behov for så mange i framtida. På den ene siden vil bortfall av brannalarmeringen medføre lavere behov, mens det på den andre siden med sikkerhet vil bli et økende behov i nær framtid når mange tjenestemottakere skal inn via det nye mottaket, og når man nærmer seg innføring av helseteknologi. Noen interne rokkeringer vil kunne redusere stillingsantallet noe. Derfor budsjetteres forsiktig, det vil si med dagens dagtidsbemanning, slik at det ikke blir en underbudsjettering.

Det stilles fra nasjonale helsemyndigheter krav til at det skal være minst 2-manns kontinuerlig betjening. Det vil si at dagens ordning med at det minst er to operatører som betjener sentralen til enhver tid, videreføres. Disse går i 33,6 t/uke rundskiftordning, grunnet beredskapsmessige forhold og det at belastningen ikke tillater hvilende vakt el. på nattertid. I tillegg vil som nevnt dagstidspersonellet bemanne sentralen ved behov. Det betyr at det i praksis er minst en 3-mannsbetjent sentral innenfor ordinær arbeidstid.

Kompetansen til operatørene vil etter krav fra nasjonale helsemyndigheter, måtte endres slik at minst det til enhver tid er helsefaglig personell til stede, hvilket vil si at minst halvparten av operatørene må ha helsefaglig bakgrunn på høyskolenivå. Disse er lyst ledig.

Materielle driftskostnader og infrastruktur

Lokalitetene er tilbygg til brannstasjonen tatt i bruk i 2013. Disse og den tekniske infrastrukturen tilfredsstiller de krav Staten krever av en 110-sentral, hva angår blant annet strømforsyning (trippel sikring), varme- og kjøleanlegg (dobbelt) og brannsikkerhet.

Datasikkerheten er i ferd med å bedres opp til nivå «Hot Standby». Dette er under for tiden under utbygging, og blir en såkalt to-site løsning med speiling av data. Det vil i praksis si en datasikkerhet med kun sekunders kontinuerlig nedetid.

Ved flytting av brannalarmeringsfunksjonene vil også de årlige avgifter, gebyrer og lisenser for dette, falle bort. Kostnadene til dette blir imidlertid «erstattet» med lisenskostnader mm. til digitalt mottak, og kostnader til tilpasninger for nytt utstyr og funksjonaliteter (som vil vedvare i flere år framover.)

Vertskommunens særutgifter

Skien kommune eier lokalene, inkludert tekniske anlegg og infrastruktur.

Alarmsentralen er en del av Skiens brannstasjon, og benytter derfor deler av dennes fasiliteter.

Utgifter til vask og vedlikehold føres over brannvesenets budsjett.

Det er derfor laget et eget særkostregnskap for vertskommunens kostnader. I budsjett/ regnskap er disse kostnader delt i to, slik for året 2018:

Overheadkostnader»	kr. 651 000
Husleie	kr. 1 854 000

Dette forventes at videreføres.

Økonomiske størrelser

Bemanningskostnadene utgjør ca. 65 % av brutto budsjett. Disse vil bli videreført først og fremst fordi det å være to-manns betjening på et responscenter, så vel av beredskapsmessige og som sikkerhetsmessige grunner. Med andre ord uavhengig av tjenesteportefølje og –volum (inntil volumet overskrider kapasitetsgrensen for to-mannsbetjening).

Driftsutgifter for lokalene forblir som før, og det marginale endringer i materielle kostnader for øvrig. Inntektene fra salg av direkte overførte alarmer tilbedrifter og private, vil ventelig bli noe redusert innledningsvis, men ikke dramatisk.

Det betyr at budsjettallene for 110-Telemark kan legges til grunn for budsjettet for nye «Alarmsentralen Telemark».

Brutto årlig kostnad:	kr. 19 000 000
Inntekter, årlig	kr. 4 000 000
Netto driftskostnad:	kr. 15 000 000

Kostnadsfordeling

Budsjettering og kostnader gjøres over Skien kommunes regnskapssystem, og har selvstendig ansvarsnummer hvor alle kostnader og inntekter framkommer.

Modellen med at kostanden fordeles mellom de deltagende kommune i forhold til folketall, foreslås videreført. Med konstant årlige driftskostnad, uavhengig av tjenestevolumet (inntil kapasitetsgrensen for 2-manns betjening overskrides), vil kostnad per innbygger avhenge av summen av folketallet til deltagende kommuner.

Det er derfor ikke mulig å angi eksakte budsjettall for hver enkelt deltagende kommune nå.

Eksempel 2018 – alle Telemarkskommuner

Med utgangspunkt i tallene ovenfor, altså en netto kostnad på ca. kr. 15 mill per år, og et folketall i hele fylket på ca. 174 000, uten at bundet driftsfond belastes, gir det beregningsmessig et årlig dekningsbidrag på **kr. 86 per innbygger**.

Fondsavsetning

110-Telemark har grunnet forsiktig budsjettering og nøkterne anskaffelser bygget opp et fond, budsjettet til kr. 3 575 00 ved utgangen av 2018.

Når regnskapet for 2018 er ferdig, regnes med at de kommuner som ikke ønsker videre deltagelse får overført sin andel av dette, mens for de kommuner som fortsetter i samarbeidet overføres disse midlene til nye Alarmsentralen Telemark.

110-Sør Øst

For helhets skyld nevnes at årlige driftskostnader til brannalarmeringen, som skal gjøres via 110-SørØst fra politihuset i Tønsberg, kommer i tillegg.

Med hilsen

Guttorm Liebe
Brannsjef
95 72 54 54

Brevet er godkjent elektronisk.

Til:

Fra: Guttorm Liebe

Saksframstilling- årsmøtets forslag til vedtekt for "Alarmsentralen Telemark"

«ALARMSENTRALEN TELEMAR».

Årsmøtet 110-Telemark: 19.04.2018

Dato: 19.04.2018.

Vedlegg:

- Forslag til «Vedtekt for alarmsentralen Telemark», datert 06.03.2018

Det tilrås at fattes slikt vedtak:

1. Eksisterende interkommunale samarbeid om Brannalarmsentralen 110-Telemark opphører 31.12.2018.
2. Årsmøtet i 110-Telemark 2018 tar de foreslåtte vedtekter for alarmsentralen Telemark til orientering.
3. Årsmøtet i 110-Telemark 2018 anbefaler at deltagende kommuner fremmer nye vedtekter for kommunestyrene i samarbeidet.

BAKGRUNN

110-alarmsentralstrukturen skal endres, ved at alle 110-sentraler skal samlokaliseres med politiets operasjonssentraler. For Vestfold og Telemark sitt vedkommende medfører det at dagens to 110-sentraler, Vest-Viken 110 i Drammen og 110-Telemark i Skien, skal slås sammen og flyttes til tilbygget til politihuset i Tønsberg der politimesteren i Sør-Øst har sitt sete. Forventet fysisk flytting og overføring av funksjoner er høsten 2018.

Tjenesteomfang

I utgangspunktet skal bare det som kan kalles «110-funksjonene» flyttes. Disse er mottak av brann- og ulykkesalarmer, utalarmering av brannvesen og oppfølging av brannvesen under utrykning og innsats. 110-Telemark har en rekke andre oppgaver for sine «eier»-kommuner som ikke blir med på dette flyttelasset, og som på en eller annen måte må videreføres.

Styret og årsmøte i 110-Telemark har behandlet spørsmålet om hvilke tjenester som skal overføres nye 110-Sør-Øst og hvilke som ikke skulle overføres. Årsmøtet den 21. april 2016 fattet følgende vedtak:

Årsmøtet tiltrådte enstemmig styrets innstilling til vedtak, som er slik:

«Styret er av den oppfatning at vare lovpålagte oppgaver overføres til ny 110-sentral for Buskerud, Telemark og Vestfold, i Tønsberg.»

Det betyr at følgende oppgave og tjenester skal videreføres:

- Trygghetsalarmering
- Kommunaltekniske alarmering
- Innbrudd- og heisalarmering for kommunene
- Sikkerhetsalarmer for kommunene
- Skogbrannovervåkning, skogsikringsradio
- Varsling av kommunal kriseledelse

Ved utgangen av 2017, hvor 18 kommuner får sine 110-funksjoner levert fra 110-Telemark, og 13 kommuner får levert trygghetsalarmering, er omfanget og aktivitetsnivået omtrent slik:

Omfang:

- Brannalarmering: 18 kommuner, ca. 174 000 innbyggere
- Direkte tilkoplede automatiske brannalarmer: ca. 1 800
- Trygghetsalarmer, tjenestemottakere: ca. 3 100
- Sum andre kommunale direkte overførte alarmer: ca. 550

Aktivitetsnivå:

- Brannalarmer, inngående og utalarmering pr. år: ca. 3 900
- Trygghetsalarmer, inngående manuelt betjent: ca. 40 000
- Annen aktivitet som krever utalarmering eller viderevarsling: ca. 100

Velferdsteknologi

Helsedirektoratet ga kommunene startsignal for anskaffelse av «Trygghetsskapende teknologi» i januar 2016. For 110-Telemark sin del er nytt digitalt mottak satt i drift desember 2017. Dette vil suksessivt bli tatt i bruk etter hvert som hver enkelt kommune anskaffer nytt utstyr og skifter ut det gamle.

Innføring av «Helseteknologi» er det ennå ikke gitt klarsignal til å anskaffe.

MÅL OG HENSIKT

De nevnte tjenestene må videreføres på en eller annen måte. Styret og årsmøtet til 110-Telemark er av den oppfatning at den faglig beste og kostnadsmessig mest gunstige løsningen er å benytte dagens 110-sentrals organisasjon, lokaler og tekniske infrastruktur til utførelsen av disse tjenestene.

Målet med ny vedtekt er med andre ord å legge grunnlaget for at disse tjenestene videreføres og utvikles for de deltagende kommunene, på mest effektive måten.

Gevinster

Ved å selv drive hele tjenestekjeden legges grunnlaget for faglige og kvalitetsmessige godt utførte tjenester.

Alternativet til å ha en så stor samlet tjenesteportefølje, er å splitte dette opp, og kjøpe tjenestene fra forskjellige vaksentralleverandører av ulike slag.

Ved selv å drive alle disse tjenestene fra ett sted vil de deltagende kommunene få økonomisk sett rimeligere tjenester.

Den totale beredskap for kommunene ivaretas også best ved selv å ha flest mulige beredskapstjenester samlet et sted.

BEHOVET FOR NY VEDTEKT

Fordi grunnlaget for dagens vedtekt ved utgangen av 2018 ikke lenger er der, og fordi tjenesteomfanget dreies mot helse- og velferd, er det strengt nødvendig å gjøre om gjeldende vedtekt i slik grad at det betinger ny kommunestyrebehandling for deltagelse i samarbeidet.

Relasjon til kommuneloven(e)

Gjeldende vedtekt er for et interkommunalt samarbeid i iht §27. Vedtekten inneholder i tillegg til kravet om eget styre, at det skal være et årsmøte. Ny vedtekt bør formuleres slik at den fullt og helt er i samsvar med kommunelovens §27.

Ny kommunelov ble foreslått i NOU 2016:4. I den skiftes interkommunalt samarbeid etter §27 ut med «Kommunalt oppgavefellesskap». Det er derfor riktig å i størst mulig grad også tilfredsstille dette lovforslagets formuleringer.

Endringer i avtaleforhold

Alle kommunene i Telemark er forpliktet til å delta i samarbeidet om 110-Telemark fram til 110-funksjonene blir flyttet til 110-SørØst i Tønsberg. Alle kommunene i Buskerud, Telemark og Vestfold er forpliktet til å få sin brannalarmering fra 110-Sør-Øst så snart denne sentralen er i forsvarlig drift.

Kommunene er ikke forpliktet til å delta i videreføringen av 110-Telemark til Alarmsentralen Telemark etter at 110-funksjonene er borte.

Gjeldende vedtekts §1-7 om «Oppløsning, uttreten og oppsigelser» lyder slik:

Samarbeidet kan løses opp ved vedtak fattet med 2/3 flertall av årsmøtet. Fra vedtak om oppløsning fattes fortsetter samarbeidet i ett – 1 – år før det avvikles.

Dersom en kommune ønsker å tre ut av samarbeidet gjøres dette skriftlig innen 1. juli med virkning påfølgende årsskifte.

Ved evt. oppløsning, tilbakeføres eiendelene til Skien kommune, jfr. Pkt. 5.4 og 5.5.

Årsmøtet den 19. april 2018 vedtok eksplisitt at 110-Telemark avvikles 31. desember 2018.

I praksis vil dette si at kommuner som ikke vedtar den nye vedtekten regnes å ha sagt opp gjeldende samarbeid fra og med 1. januar 2019.

EIERFORM

I realiteten vil etableringen av Alarmsentralen Telemark, bli en videreføring av 110-Telemark, uten de såkalte 110-funksjonene. Det finnes flere ulike eierskapsmodeller innenfor gjeldende kommunelov å velge blant. Erfaringene med eierskapsforholdet til 110-Telemark er så gode at årsmøtet i 110-Telemark ikke ser noen grunn til å endre dette. Det framlagte vedtektsforslaget reflekterer dette.

Styret i 110-Telemark behandlet spørsmålet om eierform i møte den 7. desember 2017, og endte med følgende vedtak:

Styret hadde følgende råd:

- *Være fullt ut i henhold til gjeldende kommunelov, - §27*
- *Skjele til ny kommunelov, men den kan ikke bli styrende.*
- *Dagens overordnede organisatoriske konstruksjon med to beslutningsnivå har sine fordeler og bør videreføres. Men disse må gis navn slik at de tilpasses gjeldende kommunelov.*
- *Om den økonomiske innretning:*
 - *Det er to alternative finansieringsmodeller, enten per innbygger eller per tjenestemottaker/ alarmgiver.*
 - *Vedtekten bør inneholde mulighet for begge deler.*

Forslaget til vedtekt følger denne anbefalingen

TIDSPUNKT for iverksettelse av ny vedtekt

Eksisterende 110-sentral vil måtte være i ordinær drift fram til 1- oktober 2018. Men det bør tas høyde for forsinkelser. Gjeldende vedtekt kan ikke avvikles før flyttingen av 110-funksjonene.

Forslaget til ny vedtekt ble behandlet i årsmøtet til 110-Telemark 19. april 2018. Behandling i hver enkelt kommune forventes å skulle være ferdig seinest i september 2018.

Ny vedtekt bør bli gjeldende fra 1. januar 2019.

VEDKTENS INNHOLD – noen kommentarer

Hvem som kan delta.

Alarmsentralen Telemark skal bli et interkommunalt samarbeid, hvor det maksimale geografiske nedslagsfeltet en ser for seg er kommunene i Telemark og Vestfold. Men vedtekten bør inneholde muligheten til å at kommuner også utenfor dette geografiske område kan bli med.

Tjenesteomfang og salg av tjenester

I utgangspunktet ser en for seg en videreføring av dagens tjenesteomfang, med unntak at de såkalte 110-funksjonene.

Vedtekten bør imidlertid åpne for et større tjenestespekter, slik at vedtekten ikke er til hinder for å ta i bruk ny teknologi, utvikling av sentralen og slik kommunene måtte ha behov for i framtida.

Vedtekten bør ikke forhindre at det er mulig å selge tjenester, både til kommuner og til private, der dette er faglig fornuftig og passer inn i det øvrige tjenestesortiment.

Organisering - styre og arbeidsutvalg

Kommunelovens §27 krever et styre bestående av representanter for alle deltagende kommuner.

Behovet for arbeidsutvalg er avhengig av antallet kommuner som kommer til å delta.

Forslaget til vedtekt tar høyde for at det blir et så stort antall kommuner som blir med at det blir behov for et arbeidsutvalget slik at den overordnede organiseringen ikke blir til hinder for effektiv drift.

Endring av vedtekten – delegering til styret

Erfaringer fra samarbeider med svært mange involverte kommuner, er at det blir nesten umulig å justere vedtektene dersom det kreves at alle parter skal enes på et høyt politisk nivå.

Dersom vedtekter skal være konkrete nok som styrende dokument for ledelsen, er det nødvendig at disse fra tid til annen justeres. Det er alltid vanskelig å forutse nødvendige eller ønskede endringer. Av den grunn foreslås at vedtekten skal kunne justeres av styret.

Organisatorisk tilknytning – forhold til vertskommunen

Sentralen skal ikke være et rent Skiensanliggende. Men det er behov for en form for vertskommune når samarbeidet ikke er et selvstendig rettssubjekt, og det er en nødvendighet når samarbeidet har ansatte. Det anses mest praktisk at Skien blir den fungerende vertskommunen.

Det foreslås å videreføre dagens organisatoriske tilknytning, hvilket vil si at sentralen formelt legges under brannsjefen, selv om brannalarmeringen blir borte. Dette er en praktisk løsning, fordi det vil måtte bli et daglig samarbeid mellom brannvesenet og alarmsentralen, blant annet om vikarer og ekstrahjelp.

Den skal ivareta en rekke beredskapsmessige funksjoner, hvor til syvende og sist brannmannskap i de deltagende kommunene er siste skanse for å iverksette tiltak hvis alt annet har skåret seg, eller når det er tvil om hvem som skal handle.

Helsetjenestene vil måtte bli de dominerende arbeidsoppgavene. Så lenge sentralen «bare» skal produsere trygghetsskapende tjenester, burde det ikke være noe i veien for slik organisering. Men når helseteknologi skal tas i bruk, kan hende at dette endrer seg. Omfanget av framtidig helseteknologi er ukjent og det er også vanskelig å spå hvordan innføring av dette vil påvirke organiseringen.

Årsmøtet foreslår derfor å videreføre dagens organisering, og at organiseringen tas opp til vurdering når helseteknologi innføres.

Eiendomsforhold

Bygningen inkludert tekniske installasjoner er Skien kommunes eiendom.

Når det gjelder eierskapet til innredning og inventar, er det som er lagt inn i forslaget til vedtekt, en videreføring av tidligere vedtak og dagens vedtekt.

Som i korthet går ut på at eksisterende 110-sentral/ Skien kommune overdrar dette vederlagsfritt til samarbeidet, og at det skal tilbakeføres vederlagsfritt ved evt. opphør av sentralen i den tilstand det er på opphøringstidspunktet.

FRAMTIDSUTVIKLING

Alarmsentralen Telemark vil starte med samme tjenesteomfang som i dag med unntak av 110-funksjonene.

Velfersteknologi er under rivende utvikling, og det mottaket som ble satt i drift i desember 2017 leverer er såkalt trygghetsskapende teknologi. Det vil i praksis si den samme trygghetsalarmeringen som før inkludert røykvarsler tilknytning, med tillegg av mobile trygghetsalarmer og lokaliseringsteknologi, en rekke ulike typer sensorer (fall, bevegelse, døråpning-/ lukking,), medisineringsstøtte, dørlåssystem, lyd og billedoverføringer, mm...

Fra det tidspunkt helsedirektoratene gir klarsignal, vil bli innført helseteknologi. Det nye mottaket er konstruert og dimensjonert for dette. Helseteknologi vil i praksis si avstandsoppfølging av hjemmeboende pasienter. Dette blir en atskillig «tyngre» og en mer kunnskapskrevende tjeneste enn det som i dag leveres. Men antallet forventes ikke å bli på langt nær så stort som antallet tjenestemottakere med «bare» trygghetsskapende teknologi.

Vedtekter og organiseringen må imidlertid legge til rette for slik utviklingen.

ØKONOMISKE FORHOLD

Dagens interkommunale samarbeid om 110-Telemark hadde i utgangspunktet den økonomiske innretning at kommunene betalte et årlig dekningsbidrag per innbygger for å dekke netto driftskostnad, uavhengig av hvilket tjenestefomfang den enkelte kommune ønsket. Med unntak av brannalarmeringen som er lovpålagt. Det er de siste årene gjort noen justeringer i vedtekten, slik at det kan selges flere tjenester og slik at kommuner utenfor Telemark kan delta i eierskapet med en eierandel avhengig av tjenestefomfang

En ser for seg at prinsippet om årlig dekningsbidrag per innbygger videreføres.

En ser også for seg at den «nye» sentralen skal kunne selge tjenester utenfor det geografiske nedslagsfeltet, og at også kommuner utenfor dette området skal kunne delta med eierskap.

Brutto budsjett for 2018 er ca. kr. 19 mill. Inntekter ved salg av direkte overførte brannalarmer er budsjettert til ca. kr. 4 mill. Det forventes at dette kostnadsnivået vil videreføres, fordi helsemyndighetene vil kreve to-mannsbetjening, det er behov for ca. 3 ansatte på «dagtid», driftskostnader for lokalene endres ikke og kostnadene for maskiner, utstyr, lisenser, avgifter, gebyrer mm blir ventelig omtrent som før fordi 110-kostandene blir erstattet med større utgifter til velferdsteknologi.

ÅRSMØTET ANBEFALING.

Årsmøtet i 110-Telemark foreslår følgende:

1. Eksisterende interkommunale samarbeid om Brannalarmsentralen 110-Telemark opphører 31.12.2018.
2. Årsmøtet i 110-Telemark 2018 tar de foreslåtte vedtekter for alarmsentralen Telemark til orientering.
3. Årsmøtet i 110-Telemark 2018 anbefaler at deltagende kommuner fremmer nye vedtekter for kommunestyrene i samarbeidet.

110-Telemark, årsmøtet 2018.

Guttorm Liebe
Skr.

Alarmsentralen Telemark. Styret.

Deres ref.

Vår ref.
18/14079-9

Dato
28.08.2018

Alarmsentralen Telemark. Innkalling til etableringsmøte 20. november 2018.

Styret og årsmøtet i 110-Telemark har fungert som interimsstyre for etableringen. Denne innkallingen sendes samtlige kommuner i Telemark, også til de som har vedtatt å ikke delta i «Alarmsentralen Telemark», til orientering.

Styret i «Alarmsentralen Telemark» innkalles til første styremøte som også blir etableringsmøtet. Styret består av en representant fra hver deltagende kommune, med hver sin personlige vararepresentant. Vararepresentantene bes denne gangen om å møte.

Tid: Tirsdag 20. november 2018, kl. 12:00 – 14:00

Sted: 110-Telemark, stabsrom

Møtet starter med lunsj.

Foreløpig agenda:

Nr.	Tema	Innhold	Ansv.
18/01	«Alarmsentralen Telemark» - 110-Telemark	Bakgrunn og innledning: 110-Telemark er av årsmøtet 2018 vedtatt nedlagt fra 31.12.2018. Fra samme tidspunkt etableres «Alarmsentralen Telemark» i samme lokaler med dagens bemanning og utstyr.	
18/01	Vedtekt og deltagelse	1. Gjennomgang av «Vedtekt for alarmsentralen Telemark». 2. Status angående deltagende kommuner 3. Økonomiske forhold ved etableringen	
18/02	Etablering	Formell etablering med de deltagende kommuner.	

Skien brann- og feievesen

Tlf: +47 35 59 34 00

postmottak@skien.kommune.no

Post: Pb. 158, 3701 Skien

Besøk Skotfossveien 27

Bank: 2680.07.01049

Org. Nr.: 938 759 839

www.skien.kommune.no

18/03	Drift av «Alarm- sentralen Telemark»	Orientering: Daglig leder rapporterer til brannsjef Ove Stokkeland. Daglig leder er Heidi Sivertsen (HS). 1. Tjenesteomfang i dag 2. Bemanning og daglig organisering 3. Teknisk utstyr ol. 4. Annet	OS HS
18/04	Styret og arbeids- utvalg	Drøfting av formelle og praktiske forhold vedrørende styrets arbeid, styremøter og behov for arbeidsutvalg. Tentativ møteplan for året 2019.	
18/05	Eventuelt		
18/06	Neste møte		

Med hilsen

Med hilsen

Guttorm Liebe
Brannsjef
95725454

Brevet er godkjent elektronisk.

Seljord kommune
Brøløsvegen 13 A
3840 SELJORD
Til Rådmann
Til Ordfører
Brannsjef
Helse og velferd
Tekniske tjenester

Deres ref.

Vår ref.
18/02138-5

Dato
16.11.2018

HASTER

Innkalling til ekstraordinært årsmøte i Alarmsentralen 110 Telemark

I henhold til vedtektens kap. 3.1 har ett enstemmig styre vedtatt i styremøte 12.11.2018 å kalle inn til ekstraordinært årsmøte i Alarmsentralen 110 Telemark

4.12.2018 klokken 12.00 i bystyresalen i Skien rådhus.

På grunn av sakens viktighet oppfordre vi kommunen til å være representert med rådmann eller den han gir fullmakter.

Det kan også være riktig å informer eller invitere Ordfører til å delta, da de fleste kommuner også har behandlet denne saken politisk.

Invitasjonen sendes per e-post til hver kommunes e-postmottak, og per e-post til alle stremedlemmer og vararepresentanter. Endelige saksdokumenter oversendes etter styremøte 20. november 2018.

Det er følgende saker til behandling.

1. Godkjenning av innkalling til ekstraordinært årsmøte
2. Redegjørelse om Alarmsentralen Telemark og økonomi 2018/2019
3. Sak om omgjøring av vedtak om nedleggelse av Alarmsentralen 110 Telemark.
4. Navneendring til Alarmsentralen Telemark

Kort redegjørelse

Etter ordinært årsmøte 19.04.2018 har kommunene i tur og orden behandlet sak om videre deltakelse i Alarmsentralen Telemark. Det var en forventning etter enstemmig vedtak på årsmøte og at alle kommuner var med i samme anskaffelse om velferdsteknologi at alle/de fleste kommuner ville være tilknyttet sentralen videre. Det viser seg at dette ikke stemmer.

Pr nå er det 5 kommuner som har sagt ja til å bli med videre i samarbeidet, men 10 har svart at de ikke deltar men ønsker å kjøpe tjenester (hele eller deler av året). Tre kommuner har fortsatt ikke svart.

Alarmsentralen 110 Telemark

Tlf.: 35 59 34 00

Faks: 35 52 01 70

110skien@skien.kommune.no

Post: Pb. 158, 3701 Skien

Besøk: Skottfossveien 27

Bank: 2680.07.01049

Org. Nr.: 986 194 088

Etter årsmøte har sentralen vunnet en kontrakt om å levere responsentertjenester til 5 kommuner rundt Ålesund.

Skien kommune som vertskommune for samarbeidet var/er ikke forberedt på denne situasjonen og trenger hjelp av alle deltakere i §27 samarbeidet til å lande denne omstillingsprosessen på en god måte. Prising av tjenester for de som kun ønsker å kjøpe for 2019 er vanskelig uten at formelle prosesser er på plass.

Det er derfor ett ønske at vi fortsetter § 27 samarbeider ut driftsåret 2019 med et lavere dekningsbidrag og avvikling av felles fondsmidler.

Nærmere redegjørelse i eget saksfremlegg etter styremøte 20.11.2018 og i ekstraordinært årsmøte

På vegne av styret

Ove Stokkeland
Sekretær
0000

Brevet er godkjent elektronisk.

Mottakere: Skien kommune
Administrasjonsavdelingen v/ Skien Postmottak
Porsgrunn kommune
Bamble kommune
Siljan kommune
Drangedal kommune
Bø kommune
Kragerø kommune
Notodden kommune
Tinn kommune
Nome kommune
Sauherad kommune
Seljord kommune
Vinje kommune
Hjartdal kommune
Tokke kommune
Nissedal kommune
Kviteseid kommune
Fyresdal kommune

Seljord kommune

Arkiv:

Saksnr.: 2018/1712-2

Sakshand.: Lillian Olsen Opedal

Direkte tlf.:

Dato: 18.11.2018

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	86/18	22.11.2018

Høyring på Ambulanseplan 2035 - Seljord kommune

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Høyringsdokument - Ambulanseplan 2035
- 2 Høyringssvar frå kommuneoverlegen - Ambulanseplan 2035

Saksutgreiing:

Seljord kommune har fått Ambulanseplan 2035 til høyring. Høyringsperiode er frå 26. september til 1. desember 2018.

Sykehuset Telemark har sett saman ei prosjektgruppe som har laga ein ny plan for ambulansetenesta i Telemark. Føremålet er å sikre ein god og likeverdig ambulanseteneste av høg kvalitet til heile befolkninga i Telemark. I følgje prosjektgruppa gjev planen eit bilde av ønskja utviklingsretning for ambulansetenesta i fylket, og tek høgde for endringar og tilpassingar for framtida. Dei endringane som planen tek høgde for er ei auke i talet på eldre, særleg i utkant kommunane, ei auke i krava hos innbyggjarane generelt, og eit ønske om å tilpasse beredskapen til der folk er meir enn der folk bur.

Ambulanseplan 2035 peiker på fem strategiske mål for prehospitale tenester i perioden 2018 til 2035:

- *«Pasienten skal motta rask og riktig helsehjelp*
- *Helsepersonell har nødvendig kompetanse*
- *Det sikres riktig og kostnadseffektiv ressursbruk*
- *Den akuttmedisinske kjeden er standardisert, sammenhengende og velfungerende*
- *Tjenestene understøttes av formålstjenelige og velfungerende IKT-løsninger.»*

Ut frå dei nemnte måla har sjukehuset utarbeida følgjande anbefalingar for planperioden fram mot 2035:

- Styrke beredskapen med 5 ambulansar og 3 sjuketransport bilar (kvite ambulansar)
- Strategisk planlegging av beredskapsplassering av ambulansane i Telemark for å ivareta sesongvariasjonar
- Fylket delast inn i regionar for å fremme auka samarbeid med tilhøyrande legevakt i kvar region
- Bidra til å etablere ein legevaktbil i Grenland saman med kommunen
- Slå saman ambulansetenesta i Skien og Porsgrunn
- Fortsette drift med ein kombinasjon av egne og private ambulansestasjonar. Sjukehuset tek over Bamble ambulansestasjon i 2020.
- Redusere talet på døgnambulansar frå 3 til 2 i Vinje/Tokke, og sette inn 1 dagambulanse i Vinje
- Ambulansetenesta implementerer Helse Sør-Øst sin elektroniske pasientjournal.

Konsekvens for Seljord

Det er eit gjennomgåande tema i planen at ambulansetenesta er på strekk. Det har vore ei auke i oppdrag for prehospitale tenester på ca. 3-4 % årleg dei siste åra. Auka skyldast blant anna endringar i demografi, behandlinglinjer, kortare liggetid på sjukehus, endring i legevaksorganisering og auka forventningar i befolkninga. Det er forventa at auka vil fortsette i åra som kjem. Eit tema som får stor fokus i planen er difor korleis tenesta skal dimensjonerast og kor ambulansane skal plasserast.

I følge planen er det ikkje lovfesta krav til responstid for akutt helsehjelp, men det finnst ein nasjonal målsetting som tenestene bør følge. Den nasjonale målsettinga er at 90 % av befolkninga skal nås innan 12 minuttar i urbane strøk, og innan 25 minuttar i rurale strøk. Ambulansetenesta ved Sjukehuset HF har denne responstida som eit kvalitetsmål. I planen står det på side 13 at evidensbasert forskning visar at livstruande situasjonar bør få hjelp i form av livreddande tiltak seinast innan 7 minuttar. Det kan virke som det vil vera vanskelig å nå eit slik mål, særleg for folk som bur eit stykke frå ein ambulansestasjon.

Når det gjeld Seljord kommune, vil dei sentrumsnære områda vera innanfor 12 minutts grensa for ambulanse, medan utkantstrøk i hovudsak vil vera innanfor 25 minutts grensa. Det er ein føresetnad at ambulansen er tilstade i Seljord. Det er to ambulansar som er plassert i Seljord (+ ein i reserve), og desse skal gje tenester til befolkninga i Seljord og Kviteseid. I tillegg ligg legevakta i forbindelse med helsesenteret i Seljord kommune. Beredskapen er dermed god for innbyggjarane i Seljord kommune, både på dag og natt.

Utfordringa kjem når ambulansane er ute på oppdrag, mange gonger på veg til/frå sjukehuset i Skien. Samtidige hendingar er ei utfordring uansett kor dei oppstår, og det er vanskeleg å organisere seg vekk utan å nytte svært store ressursar til dette. Planen seier at prehospitale tenester ønskjer å få til samhandling i ambulanseregionane slik at det er mogleg å dra nytte av dei ressursane som er i nærleiken. Det kan sjå ut til at ei slik løysing vil vera til fordel for Seljord kommune og regionen som heilhet. Seljord kommune føreset at ordninga ikkje gjeng utover den generelle beredskapen i regionen.

Det står i planen at eit av måla er å sette inn kvite ambulansar i Grenland for å ta unna transportoppdrag, såkalla grøne turar. Det er forståeleg at det er fornuftig å sette inn kvite ambulansar i Grenland, då dei størst kommunane har flest grøne turar. Om ein ser på tal frå 2018, var 33 % av ambulanseoppdraga i Skien såkalla grøne turar. I Notodden var 37 % grøne turar, Kragerø hadde 33 %, Porsgrunn hadde 23 %, medan Bamble hadde 34 % grøne turar så langt i 2018. I dei små kommunane har langt færre ambulanseoppdrag vore grøne turar. I Vinje var berre 17 % grøne turar, Tokke hadde 18,4 %, Drangedal hadde 15 % medan det i Seljord var 19 % av

ambulanseoppdraga som var grønne turar. Oversikta visar at det er relativt få turar som kan definierast som grønne turar i Seljord/Vest-Telemark, noko som kanskje kan tyde at beredskapen, slik den er i dag, er riktig dimensjonert. Med tanke på ei auke i andelen av eldre innbyggjarar i Seljord og Vest-Telemark, kan det vera fornuftig og sette inn ei kvit ambulanse på dagtid også i Vest-Telemark. Særleg med tanke på dei lange avstandane, og at ambulanseoppdraga i hovudsak tek lengre tid i Vest-Telemark enn dei gjer i sentrale strøk. Den estimerte auka i talet på innbyggjarar over 67 år i heile Vest-Telemark, indikerer at det vil vera sannsynleg at trongen for ambulansetenesta vil auke i åra som kjem.

På side 36 grunngeir prosjektgruppa kvifor det vil vera ein fordel å etablere ein legebil i Grenland. I andre avsnitt står det: *"En slik ressurs kan iverksette avansert prehospitalet behandling, slik at en noe lengre LAT-responstid er akseptabel."* Ut frå dette sitatet er det naturleg å tenkje at Grenland ikkje vert dekt av beredskapen til luftambulansetenesta (LAT) innafor anbefalt responstid. Om ein ser på kartet for korleis dei ulike helikoptera dekkjer Telemark, kan det sjå ut til at Vest-Telemark er dårligare dekt enn Grenland. Det står ikkje noko i planen om korleis det er tenkt å dekke opp for den noe lengre responstida for LAT i Seljord og Vest-Telemark som region.

Eit anna tema som får fokus i planen, er krava til kompetane hos personell i ambulansetenesta. I dei seinare åra har krava auka, noko som krev at ambulansetenesta har fokus på sirkulasjon av personell mellom rolige og aktive områder for å sikre ei viss mengdetrening hos den enkelte ambulansarbeidar. Samstundes stend det i planen på side 12, første avsnitt: *"NOU 'Først og fremst' 2015:17 beskriver behovet for at den akuttmedisinske kjede i økt grad samarbeider med frivillige organisasjoner, som f. eks. Røde kors og Norsk folkehjelp, for å sikre at pasienten får hjelp i rett tid, spesielt i områder hvor det er langt til nærmeste sykehus"*. Det stend vidare i avsnitt tre: *"... enkelte steder er det praksis at brannvesen fungerer som 'akutthjelper/førsterespondent'". Det pågår en utredning i regi av Direktoratet for sikkerhet og beredskap og Helsedirektoratet angående føringer for å formalisere en slik ordning."*

Ut frå dei nemnte utdraga i planen, kan det sjå ut som det ikkje er tenkt å sikre same kompetanse i dei strøka som ligg lengst vekk frå sjukehuset jf. akutthjelpa i sentrale strøk. Frivillige organisasjonar og tilsette i brannvesen kan bidra som akutthjelparar, men dei kan ikkje erstatte ein akuttbereidskap med utdanna ambulansepersonell. Om det er meininga å bruke brannvesen og frivillige organisasjonar som eit formelt tiltak i akuttkjeda i rurale strøk, vil det vera ei svekking av kompetansekravet til førsterespondent i rurale strøk. Det er eit paradoks at samstundes med at krava til kompetane hos ambulansepersonell blir auka, ønskjer sentrale styresmakter å formalisere rolla til frivillige og brannvesen inn i akuttkjeda i rurale strøk. For Seljord kommune vil det vera viktig å sikre at det er same kvalitetskrav til akuttbereidskapen for innbyggjarane i rurale strøk som i Grenland. Det kan faktisk vera av større verdi å få avansert førstehjelp i rurale strøk på grunn av den lange transportvegen til næraste sjukehus. For å auke beredskapen og kompetanse i Vest-Telemark kan det vera aktuelt å etablere ein legevaktsbil i regionen. Ein legevaktsbil vil kunne avlaste ambulansetenesta og avverje turar ved å sette i verk behandling. Ein anna positiv effekt kan vera å få ein meir aktiv bruk av kommunens KAD senger.

Når det gjeld ønskje om å flytte beredskapen frå der folk bur til der folk er, kan det virke som eit godt grep. I deler av året er det fleire folk i fjellet og på hyttene sine, noko som gjev ekstra press på beredskapen i dei ulke kommunane. For Seljord sin del vil det vera behov for styrking av beredskapen ved ulike arrangement som Dyrsku og Countryfestival. Det er derimot ei ulempe for befolkninga i Seljord om beredskapen for innbyggjarane i kommunen svekkast fordi beredskapen flyttast nærare hytterrike områder. Ei slik ordning fordrar at kommunens beredskap ikkje svekkast sjølv om beredskapen i eksempelvis påskefjellet må styrkast.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen meiner formannskapet bør gje eit høyringssvar til *Sykehuset Telemark*. I høyringssvaret bør det kome fram at:

- Seljord kommune støttar planen når det gjeld plasseringa av ambulansane i Telemark.
- Seljord kommune føresett at ei omorganisering av ressursar jf. sesongvariasjonar ikkje reduserer akuttberedskapen for innbyggjarar i Seljord kommune.
- Seljord kommune føresett at kvalitetskrava og kompetansekrava til førsterespondent i Seljord kommune er likestilt med krava til førsterespondent i sentrale strøk.
- Seljord kommune ønskjer å sjå på om det er mogleg å etablere ein legebil i Vest-Telemark for å sikre god beredskap, og gjere det mogleg å avverje lange ambulansereiser for innbyggjarande i Seljord og Vest-Telemark.

Utskrift til:

Ambulanseplan 2035

Høringsdokument

Høringsperiode 26.september – 23. november 2018

Innhold

1. Sammendrag	4
2. Bakgrunn for arbeidet	6
2.1. Ambulanseplanens forankring	6
2.2. Prosjektmandat	6
2.3. Prosjektorganisering.....	8
3. Nasjonale føringer og utviklingstrekk i prehospitale tjenester	9
3.1. Lover, forskrifter og overordnede retningslinjer.....	9
3.2. Utviklingstrekk.....	10
3.2.1. Beredskap og samhandling.....	10
3.2.2. Kvalitet.....	12
3.2.3. Utdanning og kompetanse	14
3.2.4. Økende spesialisering.....	15
3.2.5. Teknologi og IKT	15
3.2.6. Større legevaktdistrikter	17
3.2.7. Riktig kjøretøy til riktig pasient.....	18
3.2.8. Demografisk utvikling og sykdomspanorama i Telemark.....	19
4. Mål og evalueringskriterier for prehospitale tjenester i Telemark	20
4.1. Overordnet målbilde	20
4.1. Evalueringskriterier	21
5. Dagens situasjon.....	23
5.1. Dagens struktur av prehospitale tjenester i Telemark.....	23
5.2. Organisering	24
5.3. Aktivitet, ressursutnyttelse og beredskap.....	25
5.4. Sammenligning med andre helseforetak	29
5.5. Finansiering av prehospitale tjenester.....	30
6. Luftambulansetjenesten.....	32
7. Framskrevet aktivitet og kapasitetsbehov i 2035	34
7.1. Framskrevet aktivitet	34
7.2. Kapasitetsbehov	35
7.3. Utfordringsbildet for dagens ambulansetjeneste i Telemark	38
8. Alternativer for drift av ambulansetjenesten.....	41
8.1. Struktur, kapasitet og ressurser	41
8.2. Optimal bruk av ambulansetjenesten – Riktig kjøretøy til riktig pasient.....	46
8.3. Drift og organisering.....	47

8.4.	Kompetanse.....	48
9.	Konklusjoner og anbefalinger.....	50
9.1.	Overordnet struktur	51
9.2.	Region Grenland (Skien, Porsgrunn)	53
9.3.	Region Sør (Bamble, Kragerø)	54
9.4.	Region Vest (Vinje, Tokke, Seljord).....	54
9.5.	Region Øst (Tinn, Notodden).....	55
9.6.	Region Midt (Bø, Nome, Drangedal)	55
10.	Økonomi og investeringer	56
11.	Evaluering av anbefalt løsning.....	57
11.1.	Innfrielse av hovedmål	57
11.2.	Ros analyse	58
12.	Referanser	61
13.	Oversikt over forkortelser	62

1. Sammendrag

«Ambulanseplan 2035» har som formål å sikre god og likeverdig ambulansetjeneste av høy kvalitet til hele befolkningen i Telemark. Planen gir en ønsket utviklingsretning for ambulansetjenesten i fylket og en tilpasning til fremtidens dimensjoneringsbehov.

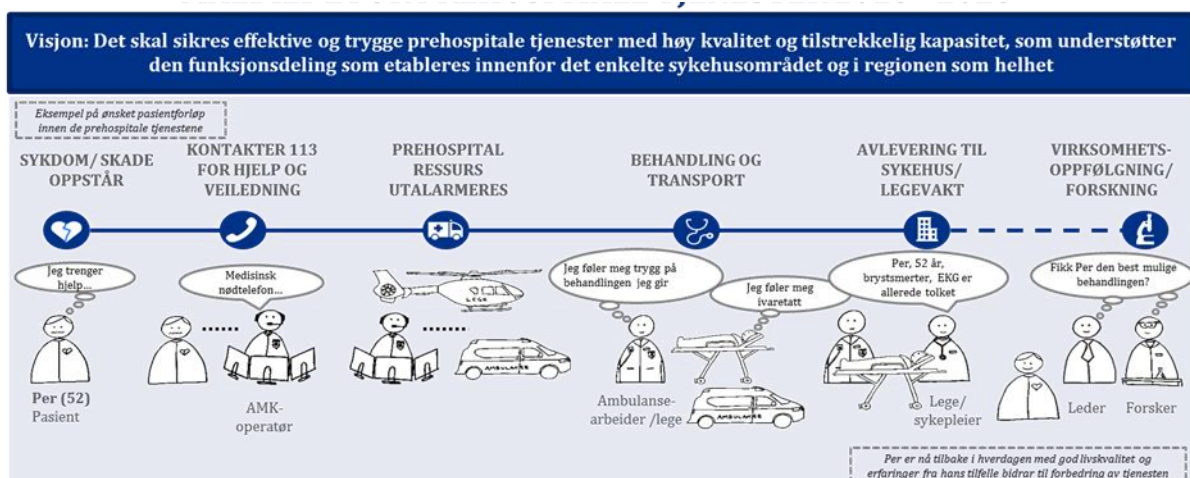
«Ambulanseplan 2035» bygger på Helse Sør-Øst Regionale helseforetak sin «Utviklingsplan for prehospitaler tjenester» [1] hvor den overordnede målsetningen er: *Det skal sikres effektive og trygge prehospitaler tjenester med høy kvalitet og tilstrekkelig kapasitet, som understøtter den funksjonsdeling som etableres innenfor sykehusområdet og i regionen som helhet.*

Ambulansetjenesten i Telemark står overfor en rekke muligheter og utfordringer i nær fremtid. I planen er det sett spesielt på muligheter og utfordringer innen områdene aktivitet, ressursutnyttelse og beredskap, kvalitet, opplæring og kompetanse, finansiering, samhandling, organisering og IKT-løsninger. Dagens tjeneste er velfungerende, og pasientene mottar langt på vei likeverdige tjenester i hele fylket, men fremtidige utfordringer i forhold til forventet utvikling innen oppdragsmengde og økende behov for kompetanse må planlegges.

«Ambulanseplan 2035» for Sykehuset Telemark skisserer den ønskede retningen for hvordan ambulansetjenesten skal utvikles i årene fremover og definerer i den forbindelse fem strategiske mål. Dette er de samme målene som er spesifisert i Helse Sør-Østs regionale utviklingsplan for prehospitaler tjenester. De strategiske målene konkretiseres i ulike delmål, og etter behov kan konkrete delprosjekter være nødvendige å gjennomføre for å realisere overordnet målsetning.

De fem strategiske målene for prehospitaler tjenester i perioden 2018-2035 er:

1. Pasientene mottar rask og riktig helsehjelp
2. Helsepersonellet har nødvendig kompetanse
3. Det sikres riktig og kostnadseffektiv ressursbruk
4. Den akuttmedisinske kjeden er standardisert, sammenhengende og velfungerende
5. Tjenestene understøttes av formålstjenlige og velfungerende IKT-løsninger

Basert på disse målene har Sykehuset Telemark utarbeidet følgende anbefalinger for planperioden frem til 2035:

- Styrke beredskapen med 5 ambulanser og 3 syketransportbiler (hvite ambulanser) for å ivareta veksten i behovet i Telemark
- Økt flåtestyring av ambulansene i Telemark for å ivareta sesongvariasjoner
– «Riktig beredskap der folk er og ikke bare der folk bor»
- Fylket inndeles i regioner i all hovedsak etter kommunenes legevaktstruktur med 2-3 ambulansestasjoner i hver for å fremme økt samarbeid med legevaktene
- Bidra til etablering av legevaktbil i Grenland sammen med kommunene
- Slå sammen ambulansestasjon for Skien og Porsgrunn
- Fortsette drift med en kombinasjon av egne ambulansestasjoner og private ambulansestasjoner i neste 5-års periode. Sykehuset Telemark overtar drift av ambulansestasjon i Bamble i 2020 for å oppfylle valgt regionstruktur
- Redusere fra tre døgnambulanser i Vinje/Tokke til to døgnambulanser og én dagambulanse
- Ambulansetjenesten implementerer Helse Sør- Øst sin elektroniske pasientjournal (A-EPJ)

2. Bakgrunn for arbeidet

Styret i Sykehuset Telemark behandlet i 2014 sak 51; Videreføring av driftsmodell for ambulansedriften ved Sykehuset Telemark HF. Styret vedtok der å videreføre ordningen med private ambulansetjenester for 7 av Sykehuset Telemarks 12 ambulansestasjoner. Anbudsperioden var på 5 år, fra 1. april 2015 til 1. april 2020, med opsjon på årlig forlengelse i inntil 3 år. Styret ba videre om å få en prinsipiell styresak for ambulansedriften ved Sykehuset Telemark HF til behandling i god tid før avtaleperioden for ambulansestasjonene utløper i 2020. For å kunne fremme en anbefaling for ambulansedriften og evt. nye driftsavtaler med private aktører har det vært nødvendig å vurdere hele ambulansetjenesten i Telemark i sin helhet. Det ble derfor startet et arbeid med å lage og iverksette en overordnet og langsiktig plan for alle områder som omfatter de prehospitale tjenestene i Telemark. Herunder inngår bil- og båt- ambulansetjeneste, samt ulike avtaler med kommunale- og frivillige akutthjelpere/first respondere. Pasientreiser er ikke en del av denne planen.

Arbeidet ble organisert i prosjekt "Ambulanseplan 2035". Sykehusets siste ambulanseplan for Telemark ble utarbeidet i perioden 1997-1999.

2.1. Ambulanseplanens forankring

Ambulanseplanen er basert på føringene i sykehusets Utviklingsplan 2035 [2] og Regional Utviklingsplan for prehospitale tjenester i Helse Sør-Øst 2018-2025 [1]. I tillegg kommer relevante nasjonale føringer og utviklingstrekk i prehospitale tjenester, se kapittel 3.1.

2.2. Prosjektmandat

Fra mandatet er følgende målsetning formulert; Formålet med arbeidet er å sikre innbyggerne i Telemark gode prehospitale tjenester ved å sørge for god beredskap, riktige ressurser, høy kompetanse og fremtidsrettet behandling i tråd med lover og forskrifter.

Pasienten skal oppleve å få likeverdige, trygge, samordna og effektive tjenester av høy kvalitet i hele fylket. Prosjektet "Ambulanseplan 2035" har som mål å lage og iverksette en overordnet og langsiktig plan for alle områder som omfatter de prehospitale tjenestene i Telemark med hovedvekt på ambulansetjenesten sitt ansvarsområde.

Planen skal bl.a. inneholde anbefalinger innenfor følgende områder;

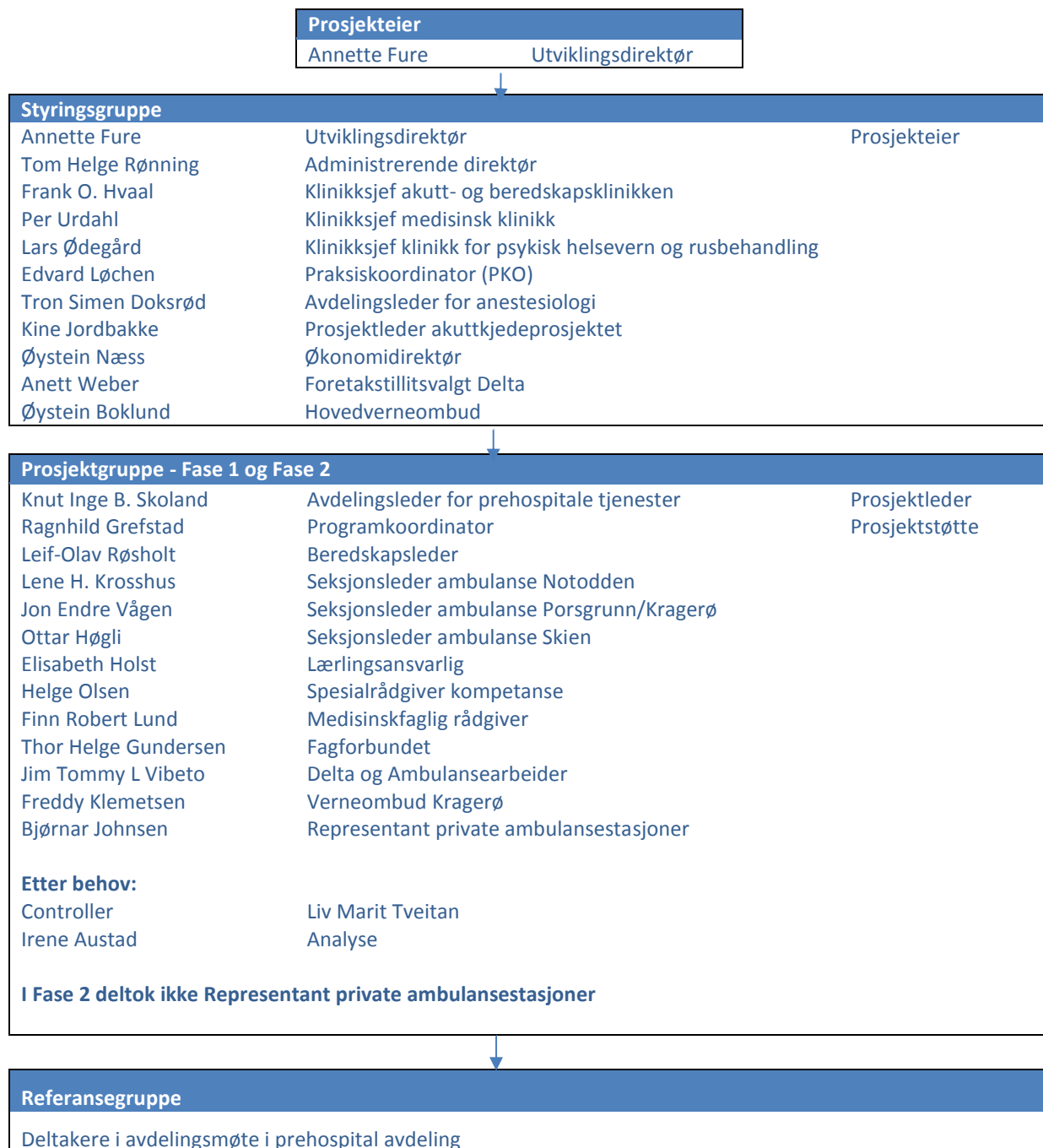
- Struktur, kapasitet og ressurser:
 - Struktur for ambulansestasjoner i Telemark
 - Hvor mange skal det være og hvor skal de ligge?
 - Antall ambulanser på de ulike stasjonene og til hvilke tider på døgnet?
- Optimal bruk av ambulansetjenesten – Riktig kjøretøy til riktig pasient
 - Supplere med syketransportbil (hvite ambulanser), akuttbiler, helsevaktbil (ref. Helse Midt RHF og Røros kommune) el.l. til egnede pasienttransportoppdrag?

- Drift og organisering
 - Drift av stasjoner og organisering
 - Skal stasjoner driftes i egen eller ekstern regi?
 - Samme driftsmodell for tettbygde strøk vs. ikke tettbygde strøk?
 - Organisasjonsstruktur?
 - Skal bilambulanse eies eller leases? Muligheter for regionalt samarbeid?
- Kompetanse:
 - Krav til kompetanse for ambulansearbeidere
 - Kun fagarbeidere og/eller bachelor paramedic eller tilsvarende?
 - Krav til medisinsk faglig deltagelse (anestesilege, legevaktslege, osv.) under ambulansetransport. Hvordan legge til rette for dette?

Føringer og anbefalinger i denne planen vil få konsekvenser for struktur, kapasitet og tilhørende kostnader og påvirker STHF sitt ambisjonsnivå for ambulansetjenesten i Telemark fremover.

2.3. Prosjektorganisering

Prosjektet ble organisert på følgende måte:

3. Nasjonale føringer og utviklingstrekk i prehospitale tjenester

3.1. Lover, forskrifter og overordnede retningslinjer

Nedenfor er et utvalg av lover, forskrifter og utredninger som legger føringer for utviklingen av prehospitale tjenester i perioden 2018-2025, og frem mot 2035 (Se referanse HELSE SØR-ØST plan [1]):

- NOU¹ 2015:17 Først og fremst
- NOU 2016:25 Organisering og styring av spesialisthelsetjenesten
- St. meld. nr. 47 (2008-2009) Samhandlingsreformen
- St. meld. nr. 11 (2015–2016) Nasjonal helse- og sykehusplan (2016–2019)
- St. meld. nr. 13 (2016–2017) Kvalitet og pasientsikkerhet 2015
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (Helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (Spesialisthelsetjenesteloven)
- Akuttmedisinforskriften (Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv.)
- Lov om helsepersonell (Helsepersonelloven)
- Lov om pasient- og brukerrettigheter (Pasient- og brukerrettighetsloven)
- Definisjonskatalogen for den akuttmedisinske kjede
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

I de ulike utredningene og publikasjonene er en gjennomgående ambisjon at nasjonal styring og koordinering på tvers av regionene skal vektlegges for å bidra til større likhet i tjenestetilbudet, øke samhandlingen og forbedre ressursutnyttelse i prehospitale tjenester. Drift og utvikling av prehospitale tjenester skal skje innenfor rammen av medisinsk utvikling og behandlingslinjer, ulike lover og forskrifter, samt tilgjengelig finansiering. Videre påpekes det at det at den prehospitale tjenesten skal være desentralisert med god samordning, og at det legges vekt på samhandling og utnyttelse av ressurser samlet i primær- og spesialisthelsetjenesten.

¹ NOU: Norsk offentlig utredning

3.2. Utviklingstrekk

3.2.1. Beredskap og samhandling

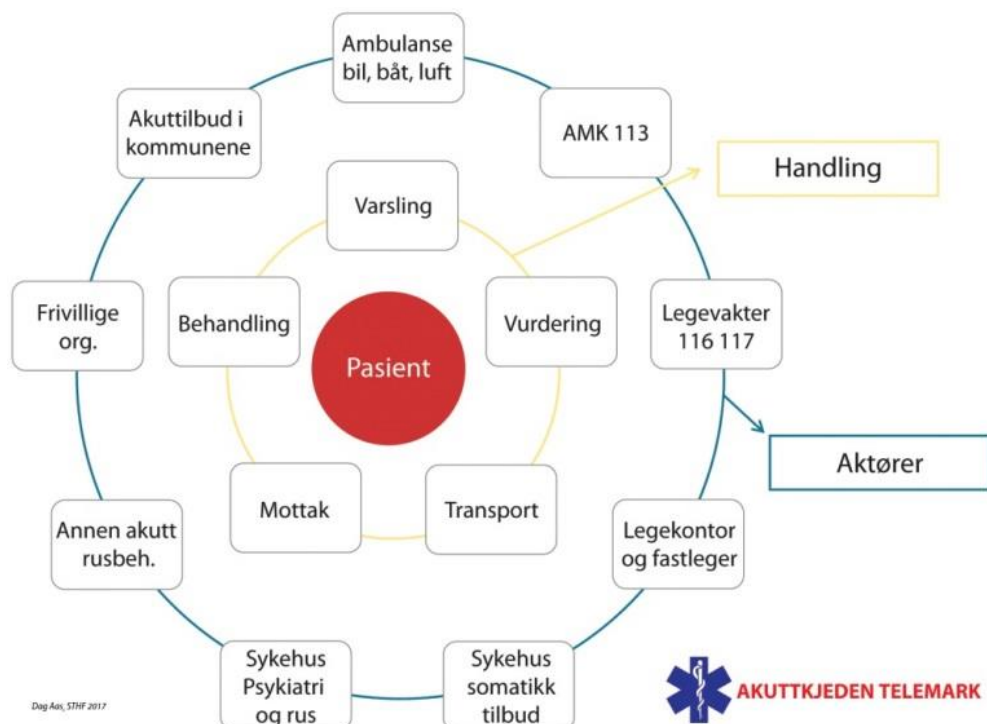
«Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (Akuttmedisinforskriften)» skal bidra til at befolkningen mottar forsvarlige og koordinerte akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ved behov for øyeblikkelig hjelp. Dette betyr at tjenestene må være tilgjengelige ved behov, det vil si i beredskap og i rimelig nærhet til hendelsessted, og de må imøtekomme de medisinske behovene pasientene har.

Ansvaret for akuttmedisinske tjenester er organisert på to ulike forvaltningsnivå, primær- og spesialisthelsetjenesten, hvor begge nivåene har et «sørge for ansvar». Dette kan skape utfordrende grenseflater, noe som krever god samhandling og godt samarbeid mellom tjenestene og forutsetter at alle aktørene samarbeider om felles planlegging av ressursbruk og dimensjonering. Se kapittel 8.2 for konkrete eksempler på nye samarbeidsmodeller.

Videre er det nødvendig at de prehospitale tjenestene samarbeider godt med de andre nødetatene, politi og brann, som også har en sentral rolle i akutte utrykninger, særlig når det gjelder ulykker, branner og situasjoner hvor personellet er truet.

Den akuttmedisinske kjeden består av personell ved AMK- og legevaktsentraler, i ambulansetjenesten, ved sykehusavdelinger med øyeblikkelig hjelp-funksjon innen somatikk, innen psykiatri og tverrfaglig spesialisert rusbehandling og i akuttmedisinsk beredskap i kommunen, inkludert legevakt og hjemmetjenesten.

Tjenesteperspektivet i den akuttmedisinske kjeden er som følger (hentet fra prosjektet «Akuttkjeden i Telemark», et samarbeidsprosjekt mellom Sykehuset Telemark, kommunene i Telemark og primærhelsetjenesten);

Aktørene i de prehospitale tjenestene er:

Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK) spiller en sentral rolle i den akuttmedisinske kjeden. Ansvar for å etablere og drive AMK-sentralene og medisinsk nødnummer 113 er en del av de regionale helseforetakenes «sørge for»-ansvar. AMK-sentralene driftes av helseforetakene.

AMK mottar nødmeldinger, gir veiledning og iverksetter tiltak basert på «Norsk indeks for medisinsk nødhjelp» [3]. AMK koordinerer ambulanseressurser og er «navet» i samhandlingen i den akuttmedisinske kjede.

Bilambulansetjenesten har utviklet seg fra å være en ren transporttjeneste med enkle førstehjelpsmuligheter til å bli en avansert og viktig del av den akuttmedisinske kjeden. Utvikling av ambulansefaget og ny teknologi gir økte muligheter for avansert diagnostikk og behandling utenfor sykehus.

Det er i de senere årene i økende grad arbeidet med å differensiere transport av pasienter ved eksempelvis å introdusere syketransportbiler (hvite biler) og etablere et tettere samarbeid med Pasientreiser. En syketransportbil kan benyttes for pasienter som må transporteres liggende men som ikke har behov for behandling eller overvåking.

Et annet eksempel er etablering av såkalt «en-redder enheter», det vil si enmannsbetjente enheter (også på sykkel eller motorsykkel) som kan ta seg raskt fram og starte avansert behandling, i påvente av videre oppfølging eller transport. Ambulansetjenesten vil i framtiden ha en enda større rolle i å sikre pasienten rett behandling til rett tid og på rett nivå.

Luftambulansetjenesten er en viktig del av en helhetlig akuttmedisinsk kjede. Geografi og bosettingsmønster gjør at luftambulansetjenesten er sentral for effektiv behandling, transport og beredskap ved akutt sykdom eller skade. Tjenesten bidrar til et mer likeverdig helsetilbud i hele landet, og bidrar til at pasientene kan dra nytte av moderne behandlingstilbud ved tidskritiske tilstander, og når avstand til aktuelt sykehus er lang.

Luftambulansetjenesten HF har det overordnede driftsansvaret for luftambulansen i Norge, og helseforetakene har det medisinske ansvaret for tjenesten, herunder ansvaret for medisinsk faglig bemanning. Luftambulansetjenesten er et supplement til, og ikke en erstatning for, den øvrige akuttmedisinske beredskapen.

Pasientreisekontorene i helseforetakene har ansvaret for planlagte reiser til og fra medisinsk behandling. Dersom det foreligger medisinske eller trafikale grunner for dekket reise kan behandler eller pasientreisekontorene gi pasienten rekvisisjon for dette. Pasientreisekontorene står for planlegging og bestilling av reiser med rekvisisjon, og har sammen med Pasientreiser HF ansvar for saksbehandling og refusjon av Pasientreiser uten rekvisisjon.

Det er viktig at pasientreisets tjenester benyttes der det er mulig for å dekke det elektive transportoppdrag. I visse tilfeller rekvireres ambulanse til rene transportoppdrag, noe som er uheldig da det beslaglegger viktige ressurser som også er i beredskap.

Pasientreiser HF er et nasjonalt helseforetak som administrerer reiser uten rekvisisjon, og som yter juridisk bistand og opplæring, gjennomfører nasjonale prosjekter, og bidrar til harmonisering av regelverk og praksis i forvaltningen av Pasientreiser på nasjonalt nivå.

NOU «Først og fremst» 2015:17 beskriver behovet for at den akuttmedisinske kjede i økt grad samarbeider med frivillige organisasjoner, som f.eks. Røde Kors og Norsk Folkehjelp, for å sikre at pasienten får hjelp i rett tid, spesielt i områder hvor det er langt til nærmeste sykehus. Utredningen påpeker at forventede endringer i sykehusstruktur kan innebære flere oppgaver og økt ressursbruk i prehospitale tjenester, særlig for ambulansetjenesten. Tilstrekkelig kompetanse og kapasitet i ambulansetjenesten er en forutsetning for å kunne sikre riktig medisinsk beredskap i fremtiden.

Utredningen påpeker også at det er nødvendig å differensiere transportmidler i fremtiden, slik at pasienten mottar transport som er tilpasset behov og er i henhold til gjeldende forskrifter i Beste effektive omsorgsnivå (BEON). Dette vil føre til at totale ressurser utnyttes best mulig.

Vestre Viken og Sykehuset Innlandet har jobbet med «akutthjelpere/førsterespondenter» i kommunene, og avklaring av roller og ansvar. Det er i ulik grad inngått avtaler om beredskap og supplerings-tjeneste med frivillige organisasjoner i regionen, og enkelte steder er det praksis at brannvesenet fungerer som «akutthjelper/førsterespondent». Det pågår en utredning i regi av Direktoratet for sikkerhet og beredskap og Helsedirektoratet angående føringer for å formalisere en slik ordning.

«Akuttkjedeprosjektet i Telemark» i regi av Sykehuset Telemark arbeider med å standardisere akuttflyter (pasientforløp), med mål om at dette bidrar til tydeligere ansvarsfordeling, forventningsavklaring mellom aktørene, og raskere og enklere vei for pasient til riktig behandlingsnivå og -sted.

«Akuttkjedeprosjektet i Telemark» har hittil bestått av tre delprosjekter; «Pasientflyt», «Samhandling og kunnskapsutvikling» og «Dokumentasjon, kommunikasjon og triage». Fra 2018 er ett fjerde delprosjekt startet; «Implementering og pilot».

3.2.2. Kvalitet

Det er gjennomført flere utredninger de senere årene som har kommet med tilrådninger knyttet til kvalitetsparametere og responstider i prehospitale tjenester. Tidsanbefalinger for akutte bilambulanseoppdrag ble først foreslått i «Hvis det haster..... NOU 1998:9», [4]. Det ble fremmet forslag til prehospitale responstidsmål for akutte oppdrag og hasteoppdrag, og det ble differensiert mellom tettbygde og grisgrendte strøk. Intensjonen var at målene etter hvert skulle bli til krav, men det har ikke vært politisk vilje til å sette slike krav eller å ta de økonomiske konsekvensene av disse.

NOU-en «Først og fremst» [5] fra 2015 opprettholder de anbefalte responstidene fra 1998 og disse er nå definert som nasjonale målsetninger og blir benyttet som en sentral kvalitetsindikator for ambulansetjenesten. Anbefalingen for responstider definert her er at 90% av befolkningen skal nås innen 12 minutter i tettbygde strøk og innen 25 minutter i grisgrendte strøk på akutte hendelser. Med responstid menes tid fra samtale kommer inn til AMK til første ambulanse er på stedet.

Både i HELSE SØR-ØST RHF og i Sykehuset Telemark HF arbeides det systematisk med å sikre høy kvalitet og redusere variasjonen gjennom blant annet å utarbeide gode og standardiserte prosedyrer, og koordinere drift og utvikling. Bevissthet om kunnskapsgrunnlaget for medisinsk praksis er økende i helsetjenesten, og det er nødvendig at dette også gjelder innen akuttmedisinen og ambulansetjenesten.

I 2017 ble det gjennomført et regionalt arbeid i regi av Helse Sør-Øst RHF knyttet til videreutvikling og standardisering av kvalitetsindikatorer og virksomhetsstyring. Dette arbeidet tok utgangspunkt i allerede etablerte kvalitetsparametere, herunder parametere for hjertestans, brystsmerte og FAST-

symptomer², samt responstid i AMK-sentralene. Til tross for at mye er gjort, mangler vi fortsatt omforente systemer og prosedyrer som sikrer et felles og forpliktende standardiserings- og utviklingsarbeid, samt forvaltning av standardiserte løsninger, både regionalt og nasjonalt.

For å sikre kvalitet i de prehospitale tjenestene i fremtiden må Helse Sør-Øst RHF og foretaket lykkes med en rekke faktorer som blant annet å nyttiggjøre ny teknologi, sikre innovasjon i tjenestene, sikre god ressursutnyttelse og organisering, samt øke samhandling, faglig utvikling og standardisering av tjenestene. Utvikling av felles styrings- og kvalitetsparametere for tjenesten er en sentral del av dette arbeidet.

Et tiltak som er satt på agendaen på regionalt nivå er arbeidet med felles Medisinsk Operativ Metodebok (MOM) i HELSE SØR-ØST der like prosedyrer og således standardisert behandling for alle ambulansetjenestene i HELSE SØR-ØST skal utarbeides og implementeres.

I tillegg til, og som et resultat av, ovenstående fokus på kvalitetsparametere har Helse Sør-Øst RHF intensivert arbeidet med å få etablert en felles elektronisk pasientjournal for ambulansetjenesten (A-EPJ). En bred arbeidsgruppe er nedsatt i et prosjekt ledet av Helse Sør-Øst. Prosjektet har som mål at et felles system skal være implementert innen utgangen av 2019. For å få felles og gode styringsdata er en A-EPJ viktig, da denne vil kunne gi ambulansetjenesten tilgang til et langt bedre sett med data for måling av kvalitetsindikatorer enn i dag. I tillegg vil man kunne sammenligne de ulike tjenestene innen Helse Sør-Øst som grunnlag for å drive utviklende kvalitetsarbeid.

Det er fortsatt noen uklarheter knyttet til hva som skal ligge til grunn for måling av responstider (jf. Akuttmedisin-forskriften). Eksempelvis har tjenestene tradisjonelt målt prehospital responstid frem til første ambulanse er på hendelsessted. De senere årene er det iverksatt flere type tiltak for raskere å nå frem til pasienten, og i den forbindelse har det fremkommet behov for at responstid defineres slik at det også omfatter en-redder enhet, akuttbil, legebil med flere. Dette er praksis i andre sammenliknbare land, eksempelvis England. Evidensbasert forskning [6] viser at ved akutte livstruende situasjoner bør hjelp som iverksetter livreddende tiltak skje innen senest 7 minutter. Med dagens løsninger synes det ikke realistisk å kunne gi tjenester av denne kvalitet over alt. Nasjonalt anbefalte responstider i Norge er satt til 12 minutter i tettbygd strøk og 25 minutter i griskrendt strøk.

Ved Sykehuset Telemark HF måles ambulansetjenesten på følgende kvalitetsindikatorer:

- Responstid; Ambulanse når frem til pasient i...
 - 90% av alle akuttoppdrag innen 12 min i tettbygd strøk og 25 min i griskrendt strøk.
 - 90% av alle hasteoppdrag innen 25 min i tettbygd strøk og 40 min i griskrendt strøk
- Vitalparameter;
 - Måle pasientens vitalparametere i 90% av alle primæroppdrag. Vitalparametere som skal måles er respirasjonsfrekvens, puls, oksygenmetning, blodtrykk, temperatur og bevissthetsnivå

² FAST-symptomer: Slagord for å raskt avsløre symptomer på slag; Fjes – Arm – Språk - Tale

- Hjertestans
 - Vellykket gjenoppliving (ROSC³) utenfor sykehus og overlevelse etter 30 døgn
- FAST-kriterier fastsatt av AMK
 - Andel pasienter som har fått bekreftet FAST-symptomer av ambulanse, oppgitt hastegrad inn til sykehus, transporttid og median omsorgstid.
- Hjerteinfarkt (STEMI)
 - Diagnostisert i ambulanse (EKG tolket av lege)

3.2.3. Utdanning og kompetanse

Krav til kompetanse hos ambulansepersonell har de senere år økt vesentlig. Behovet for kvalifisert personell med «vurderingskompetanse» øker, da undersøkelse, diagnostisering og tidlig oppstart av behandling i økende grad vil skje utenfor sykehus.

Kravene til bemanning av ambulanser er forsterket i den nye Akuttmedisinforskriften [6] som ble vedtatt i 2015, med en overgangsordning til mai 2018. Innfrielse av kravene ble en utfordring for mange helseforetak i Norge og overgangsordningen er derfor forlenget til mai 2021. I forbindelse med dette er utdanningsløpet for ambulansefagarbeidere under revidering og det foreligger forslag om en økning i utdanningsløpet fra fire til fem år. I tillegg er innførsel av ny bachelor utdanning i paramedisin (paramedic) igangsatt ved enkelte høyskoler i landet, og flere høyskoler er i ferd med å tilby denne utdanningen som et deltidsstudium.

I Helse Sør-Øst har det siden 2014 pågått et prosjekt som har til hensikt å bedre transporten av psykisk ustabile pasienter, og sluttrapport for prosjektet leveres i 2018. Prosjektet har påpekt viktigheten av en kompetanseheving i prehospitale tjenester knyttet til problemstillinger innen psykiatri for å ivareta denne pasientgruppen best mulig.

I samarbeid med Sykehuset i Vestfold har Telemark vært en del av prosjektet «Verdig Vei Videre», et prosjekt som har satt kompetanseheving for aktørene som er involvert i transport av psykisk syke på agendaen. Her er det laget ulike verktøy som blant annet et start-kort for AMK⁴, BVC scoringsverktøy⁵ for ambulansetjenesten, følgeskjema for pasient og kompetansehevingsprogram både som e-læringskurs og med bruk av spillteknologi.

Lederutvikling er også en svært viktig del av ambulansetjenestens fremtidsbilde. I NOU 2015:17 er et av akuttutvalgets forslag at: «Det må satses ytterligere på lederutdanning og lederutvikling i de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus.»

Utvalgets ambisjon er en akuttmedisinsk tjeneste der alle aktører samarbeider om felles planlegging av framtidig ressursbruk og dimensjonering, og der det er høy bevissthet om utvikling av kompetanse

³ ROSC: Re-etablert egenrytme av ambulansepersonell

⁴ AMK: Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral. Håndterer akuttmedisinsk nødmeldings- og kommunikasjonstjeneste

⁵ BVC scoringsverktøy: Brøset Violence Checklist; korttids predikasjonsinstrument for voldelig adferd blant psykiatriske pasienter

og for å ta i bruk moderne teknologi og kunnskapsbasert praksis. Utvalget tror at den viktigste enkeltfaktoren for å oppnå dette er god ledelse i både kommuner og helseforetak på alle nivåer. Uten kompetente ledere blir ikke krav fra myndighetene implementert og uten ledelsesressurser er det lite rom for organisasjons- og fagutvikling, dialog og erfaringsinnhenting fra andre ledd i den akuttmedisinske kjeden.

Til tross for at helseforetakene over tid har jobbet mot økt grad av standardisering og reduserte ulikheter når det gjelder opplæring av ambulansepersonell, gjenstår det fremdeles arbeid med å få like kompetanse- og resertifiseringsordninger, eksempelvis lik opplæring og oppfølging av lærlinger, og like kompetansestiger, resertifiseringsordninger og hvordan man håndterer fysiske krav. Det er for øvrig stor vilje og motivasjon for videre arbeid med standardisering og gjennomføring av opplæring- og kompetanseplaner i Sykehuset Telemark.

3.2.4. Økende spesialisering

Dagens utvikling med økende grad av funksjonsfordeling mellom helseforetakene (f.eks. PCI-senter i Arendal og Oslo) påvirker den prehospitale akuttberedskapen ved at det kan bli lengre transportvei for visse tilstander til riktig behandlingssted.

Mangel på spesialister kan også gi uforutsigbar akuttberedskap ved mindre sykehus, som igjen kan gi prehospitalt tidstap dersom pasienten må omdirigeres til ny destinasjon eller annet sykehus for å få riktig behandling.

Oppsplittet akuttberedskap med ulike organspesialiteter fordelt på ulike sykehus kan også gi utfordringer for pasienter med sykdom/skade i flere organsystemer. Dette kan blant annet medføre økt behov for sekundærtransport mellom sykehusene og lengre transportvei for pasientene.

For å kunne opprettholde en adekvat akuttmedisinsk beredskap vil det være et særlig stort behov for at ambulansetjenesten dimensjoneres i forhold til disse endringer i øvrige deler av helsetjenesten og tilpasses den generelle utviklingen i oppdragsmengden. Det er viktig at de prehospitale tjenestene har innsikt i og kunnskap om det faktiske tjenestetilbudet i de enkelte sykehusenheter slik at pasienter alltid forsøkes sendt til riktig nivå.

Endringer i andre etater vil også påvirke den akuttmedisinske beredskapen, eks. politireform med større politidistrikter som kan medføre forsinket respons fra politiet ved ulykker og alvorlige hendelser, særlig i grisgrendte strøk.

3.2.5. Teknologi og IKT

Teknologi åpner for mange nye muligheter innen prehospitale tjenester, og det er ventet at det vil påvirke tjenestene, samhandlingen og aktivitetsnivået i stor grad i planperioden frem mot 2035. Den teknologiske endringen vil kunne drive utviklingen i retning av sentralisering av spesialisthelsetjenester, som gir lengre transportveier, samtidig som enklere og mer mobilt utstyr flytter tjenestene nærmere innbyggerne, som til legevakt, lokalmedisinske sentre eller hjem til pasienten, da gjerne via ambulansetjenesten.

Medisinsk og teknologisk forskning vil gi mer evidensbasert kunnskap som igjen får betydning for utviklingen av de prehospitale behandlingsmulighetene i fremtiden. Bruk av teknologiske løsninger

som hurtiganalyser, ultralyd, CT⁶, telekommunikasjon m.m. kan bidra til at pasienten i økt grad kan få raskere diagnostikk og at tidlig behandling kan startes allerede i ambulansen.

Som et eksempel på dette er ambulansetjenesten ved Sykehuset Telemark HF invitert med i et forskningsprosjekt av Sykehuset Sørlandet HF nå i 2018 med innføring av en infarktambulans. I denne ambulansen skal det utføres ultralyd og hurtigtest av Troponin⁷ på pasienter med hjerteinfarktsuspekterte symptomer uten endring på EKG⁸. Formålet med dette forskningsprosjektet er å tidlig avdekke hjerteinfarkt (NSTEMI⁹) og sørge for rask intervensjon på PCI senter. Forskningsprosjektet vil gi gode data for om det er tjenlig å benytte ultralyd prehospitalt av ambulansetjenesten.

En rekke prosjekter gjennomført de senere årene beskriver videre et behov for å anskaffe IKT-løsninger som legger grunnlaget for robuste systemer, dokumentasjon, god beslutningsstøtte og som muliggjør tilgang på relevante styringsdata i de prehospitale tjenestene.

RKL¹⁰ i Helse Sør-Øst gjennomførte i perioden november 2017 til januar 2018 en konseptanalyse for anskaffelse av elektronisk ambulansjournal (A-EPJ) for helseforetakene i regionen. September 2018 skal kravspesifikasjon og anbudsdokument godkjennes av RKL og Fagrådet for prehospitale tjenester. Målsetningen for prosjektet er at A-EPJ allerede kan implementeres fra og med siste halvdel av 2019 og være ferdig implementert hos alle helseforetak innen 2021. Prosjektet legger stor vekt på at det skal benyttes «hylleware», med andre ord løsninger som allerede finnes på markedet og at systemet som velges må ha gode muligheter for integrasjon mot andre elektroniske journal og dokumentasjonsprogrammer som i dag benyttes av AMK, sykehus og kommunale helsetjenester, som eksempelvis AMIS, TransMed, Metavision, DIPS og InfoDoc. I tillegg skal en ny A-EPJ kunne høste data fra ambulansetjenesten sin multimonitor og eventuelt annet medisinteknisk utstyr.

De regionale helseforetakene er gjennom oppdragsdokumentet pålagt å sikre at det gjennomføres felles anskaffelser av nye IKT-løsninger ved AMK-sentralene (jf. protokoll fra foretaksmøtet mellom HOD¹¹ og de regionale helseforetakene 2015). Det nasjonale prosjektet «Ny teknologi AMK», gjennomført i regi av NIKT¹², ble stoppet i 2017 med en hovedbegrunnelse om at prosjektet stod overfor høy kompleksitet og risiko. Det forventes nærmere føringer knyttet til en nasjonal anskaffelse av IKT-løsninger til AMK-sentralene på kort og lang sikt og Helse Vest har fått oppdraget med å utarbeide en konseptanalyse.

Nødnettet, driftet av HDO HF¹³, tilrettelegger for bedret samhandling internt i den akuttmedisinske kjede og med de andre nødetatene [11]. Det gjør at helsepersonell i vakt er mer tilgjengelige og kan

⁶ CT: Computertomografi; radiologisk undersøkelsesmetode for snittfotografering

⁷ Troponin: Brukes som biomarkører i diagnostikken av ischemisk (tette kar) hjertesykdom.

⁸ EKG: Elektrokardiogram; en grafisk fremstilling laget av et apparat som registrerer hjertets elektriske aktivitet

⁹ NSTEMI: er hjerteinfarkt som ikke vises på EKG

¹⁰ RKL: Program for Regional klinisk løsning

¹¹ HOD: Helse og omsorgsdepartementet

¹² NIKT: Nasjonal informasjons og kommunikasjons teknologi

¹³ HDO: Helsetjenestens driftsorganisasjon for nødnett

bistå som aktive ressurser. Varsling og koordinering av personellressurser er enklere og mer oversiktlig, felles talegrupper gjør det enklere å samvirke, og nødnett gir bedre sikkerhet for pasienter og personell. Nødnettet vil måtte utvikles ytterligere for å møte den teknologiske utviklingen som kommer.

Generell utvikling i telemedisin, velferdsteknologi, automatiserte systemer for varsling ved sykdom, samt nye måter å kommunisere med AMK på, vil påvirke utviklingen av prehospitale tjenester i fremtiden. Denne utviklingen går svært fort, og ettersom det ikke er mulig å forutse konsekvensene, kan det være hensiktsmessig å inngå partnerskap med leverandører og/eller forskningsmiljøer som sikrer de nødvendige produktene i dag, og samtidig bidrar til fremtidig innovasjon. En annen fremgangsmåte for å sikre innovasjon kan være å gå fra å investere i teknologi, til å abonnere på teknologi, en utvikling vi ser på mange fronter i samfunnet i dag.

3.2.6. Større legevaktdistrikter

I Telemark er det flere ulike konstellasjoner og organisatoriske modeller for drift av legevakt. De senere årene har enkelte legevakter slått seg sammen til større interkommunale legevakter, som i Øst-Telemark, der Notodden interkommunale legevakt dekker kommunene Notodden, Bø, Sauherad og Hjartdal, og i tillegg har ansvar for telefontjeneste for kommunene Seljord og Kviteseid på natt. For øvrig er det flere legevakter som dekker en eller to kommuner. Legevaktene er ulikt organisert, med ulike åpningstider og til dels store variasjoner i hvilket medisinsk teknisk og diagnostisk utstyr som er tilgjengelig.

For ambulansetjenesten betyr variasjonene i legevaktstrukturen ulikheter i pasientforløpene. Det er også ulik reiseavstand til nærmeste legevakslege.

Som en del av en langsiktig ambulanseplan vil ulike samarbeidsløsninger mellom helseforetak og kommuner for drift av legevaktbil være interessant. Flere steder i landet vises det til suksess der ambulansetjeneste og legevakt har inngått samarbeid om bemanning og drift av slike ressurser og flere steder kan det vises til reduksjon i antall transportoppdrag inn til sykehus ved at lege rykker ut til pasient. Ved bruk av legevaktbil får pasienten raskere avklart diagnose, hastegrad blir vurdert og mange pasienter kan unngå unødvendig transport til legevakt eller sykehus.

Det er ved enkelte legevakter i Telemark allerede anskaffet uniformerte legevaktbiler (ikke utrykningsbiler) som bemannes av legevakslege etter behov. Dersom et samarbeid opprettes med ambulansetjenesten kan legevaktbilen også benyttes som utrykningskjøretøy og man vil kunne benytte AMK sine verktøy til flåtestyring. Bilen til utrykning krever at sjåfør har de nødvendige sertifikatene. Vi har foreløpig ingen slike legevaktbiler i Telemark.

3.2.7. Riktig kjøretøy til riktig pasient

Aktiviteten i de prehospitalene tjenestene i Helse Sør-Øst har de senere årene hatt en årlig gjennomsnittlig økning på 3–4 %. Dette skyldes blant annet endringer i demografi, endringer i behandlingslinjer, kortere liggetid på sykehus, endring i legevaktorganisering og økte forventninger i befolkningen. Dette gjelder også for Telemark og er en utvikling som forventes å vedvare.

For å sikre tilgjengelige kjøretøy til akutte oppdrag og god utnyttelse av samlede ressurser, har det over tid blitt etablert differensierte transportmidler for å sikre pasientene et godt og effektivt tilbud. I tillegg til taxi og bruk av ordinære ambulanser, er det blant annet tatt i bruk to-båreambulanser, Helseekspresser og rullestolbiler [8]. I de senere årene er dette transporttilbudet blitt utvidet med syketransportbiler (hvite biler) i flere av helseforetakene. Oslo og Akershus har også etablert en-redder tjenester i fast beredskap som rykker ut og iverksetter behandling og stabilisering i påvente av ambulansetransport. Andre helseforetak har etablert tilsvarende tilbud som brukes ved spesielle arrangementer.

Helse Sør-Øst har plassert ansvaret for koordinering av luftambulansetjenesten i hele regionen til AMK Oslo. Dette har medført at det er enklere å få oversikt over samlede ressurser på tvers av helseforetakenes grenser, med større fokus på «Flight Following»-funksjon, dvs. der helikoptrene hele tiden følges. Dette gir større grad av koordinering etter prinsippet «nærmeste ressurs», og resultatet er en mer likeverdig tilgang til ambulanshelikopter i regionen.

Sykehuset Telemark HF var representert i prosjektet «Optimal ressursutnyttelse» i regi av Helse Sør-Øst der man vurderte ulik bruk av de forskjellige ressursene de prehospitalene tjenestene samlet sett har tilgjengelig.

Sett fra et kostnadsperspektiv har det stor betydning at man velger riktig kjøretøy til riktig pasient;

*Det er svært store forskjeller på transportkostnader i og mellom helseforetak i Helse Sør-Øst grunnet blant annet store ulikheter i avstander og antall oppdrag per bil per døgn. Prosjektet har her valgt å skissere dette ved hjelp av et kostnadsoverslag fra OUS, og kostnadene bør oppdateres med lokale kostnader ved bruk i andre helseforetak

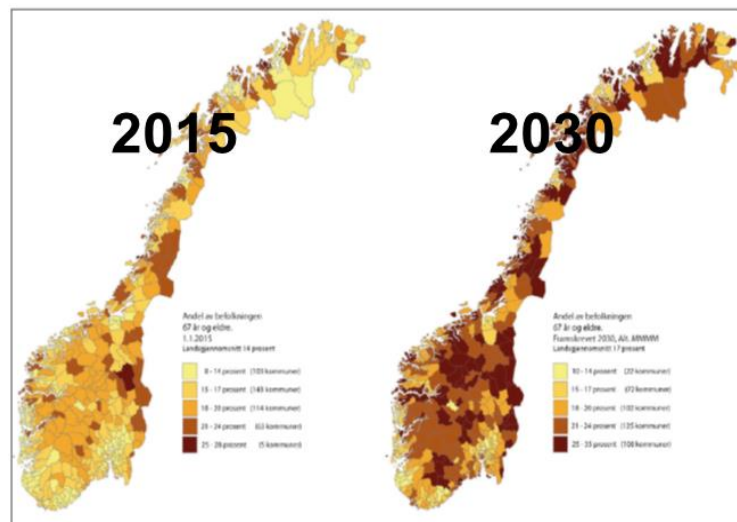
**I tillegg kommer kjøp av luftambulansetjenester og drift av infrastruktur til nødmedisintjenesten, samt drift av de felleseide selskapene (Luftambulansetjenesten HF, Pasientreiser HF og HDO)

Tabell 4-1 Kostnadsbilde av differensierte transportressurser

3.2.8. Demografisk utvikling og sykdomspanorama i Telemark

I følge befolkningsframskrivingene til Statistisk Sentralbyrå (SSB) legges det til grunn en befolkningsøkning i Telemark på omtrent 20 000 personer de neste 25 årene – fra 172 500 personer i 2016 til 192 200 personer i 2040. Den største veksten vil skje i aldersgruppen >67 år, og i 2040 vil denne gruppen utgjøre nærmere 20% av befolkningen i Telemark. Økt bevissthet rundt forebygging av sykdom med bedre kosthold, trening og fysisk aktivitet, sammen med utvikling i behandlingsmetoder og medisiner, øker i sum den gjennomsnittlige levetiden.

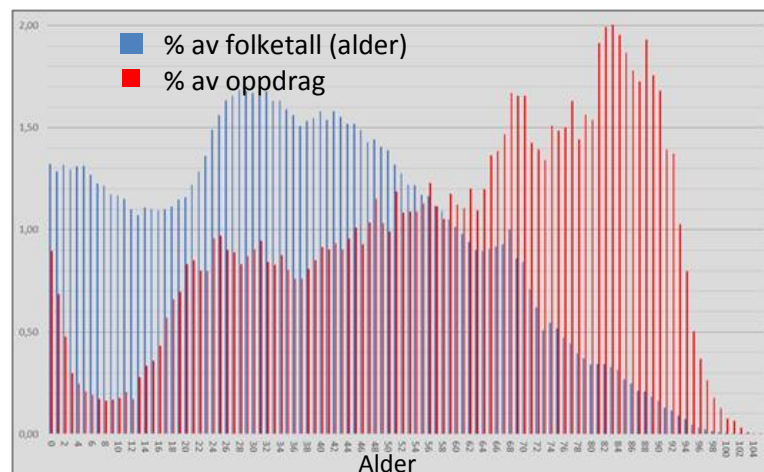
Den demografiske utviklingen påvirker sykdomsbildet og forekomsten av ulike lidelser. Eldre rammes i større grad av hjerte- og karlidelser, og det er også en sterk sammenheng mellom økt alder og kreftsykdom. Til tross for at flere kan bli friske av behandling, vil flere personer leve lenge med kroniske lidelser, kreft og/eller senskader etter alvorlig sykdom. Folk i yrkesaktiv alder rammes oftere av muskel- og skjelettlidelser, og yngre aldersgrupper vil ha økning i behov for rusbehandling og psykisk helsehjelp.

Figur 2: Andel av befolkningen som er 67 år og eldre i henholdsvis 2015 og 2030 (dess mørkere farge indikerer høyere andel)

Trenden med sentralisering antas å fortsette, og SSB estimerer at det er særlig utkant-kommunene i Telemark som vil få den høyeste andelen eldre. Data viser at denne aldersgruppen har omtrent fem ganger høyere forbruk av sykehustjenester enn yngre aldersgrupper [5] og de har et vesentlig høyere forbruk av ambulansetjenesten (jf. figur 2 [7]).

Dette vil øke behovet for helsetjenester, inkludert akuttmedisinske tjenester de kommende årene.

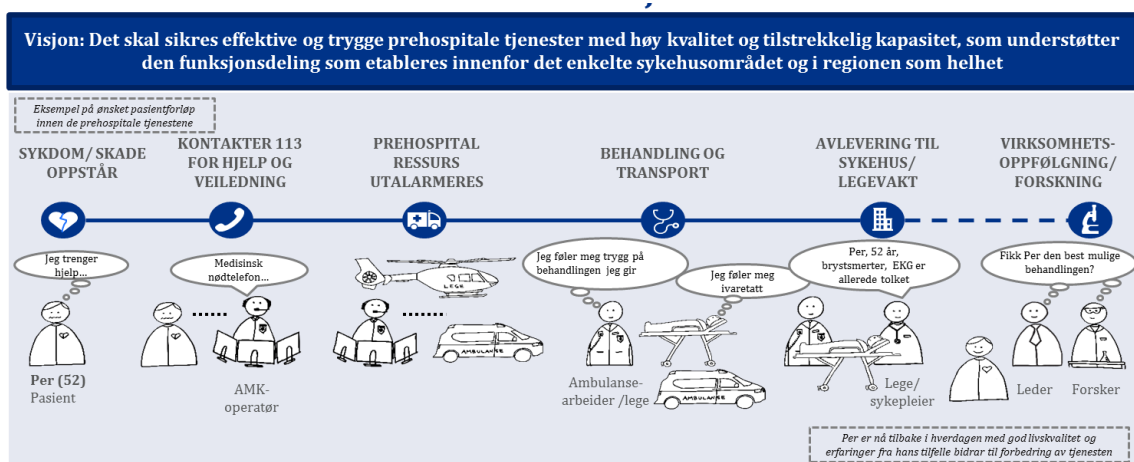
Figur 3: Prosentvis fordeling av folketall (alder) og oppdrag i Norge i 2014

4. Mål og evalueringskriterier for prehospitaler tjenester i Telemark

4.1. Overordnet målbilde

Det overordnede målet er å sikre innbyggerne i Telemark gode prehospitaler tjenester ved å sørge for god beredskap, riktig bruk av ressurser, høy kompetanse og fremtidsrettet behandling i tråd med lover og forskrifter.

Sykehuset Telemark har valgt å følge det samme målbildet for prehospitaler tjenester som er definert i Helse Sør-Østs regionale Utviklingsplan [1].

Målene for prehospitaler tjenester i Helse Sør-Øst er

HELSE SØR-ØST

- 1 Pasientene mottar rask og riktig helsehjelp
- 2 Helsepersonellet innehar nødvendig kompetanse
- 3 Det sikres riktig og kostnadseffektiv ressursbruk
- 4 Den akuttmedisinske kjeden er standardisert, sammenhengende og velfungerende
- 5 Tjenestene understøttes av formålstjenlige og velfungerende IKT-løsninger

 Hjulgående ambulanse

 Luftambulanse (helikopter eller fly)

Den følgende «Ambulanseplan 2035» for Sykehuset Telemark legger til rette for at disse hovedmålene skal nås.

4.1. Evalueringskriterier

For valg av anbefalinger har Sykehuset Telemark lagt følgende evalueringskriterier og konkrete delmål til grunn:

Evalueringskriterier - Ambulanseplan 2035				
Evalueringskriterie	PRI	Delmål spesifisert	Måltall	Tiltak
God kvalitet, pasientsikkerhet og likeverdig tilbud	1	Måling av vitale parametere på alle primæroppdrag (Respirasjonsfrekvens, SaO ₂ , BT syst., Puls, GCS og temperatur)	Måles i 90 % av alle primæroppdrag	Inkludert i pasientsikkerhetsprogrammet og "Tidlig oppdagelse av alvorlig tilstand"
	1	Følge standardiserte forløp	30 pasientforløp implementert (akuttkjedeprosjektet)	Implementere nasjonale veiledere og felles behandlingsalgoritmer
	1	Skåring på kvalitetsindikatorer - Hjerneslag - Hjerteinfarkt - Hjertestans - Infeksjon - Traume	Være blant de 1/3 beste i landet	Sørge for god opplæring, riktig utstyr og kvalitetssikret dokumentasjon
	2	Implementere elektronisk pasientjournal (EPJ)	Implementert EPJ innen 2020	Implementere regional løsning
	3	Bidra til nasjonale og regionale kvalitetsindikatorer og målinger	100% leveranse på data	Integrasjon relevante IKT-systemer (inkl. kommunale systemer) Leverer data til nasjonale og regionale kvalitetsindikatorer
God tilgjengelighet	1	Responstid tettbebygget strøk innen 12 min for akutte oppdrag (Responstid bør måles fra første helseressurs)	90% av oppdrag innen 12 min	Godt samarbeid med AMK. Dynamisk styring av ressurser
	1	Responstid grisgrendt strøk innen 25 min for akutte oppdrag (Responstid bør måles fra første helseressurs)	90% av oppdrag innen 25 min	Godt samarbeid med AMK. Dynamisk styring av ressurser
Faglig og organisasjonsmessig styrke	1	Oppfylle nasjonale krav til bemanning	Oppfylle krav ihht Akuttforskriften	Riktig bemanning av hver bil og riktig kompetanse
	1	Riktig kompetanse	Definert kompetanse til riktig behandlingsnivå Til enhver tid sørge for at Sykehuset Telemark følger kravene til kompetanse i Akuttforskriften	Definere interne kompetansekrav/intern kompetansestige for de ulike behandlingslinjene i ambulanse Definere interne kompetansekrav/intern kompetansestige for ulike transporttyper ("Riktig kjøretøy til riktig pasient") Etablere egen utdanning for innsatsleder helse Jobbe på tvers / fleksibilitet / mengdetrening
	2	Fysiske krav		Vurdere innføring av krav/fast frekvens
	2	Samhandling i akuttkjeden	4 samvirkekurs gjennomført per år	Samhandling/samøving/ felles opplæring med nødetat, legevakt, ol.

Evalueringsskriterier - Ambulanseplan 2035

Evalueringsskriterie	PRI	Delmål spesifisert	Måltall	Tiltak
			Godkjent arrangør av akuttmedisinkurs for legevaktpersonell	
	3	Sikre rekruttering	Minimum 15 lære/praksisplasser årlig	Vurdere fremtidig behov / riktig antall praksisplasser fra et rekrutteringsperspektiv
				Omdømmebygging
				Samarbeid med høyskolen om utdanning
God kapasitetsutnyttelse	1	Tilstrekkelig beredskap	Ambulanse i bruk maks 70% av tiden for dagbil og maks 55% for døgnbil	Evt. utplassering av bil samlokalisert med legevakt. Felles finansiering
				Justere antall biler til kapasitetsmål
	1	Beredskap ihht årstidsvariabler	Tilstrekkelig beredskap der pasienten er (og ikke bor)	Dynamisk plassering av biler i ukedag/helg/ferie
	1	Beredskap ihht årstidsvariabler	Tilstrekkelig beredskap der pasienten er (og ikke bor)	Dynamisk plassering av biler i ukedag/helg/ferie
	2	Riktig transportmiddel	Riktig kjøretøy til riktig pasient	Benytte båreplasser på Helseekspress
				Opprette hvit ambulanse i Grenland? I samarbeid med pasientreiser eller i prehospital?
Bærekraft, ressursutnyttelse og økonomi	2	Riktig bruk av spesialisthelsetjenesten	Redusert andel V2 turer med bruk av ambulanse med 80% (V2: Transportoppdrag av pasient som ikke krever overvåking / behandling i ambulanse)	Krav til kommunalberedskap
				Samarbeid med kommunalhelsetjenesten
	2	Aktivitetsstyrt beredskap	Innfri responstider	Aktivitetsstyrt ambulansesstruktur i Telemark
				Innføring av god ressursstyring
				Riktig ledelsesstruktur og bygge ledelseskompetanse
	2	Drift innenfor økonomiske rammer for prehospitale tjenester	Økonomi i balanse	Tilpasse ambulansesstruktur i Telemark innenfor forsvarlige responstider
Bygningsmessig tilstand, egnethet og kostnader for vedlikehold	3			Vurdere eie eller leie av ambulansestasjoner
			Fakturering av 500 turer 6.000 kr med ambulanse 4.000 kr med hvit ambulanse	Fakturering av interkommunale V2 transportoppdrag
			Forutsigbar utskiftning av ambulanser	Vurdere eie eller leasing av ambulanser
			Oppfylle HMS krav	Evt. utplassering av bil - Samlokalisering med legevakt eller brann og politi?

5. Dagens situasjon

5.1. Dagens struktur av prehospitale tjenester i Telemark

Sykehuset Telemark sørger for spesialisthelsetjenester til Telemarks 173 000 innbyggere. Sykehuset Telemark har ansvar for de prehospitale tjenestene i Telemark, samt Pasientreiser.

Ambulansetjenesten i Telemark består av 12 ambulansestasjoner med totalt 21 bilambulanser, 2 «lette» kjøretøy til utrykningsopplæring og 1 spesialambulanse til opplæring. På dagtid er 21 ambulanser i drift, på natt er det 17 ambulanser. I tillegg er det 12 ambulanserbiler i reserve. Ut over dette har Pasientreiser 3 Helseekspresser (busser med 2 båreplasser). Pasientreiser er en egen avdeling organisert under klinikk for Service og systemledelse ved Sykehuset Telemark HF

AMK (nødmeldetjenesten) er felles med Vestfold og den er underlagt Prehospital klinikk ved Sykehuset i Vestfold. AMK tjenesten for Telemark leveres etter avtale mellom Sykehuset i Vestfold og Sykehuset Telemark.

Dagens ambulansestasjoner i Telemark er lokalisert som vist på kartet:

Lokasjon	Antall biler
Bamble	2 + 1 reserve
Bø	1 + 1 reserve
Drangedal	1
Fyresdal (SSHF)	1
Kragerø	2 + 1 reserve
Nissedal (SSHF)	1
Nome	1 + 1 reserve
Notodden	2 + 1 reserve
Porsgrunn	2 + 1 reserve
Seljord	2 + 1 reserve
Skien	3 + 2 reserve
Tinn	2 + 1 reserve
Tokke	1
Vinje	2+ 1 reserve

- Driftes av privat aktør etter driftskontrakt med Sykehuset Telemark
- Driftes av Sykehuset Telemark

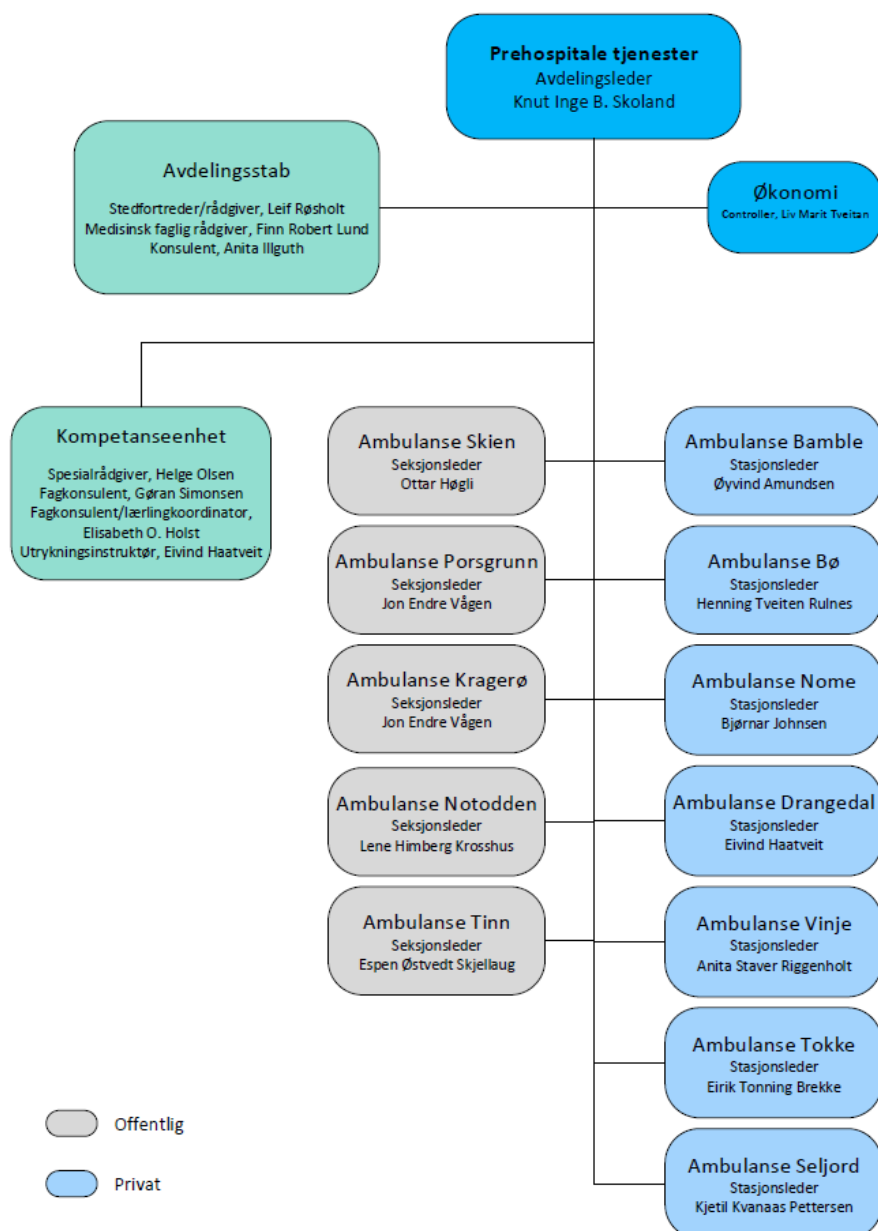
 Ambulansestasjoner Sykehuset Telemark HF

 Ambulansestasjoner Sykehuset Sørlandet HF

5.2. Organisering

De prehospitaltjenestene i Telemark er i dag organisert som en del av Sykehuset Telemark HF og ligger inn under Akutt- og beredskapsklinikken. Prehospitaltjenester betegnes ofte som en «halvannenlinjetjeneste», det vil si i grensesnittet mellom primær- og spesialisthelsetjenesten, men organisert til sistnevnte.

Avdeling for Prehospitaltjenester er delt inn i fem seksjoner (de offentlige ambulansestasjonene) i tillegg til avdelingsstab og kompetanseenhet. De syv resterende stasjonene er drevet av private utføvere etter driftskontrakt med Sykehuset Telemark.

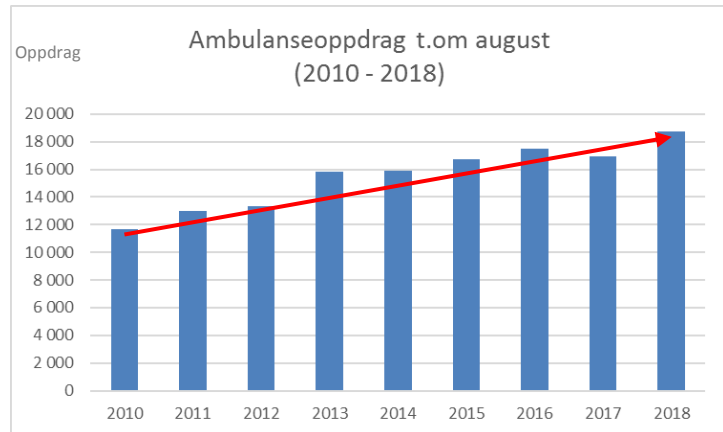

Sykehuset Vestfold HF dekker i dag AMK-tjenester for Telemark, samtidig som Telemark har ansvar for Pasientreiser i Telemark og Vestfold. Ved Sykehuset Telemark er Pasientreiser organisert i Klinikk for Service og systemledelse.

5.3. Aktivitet, ressursutnyttelse og beredskap

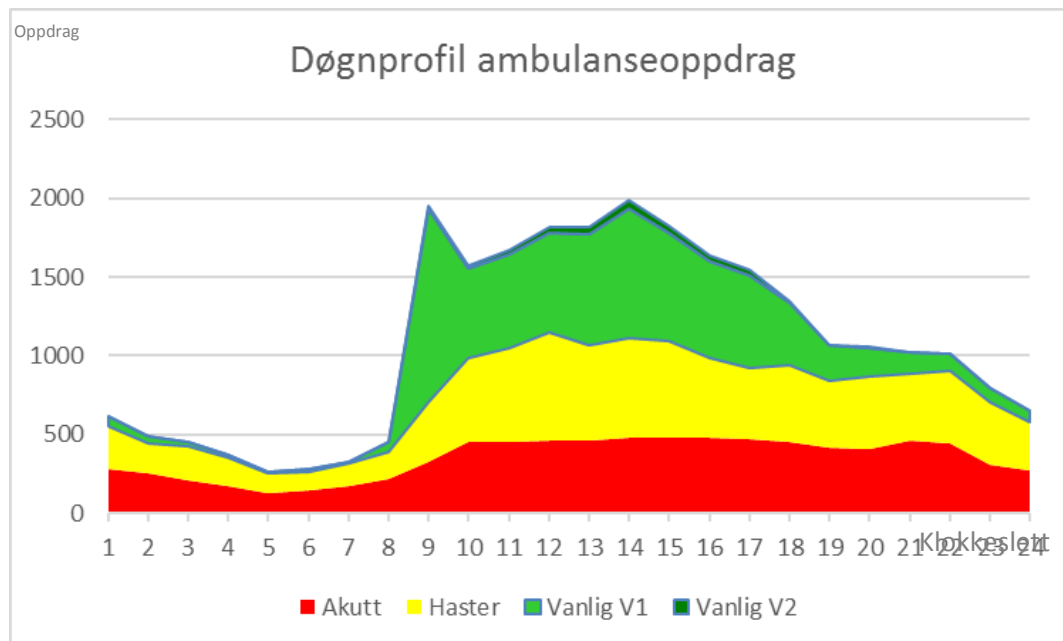
Fra 2010 og til og med 2017 har antall ambulanseoppdrag i Telemark økt med over 40%, en gjennomsnittlig vekst på 5% hvert år. Hittil i 2018 (tom august) er veksten på antall oppdrag over 10%, der veksten er størst i områdene som er tettest befolket.

Denne veksten er frem til nå håndtert uten særlig endring i kapasitet, bortsett fra en økning i beredskapen i Vinje og Tinn i 2015 i forbindelse med nedlegging av akuttmottaket ved Rjukan sykehus. I Vinje og Tinn var det en døgnambulanses og en dagambulanses stasjonert i hhv. Åmot og Rjukan før nedleggingen og begge disse dagambulanses ble som et tiltak oppgradert til døgnambulanses, slik at begge stedene per nå har to døgnambulanses.

Økningen av kapasitet som ble foretatt i 2015 har ikke avhjulpet kapasitetsutfordringen som vi nå står ovenfor siden aktiviteten i all hovedsak skjer på dagtid. Et viktig tiltak for å opprettholde forsvarlig beredskap er aktiv flåtestyring fra AMK. Daglig flyttes beredskap i hele fylket og denne trenden er økende i takt med oppdragsutviklingen.

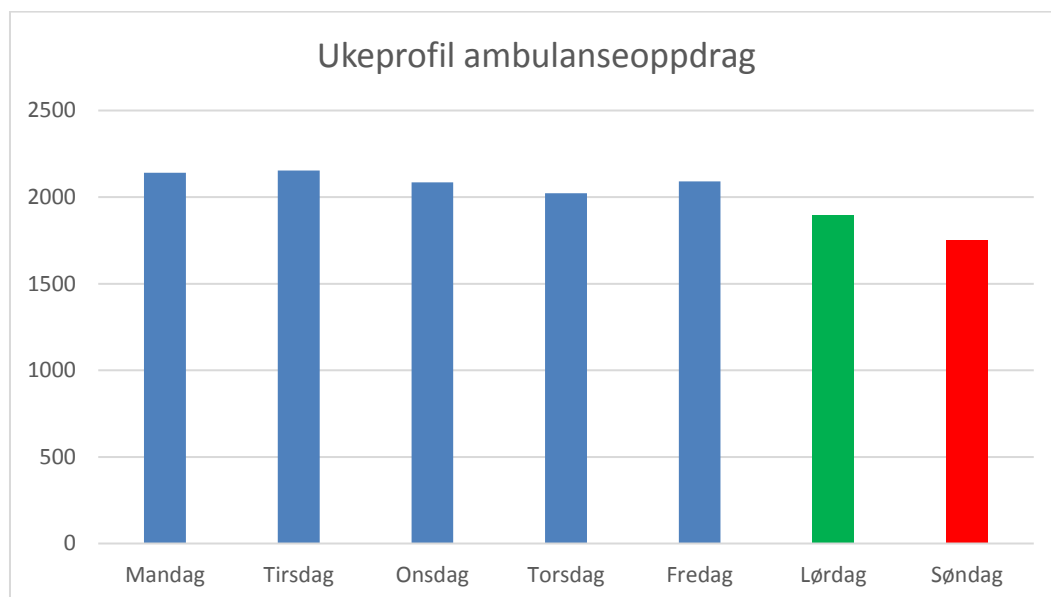
Døgnprofilen for ambulanseoppdrag i Telemark viser høy aktivitet på dagtid, særlig i tidsrommet 08.00 – 19.00 og deretter avtar den utover kvelden med relativt lav aktivitet på natt i tidsrommet 24.00 – 08.00.

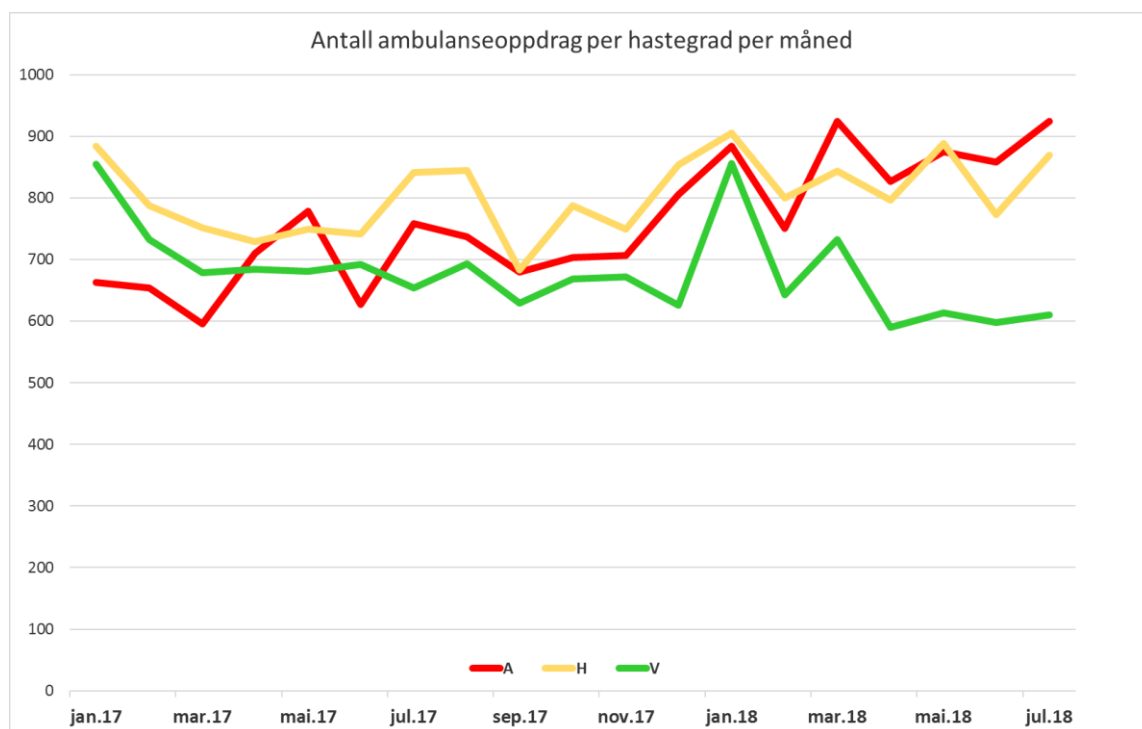
Vanlig V1: Transportoppdrag av pasient som krever overvåking eller behandling i ambulanse

Vanlig V2: Transportoppdrag av pasient som ikke krever overvåking eller behandling i ambulanse

Ukeprofilen for ambulanseoppdrag i Telemark viser høyest aktivitet på ukedagene, deretter avtar den noe på lørdag og den er lavest på søndag.

Det er størst vekst i oppdragene som ligger i kategoriene akuttoppdrag (røde) og hasteoppdrag (gule). Dette ser man i sammenheng med at antallet henvendelser til nødnummer 113 også øker fra publikum, pasienter og pårørende. Oppdragene generer ambulansetransport, men flere av disse pasientene blir avklart på legevakt og/eller hos fastlege og legges ikke inn på sykehus i det hele tatt.

Døgnprofilen fordelt på hver enkelt ambulanse viser videre når på døgnet de er mest opptatt og når det er utfordrende å sørge for en forsvarlig beredskap. Det er ingen nasjonale krav eller grenser for når en ambulanse er for mye opptatt i forhold til å ha en forsvarlig beredskap. I Danmark har de arbeidet etter en modell som sier at dersom ambulansen er opptatt mer enn 55% av tiden sin så er sannsynligheten for samtidighetskonflikter for høy og dermed er beredskapen svekket. Dette er så langt STHF har funnet den beste beregningsmodellen for å synliggjøre hvordan høy oppdragsmengde utfordrer forsvarlig beredskap. Sykehuset i Vestfold arbeider med et forskningsprosjekt som utvikler et verktøy for beregning av kapasitet og plassering av ambulanser. Når dette er ferdigstilt vil det gi ambulansetjenesten i hele landet et godt verktøy for planlegging.

Tabellen nedenfor viser dagens antall oppdrag per ambulansene, fordelt på døgnetimer. Når en ambulanse er opptatt mer enn 55% av tiden er ruten farget rød og økning av ressurser bør vurderes. Tabellen viser at det i dag er begynnende kapasitetsutfordringer i Grenland.

Ambulansekapasiteten må derimot ses i sin helhet innenfor en region da disse har mulighet til å dekke opp for hverandre. God flåtestyring fra AMK i regionen vil derfor være sentralt. Oppdrag gis alltid til nærmeste bil. Dersom behovet er stort i ett område kan AMK velge å flytte flere ambulanser til dette området de tider på døgnet det er behov for det.

Antall oppdrag per påbegynte klokke

2017		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Totalsum
Stasjon	ID																									
Skien	811	112	73	77	66	47	43	57	59	187	142	130	147	161	162	152	154	148	184	149	132	144	156	112	119	2 914
Skien	813	3	3	9	16	1	1	9	26	163	113	108	109	116	138	129	156	112	118	89	75	59	11	4	8	1 568
Skien	815	0	0	0	0	0	0	1	10	110	84	95	98	104	100	102	96	73	32	3	0	0	0	0	0	909
Porsgrunn	821	88	68	54	56	39	36	42	59	163	165	139	171	169	174	235	181	238	186	159	128	154	164	114	104	3 084
Porsgrunn	822	96	77	71	54	39	28	35	42	91	120	159	173	170	168	170	157	182	185	128	126	120	118	134	84	2 729
Bamble	831	54	36	39	30	17	28	24	33	263	101	75	99	102	100	97	108	148	99	89	75	95	77	73	54	1 913
Bamble	835	0	1	0	0	0	1	0	24	54	65	76	67	66	128	61	31	9	0	0	0	0	0	1	1	583
Drangedal	841	14	9	9	14	7	5	10	8	24	47	66	73	75	52	71	58	37	33	32	36	26	26	27	26	785
Kragerø	842	30	28	31	22	11	10	25	22	47	72	72	106	77	92	88	99	91	67	65	48	69	62	41	37	1 312
Kragerø	845	0	0	0	0	0	0	0	23	100	53	45	57	66	76	57	37	37	28	20	9	8	3	0	0	616
Nome	851	31	17	17	14	11	14	16	9	39	56	74	79	75	68	82	86	59	41	52	25	67	40	32	23	1 027
Bø	852	43	27	22	19	11	13	21	30	62	85	92	106	91	94	92	103	77	67	52	82	61	65	53	38	1 402
Seiljord	861	15	10	10	12	3	11	9	9	35	46	52	78	54	100	73	37	54	37	27	48	37	37	25	37	856
Seiljord	862	14	9	11	6	12	16	12	8	37	51	38	48	52	60	56	53	46	41	31	46	36	28	28	13	750
Tokke	871	7	8	3	8	6	5	3	9	22	15	23	22	19	29	44	27	24	20	10	14	14	11	9	12	364
Vinje	872	6	11	10	16	3	9	7	7	22	27	53	38	45	59	48	31	65	20	31	23	17	19	14	8	590
Vinje	873	10	12	9	5	3	9	3	9	14	22	47	39	37	37	64	43	40	31	19	30	22	22	19	13	556
Notodden	881	35	29	22	17	13	19	17	40	112	111	112	95	105	108	91	120	92	88	90	58	44	57	40	31	1 546
Notodden	882	20	40	22	17	9	21	20	20	223	70	60	74	72	76	103	103	76	73	54	71	56	54	33	36	1 404
Rjukan	891	14	9	14	8	4	4	7	13	54	50	52	61	59	80	43	54	39	34	23	31	21	16	24	20	735
Rjukan	892	12	12	12	6	3	3	9	8	47	38	35	56	58	61	48	38	45	31	16	30	34	21	15	14	651
		603	480	443	387	239	275	324	464	1 872	1 534	1 603	1 797	1 771	1 961	1 907	1 771	1 671	1 417	1 138	1 083	1 083	986	799	667	26 274
		<40% 40-50% 50-55% >55%																								
		>146 146-183 183-201 >201																								

Tabell 1 Døgnprofil fordelt per ambulanse – fargegradert etter tilgjengelig kapasitet

Telemark er også et reiselivsfylke med mange turistattraksjoner og fritidsboliger, og dette bidrar til sesongvariasjon i oppdragsmengden. Fritidsboligene både på fjellet og ved sjøen benyttes ofte ved ferier/høytider og dette endrer befolkningsgrunnlaget i de aktuelle områdene i stor grad. Dette må hensyntas ved beredskapsplanlegging.

Oppdragsvariasjon gjennom året for kystkommunene i Telemark med mange fritidsboliger

Grafen til høyre viser svingninger i oppdragsmengde fordelt på månedene i ett år for kommuner som er «typiske» kystkommuner med en stor andel fritidsboliger. Og som man ser er oppdragsmengden høyest i juli og august, men man får også en økning knyttet til desember.

Oppdragsvariasjon gjennom året for fjellkommunene i Telemark med mange fritidsboliger

Grafen til høyre viser svingninger i oppdragsmengde fordelt på månedene i ett år for kommuner som er «typiske» fjellkommuner med en stor andel fritidsboliger. Og som man ser er oppdragsmengden høyest i februar og avtar gradvis mot våren, men man får også en økning knyttet til sommer i juli og august.

For å møte sesongvariasjonen ble det i påskeuken 2017 flyttet en ambulanse fra Åmot til Edland, og en ambulanse fra Rjukan til Skinnarbu. Dette medførte en nedgang i responstider i Vinje fra 46,47 minutter til 32,51 minutter. Dette er en viktig forbedring. Antall oppdrag i påskeuken var 46 oppdrag, noe som er nær det doble av antall oppdrag en normal uke.

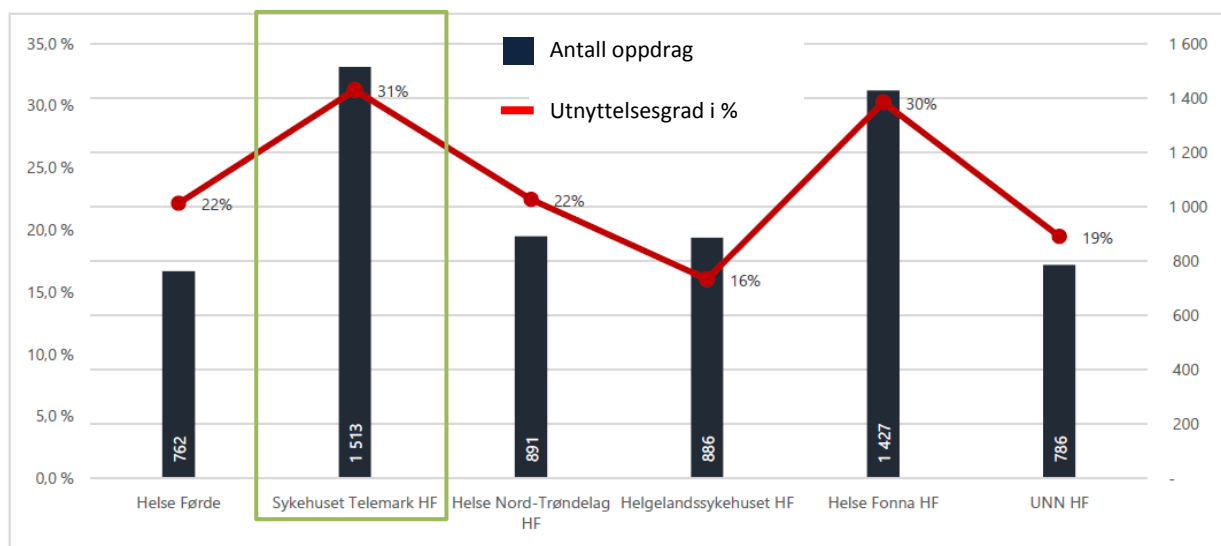
Ambulansetjenesten har også testet å flytte flere ambulanser mot Kragerø og kysten sommertid, bl.a. fra Bamble. Også her er det gevinster å hente i forhold til redusert responstid.

5.4. Sammenligning med andre helseforetak

I arbeidet med ambulanseplan for Telemark har vi sammenlignet oss med andre helseforetak som har lignende demografi og geografi. Helse Førde HF startet arbeidet med sin ambulanseplan høsten 2017 og sammen med deres prosjektleder er det gjennomført en sammenligningsanalyse på utvalgte kriterier.

	Helse Førde	Sykehuset Telemark	Helse Nord-Trøndelag	Helgelands-sykehuset	Helse Fonna	UNN
Antall stasjoner	17	12	14	14	10	31
Antall døgnbiler	21	17	20	16	16	37
Antall dagbiler	7	4	3	-	2	10
Årsverk samla	163	153	162	111	124	275
Innbyggere	107 999	169 546	135 069	79 000	180 138	191 487
Innbyggere per årsverk	665	1 112	832	528	1449	696
Innbyggere per ambulansebil	3857	7707	5873	4938	10 008	4074
Oppdrag per innbygger	0,15	0,15	0,13	0,18	0,13	0,15

Sykehuset Telemark HF har videre flest oppdrag per ressurs per år (1513 oppdrag årlig), og dette gir høyest utnyttelsesgrad av ambulansene. Helse Førde har færrest oppdrag per ressurs per år (762), men ikke lavest utnyttelsesgrad, ettersom oppdragene i Helse Førde stort sett tar lengre tid enn hos de andre helseforetakene.

Innbyggere i tettbygde strøk

Når vi ser på innbyggere per ambulansebil, kommer det frem at Helse Fonna har mange flere innbyggere per ambulansebil enn de andre helseforetakene. Årsaken til dette er at en relativt stor andel av Helse Fonna sine innbyggere bor i tettbygde strøk (se tabell nedenfor). Det er klare «stordriftsfordeler» av å ha mer av befolkningen i sentrale og tettbygde strøk, gjerne nær behandlingstilstander. De foretakene som har en stor andel med spredt bosetting, som vi har i Telemark, vil ha det mer krevende og komplekst for å kunne sikre et nært og likeverdig tilbud for alle innbyggerne.

Fylke	Andel som bor i «tettbygd strøk»
Sogn og Fjordane (Helse Førde)	61,1 %
Nord-Trøndelag (Helse Nord-Trøndelag, Helgelandssykehuset)	60,7 %
Nordland (Helgelandssykehuset)	70,7 %
Hordaland (Helse Fonna)	83,4 %
Rogaland (Helse Fonna)	87,8 %
Troms (UNN)	70,6 %
Telemark (Sykehuset Telemark)	77,2 %

5.5. Finansiering av prehospitaltjenester

Finansieringen av de regionale helseforetakene er todelt og består av en basisbevilgning i tillegg til aktivitetsbaserte tilskudd. Regionene fordeler midler til egne helseforetak og private virksomheter i samsvar med «sørge for»-ansvaret. De prehospitaltjenestene finansieres av basisbevilgningen, og i 2009 ble det innført en nasjonal inntektsmodell (Magnussen modellen) for fordelingen av basisbevilgningen mellom regionale helseforetak. Kostnadsnøkkelen for prehospitaltjenester inngår i ressursbehovsindeksen i dette inntektssystemet.

I 2014 ble det utarbeidet en regional inntektsmodell for prehospitaltjenester i HELSE SØR-ØST. Denne modellen er kriteriebasert for fordeling av inntekter til prehospitaltjenester, og består av tre hovedkomponenter:

- Behovskomponent: Kostnader knyttet til ressursbehovet i det enkelte område basert på andel av befolkningen i de eldste aldersklassene, antall uføre i befolkningen, samt ulike mål for reiseavstander.
- Kostnadskomponent: Kompensasjon for kostnader som ikke inngår i de andre komponentene, herunder AMK, bemanning av luftambulanse med medisinsk personell og kostnader Oslo Universitetssykehus har i tilknytning til regionale og nasjonale behandlingstjenester.
- Mobilitetskomponent: Kostnader det enkelte område har knyttet til transport av andre områders pasienter.

Flere av helseforetakene hevder at eksisterende inntektsmodell ikke i tilstrekkelig grad reflekterer det faktiske kostnadsbildet da finansieringen i all hovedsak beregnes ut ifra befolkningsstørrelsen og i liten grad hensyntar geografien. For eksempel er det i grågrindte strøk nødvendig med

ambulansestasjoner med vaktberedskap tross liten aktivitet for å oppfylle responstider og for å kunne gi likeverdige tjenester.

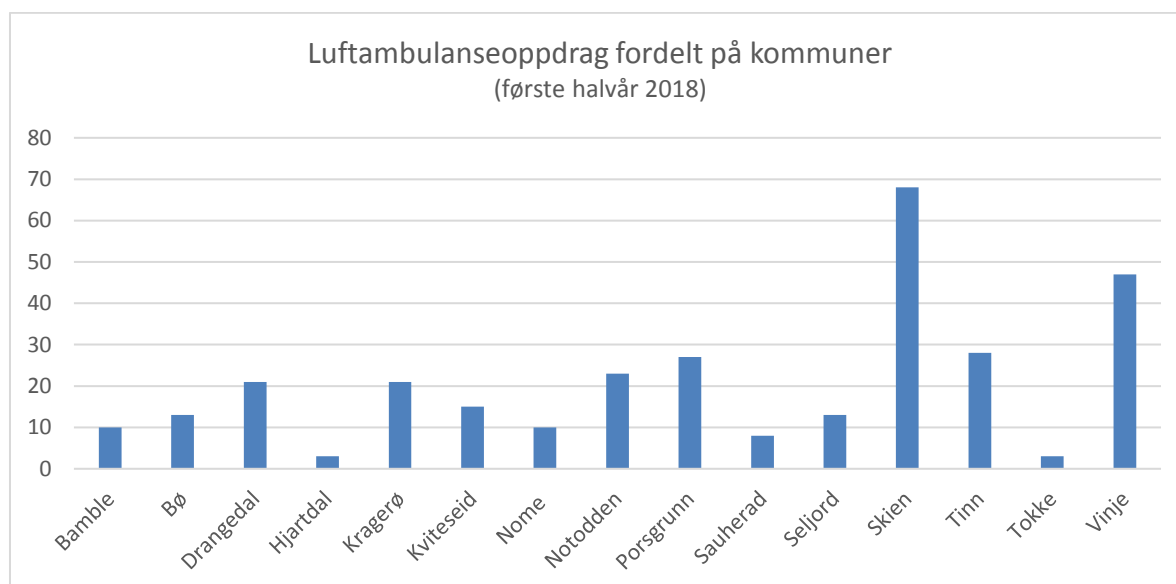
Inntektsmodellen oppleves også utfordrende i områder med høy tilflytting, mange pendlere inn til området, høy andel studenter, og/eller sesongbaserte fritidsaktiviteter. Her kreves det tilpasninger for å samstemme beredskapen mellom det antall mennesker som faktisk befinner seg i området versus antall innbyggere som finansieringen, og den faktiske beredskapen, er dimensjonert til.

Det er mange ulike aktører, både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, som rekvirerer prehospitale tjenester. Kostnadmessig dekkes imidlertid alle transportene av de prehospitale tjenestene. Antall rekvirerte transportoppdrag forventes å øke i fremtiden, og det er viktig at kun de «riktige» transportene rekvireres, slik at en unngår uforholdsmessige høye kostnader for de som har ansvaret for prehospitale tjenester.

6. Luftambulansetjenesten

Luftambulansetjenesten er et viktig supplement til det totale akuttmedisinske tilbudet i Telemark og denne driftes av Luftambulansetjenesten Helseforetak.

Hittil i 2018 er det utført 310 oppdrag med luftambulanse i Telemark. En stor andel av oppdragene som starter i Skien er overføring fra Sykehuset Telemark til annet sykehus, som eksempelvis Oslo Universitetssykehus HF og Sørlandet Sykehus HF Arendal.

Figur 4 Luftambulanseoppdrag i Telemark – fordelt på hentekommune

Luftambulansene som i all hovedsak dekker Telemark er stasjonert i Arendal, Lørenskog og Ål. Luftambulansen i Bergen og Stavanger benyttes i enkelte tilfeller, men de har lengst flytid. I tillegg benyttes redningshelikoptrene som er stasjonert på Rygge (Østfold) og Sola (Stavanger) ved behov, eksempelvis ved dårlig vær, oppdrag med redningsteknisk tilsnitt eller dersom det er flere oppdrag samtidig.

Med nye helikoptertyper med utvidet rekkevidde og høyere hastighet er Telemark relativt godt dekket når det gjelder luftambulanse. Eventuell etablering av base for luftambulanse i Telemark er ikke en del av denne planen. Det vises for øvrig til Luftambulansetjenesten HF sin rapport *Gjennomgang av basestruktur for ambulanshelikopter* som ble publisert februar 2018.

Konklusjonen i denne rapporten for Telemark sin del var som følgende:

Prosjektgruppen vurderer at det ikke er hensiktsmessig å etablere en ny luftambulansebase i indre Aust-Agder eller Telemark. Tiltaket vil trolig medføre en overkapasitet på ambulanshelikopter i området. Allerede med den eksisterende strukturen kan hele sju - åtte legebemannede helikoptre nå det aktuelle området. Dette representerer en meget god redundans. Særlig for Ål-basen vil en slik base for øvrig true eksistensgrunnlaget, da det blir overlappende dekningsområder i et tynt befolket område. Det oppfattes heller ikke som hensiktsmessig å flytte basene i Ål eller Arendal for å bedre responstiden til de aktuelle kommunene i Telemark og Aust-Agder. Sykehuset i Arendal har et PCI-senter. Mange av

pasientene transporteres hit. Det bor dessuten mange flere mennesker langs kysten enn det gjør i de omtalte kommunene, og jo lengre inn i landet en kommer jo vanskeligere er ofte flyforholdene. Det er dårlig redundans på Sørlandet. Når Arendalshelikopteret er ute på oppdrag (ofte sekundæroppdrag til Oslo), er det dårlig redundans i området.

Vi har vist at ambulanshelikoptrene i Bergen, Stavanger og Arendal i ingen eller svært liten grad benyttes over regiongrensen, selv om dette ville ha medført redusert LAT-responstid til enkelte kommuner. Dette gjør at luftambulansetjenesten fremstår som en regional ressurs, og ikke en nasjonal. Ved å bedre koordineringen mellom AMK-sentralene i de to regionene, kan flere pasienter i de omtalte kommunene nås raskere enn hva som var tilfellet i perioden 2014-2016.

Prosjektgruppen vurderer at etablering av en legebil i Grenlandsområdet vil bedre akuttberedskapen i dette tett befolkede området. Legebilen kan også kjøre ambulanser fra indre Telemark i møte og dermed framskynde medisinsk behandling. En slik ressurs kan iverksette avansert prehospital behandling, slik at en noe lengre LAT-responstid er akseptabelt. En legebilberedskap kan kombineres med ambulanse ved at legen går over i denne ambulansen ved behov for transport av intensivpasienter til Oslo universitetssykehus. Dette kan avlaste både Arendal- og Lørenskogbasene noe for sekundæroppdrag fra Telemark til Oslo. På den måten bedres også beredskapen på Sørlandet. Dersom det etableres en ny base i Innlandet, vil Lørenskogbasen bli betydelig avlastet og dermed få bedre beredskap sørover.

Figur 5 Dekningskart luftambulanse for Telemark

7. Framskrevet aktivitet og kapasitetsbehov i 2035

7.1. Framskrevet aktivitet

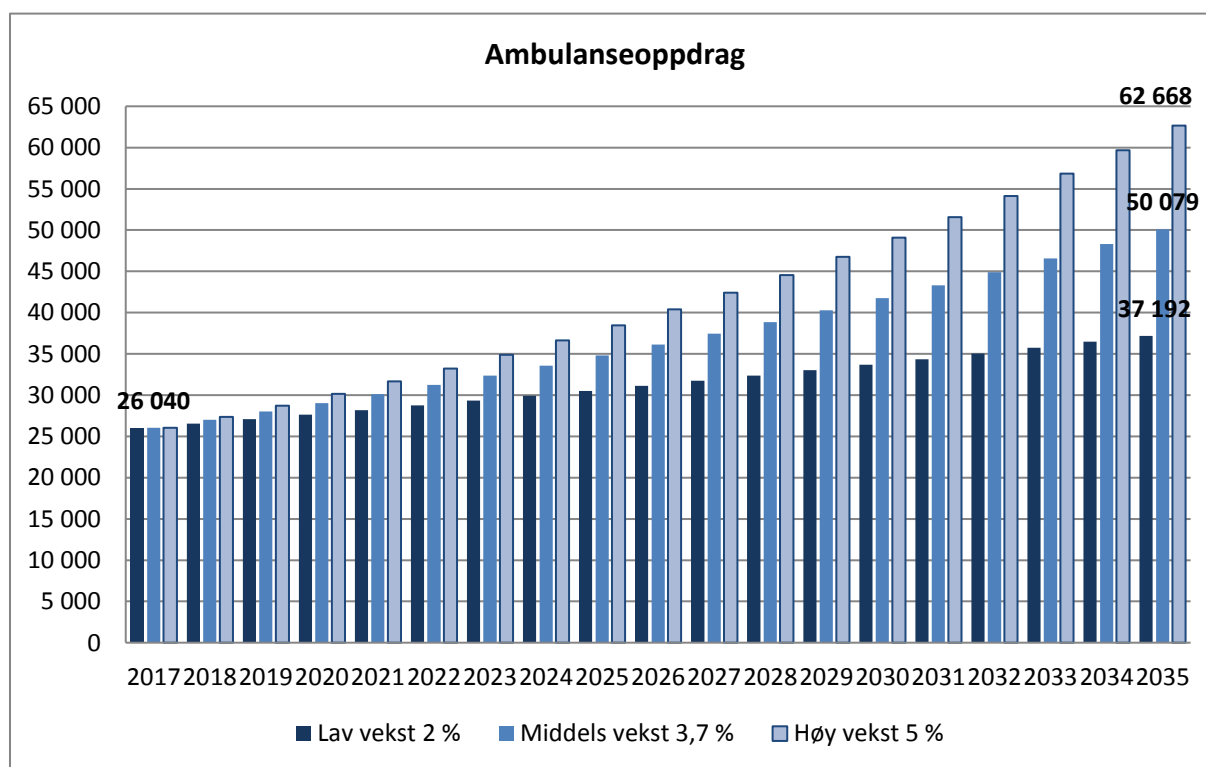
Aktivitetsnivået i prehospitale tjenester har hatt en gjennomsnittlig årlig økning på 3-5 % for de ulike aktørene de siste 20 årene. Den prehospitale aktiviteten påvirkes bl.a. av utviklingen innen kommunehelsetjenesten, lokalisering av legevakter og funksjonsfordeling av spesialfunksjoner innen sykehusområdene, noe som leder til flere transportoppdrag og lengre kjøreavstander.

Noen utviklingstrekk går i retning av lavere forbruk av prehospitale tjenester i fremtiden, herunder nye transportformer, økt grad av behandling og oppfølging av kommunehelsetjenesten og utvikling av ny teknologi.

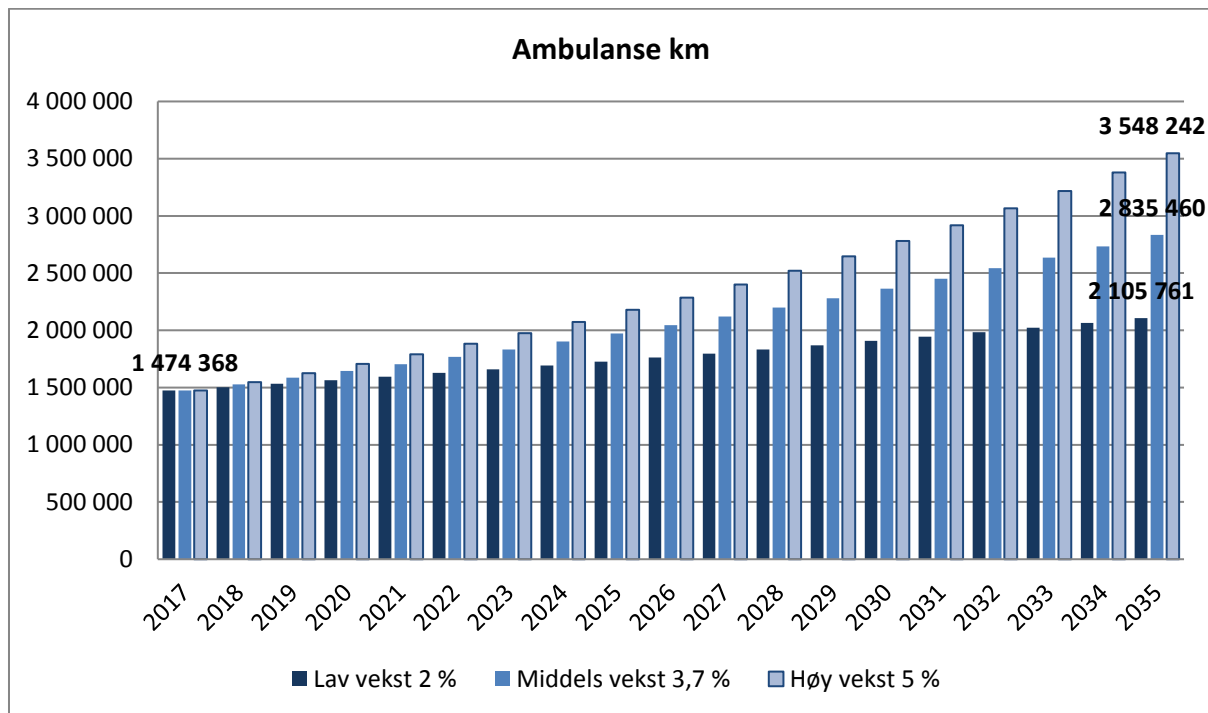
Andre utviklingstrekk går i retning av høyere forbruk, herunder eldre befolkning, lengre transportavstander og økt spesialisering av tjenester. Aktiviteten i de prehospitale tjenestene forventes totalt å øke, som i helsevesenet generelt, som følge av et stadig utvidet helsetilbud til befolkningen og større grad av spesialisering i spesialisthelsetjenesten.

Det er for øvrig noe usikkerhet knyttet til utviklingen i aktiviteten i distriktene. Urbaniseringen vil fortsette, samtidig som andelen eldre vil øke i distriktene.

De påfølgende to grafene viser fremskrevet utvikling [13] i aktivitet for henholdsvis antall ambulanseoppdrag og antall kilometer med bilambulanse i Telemark for perioden 2017-2035. Begge grafene illustrerer utviklingen basert på Helse Sør-Østs framskrivninger med lav, middels eller høy vekst i perioden. Selv ved middels vekst, ventes det nærmere en dobling av antall ambulanseoppdrag.

Tabell 7-1 Framskrivning økning i antall oppdrag frem mot 2035 for Telemark

Tabell 7-2 Framskriving økning i antall km frem mot 2035

7.2. Kapasitetsbehov

Sett i lys av stadig vekst i antall oppdrag så vil kapasiteten til ambulansetjenesten i Telemark komme under press. Allerede i dag er det kapasitetsutfordringer enkelte tider av døgnet og innenfor enkelte geografiske områder. Differensiering av antall ambulanser på vakt gjennom døgnet er i dag relativt beskjedent selv om det er betydelig forskjell mellom oppdragsbelastning på dag, kveld og natt. Totalt på dagtid er det 21 ambulanser i drift og på natt, når aktiviteten er lavest, er det fortsatt 17 ambulanser i drift. Delvis skyldes dette at man må ha beredskap i det aktuelle området, delvis skyldes det arbeidstidsordninger og delvis skyldes det at man har over tid har planlagt med ambulanser på døgnvakt og ikke tilpasset kapasiteten til når på døgnet oppdragsmengden er størst.

Sykehuset Telemark har god måloppnåelse på responstider i både grisgrendt- og tettbygde strøk i Telemark. Dersom minst en ambulanse er ledig på sin respektive stasjon, nås over 87% av befolkningen innenfor hhv. 12 minutter og 25 minutter. Dette er likevel ikke full måloppnåelse i hht. de nasjonale anbefalingene på 90%.

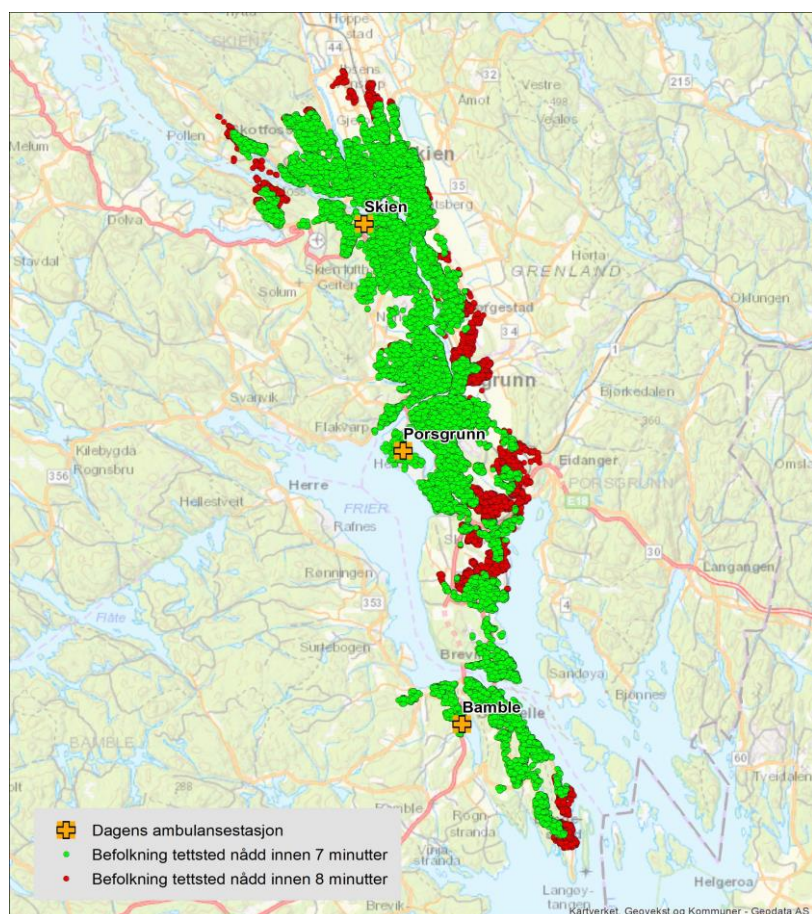
Dersom man beregner måloppnåelse basert på at 35% av alle ambulanser er opptatt så reduseres måltallet til hhv 57% for grisgrendt strøk og 56% for tettbygd strøk. Og hvis man øker dette til at halvparten av alle ambulanser er opptatt samtidig faller måloppnåelsen til i overkant av 43%. Det vi si at dersom veksten i antall oppdrag fortsetter og man ikke gjør tiltak i form av kapasitetsøkning og/eller differensiering av type og tilgjengelige ressurser vil responstidene i Telemark øke.

Dagens dekning etter anbefaling i forskrift

Grisgrendt, 25 minutter	Antall personer	% *
Ja, nås innen 25 min	62 412	87,40 %
Nei, nås ikke innen 25 min	8 980	12,60 %
Sum	71 392	
Tettsted aktuell, 12 minutter	Antall personer	% *
Ja, nås innen 12 minutter	88 266	87 %
Nei, nås ikke innen 12 min	13 223	13 %
Sum	101 490	
Alle tettsteder	Antall personer	% *
Ja, nås innen 12 minutter	110 460	82,90 %
Nei, nås ikke innen 12 min	22 771	17,10 %
Sum	133 230	

Hvis 35% opptatt	Hvis 50% opptatt
56,81 %	43,70 %
43,19 %	56,30 %
Hvis 35% opptatt	Hvis 50% opptatt
56,55 %	43,50 %
43,45 %	56,50 %
Hvis 35% opptatt	Hvis 50% opptatt
53,89 %	41,45 %
46,12 %	58,55 %

*= basert på minst 1 ledig ambulanse på hver stasjon

Kartet viser dagens dekning etter anbefalinger i forskrift i Grenland

7.3. Utfordringsbildet for dagens ambulansetjeneste i Telemark

Fremtiden vil stille store krav til utvikling og effektivisering av tjenesten innenfor en finansieringsordning der tjenesten rammefinansieres. Det er utfordrende å håndtere økt aktivitet i tettbygde strøk og samtidig utnytte ressursene i desentraliserte områder tilstrekkelig. Oppdragsutviklingen de siste åtte årene utfordrer allerede nå dagens kapasitet.

Urbanisering fører til reduksjon av antall innbyggere i grisegrente områder. Dette vil muligvis kunne føre til endringer i distrikter som frem til nå har kunnet rettferdiggjøre egen ambulanse. I noen distrikter vil det bli nødvendig å samarbeide med kommunene om løsninger for å ivareta beredskapen. Dette kan også føre til at grunnlaget for bostedsløyper for taxinæringen reduseres, noe som kan gi press på kapasiteten for Pasientreiser i grisgrendte strøk.

Utfordringer og innsikter

Fleksibilitet:

- Dagens organisering av ambulansetjenesten gir i dag ikke tilstrekkelig fleksibilitet i å flytte ressurser for å få riktig sesongberedskap.
- Ved å ha en deling mellom offentlige stasjoner og private utøvere begrenses muligheten til å gjøre justeringer av kapasitet underveis i avtaleperioden (som i dag er på 5 år).

Kompetanse:

- En desentralisert ambulansestructur medfører at en stor andel av de prehospitale tjenestene har et lavt befolkningsgrunnlag. Dette kan medføre utfordringer knyttet til kvalitet, kompetanse og rekruttering av personell.
- En forventet økning i aktivitet, særlig i sentrale områder, fører til økt behov for personell i fremtiden. Det er nødvendig å sikre at det utdannes og rekrutteres tilstrekkelig antall ressurser med riktig kompetanse i hele regionen.

Organisering:

- Fremtidige endringer i kommune- og fylkesstruktur vil kunne ha innvirkning på prehospitale tjenester og pasientstrømmer. Eksempelvis vil endret organisering av legevaktene kunne ha innvirkning på transportmønsteret.
- Det kan være krevende å sikre helhetlige og gode pasientforløp med delte lederlinjer. Felles ledelse vil kunne sikre bedre samspill og disponering av ressursene. Eksempelvis vil samspillet mellom AMK og ambulansetjenesten være sentral for responstider og ressursbruk. Videre kan bruk av differensierte transportmidler kompliseres når AMK, ambulansetjenesten og Pasientreiser ikke er organisert under samme enhet i det enkelte helseforetak.
- Større enheter vil kunne gi stordriftsfordeler, men det vil samtidig kunne gå på bekostning av lokal samhandling, for eksempel ved utvikling av pasientforløp og samhandling med kommunehelsetjenesten.

Kvalitet:

- Det er mangel på sammenliknbare styringsdata grunnet ulik registreringspraksis i regionen, spesielt for ambulansetjenesten hvor flere tjenester bl.a. fører pasientjournal på papir. Dette medfører at det er vanskelig å sammenligne seg med andre tjenester ift kvalitet og ressursutnyttelse.

- Vi har ikke et datavarehus som evner å integrere og presentere data fra relevante kilder, eksempelvis AMIS¹⁴, Transmed, Norsk hjertestansregister og A-EPJ.
- De senere årene er det gjort et arbeid som bidrar til like prosedyrer og således standardisert behandling, men vi har i liten grad mulighet til å følge opp kvaliteten på den behandling som gis. Vi mangler omforente systemer og prosedyrer som sikrer et felles og forpliktende standardiserings- og utviklingsarbeid, samt forvaltning av standardiserte løsninger.
- Det er ikke etablert krav til responstid. Det poengteres imidlertid at responstidene oppgitt i NOU 2015:17 «Først og fremst» skal være målsetninger.

IKT:

- Investering, utvikling og implementering av medisinteknisk utstyr og IKT-løsninger er svært kostbart.
- AMK-sentralene opererer med delvis utdaterte IKT-løsninger og mangler tilstrekkelig teknologi til å understøtte av AMK-sentralenes mest kritiske arbeidsprosesser (eksempelvis planleggingsverktøy, automatiske funksjoner for utkall/respons), og et verktøy for å sikre god samhandling og utnyttelse av ressurser i hele regionen. Helsedirektoratets vurdering i etterkant av 22.07.11. understreket dette [12].
- Flere prosjekter påpeker behov for en felles elektronisk ambulansejournal. Enkelte av helseforetakene har A-EPJ per i dag, men det er bare Vestre Viken og Østfold som har denne på mobil plattform, og kun Vestre Viken har A-EPJ med integrasjon mot multimonitor i ambulansen. Ingen av systemene har integrasjon mot DIPS¹⁵. Andre helseforetak benytter papirjournal. Manglende elektronisk journal vanskeliggjør dokumentasjon og overføring av informasjon både internt i de prehospitale tjenestene og opp mot akuttmottak og kommunehelsetjeneste. Utviklings- og kvalitetsarbeid blir vanskeligere, samt at virksomhetsdata i liten grad blir ensartet og følgelig ikke kan sammenlignes på tvers av virksomhetene.
- I et samhandlingsperspektiv eksisterer det utfordrende grenseflater med tanke på varsling, kommunikasjons- og informasjonsflyt, da IKT-systemene i spesialist- og kommunehelsetjenesten ikke er integrerte.
- Dagens utstyr er i liten grad i stand til å møte de utfordringer tjenesten står overfor når det gjelder forventet utvikling knyttet til telemedisin og muligheten for desentralisert overvåkning og behandling.
- Anskaffelse av nye IKT-løsninger for AMK og A-EPJ vil kreve mye ressurser, både økonomisk og fra organisasjonen. Det vil også fordre mye ressurser å sikre god opplæring slik at systemene gir reell nytteverdi.

Kompetansen de ulike tjenestene besitter, i form av et stort og robust driftsmiljø i de prehospitale miljøene og i Sykehuspartner, er et godt grunnlag for å anskaffe, implementere og utvikle gode IKT-løsninger.

¹⁴ AMIS: Akuttmedisinsk informasjonssystem

¹⁵ DIPS: Distribuert Informasjons- og Pasientdatasystem i Sykehus

Andre identifiserte utfordringer:

- Arbeidet med å sikre en sammenhengende akuttmedisinsk kjede på tvers av forvaltningsnivåer og aktører er utfordrende. For eksempel å sikre standardiserte prosedyrer for behandling og fordeling av pasienter til riktig behandlingssted.
- Det er utfordrende for helseforetakene å sikre at alle aktører som rekvirerer pasienttransport både i spesialist- og kommunehelsetjenesten gjør dette i henhold til gjeldende prosedyrer.
- For intensivtransporter er det utfordrende at det finnes ulike krav og systemer i de ulike helseforetakene for gjennomføring av intensivtransport, og at det opereres med ulik organisering innad i regionen. Eksempelvis gjennomføres det et prosjekt med legebemannet ordinær ambulanse som kjører intensivoppdrag i Vestre Viken, og i Oslo og Akershus er det etablert en egen intensivambulanse som er spesialtilpasset.
- Det er stor variasjon i bruken av ambulanse i de ulike kommunene i regionen. Årsakene til dette er sammensatte og i liten grad kartlagte. Dette burde analyseres mer.
- Det er store sesongvariasjoner i fylket, da Telemark har stor tilstrømning av turister året rundt, samtidig som et betydelig antall innbyggere forflytter seg innad i regionen.

8. Alternativer for drift av ambulansetjenesten

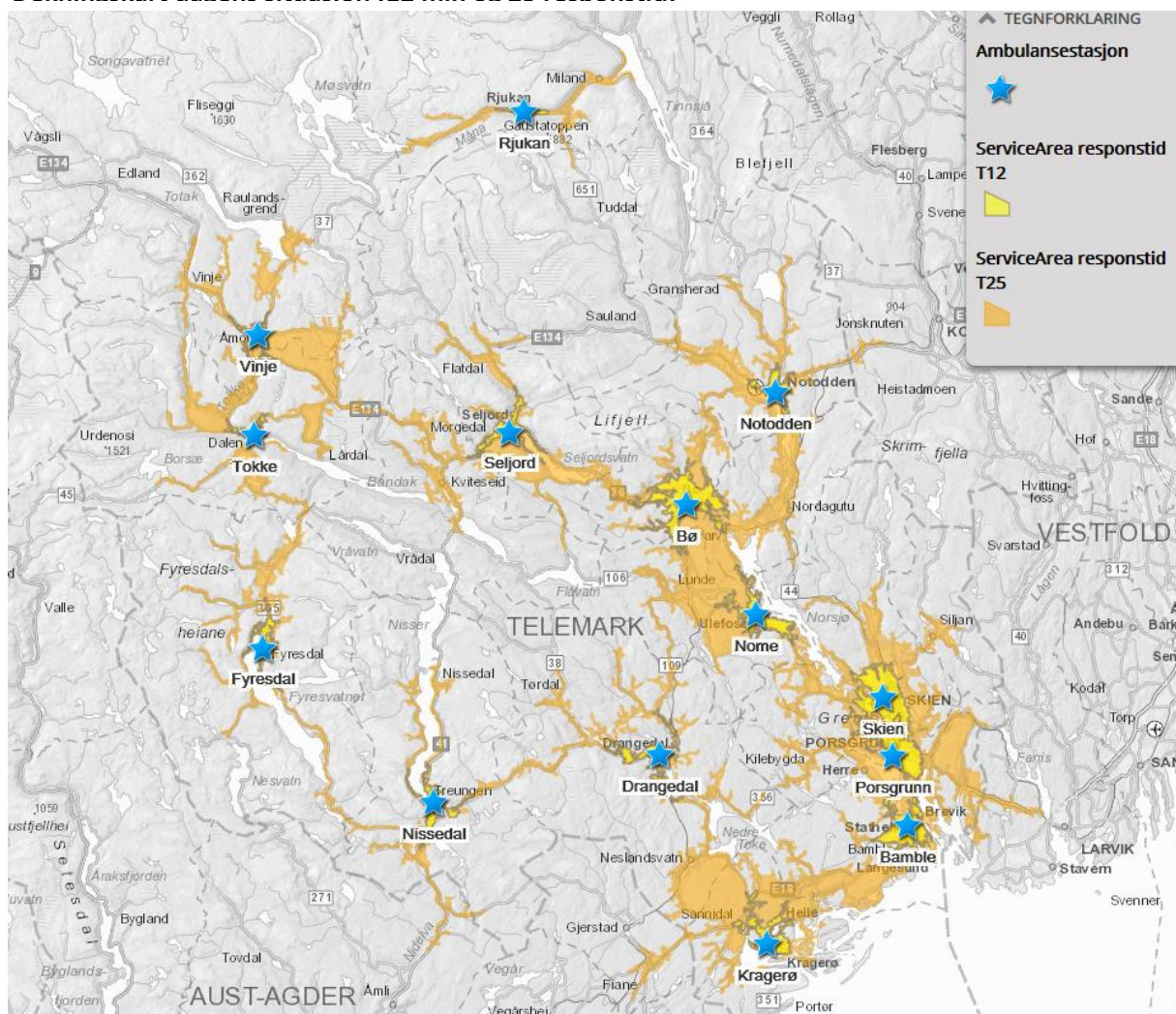
8.1. Struktur, kapasitet og ressurser

Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus, FOR-2005-03-18-252, skal sikre at befolkningen får faglig forsvarlige akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ved behov for øyeblikkelig hjelp. Ambulansetjenesten bør lokaliseres slik at responstiden minimaliseres.

For å kunne gi anbefalinger om ambulansestructuren i Telemark har Sykehuset Telemark benyttet analyser utarbeidet av Multiconsult Norge AS. Ved hjelp av geografiske informasjonssystem (GIS), historiske utrykningsdata (AMIS) fra 2016 og 2017 og datasett for veinett fra Statens Veivesen er responstidsdekning beregnet og analysert. Ut ifra dette er det gjort simuleringer som viser optimal fremtidig plassering av ambulansestasjoner med dokumentasjon på hvorvidt forskriftenes anbefalinger dekkes.

Kartet under viser dagens ambulansestasjoner. Gule områder viser områdene som nås innen 12 minutter og oransje de som nås innen 25 minutter.

Dekningskart dagens situasjon (12 min og 25 responstid)

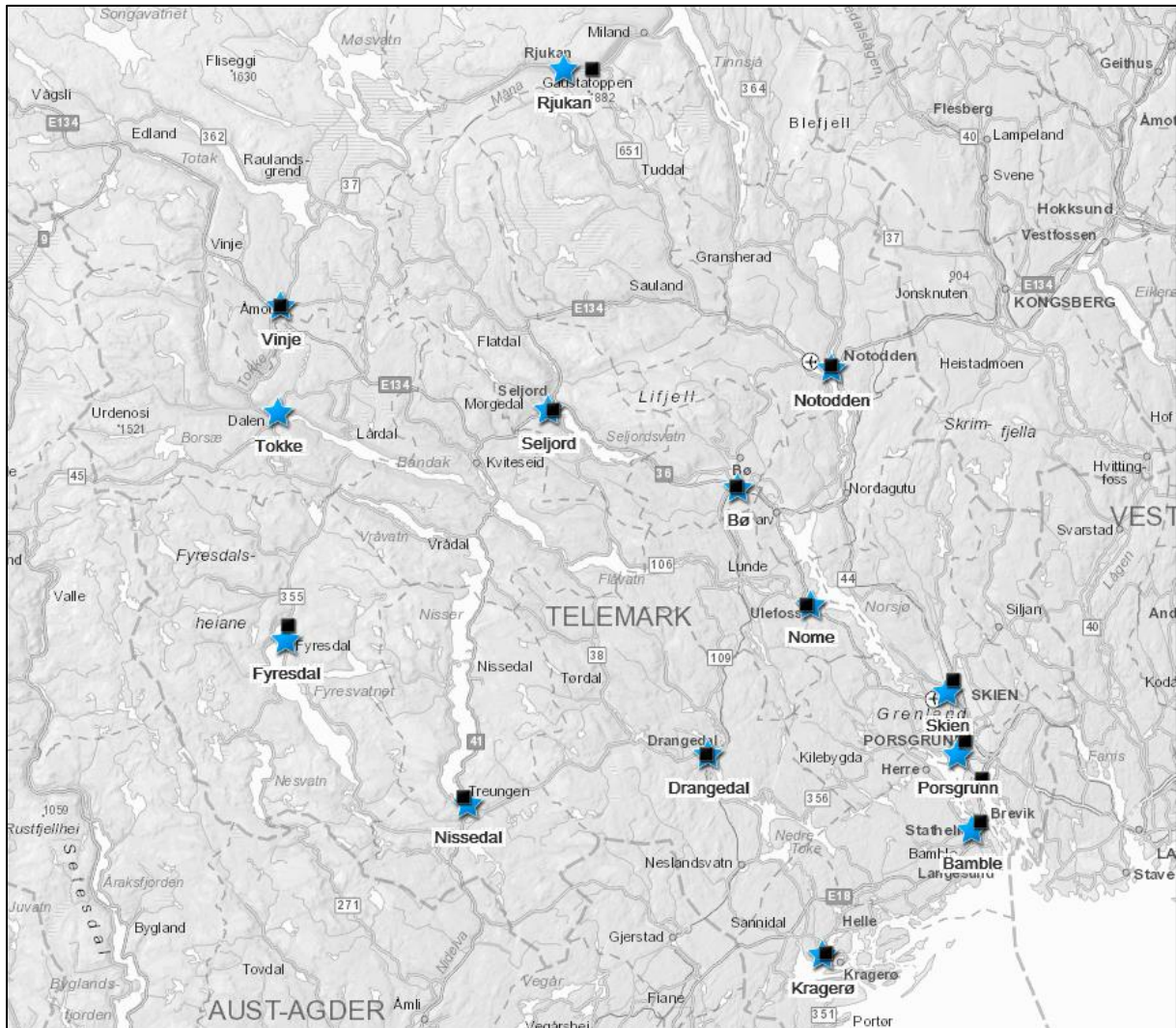
Figur 6: Dekningskart ambulanser i Telemark, dagens situasjon (12 og 25 min)

★ = Dagens plassering av ambulansestasjoner

Simulering 1

I første simulering optimaliseres plassering av 14 ambulansestasjoner. Dette er samme antall stasjoner det er i dag.

Dekningskart optimal plassering av ambulansestasjon – 14 stasjoner

★ = Dagens plassering ■ = Optimal plassering

Kartet viser at ambulansestasjonene allerede ligger godt plassert, med få unntak. Modellen foreslår nedtak av beredskap i Tokke og styrking av beredskap i Grenland.

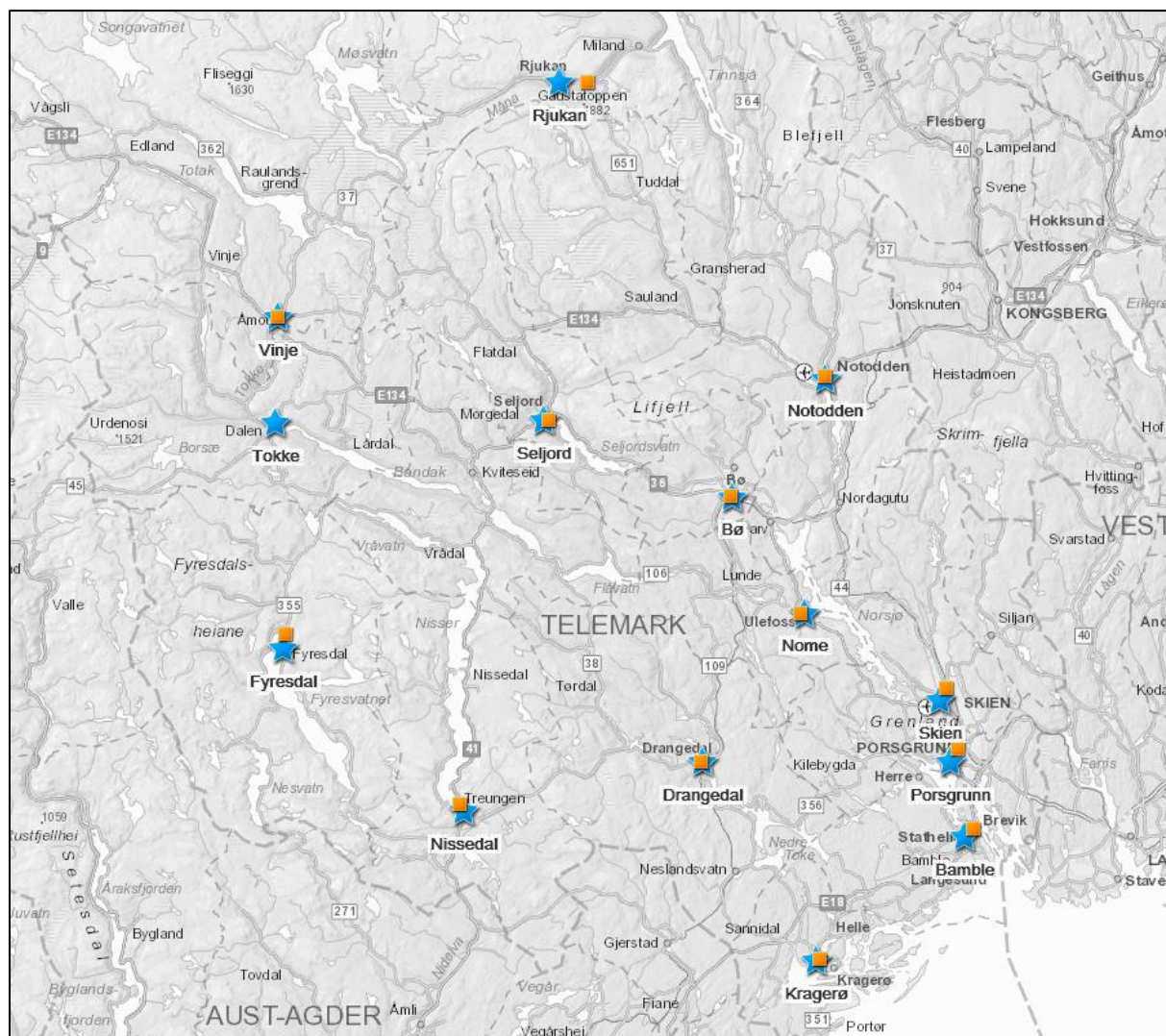
Eget utsnitt t.h. viser optimal plassering av ambulansestasjoner i Grenland. Plassering vist her gir en god indikasjon for eventuell plassering av beredskapspunkter, alternativt nye plasseringer av ambulansestasjoner.

Simulering 2

I simulering 2 er plassering av ambulansestasjoner optimalisert i forhold til 13 stasjoner.

Dekningskart optimal plassering av ambulansestasjoner – 13 stasjoner

Figur 8: Dekningskart optimal plassering av 13 ambulansestasjoner i Telemark

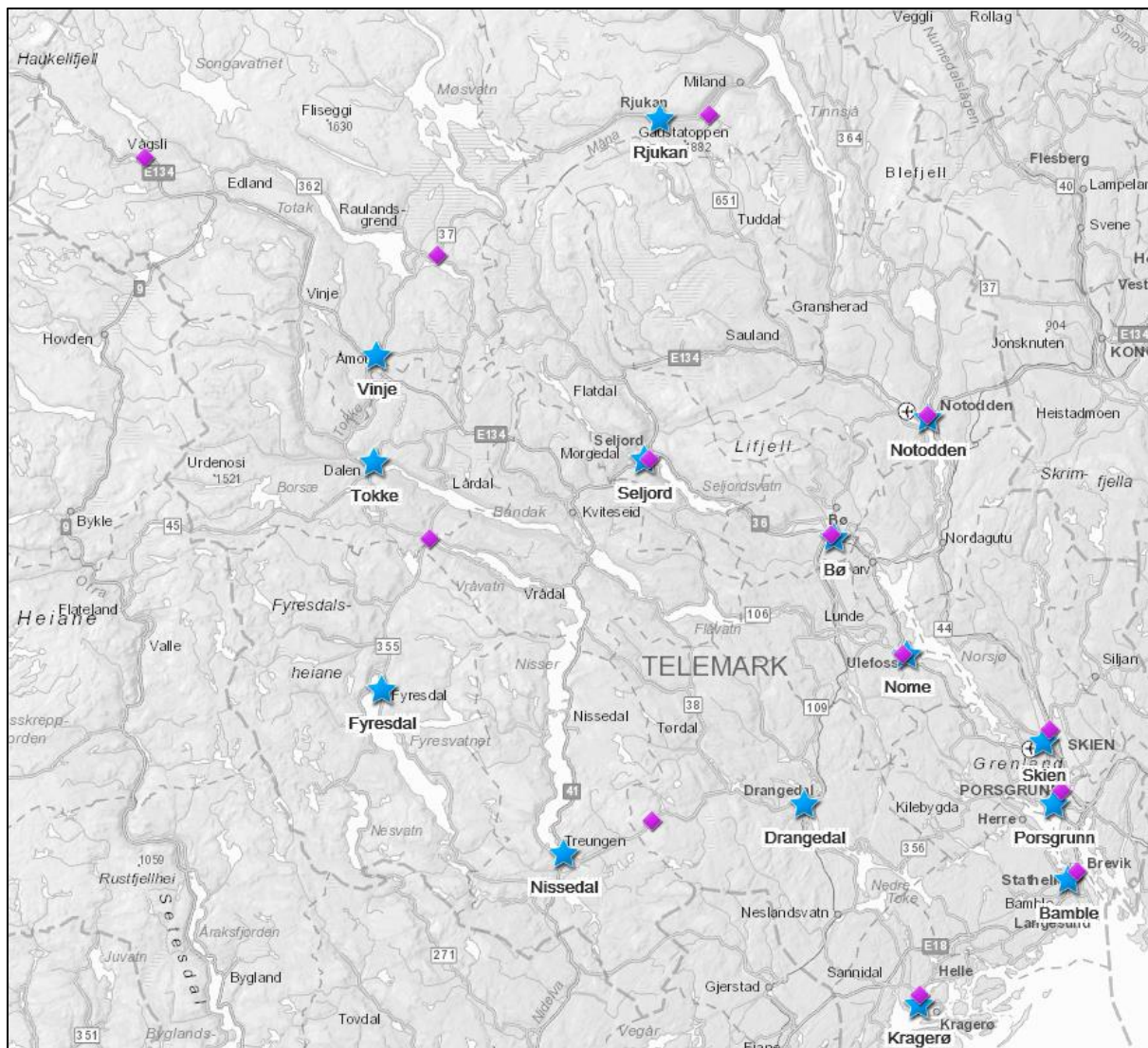
★ = Dagens plassering ■ = Optimal plassering

Også her foreslår modellen nedtak av beredskap i Tokke.

Simulering 3

I simulering 3 er plassering av ambulansestasjoner optimalisert i forhold til høysesong vinter i Telemark med mange besøkende i fjellområdene.

Dekningskart optimal plassering høysesong – vinter, med hensyn til fritidsbebyggelse

Figur 10: Dekningskart optimal plassering av ambulanser høysesong – vinter, i Telemark

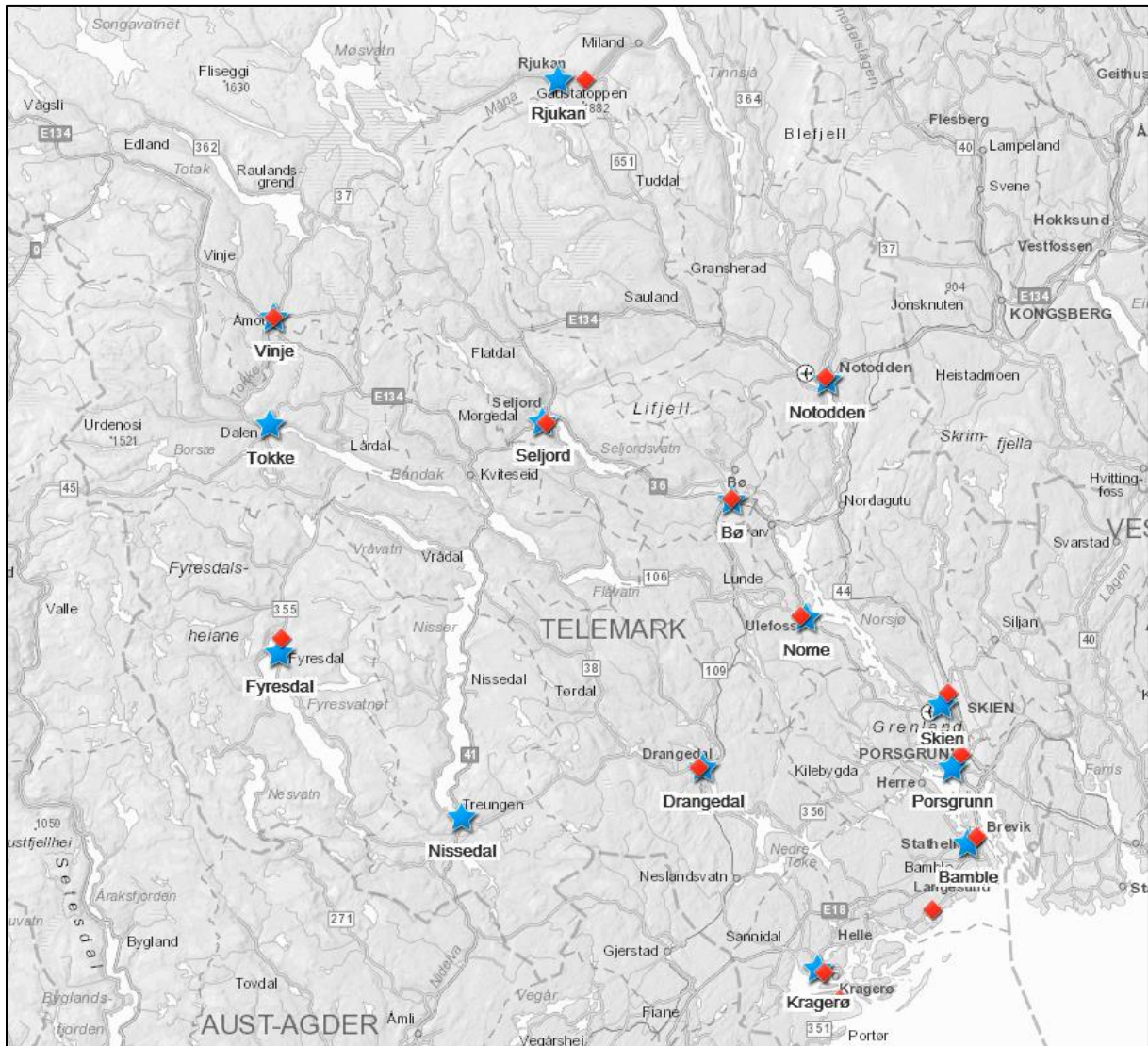
★ = Dagens plassering ■ = Optimal plassering

I vintersesongen foreslår modellen flytting av beredskap til øvre Telemark, eventuelt opprettelse av beredskapspunkter, for bedre å dekke Vågsli/Haukeli, Rauland, Miland, Skafså/Vrådal og Gaustefall. Det er viktig at fremtidig valgt løsning gir rom for en tilsvarende sesongtilpasning av beredskapen.

Simulering 4

I simulering 4 er plassering av ambulansestasjoner optimalisert i forhold til høysesong sommer i Telemark med mange besøkende i kystområdene.

Dekningskart optimal plassering høysesong – sommer, med hensyn til fritidsbebyggelse

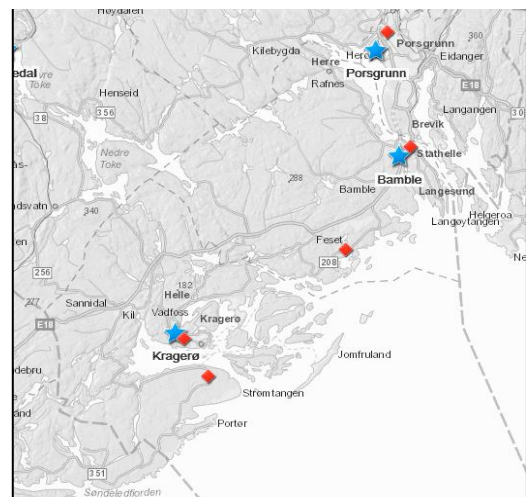

Figur ?? Dekningskart optimal plassering av ambulanser høysesong – sommer, i Telemark

★ = Dagens plassering ■ = Optimal plassering

I sommersesongen foreslår modellen flytting av beredskap, eventuelt opprettelse av beredskapspunkter, i kystområdene ved Kragerø/Stabbestad og Valle.

Det er viktig at fremtidig valgt løsning gir rom for en tilsvarende sesongtilpasning av beredskapen.

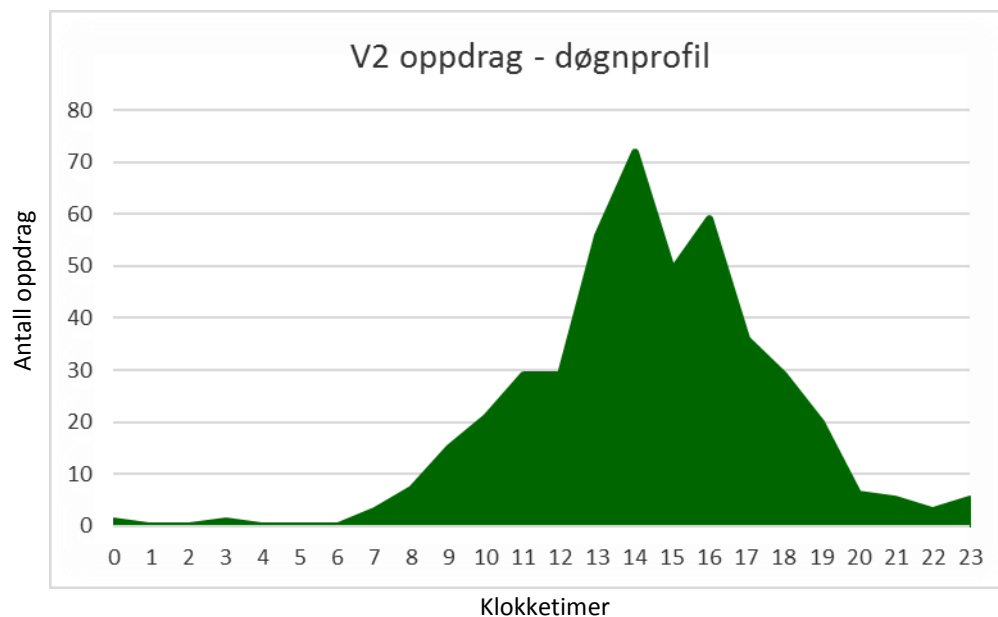
8.2. Optimal bruk av ambulansetjenesten – Riktig kjøretøy til riktig pasient

Arbeidsgruppen har vurdert ulike tiltak som kan motvirke kapasitetsutfordringen og differensiering av ressurser for å frigjøre tid for ordinære ambulanser til å håndtere akutt- og haste- oppdrag. Det er også vurdert hvilke andre type ressurser andre helseforetak har vagt å sette i drift for å sikre et godt og forsvarlig akuttmedisinsk tilbud.

Syketransport (hvit bil)

Dette er et differensiert transport tilbud som flere helseforetak allerede har satt i drift med gode erfaringer. En syketransportbil utfører alle såkalte V2 oppdrag, dvs vanlige oppdrag som ikke haster og der pasient kun har behov for å ligge uten overvåkning og/eller behandling. Syketransportbilene kan bemannes med annet personell enn en ordinær ambulanse og det stilles ikke nasjonale krav til kompetansen. Eksempelvis kan denne bemannes med personell fra frivillige organisasjoner, helsefagarbeidere eller portør. Enkelte helseforetak velger å ha den enmanns betjent, men flertallet har bemannet den med to personer.

I Telemark vil det største potensialet for en slik type ressurs være i Grenland og til dels Notodden. Dette kommer av at en stor andel av transportene genereres av sykehuset selv. Oppdragene er flest mellom kl. 11.00 og 19.00 og på ukedagene.

Legevaktbil

Akuttmedisinforskriften legger føringer på at kommunehelsetjenesten må sørge for tilstrekkelig beredskap for utrykning til akutt- syke og skadde i egen kommune. To av legevaktene i Telemark har anskaffet seg legevaktbil, Tinn og Notodden, og de rykker ut i varierende grad. Ingen av disse bilene er utrykningsbiler, men merket i hht. nasjonal forskrift.

Legevaktbil benyttes på ulike måter over hele landet og det er flere samarbeidsløsninger og vise til. På en del steder er legevaktbil et godt samhandlingsverktøy mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten der bilen bemannes av både ambulansearbeider og legevaktslege. Denne formen tilskrives gode erfaringer for å få tjenesten til å fungere optimalt.

I ett legevaktdistrikt innenfor Helse Bergen viser Nasjonalt senter for legevaktmedisin til at legevaktbilen har redusert antall gule (haster) ambulanseoppdrag med opptil 40%. Dette er fordi legevaktlegen reiser ut til pasient og kan avklare og eventuelt starte behandling hjemme.

For Telemark sin del ser vi i første omgang en stor mulighet til et samarbeid med kommunehelsetjenesten om en legevaktbil i Grenland og har en forventning om at en slik ressurs kan dempe veksten i ambulanseoppdrag. I tillegg vil man kunne ha en ressurs som kan bistå ved ulykker, hjertestans og lignende og man vil kunne tilegne en slik ressurs oppgaver som Innsatsleder Helse (ILH) og Medisinsk leder helse (MLH) gitt at den bemannes av en ambulansearbeider og en legevakslege. Denne type ressurs kan også bemannes av ambulansearbeider alene på tider av døgnet der ikke en legevaktlege er tilgjengelig og da benyttes som en en-redder enhet.

Helsevaktbil

Helse Midt- Norge har i samarbeid med Røros kommune utfordret en legevaktbil løsning til et enda videre mulighetsområde. Helsevaktbilen på Røros, den såkalte «Rørosmodellen», er bemannet dag og kveld med ambulansearbeider og deler av tiden også med lege. For å sikre nok pasientkontakt utfører personellet i denne bilen en del kommunale helsetjenester på dag og har et tett samarbeid med legevakt og hjemmetjeneste. Det kan eksempelvis være blodprøvetaking, væskebehandling hjemme hos pasient eller på institusjon og det drives forebyggende arbeid i form av førstehjelpskurs for kommunalt ansatte. I tillegg brukes denne som en en-redder ressurs ved akutte oppdrag.

Rørosmodellen har fått stort oppmerksomhet av media, Helsedirektoratet og andre helseforetak. Både Helse Midt- Norge og Røros kommune viser til gode resultater fra samarbeidet.

I Telemark kan man vurdere lignende modell på steder der oppdragsmengde for en ambulanse blir for lav og man ikke klarer å opprettholde en forsvarlig kompetanse.

8.3. Drift og organisering

Det er i dag ingen påviselig forskjell i kvalitet på tjenesten eller i kostnaden for å drifte ambulansestasjoner i offentlig regi eller i privat regi. Godt samarbeid mellom Sykehuset Telemark og de private driverne om opplæring, bruk av felles utstyr, m.m. har vært viktige faktorer for å kunne gi likartet kvalitet på tjenesten.

Valg av organisering mellom privat og offentlig drift vil avgjøres av behovet -, og muligheten for, å oppnå større fleksibilitet til å fortløpende kunne tilpasse beredskapskapasiteten til den faktiske oppdragsmengden og til å kunne styre beredskapen i tråd med sesongvariasjonene. I denne sammenheng er det nødvendig å vurdere en regionstruktur for Telemark, der nærliggende ambulansestasjoner kan samarbeide i større grad. Herunder kan f.eks. rotasjon av personell være nødvendig for å gi den enkelte ambulansemedarbeider tilstrekkelig mengdetrening eller rotering av utstyr/bilpark for å få en likere belastning av utstyr og kjørelengde på ambulansene før utskiftning. Harmonisering av arbeidstidsordninger og vilkår for ambulansemedarbeiderne er i denne sammenheng viktig for å skape både fleksibilitet i bruken av personell et godt arbeidsmiljø ved de ulike stasjonene.

Ved å gå fra dagens organisering med til sammen 10 ledere, til en inndeling i en regionstruktur med færre ledere som har ansvar for flere stasjoner, oppnår man en mer enhetlig ledelse. Større samordning og felles ressursbruk innad i en region er en forutsetning for å oppnå målene i planen.

Det er nå åpnet for mulighet til å lease ambulanser. Om denne muligheten benyttes avgjøres av helseforetakets finansielle situasjon og mulighet til å frigjøre investeringsmidler.

Det er flere helseforetak som allerede leaser sine ambulanser, komplett utrustet med alt utstyr innvendig. Fordelen med leasing er at man er sikret en fast utskiftingstakt av ambulansebilene siden en leasingperiode går over 4 eller 5 år. Ulempene er at alle former for slik type finansiering medfører noe økt kostnad i form av renter.

Sykehuset har årlig et utskiftningsbehov av ca. 4 ambulanser per år. Det er viktig at denne utskiftingstakten opprettholdes slik at vi til enhver tid ivaretar pasientsikkerheten med driftssikre ambulanser.

8.4. Kompetanse

Sykehuset Telemark HF har utarbeidet interne krav til opplæring, sertifisering og vedlikehold av kompetanse for alle ambulansearbeidere. Dagens kompetansesiste innebærer årlig resertifisering, ulike kurs som eksempelvis PLIVO¹⁶ og Samvirkekurs og prosedyreutskikk ved innføring av nye metoder, prosedyrer og behandlingslinjer. Ambulansearbeidere blir etter dagens interne sertifiseringssystem sertifisert i kategorien BLS (Basal Livsfunksjon Støtte) eller ALS (Avansert Livsfunksjon Støtte), ofte kalt Nivå 1 og Nivå 2 ved andre helseforetak.

Helsepersonelloven § 4 pålegger den enkelte ambulansearbeider å utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra den enkeltes kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Den enkelte skal innrette seg etter sine faglige kvalifikasjoner.

Kravet om faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp innebærer å sikre at pasienter og andre brukere av helse- og omsorgstjenestene mottar helsehjelp som er over en faglig minstestandard, samtidig som de ikke skal påføres skade, unødig lidelse eller smerte.

Faglige kvalifikasjoner:

Her er det først og fremst den formelle kompetansen som den enkelte helsepersonell innehar. Det kan være offentlig godkjent grunnutdanning på fagskolenivå eller videreutdanning på høyskolenivå. Det tas også hensyn til kompetanse i form av praktisk erfaring ved vurdering av forsvarlighetskravet. I praksis betyr dette at det kan stilles strengere krav til en ambulansearbeider med lang klinisk erfaring, enn til en nyutdannet ambulansearbeider.

Fremtidens behov for «vurderingskompetanse» vil medføre et økende behov for personell med etter- eller videreutdanning på høyskolenivå. Bachelor i paramedisin er et tilbud flere høyskoler etter hvert har og ved Universitetet i Stavanger tilbys det også Master i prehospital akuttmedisin.

¹⁶ PLIVO: Nasjonal prosedyre for nødetatene for håndtering av pågående livstruende vold

Ambulansearbeiderrollen - arbeidets karakter:

Når det gjelder arbeidets karakter ses blant annet på hvilke arbeidsoppgaver man vanligvis utfører. Her stilles det krav til at utøveren holder seg faglig oppdatert, slik at en kan utføre den helsehjelp som det vanligvis forventes av yrkesgruppen. Ambulansearbeideren skal derimot avgrense sitt arbeid i forhold til egen kompetanse, og særlig i de tilfellene der tidsfaktoren ikke er kritisk.

Legemiddelhåndtering og medisinteknisk utstyr:

Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp pålegger virksomhetsleder hos den enkelte ambulansetøver ansvar for at legemiddelhåndtering utføres forsvarlig og i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Ambulansearbeidere som gis legemiddelhåndteringsoppgaver, må ha de nødvendige reelle kunnskaper (realkompetanse) for å kunne håndtere oppgaven. I vurderingen av dette forutsettes det at det tilrettelegges for nødvendig og kontinuerlig opplæring.

Det følger av spesialisthelsetjenesteloven § 3-1015 at virksomheter som yter helsetjenester skal sørge for at ansatte gis den opplæring, etterutdanning og videreutdanning som er påkrevet for at den enkelte skal kunne utføre sitt arbeid forsvarlig. Det innebærer at tildeling av oppgaver må skje etter en konkret vurdering av kvalifikasjonene til personen som delegeres oppgaven. Tildelingen forutsetter at personellet er gitt nødvendig opplæring for å kunne utføre oppgavene på en faglig forsvarlig måte. Det må gis nødvendige instruksjoner og føres tilsyn med utføring av oppgaven (løpende kontroll).

Det understrekes at virksomhetsleders ansvar for delegering mv. etter § 4 i legemiddelhåndteringsforskriften¹⁷, ikke fritar helsepersonellet for det individuelle ansvaret de har når det gjelder forsvarlig yrkesutøvelse jf. helsepersonelloven § 4. Det fritar heller ikke de ansvarlige ledere på de ulike nivåer i virksomheten fra det ansvaret de har, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 3-9.

9. Konklusjoner og anbefalinger

Kommuner og helseforetak har i fellesskap ansvar for en forsvarlig helseberedskap, og skal sammen sikre koordinerte akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus (Akuttmedisinforordningen). Dette krever et gjensidig samarbeid for å finne praktiske løsninger. Det er behov for å prøve ut flere modeller for å sikre en optimal ressursbruk.

Dagens bilambulansesstruktur i Telemark er samlet sett god med 87% oppnåelse for både tettsted og grisgrendte strøk. Dagens stasjoner ligger stort sett godt plassert, med unntak av Tokke.

Det er en skjev demografi i fylket og dette utfordrer kapasitet vs. beredskap. I Skien, Porsgrunn og Bamble bor godt over halvparten av befolkningen. Det er også her befolkningsveksten vil være størst de neste tiårene. Analysene viser at det er behov for flere stasjoner eller beredskapspunkt i dette området for å nå formskriftens anbefalinger. Samtidig er det svært få minutter som skal til for å nå anbefalingene for tettstedene i Porsgrunn, Skien og Bamble. For tettstedene er det et kritisk punkt mellom 8 og 9 minutter utrykningstid, det vil si mellom 3 og 4 minutter reaksjonstid. Og det er akkurat her dagens reaksjonstider for dette området ligger. I dette utrykningstidsintervallet endres prosentandelen med 12%. Sagt på en annen måte så kan stasjonene i Porsgrunn, Skien og Bamble være der de er, men suppleres av faste beredskapspunkter. Dersom man skal flytte stasjoner så vil stordriftsfordelen av å ha en felles stasjon for Skien og Porsgrunn veie tungt, men dette avhenger da av at man etablerer faste beredskapspunkter.

Enkelte områder har ikke optimal dekning. Dette er i all hovedsak kommuner som ikke har egen ambulansestasjon, som Hjartdal kommune, Siljan kommune og Kviteseid kommune. Samtidig vet vi at en ny tunnel på E134 mellom Seljord og Hjartdal vil ha stor betydning for innbyggerne i Hjartdal kommune.

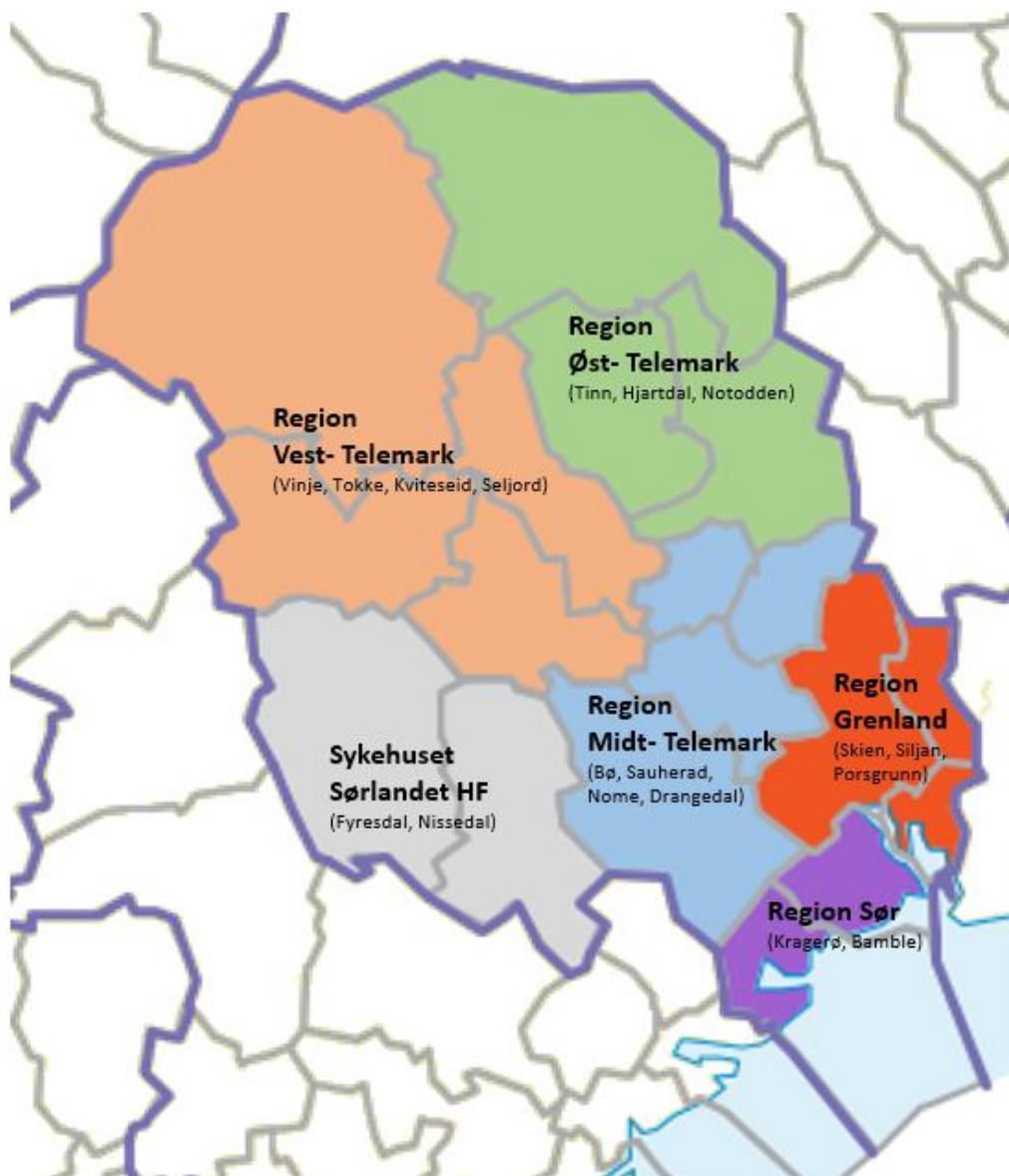
Utrykningshyppigheten varierer gjennom året. Mest sannsynlig er dette blant annet påvirket av den store andelen fritidshytter i området. Basert på analysene utført av Multiconsult fremkommer det at dagens beredskap er bygget opp primært etter hvor folk bor, men ikke i like stor grad tar hensyn til hvor folk er. Å ruste ambulansesstrukturen etter sesongvariasjoner vil være en riktig og nødvendig tilpasning av ambulansetjenesten i Telemark.

Det er identifisert ulemper ved dagens driftsmodell. Det mangler tilstrekkelig fleksibilitet mellom de offentlige og private ambulansestasjonene og man har liten styringsrett for å kunne tilpasse drift og beredskap etter faktisk behov i avtaleperioden.

Ambulansetjenesten bruker i dag elektronisk etterregistrering av oppdrag i fagsystemet AMIS. Løsningen gir virksomhetsdata for ambulansetjenesten, men er ikke en pasientjournal som gir tilgjengelighet i ambulansene eller som kan overføre data inn til sykehus eller samarbeidspartnere. Hovedgevinsten ved innføring av felles elektronisk ambulansejournal vil være at tjenesten får en enhetlig, digital løsning og bedret informasjonsflyt som vil styrke pasientsikkerheten.

9.1. Overordnet struktur

	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
1.1	Etablere regionstruktur for ambulansestasjonene i Telemark. (Regionstruktur primært basert på legevaktsonrådene) Grenland: Skien, Porsgrunn Sør: Bamble, Kragerø Midt: Bø, Nome, Drangedal Vest: Vinje, Tokke, Seljord Øst: Tinn, Notodden	Lav fleksibilitet i dagens avtaler med private drivere. * Vanskelig å få til utplassering/flytting av ambulanser i ferieperioder (høy hytteaktivitet) * Begrenset samarbeid med private drivere om optimal ressursbruk/dekke periodevis økt kapasitetsbehov * Ulike arbeidstidsordninger mellom stasjoner i en region utfordrer fleksibilitet og "forskjellsbehandling"	Noen fordeler: * Økt akuttmedisinsk erfaring ved rotasjon av personell * Økt fleksibilitet ved rotasjon av personell etter behov * Mulighet for endring av stasjoningssted innenfor regionen * Rotasjon av kjøretøy (optimal utnyttelse av bilparken) * Fleksibel turnus, ensartede arbeidstidsordninger innenfor region * Økt sesongberedskap
1.2	Drift i STHF regi: Regionene Grenland, Øst og Sør Konkurrenseutsettes til privat drift: Regionene Vest og Midt	Vanskelig å utnytte total kapasitet i regionene på en optimal måte uten å "ha tilgang" til ambulanskapasitet i hele regionen	* STHF overtar drift av Bamble * Fordeler som i pkt. 1.1
1.3	Tilpasse beredskapskapasitet etter faktisk behov	Den totale beredskapskapasiteten må tilpasses faktisk behov ift befolkningsendring og oppdragsutvikling	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark * Riktig kjøretøy til riktig pasient
1.4	Sørge for riktig kompetanse for å tilfredstille krav til bemanning ihht ny akutforskrift innen mai 2021	Den nye akutforskriften har satt krav til at begge personell på en ambulanse skal være autorisert helsepersonell, derav min. en ambulansarbeider. Begge må inneha førerkort for utrykningskjøretøy. Frist for innfrielse av krav er satt til mai 2021.	* Dagens bruk av læringer i verdiskaping vil falle bort, læringer er ikke autorisert * Ny utdanningsmodell er under arbeid, resulterer i lengre læretid. Fordyrende ledd for lærebedrift * Flere vil trolig velge bachelor i paramedisin
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
1.5	Tilpasse beredskapskapasitet etter faktisk behov	Den totale beredskapskapasiteten må tilpasses faktisk behov ift befolkningsendring og oppdragsutvikling	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark * Riktig kjøretøy til riktig pasient
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
1.6	Tilpasse beredskapskapasitet etter faktisk behov	Den totale beredskapskapasiteten må tilpasses faktisk behov ift befolkningsendring og oppdragsutvikling	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark * Riktig kjøretøy til riktig pasient

Figur 13 Overordnet struktur med anbefalt regioninndeling av ansvarsområdet til Sykehuset Telemark HF.

Ambulanser tilhørende de ulike regionene vil være omfattet av beredskapsstyring på tvers av regioninndelingen. Alle regioner vil ha sitt kjerneområde, men aktiv flåtestyring bidrar til god bruk av ressursene på tvers.

9.2. Region Grenland (Skien, Porsgrunn)

#	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
2.1	Etablere hvit bil nr.1 i Grenland (tirs-fre kl. 11-19)	Det er allerede en kapasitetsutfordring i Grenland i dag. Visse tider på døgnet er det svekket beredskap grunnet mange oppdrag. En hvit bil vil avlaste en del av de mørkegrønne turene/rene transportoppdrag og frigjøre ambulansene til beredskap Hvit bil kan avlaste 750-1 000 oppdrag per år	* Redusere samtidighetskonflikter = Bedret beredskap (Innenfor 55% utnyttelsesgrad av dagambulanser) * Økt pasienttilfredshet da bil kommer til avtalt tid. Redusert ventetid. * Reduserer liggetid på sykehuset som følge av venting på ambulanse. På ettermiddag/kveld kan det bidra til redusert overtid (eks. dagkir Porsgrunn)
2.2	Slå sammen ambulansestasjon for Skien og Porsgrunn. Ny plassering av en felles hovedstasjon og utplassering av beredskapspunkter	Ønsker bedre utnyttelse av ressurser Ambulansestasjon på Hærøya ikke optimalt plassering i hht analyse/simuleringer for beste dekning i Grenland. Ingen ambulansestasjon er i dag stor nok til å huse felles ambulansetjeneste. Ambulansestasjon i Skien er gammel, ikke hensiktsmessig utformet.	* Bedre utnyttelse av ressurser. * Flere pasienter nås innenfor 12 minutter ved opprettelse av beredskapspunkter og flytting av stasjon fra Hærøya * Med beredskapspunkter: Mulighet for å tilpasse beredskap i hht ukedag, tid på døgnet, m.m. for bedre å møte behovet * Dersom det i fremtiden etableres felles legevakt for Skien og Porsgrunn kan samlokalisering med denne være gunstig
2.3	Etablere legevaktsbil i Grenland sammen med kommunene	Pasienten får raskere mulighet til diagnostisering på stedet og med det unngå unødig transport. Det er i dag en stor mengde gule oppdrag som ender på legevakt. En legevaktsbil vil bringe lege ut til pasient og avklare om pasient må til legevakt og/eller sykehus eller ikke. Tall fra pilot bl.a. i Helse Bergen viser en betydelig reduksjon i antall ambulanseoppdrag som ender på legevakt	* Mulighet for diagnostisering på stedet * Forhindrer unødvendig transport av pasient og innleggelser * Reduserer pasienttilstrømming til akuttmottak og legevakt * Økt samhandling i akuttkjeden * En legevaktsbil vil bidra til å utsette behovet for økning i ambulansekapasitet fram mot 2035
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
2.4	Øke ambulansekapasitet med 2 ambulanser Ambulanse 1: Dag Ambulanse 2: Dag/Kveld	Antatt økning i antall oppdrag hht Helse Sør-Østs fremskrivningsmodell krever økning i ambulansekapasitet	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark
2.5	Etablere hvit bil nr. 2 i Grenland	Hvit bil avlaster ambulanse for rene transportoppdrag og frigjør ambulansene til beredskap	* Riktig kjøretøy til riktig pasient * Økt pasienttilfredshet da bil kommer til avtalt tid. Redusert ventetid.
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
2.6	Øke ambulansekapasitet: Ambulanse 3: Dag	Antatt økning i antall oppdrag hht Helse Sør-Østs fremskrivningsmodell krever økning i ambulansekapasitet	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark

9.3. Region Sør (Bamble, Kragerø)

#	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen endring	Kapasitet vurdert riktig tilpasset	
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
3.1	Øke ambulansetokkekapasitet: Dag/Kveld	Antatt økning i antall oppdrag hht Helse Sør-Østs fremskrivningsmodell krever økning i ambulansetokkekapasitet	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark

9.4. Region Vest (Vinje, Tokke, Seljord)

#	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
4.1	Vinje/Tokke: Redusere fra 3 døgnambulanser til 2 døgnambulanser og 1 dagambulanse.	Beredskap for regionen i tråd med dokumentert behov. Lav oppdragsmengde gjør det utfordrende å opprettholde god akuttmedisinsk kompetanse over tid. En reduksjon i Vinje på natt vil gi økt oppdragsmengde for ambulansen i Tokke.	* Reduksjon av ambulanse på natt planlegges i Vinje * Tokke-ambulanse får fler oppdrag. Dette gir økt mengdetrening.
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	

9.5. Region Øst (Tinn, Notodden)

#	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
5.1	Kapasitet i Tinn synes å være høyere enn behovet på natt, og må løpende vurderes ut fra utviklingen de nærmeste årene	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
5.2	Notodden: Øke ambulansekapasitet Ambulanse 5: Dag	Antatt økning i antall oppdrag hht Helse Sør-Østs fremskrivningsmodell krever økning i ambulansekapasitet	* Pasienten mottar rask og riktig helsehjelp * Tilpasset beredskap i Telemark
5.3	Notodden: Etablere hvit bil, dagtid	Hvit bil avlaster ambulanse for rene transportoppdrag og frigjør ambulansene til beredskap	* Riktig kjøretøy til riktig pasient * Økt pasienttilfredshet da bil kommer til avtalt tid. Redusert ventetid.
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	

9.6. Region Midt (Bø, Nome, Drangedal)

#	Anbefaling 2019-2025	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen endring	Kapasitet vurdert riktig tilpasset	
#	Anbefaling 2026-2030	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	
#	Anbefaling 2031-2035	Hovedbegrunnelse	Konsekvenser
	Ingen antatt endring basert på framskrevet tallgrunnlag	Dersom faktisk oppdragsmengde og behov fraviker fra framskrevet tallgrunnlag benyttet i denne planen, må kapasitet tilpasses.	

10. Økonomi og investeringer

Årlige driftskostnader	Anbefaling			Sum per region
Region	År 2019-2025	År 2026-2030	År 2031-2035	
Overordnet struktur	1 000 000			1 000 000
Grenland (Skien Porsgrunn)	-5 780 000	-9 400 000	-3 000 000	-18 180 000
Sør (Bamble, Kragerø)			-3 900 000	-3 900 000
Vest (Vinje, Tokke, Seljord)	3 100 000			3 100 000
Øst (Tinn, Notodden)		-5 500 000		-5 500 000
Midt (Bø, Nome, Drangedal)				-
Sum per tidsperiode	-1 680 000	-14 900 000	-6 900 000	-23 480 000

Positivt tall er årlig besparing
Negativt tall er årlig driftskostnad

Investeringer	Anbefaling			Sum per region
Region	År 2019-2025	År 2026-2030	År 2031-2035	
Overordnet struktur	-1 700 000			-1 700 000
Grenland (Skien Porsgrunn)	-900 000	-3 400 000	-1 700 000	-6 000 000
Sør (Bamble, Kragerø)			-1 700 000	-1 700 000
Vest (Vinje, Tokke, Seljord)				-
Øst (Tinn, Notodden)		-2 600 000		-2 600 000
Midt (Bø, Nome, Drangedal)				-
Sum per tidsperiode	-2 600 000	-6 000 000	-3 400 000	-12 000 000

= Kjøp av hvite biler og ambulanser. Kan utgå dersom leasingavtaler inngås
= Det forutsettes at investering for felles A-EPJ inngår i sykehusets ordinære investeringsportefølje
= Årlig utskiftning av ambulanser inngår ikke i investeringstallene

Alle tall er foreløpige estimater. Kvalitetssikring av tallene vil utføres i utarbeidelse av endelig plan.

11. Evaluering av anbefalt løsning

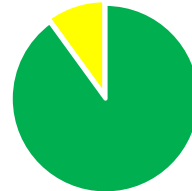
Anbefalte løsninger er valgt for å innfri de 5 hovedmålene satt for de prehospitale tjenestene.

Anbefalingene er evaluert ut i fra måloppnåelse på disse hovedmålene og en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) ut i fra perspektivene pasientsikkerhet, HMS og økonomi.

11.1. Innfrielse av hovedmål

1. Pasientene mottar rask og riktig helsehjelp

Endringene i struktur, kapasitet og ressurser bedrer den totale beredskapen i Telemark i takt med forventet økning i antall oppdrag. Økt styring av ressurser i hht sesongvariasjoner vil sikre bedre beredskap etter hvor folk *er* og ikke bare der folk *bor*.

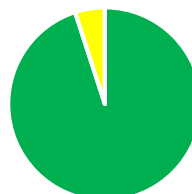
2. Helsepersonellet har nødvendig kompetanse

Sykehuset Telemark HF følger utarbeidede interne krav til opplæring, sertifisering og vedlikehold av kompetanse for alle ambulansearbeidere, inklusive årlige resertifiseringer, ulike kurs og prosedyreutskjekk ved innføring av nye metoder, prosedyrer og behandlingslinjer. Enhetlig ledelse og samarbeid på tvers i regionene og i fylket for øvrig, vil bidra til gode og felles opplæringsløp i takt med nye nasjonale føringer og krav til kompetanse.

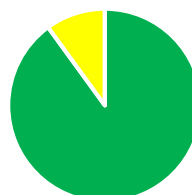
3. Det sikres riktig og kostnadseffektiv ressursbruk

Etablering av «hvite biler» for å avlaste rene transportoppdrag av pasient som ikke trenger overvåkning eller behandling under transport, vil friggi viktig tid fra ambulanseberedskapen. Samarbeid med utvalgte kommuner om legevaktbiler vil også ha en betydelig konsekvens for antall ambulanseoppdrag. I sum vil dette bidra til en riktigere bruk av ambulansetjenesten og bedre utnytte de tilgjengelige ressurser som er i den prehospitale tjenesten.

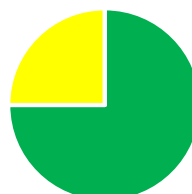
4. Den akuttmedisinske kjeden er standardisert, sammenhengende og velfungerende

Ambulanseplanen i kombinasjon med Akuttkjedeprojektet vil bidra til en mer standardisert, sammenhengende og velfungerende kjede. Arbeidet med innføring av 30 standardiserte akuttflyter (pasientforløp), bidrar til tydeligere ansvarsfordeling, forventningsavklaring mellom aktørene, og raskere og enklere vei for pasient til riktig behandlingsnivå og -sted.

5. Tjenestene understøttes av formålstjenlige og velfungerende IKT-løsninger

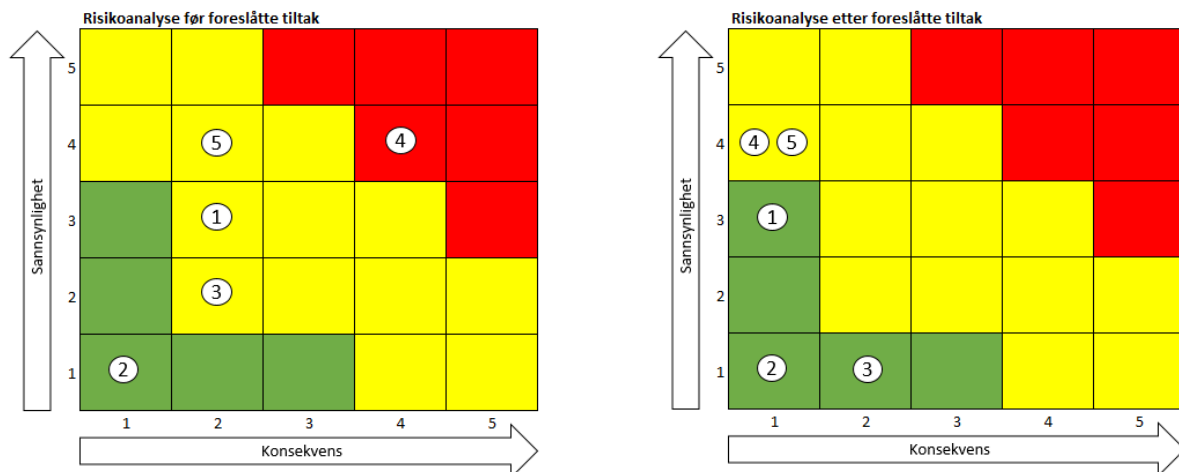
IKT-løsninger for ambulansetjenesten har fortsatt utviklingsmuligheter. Arbeid for å få en felles elektronisk ambulansjournal (A-EPJ) for helseforetakene i Helse Sør-Øst pågår, med målsetning om implementering i alle helseforetak innen 2021. Systemet som velges må ha gode muligheter for integrasjon mot andre elektroniske journal- og dokumentasjonsprogrammer som i dag benyttes av AMK, sykehus og kommunale helsetjenester.

11.2. Ros analyse

Risikovurderingene av anbefalinger er foretatt av prosjektgruppa for Ambulanseplan 2035. Tillitsvalgte og fagforbund er en del av prosjektgruppa. I analysen vises et utvalg av foreslåtte tiltak for å redusere mulige risikoer og sårbarheter i planen. ROS analysen ligger i sin helhet i eget vedlegg.

Pasientsikkerhet:

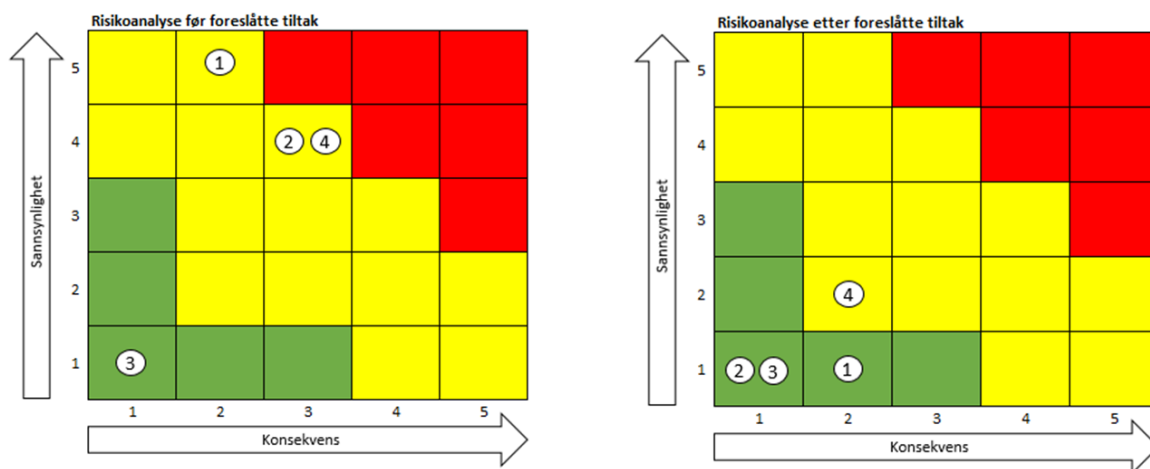

Risikovurderte anbefalinger:

1. Etablere regionstruktur for ambulansestasjonene i Telemark.
(Regionstruktur primært basert på legevaktområdene)
2. Overta drift av ambulansestasjon i Bamble
3. Etablere hvit bil i Grenland
4. Slå sammen ambulansestasjon for Skien og Porsgrunn.
Ny plassering av en felles hovedstasjon og utplassering av beredskapspunkter
5. Vinje/Tokke: Redusere fra 3 døgnambulanser til 2 døgnambulanser og 1 dagambulanse

Noen foreslåtte tiltak omfatter standardisering av utstyr, biler og forbruksmateriell, samt rotasjon av personell for å få lik mengdetrening og kompetanse. Beredskapspunkter bør benyttes i Skien/Porsgrunn også på natt, fortrinnsvis i sykehusets egne lokaliteter. Gode kriterier for rekvirering av «hvite biler» må etableres og rekvirenter opplæres for å sikre riktig bruk av disse bilene.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS):

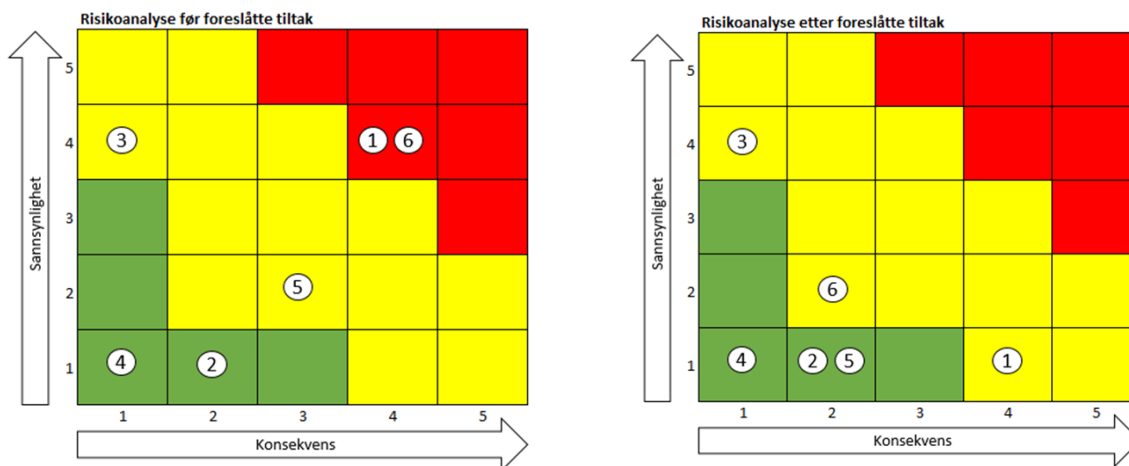
Risikovurderte anbefalinger:

1. Etablere regionstruktur for ambulansestasjonene i Telemark.
(Regionstruktur primært basert på legevaktområdene)
2. Overta drift av ambulansestasjon i Bamble
3. Etablere hvit bil i Grenland
4. Slå sammen ambulansestasjon for Skien og Porsgrunn.
Ny plassering av en felles hovedstasjon og utplassering av beredskapspunkter

Noen foreslåtte tiltak omfatter å sikre fleksible og tilgjengelige ledere for alle ansatte, evt. med noe administrativ lederstøtte. Det skal være en tydelig kommunikasjon og forutsigbare rammer ved etablering av arbeidsplaner som omfatter rotasjon av bemanning. Ved benyttelse av beredskapspunkter må medarbeidere ha tilgang til nødvendige fasiliteter. Dette kan fremskaffes ved å benytte sykehusets arealer i Skien og Porsgrunn som beredskapspunkter.

For å få fleksibilitet i bruk av bemanning er det viktig med standardisert utstyr, biler og forbruksmateriell. Bemanning av hvite biler kan internt benyttes som seniortiltak, tilrettelegging, praksis for lærlinger eller for omplassering.

Økonomi:

Risikovurderte anbefalinger:

1. Etablere regionstruktur for ambulansestasjonene i Telemark.
(Regionstruktur primært basert på legevaktområdene)
2. Overta drift av ambulansestasjon i Bamble
3. Utlysning driftsavtaler
4. Etablere hvit bil i Grenland
5. Slå sammen ambulansestasjon for Skien og Porsgrunn.
Ny plassering av en felles hovedstasjon og utplassering av beredskapspunkter
6. Etablere legevaktbil i Grenland sammen med kommunene

Ved etablering av nye avtaler med private aktører er det viktig at disse ivaretar sykehusets behov for fleksibilitet til å justere beredskap i hht sesong, kunne rotere bemanning og sørge for deltagelse i felles opplæringsaktiviteter, osv.

Dersom få eller ingen tilbydere velger å legge inn anbud på de utlyste regionene må sykehuset selv ta over drift av stasjonene, med den investeringskostnad det medfører.

Dersom det ikke blir et samarbeid med utvalgte kommuner om legevaktbil, kan veksten i ambulanseoppdrag øke mer enn det som nå ligger til grunn. Dette innebærer at antall ambulanser i planperioden nær må doubles i forhold til det som er angitt i planen.

12. Referanser

- [1] HELSE SØR-ØST, «Regional utviklingsplan for prehospitaler tjenester i Helse Sør-Øst 2018-2025,» 2018.
- [2] STHF, «STHF Utviklingsplan 2030,» 2016.
- [3] Den norske legeforening, «Norsk indeks for medisinsk nødhjelp,» 2009.
- [4] Norges Offentlige Utredninger , «Hvis det haster,» 1998.
- [5] Norges Offentlige utredninger, «Først og fremst,» 2015.
- [6] Lovdata, «Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (akuttmedisinforordningen),» 2015.
- [7] Helsedirektoratet, «Framtidens helsetjeneste - hvordan håndtere volumet?,» 2015.
- [8] Helse Sør Øst, «Sluttrapport optimal ressursutnyttelse ved transport av pasienter,» 2017.
- [9] Oslo Universitetssykehus, «Beredskapspunkter,» 2017.
- [10] HOD, Nasjonal helse- og sykehusplan, Meld. St. 11 (2016-2019).
- [11] Helsedirektoratet, «Hvilke muligheter gir det nye nødnett?,» 2017.
- [12] Helsedirektoratet , «Læring for bedre beredskap helseinnsatsen etter terrorhendelsene 22 juli 2011_IS_1984,» 2011.
- [13] Helsedirektoratet , «Akutt, Helsedir».

13. Oversikt over forkortelser

1	HELSE SØR-ØST	Helse Sør-Øst
2	RHF	Regionale Helseforetak
3	NOU	Norsk offentlig utredning
4	BEON	Beste effektive omsorgsnivå
5	PCI	Trombolyse
6	AMK	Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral. Håndterer akuttmedisinsk nødmeldings- og kommunikasjonstjeneste
7	BVC scoringsverktøy	Brøset Violence Checklist; korttids predikasjonsinstrument for voldelig adferd blant psykiatriske pasienter
8	SSB	Statistisk sentralbyrå
9	CT	Computertomografi; radiologisk undersøkelsesmetode for snittfotografering
10	EKG	Elektrokardiogram; en grafisk fremstilling laget av et apparat som registrerer hjertets elektriske aktivitet
11	FAST-symptomer	Slagord for og raskt avsløre symptomer på slag; Fjes – Arm – Språk - Tale
12	MOM	Medisinsk Operativ Metodebok
13	A-EPJ	Elektronisk pasientjournal for ambulansetjenesten
14	VP	Vitale parametere
15	GSC	Glasgow Coma Score; et skåre-system for vurdering av bevissthetsnivået til en pasient
16	ROSC	Re-etablert egenrytme av ambulansepersonell
17	STEMI	Hjerteinfarkt
18	SLA	Service Level Agreement; tjenestenivåavtale
19	ICCS	International Civic and Citizenship Education Study
20	AMIS	Akuttmedisinsk informasjonssystem
21	FCF	Fractura colli femoris; lårhalsbrudd
22	OUS	Oslo Universitetssykehus
23	RLK	Program for Regional klinisk løsning
24	HOD	Helse og omsorgsdepartementet
25	NIKT	Nasjonal informasjons og kommunikasjons teknologi
26	HDO	Helsetjenestens driftsorganisasjon for nødnett
27	DIPS	Distribuert Informasjons- og Pasientdatasystem i Sykehus

Høyringsvar på Ambulanseplan 2035

Seljord kommune har fått utkast til ambulanseplan 2035 på høyring.

«Ambulanseplan 2035» har som føremål å sikre ein god og likeverdig ambulanseteneste av høg kvalitet til heile folkegruppa i Telemark. Planen gir ei ønska utviklingsretning for ambulansetenesta i fylket og ein tilpassing til framtidas dimensjoneringsbehov.

Under følgjer kommuneoverlegens faglege vurdering.

Kommuneoverlegen i Seljord meiner Sykehuset Telemark HF har lagt frem ein grundig og fremtidsretta ambulanseplan som samla sett vil gje innbyggjarane i fylket eit godt ambulansetilbod. Planen legg opp til ei bra styrking av tenesta fram mot 2035, med både auke i antall ambulansar og framlegg om andre type ressursar, som vil frigjera dei ordinære ambulansane til akuttberedskap.

Ein heilhetleg tankegang rundt dei akutte hendingane i Telemark er viktig for videreutviklinga av dei akutte tenestene. Samhandling og felles målsetjing i heile akuttkjeden er viktig for innbyggjarane våre. Akuttforskriften seie at:

"Kommuner og helseforetak har i fellesskap ansvar for en forsvarlig helseberedskap, og skal sammen sikre koordinerte akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus". Samtreening og felles kompetansebygging er vesentlege element i denne samanheng. Det vert i Ambulanseplan 2035 lagt opp til ein ny regional struktur med færre eigarar. Dette vurderast som eit viktig og framtidsretta tiltak for innbyggjarane i Seljord, og fylket som heilskap. Dette vil medføre ein meir einhetleg leiling, høve for større samordning og betre fordeling av ambulanseressursar. Dette vil også kunne føre til at grunnlaget for samhandling på tvers av forvaltingsnivåa betrast, og vera med på å leggje til rette for ein god og forsvarleg helseberedskap.

Spesielt interessant er det for Seljord og Vest-Telemark som region å fylgje utprøving av legevaktsbil i Grenland. Dette er tenkt som eit samarbeid mellom kommune og helseforetak, og bilen skal være eit utrykkingskjøretøy med både ambulansarbeider og allmennlege. Ein slik bil vil styrke samhandlinga mellom STHF og kommunane, bidra til kompetanseutveksling og -heving, og dermed gje innbyggjarane i Telemark eit betre akutt tilbod. Ved å få lege og ambulansarbeiar ut til pasienten vil dette leggje til rette for at pasienten kan få behandling der han/ho bur, og slik sett hindre både unødvendige ambulanseoppdrag og innleggingar. Kommuneoverlegen meiner det i "ambulanseplan 2035" bør planleggjast at ein slik legevaktsbil også skal innførast i region Vest-Telemark. Dette vil vera ei styrking av beredskapen i regionen. Ei slik ordning vil i tillegg kunne vera med på å leggje eit grunnlag for eit større legevaktsamarbeid i Vest-Telemark, i tråd med nasjonale anbefalingar om større legevakts distrikt.

Planen støttast av kommuneoverlegen.

Vedlegg: "Ambulanseplan 2035"